'' ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार '' – शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर संचालित

दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी

फोन : (०२३०) २४२०४१२ website : www.dkasc.ac.in E-mail : dkasccollege@gmail.com

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था
डी. के. ए. एस. सी. कॉलेज
इचलकरंजी

NAAC Grade
'B+'
ISO प्रमाणित

डॉ. तारा भवाळकर
संमेलनाध्यक्ष – ९८ वे अ. भा. मराठी साहित्य संमेलन
नवी दिल्ली (फेब्रुवारी, २०२५)

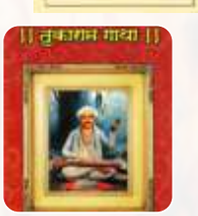

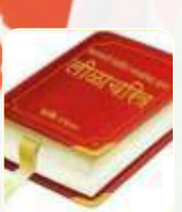

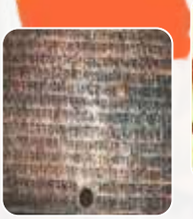

2025
International Year
of Cooperatives

विवेक
२०२४-२५

ज्ञानशिदोरी दिन

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे साहेब यांच्या वाढदिवसानिमित्त ज्ञानशिदोरी दिन प्रसंगी प्रतिमा पूजन करताना व महाविद्यालयातील स्टाफकडून संकलित करण्यात आलेली पुस्तके विद्यार्थ्यांना देताना मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर सोबत प्रो (डॉ.) सुभाष जाधव, डॉ. प्रभा पाटील, श्री. विजय पाटील, डॉ. सुभाष इंगळे, श्री. रोहित शिंगे व इतर मान्यवर

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे साहेब यांच्या वाढदिवसानिमित्त महाविद्यालयात रक्तदान शिबिर प्रसंगी महाविद्यालयातील स्टाफ व विद्यार्थी मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर, श्री. विनायक भोई व इतर मान्यवर

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ प्रसंगी प्रमुख पाहुणे श्री. नारायण पुरी यांचे स्वागत करताना मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर, स्वागताध्यक्ष श्री. डी. ए. यादव, श्री. विनायक भोई व श्री. एम. डी. लगीवाले

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ प्रसंगी प्रमुख पाहुणे श्री. नारायण पुरी मनोगत व्यक्त करताना सोबत श्री. सुनिल पाटील, मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर, स्वागताध्यक्ष श्री. डी. ए. यादव, श्री. विनायक भोई व श्री. एम. डी. लगीवाले

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ प्रसंगी कार्यक्रमाचे प्रास्ताविक करताना मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर, स्वागताध्यक्ष श्री. डी. ए. यादव, श्री. विनायक भोई व श्री. एम. डी. लगीवाले

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ प्रसंगी उपस्थित विद्यार्थी - विद्यार्थीनी

''ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार'' - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी

विवेक

(वार्षिक अंक)

२०२४ – २०२५

अंक ६१ वा

– संपादक मंडळ –

प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर
अध्यक्ष

प्रो. (डॉ.) सुभाष जाधव
प्रमुख संपादक

विभागीय संपादक

– वरिष्ठ विभाग –

श्री. रोहित शिंगे
मराठी विभाग

डॉ. प्रभा पाटील
इंग्रजी विभाग

डॉ. अंजली उबाळे
हिंदी विभाग

श्री. विजय पाटील
जाहिरात विभाग प्रमुख

– कनिष्ठ विभाग –

श्रीमती मीरा माने
मराठी विभाग

श्रीमती वासंती चौगुले
इंग्रजी विभाग

श्री. मयूर बोरगे
हिंदी विभाग

– सदस्य –

डॉ. संदीप गावडे
(फोटो, स्केच विभाग)

श्री. विनायक भोई
(जाहिरात विभाग)

श्री. प्रकाश कुराडे
(प्रशासकीय प्रतिनिधी)

सर्व विभागीय संपादकांनी आपल्या विभागातील लेखनाची निवड, संपादक आणि मुद्रितशोधन केले आहे. या अंकातील साहित्यात व्यक्त झालेल्या मतांशी संपादक मंडळ सहमत असेलच असे नाही.

विवेक
२०२४ – २०२५

प्रकाशन व मालकीसंबंधी माहिती फॉर्म नं. ४ उपविधी क्र. ८ प्रमाणे

- **प्रकाशन स्थळ** : दत्ताजीराव कदम आर्टस् सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी
- **प्रकाशन काल** : वार्षिक
- **प्रकाशक** : प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर
- **राष्ट्रीयत्व** : भारतीय
- **पत्ता** : दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी
- **संपादक** : प्रो. (डॉ.) सुभाष गणपती जाधव
- **राष्ट्रीयत्व** : भारतीय
- **पत्ता** : दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी
- **मुद्रक** : सुपर ऑफसेट प्रिंटर्स
- **राष्ट्रीयत्व** : भारतीय
- **पत्ता** : गाळा नं. एफ. १८, वाय.पी.पोवार नगर, उद्यम हौसिंग सोसायटी, कमान नं. १ कोल्हापूर.
  मोबा. ९७६६१९९०८, ९३७११०३२३३

मी, **प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर** जाहीर करतो की, वर दिलेली माहिती माझ्या माहितीप्रमाणे व समजुतीप्रमाणे खरी आहे.

स्थळ : इचलकरंजी
दिनांक : ३० एप्रिल २०२५

प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर
प्रकाशक

मुखपृष्ठाविषयी :

संस्थेची प्रार्थना

हरे राम हरे राम राम राम हरे हरे
हरे कृष्ण हरे कृष्ण कृष्ण कृष्ण हरे हरे
राम कृष्ण रहीम ख्रिस्त
बुद्ध झरतुष्ट्र
महावीर मानव संत मानव्याचे दीपस्तंभ
लीन दीन होऊन त्यांचे
वंदूया चरण !
सत्य, शील, प्रामाणिकता,
त्याग, पिळवणुकीस आळा
मानव्याचे अधिष्ठान
ईशतत्त्व दर्शन
यांचे ज्ञान नि विज्ञान हाच सुसंस्कार ।
विवेकाच्या आनंदाचा लाभ शिक्षणात ।।

- शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

अग्ने नय सुपथा राये अस्मान्
विश्वानि देव वयुनानि विद्वान ।
युयोध्यस्मज्जुहुराणमेनो
भूयिष्ठां ते नमः उक्तिं विधेम् ।।

- ईशोवास्योपनिषद्

* संस्थेची उद्दिष्टे *

- संस्थेच्या शाखा व उपशाखांतून जात, धर्म, पंथ अथवा वर्ण भेदाभेद मानला जाणार नाही.
- संस्था राजकारणापासून अलिप्त राहील.
- जीवनात हरघडी साधेपणा व काटकसर यांची जपणूक संस्था करील.
- संस्थेच्या शाखांचे हिशेब सर्वांना पाहण्यास खुले व उपलब्ध राहतील.
- सामान्य समाजाच्या सुसंस्कारी विकासाच्या ध्येयासाठी उत्स्फूर्तपणे वाहून घेणारे आदर्श समाजसेवक निर्माण करणे.
- प्राचीन काळातील गुरु परंपरेला धरून शिक्षण कार्यकर्ते यांच्या आदर्श जीवनाच्या धड्यातूनच नवीन शिक्षण पद्धती निर्माण केली जाईल. जिच्यामुळे आत्मसमर्पण, प्रामाणिकपणा, सत्य, समता नि बंधुता या वृत्तींचा परिपोष केला जाईल.
- स्वतंत्र विचारवृत्ती आणि नवनिर्मिती यांची कुवत विकसित करणे.
- संस्थेचे देणे असल्यास आपण सार्वजनिक पैशाचा दुरुपयोग करतो, याबद्दल कबुली जबाब देणे.

* ध्येयधोरण *

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार', सत्य, प्रामाणिकपणा, चारित्र्य, पिळवणूक प्रवृत्तीस आळा, सेवा आणि त्याग या मौलिक निष्ठा जीवनात उतरविण्याचा प्रयत्न करणे हा सुसंस्कारी शिक्षणाचा हेतू राहील. आचार, विचार यांच्या पावित्र्यावर आग्रहपूर्वक भर देणे.

''ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार'' - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

संस्थेचे व्यवस्थापक मंडळ

मा. नाम. चंद्रकांत (दादा) बच्चू पाटील	अध्यक्ष	मा. अनंत जगदीश सरनाईक	सदस्य
मा. नामदेवराव विठ्ठलराव कांबळे	उपाध्यक्ष	मा. शशिकांत यशवंत काटे	सदस्य
मा. लालासाहेब भानुदास यादव (दि. ७/२/२५ पर्यंत)	उपाध्यक्ष	मा. प्राचार्य डॉ. जयसिंग श्रीराम देशमुख	सदस्य
मा. प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे	कार्याध्यक्ष	मा. श्रीराम शरदचंद्र साळुंखे	सदस्य
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी	मा. प्रकाश लक्ष्मण हाके	सदस्य
मा. सिताराम महारू गवळी	सहसचिव (प्रशासन)	मा. डॉ. महेश नारायणराव गायकवाड	सदस्य
मा. प्राचार्य डॉ. मिलिंद शिवाजीराव हुजरे	सहसचिव (अर्थ)	मा. डॉ. सौ. श्रुती मेघनाद जोशी	सदस्य
मा. कौस्तुभ मुरलीधर गावडे	सदस्य	मा. नारायण शंकर पुरी	सदस्य
मा. अविनाश दिनकर पाटील	सदस्य	मा. नंदकुमार रामचंद्र यादव	सदस्य
मा. सदाशिव कृष्णा कुंभार	सदस्य		

विश्वस्त मंडळ

मा. प्राचार्य अभयकुमार गोविंदराव साळुंखे कार्याध्यक्ष	मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे सेक्रेटरी	मा. प्राचार्य डॉ. मिलिंद शिवाजीराव हुजरे सहसचिव (अर्थ)

आजीव सेवक समिती

मा. सिताराम महारू गवळी	अध्यक्ष	मा. प्राचार्य डॉ. मिलिंद शिवाजीराव हुजरे	सदस्य
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी मुरलीधर गावडे	सेक्रेटरी	मा. प्रकाश लक्ष्मण हाके	सदस्य
मा. शशिकांत यशवंत काटे	सदस्य	मा. अनिल तुकाराम साकोरे	सदस्य
मा. प्राचार्य डॉ. जयसिंग श्रीराम देशमुख	सदस्य	मा. उत्तम शंकर गलांडे	सदस्य
मा. श्रीराम शरदचंद्र साळुंखे	सदस्य		

महाविद्यालय विकास समिती

मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे (संस्था कार्याध्यक्ष)	अध्यक्ष	डॉ. एस. टी. इंगळे डॉ. व्ही. व्ही. गानबावले	प्राध्यापक प्रतिनिधी प्रमुख, अंतर्गत गुणवत्ता हमी कक्ष
मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे (संस्था सेक्रेटरी)	सदस्य		
मा. आमदार प्रकाश आवाडे	सदस्य	श्री. जे. एस. करके	प्रशासकीय कर्मचारी प्रतिनिधी
मा. सुरेश हाळवणकर	सदस्य	मा. प्राचार्य डॉ. एस.एम.मणेर	सचिव, महाविद्यालय विकास समिती
मा. अशोकराव जांभळे	सदस्य		
मा. श्री. सुनिल पाटील	सदस्य		
मा. श्री. डी. ए. यादव	प्राध्यापक प्रतिनिधी		

‘‘ ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार ’’

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

संकल्पक, संस्थापक, संवर्धक : श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

जन्म : ९ जून, १९१९ महानिर्वाण : ८ ऑगस्ट, १९८७

।। संस्थामाता ।।

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

सुशीलादेवी साळुंखे

जन्म : ४ सप्टेंबर, १९२७ महानिर्वाण : २२ ऑक्टोबर, २०१३

सहकारमहर्षी दत्ताजीराव कदम

माजी खासदार, इचलकरंजी

जन्म : २१ जानेवारी, १९१९ महानिर्वाण : १९ नोव्हेंबर, १९७९

मा. नामदार चंद्रकांत (दादा) पाटील

उच्च व तंत्रशिक्षण मंत्री, महाराष्ट्र राज्य

अध्यक्ष

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

मा. लालासाहेब भानुदास यादव

उपाध्यक्ष

(दि. ०७/०२/२०२५ पर्यंत)

मा. नामदेव विठ्ठल कांबळे

उपाध्यक्ष

संस्था पदाधिकारी

कार्याध्यक्ष

मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे

सचिव

मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे

मा. श्री. सिताराम गवळी

सहसचिव (प्रशासन)

मा. प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे

सहसचिव (अर्थ)

महाविद्यालयाचे कुशल मार्गदर्शक

प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

M. A. M.Phil., Ph. D.

रोटरी क्लब ऑफ इचलकरंजी सेंट्रल यांचे कडून दिला जाणारा
नेशन बिल्डर अवॉर्ड २०२४ स्विकारताना प्राचार्य डॉ एस. एम. मणेर

संपादक मंडळ

प्राचार्य

मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर
अध्यक्ष

प्रो. (डॉ.) सुभाष जाधव
प्रमुख संपादक

श्री. विजय पाटील
जाहिरात विभाग प्रमुख

श्री. रोहित शिंगे
विभागीय संपादक, मराठी

डॉ. अंजली उबाळे
विभागीय संपादक, हिंदी

डॉ. प्रभा पाटील
विभागीय संपादक, इंग्रजी

श्रीमती मीरा माने
विभागीय संपादक, मराठी

श्री. मयूर बोरगे
विभागीय संपादक, हिंदी

श्रीमती वासंती चौगुले
विभागीय संपादक, इंग्रजी

डॉ. संदीप गावडे
फोटो व स्केच विभाग

श्री. प्रकाश कुराडे
प्रशासकीय प्रतिनिधी

महाविद्यालय विकास समिती

मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे
संस्था कार्याध्यक्ष

मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर
सचिव : महाविद्यालय विकास समिती

मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे
संस्था सचिव

मा. आम. प्रकाश आवाडे
सदस्य

मा. सुरेश हाळवणकर
सदस्य

मा. अशोकराव जांभळे
सदस्य

मा. सुनिल पाटील
सदस्य

प्रा. डी. ए. यादव
प्राध्यापक प्रतिनिधी

डॉ. एस. टी. इंगळे
प्राध्यापक प्रतिनिधी

डॉ. व्ही. व्ही. गानबावले
समन्वयक, आय.क्यु.ए.सी.

मा. जे. एस. करके
प्रशासकीय कर्मचारी

मराठी विभाग

'मराठी वाङ्मय मंडळ' उद्घाटन समारंभ प्रसंगी मार्गदर्शन करताना प्रो.(डॉ.) एकनाथ पाटील सोबत प्राचार्य डॉ. एस. एम.मणेर, प्रो.(डॉ.) सुभाष जाधव, श्री. रोहित शिंगे, श्री विजय यादव

'मराठी भाषा गौरव दिन' समारंभ प्रसंगी काव्यसंमेलनात कविता सादर करताना प्राचार्य डॉ.एस.एम.मणेर सोबत प्रो. (डॉ.) सुभाष जाधव, सौ.वैशाली नायकवडी, श्री.प्रसाद कुलकर्णी, श्री रोहित शिंगे

'व्यक्तिमत्व विकास' या विषयावर कार्यशाळा समारंभ प्रसंगी अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य डॉ.एस.एम.मणेर सोबत प्रो.(डॉ.) सुभाष जाधव, डॉ.प्रियांका कुंभार, डॉ.प्रभा पाटील

शिविम शिक्षक संघ, कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने (सामंजस्य (MOU) करारांतर्गत) राष्ट्रीय आंतरमहाविद्यालयीन स्वरचित मराठी काव्यवाचन, मराठी कथाकथन स्पर्धा पारितोषिक वितरण, प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर, डॉ.भरत जाधव, प्रो.(डॉ.) सुभाष जाधव, प्रो.(डॉ.) एकनाथ पाटील

'शब्दसाधना' भित्तीपत्रिका उद् घाटन समारंभ प्रसंगी प्रमुख पाहुणे प्रो.(डॉ.) एकनाथ पाटील सोबत प्राचार्य डॉ.एस.एम.मणेर, प्रो.(डॉ.) सुभाष जाधव, श्री. रोहित शिंगे, भारती कोळेकर, श्री विजय यादव, डॉ. प्रभा पाटील

'सेट,नेट' परीक्षा मार्गदर्शन कार्यशाळा प्रसंगी अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य डॉ.एस.एम. मणेर, सोबत वक्ते प्रो. (डॉ.) सर्जेराव पद्माकर, प्रो. (डॉ.) सुभाष जाधव, श्रीमती भारती कोळेकर, श्री रोहित शिंगे

'वृत्तपत्र पत्रलेखन कार्यशाळा' समारंभ प्रसंगी प्रमुख वक्ते मा.श्री.दयानंद लिपारे (पत्रकार दै.लोकसत्ता) उपस्थितांना मार्गदर्शन करताना सोबत प्राचार्य डॉ.एस.एम. मणेर, श्री प्रसाद कुलकर्णी, श्री.पांडुरंग पिसे, प्रा.डॉ.सुभाष जाधव व इतर

'मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा' निमित्त अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य डॉ.एस.एम. मणेर, वक्ते प्रा. (डॉ.) रफिक सुरज मुल्ला, प्रा. (डॉ.) सुभाष जाधव, श्रीमती भारती कोळेकर

राष्ट्रीय मूल्यांकन एवं प्रत्यायन परिषद

विश्वविद्यालय अनुदान आयोग का स्वायत्त संस्थान

NATIONAL ASSESSMENT AND ACCREDITATION COUNCIL

An Autonomous Institution of the University Grants Commission

Certificate of Accreditation

The Executive Committee of the
National Assessment and Accreditation Council
is pleased to declare
Dattajirao Kadam Arts, Science and Commerce College
Shivajinagar, Ichalkaranji, Tal. Hatkanagale, Dist. Kolhapur,
affiliated to Shivaji University, Maharashtra as
Accredited
with CGPA of 2.59 on four point scale
at B+ grade
valid up to March 05, 2030

Date : March 06, 2025

Director

EC(SC)/241/4th Cycle/MHCOGN10777

Registration Certificate

Accredited Registrar - 119012A

This is to certify that

DATTAJIRAO KADAM ARTS, SCIENCE AND COMMERCE COLLEGE, ICHALKARANJI

TAL. HATKANANGALE, DIST - KOLHAPUR - 416115 INDIA.

has been assessed by RAPL and found to comply with the requirements of

ISO 9001 : 2015
Quality Management System

For the following activities:

PROVIDING COURSES OF GRADUATE & POST GRADUATE LEVEL FOR THE STREAMS OF ARTS, COMMERCE & SCIENCE.

Certificate Number: E2022081181
Date of certification: 31/08/2022
Ist Surveillance on or before: 30/07/2023
IInd Surveillance on or before: 30/07/2024
Certification Valid Until: 30/08/2025

Director (Certification)
Royal Assessments Pvt. Ltd.
(Formerly SCS Assessments Pvt. Ltd.)

623 A, Tower-B, IThum, Plot No. A - 40, Sector - 62, Noida 201301, India.
www.royalapl.com, info@royalapl.com
Phone : +91 120 4251329
This Certificate can be verified at www.royalapl.com

This Certificate remains the property of Royal Assessments Private Limited. Must be returned on request or if certificate is withdrawn. Validity of this certificate is subject to successful surveillance audits. RAPL is accredited by EGAC. EGAC is member of International Accreditation Forum (IAF) and signatory of MLA.

Estd. 1962
"A++" Accredited by NAAC (2021)
with CGPA 3.52

SHIVAJI UNIVERSITY, KOLHAPUR

CERTIFICATE OF ACADEMIC AUDIT

This is to certify that the college has undergone Academic Audit, as per the provision of Maharashtra Public University Act, 2016 Sec. 37(1)(j)(k). The Committee constituted for the said purpose, has recommended A *Grade to* DATTAJIRAO KADAM ARTS, SCIENCE & COMMERCE COLLEGE, ICHALKARANJI, TAL. HATKANANGALE, DIST. KOLHAPUR *for the year from 2022-2023.*

Date: 14 MAR 2023
No00165

Shri. Vilas S. Soyam
Deputy Register,
Affiliation T-2 Section

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha's Kolhapur

Dattajirao Kadam Arts, Science and Commerce College, Ichalkaranji

Category Wise Statistics Report for The Year 2024 - 2025

SR.NO.	CLASS	SC		ST		VJA		NTB		NTC		NTD		OBC		SBC		EWS		OPEN		TOTAL		GRAND
		M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	TOTAL
1	XI ARTS -A	30	12	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	7	0	0	0	0	26	5	77	24	101
2	XI ARTS -B	24	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	14	4	0	0	0	0	28	8	66	21	87
3	XII ARTS -A	18	7	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	25	5	0	0	0	0	35	17	78	29	107
4	XII ARTS -B	25	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	26	3	0	0	0	0	24	7	75	16	91
Total		0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
5	XI COMMERCE -A	5	9	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	17	14	0	0	0	0	22	17	44	40	84
6	XI COMMERCE -B	7	4	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	28	5	0	0	0	0	58	11	93	20	113
7	XI COMMERCE -C	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	-	-	0	0	0	0	-	-	0	0	0
8	XII COMMERCE -A	8	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	16	7	0	0	0	0	64	13	88	23	111
9	XII COMMERCE -B	5	1	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	20	10	0	0	0	0	53	12	79	23	102
10	XII COMMERCE -C	5	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	8	3	0	0	0	0	19	7	32	11	43
Total		**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	0	0	0
11	XI SCIENCE -A	8	20	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	9	29	0	0	0	0	18	36	35	85	120
12	XI SCIENCE -B	10	11	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	21	9	0	0	0	0	44	22	75	42	117
13	XI SCIENCE -C	10	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	17	0	0	0	0	32	11	65	34	99
14	XII SCIENCE -A	10	12	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	11	22	0	0	0	0	28	23	50	67	117
15	XII SCIENCE -B	9	14	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	23	16	0	0	0	0	35	20	68	50	118
16	XII SCIENCE -C	10	7	2	0	0	0	0	0	0	0	0	0	24	16	0	0	0	0	33	30	69	53	122
Total		184	122	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	286	167	0	0	0	0	519	239	994	538	**1532**

Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha's Kolhapur

Dattajirao Kadam Arts, Science and Commerce College, Ichalkaranji

M : Male F : Female

Category Wise Statistics Report for The Year 2024 - 2025

Sr. No.	Class	Division	Division	SC		ST		VJA		NTB		NTC		NTD		OBC		EWS		OPEN		Total		Grand Total
				M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	M	F	
1	B.A. I	360	Admitted	43	24	0	0	4	1	6	1	10	4	2	0	42	14	0	0	98	43	205	87	292
2	B.A. II	240	Admitted	12	15			4	2	1	2	1	4	0	1	11	15	0	0	35	35	64	74	138
3	B.A. III	240	Admitted	18	16			2	3	2	0	3	4	0	0	16	8	0	0	37	15	78	46	124
		Total		**73**	**55**	**0**	**0**	**10**	**6**	**9**	**3**	**14**	**12**	**2**	**1**	**69**	**37**	**0**	**0**	**170**	**93**	**347**	**207**	**554**
4	B.Com. I	360	Admitted	23	5	0	0	1	1	1	1	10	7	0	0	40	14	0	0	100	53	175	81	256
5	B.Com. II	240	Admitted	10	8	0	0	1	3	1	1	8	3	0	0	26	14	0	0	73	48	119	77	196
6	B.Com. III	240	Admitted	7	13	0	0	0	0	0	0	7	4	0	0	45	37	0	0	42	35	101	89	190
		Total		**40**	**26**	**0**	**0**	**2**	**4**	**2**	**2**	**25**	**14**	**0**	**0**	**111**	**65**	**0**	**0**	**215**	**136**	**395**	247	**642**
7	B.Com. IT I	80	Admitted	2	4	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	4	3	0	0	16	6	23	14	37
8	B.Com. IT II	80	Admitted	1	0	0	0	0	0	0	1	1	3	0	0	2	3	0	0	8	11	12	18	30
9	B.Com. IT III	80	Admitted	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	4	11	6	12	18
		Total		**3**	**5**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**2**	**1**	**3**	**0**	**0**	**8**	**6**	**0**	**0**	**28**	**28**	**41**	**44**	**85**
10	B.Sc. I	360	Admitted	13	27	0	0	3	0	0	0	4	11	1	1	34	32	0	0	76	69	131	140	271
11	B.Sc. II	240	Admitted	4	12	0	1	1	0	0	1	2	10	0	0	9	29	1	2	34	58	51	113	164
12	B.Sc. III	240	Admitted	6	18	0	0	5	3	1	0	4	10	0	1	23	30	1	0	47	38	87	100	187
		Total		**23**	**57**	**0**	**1**	**9**	**3**	**1**	**1**	**10**	**31**	**1**	**2**	**66**	**91**	**2**	**2**	**157**	**165**	**269**	**353**	**622**
13	B.C.A. I	80	Admitted	9	4	0	0			4	1					7	6	0	0	12	14	32	25	57
14	B.C.A. II	80	Admitted	6	7	0	0	0	0	3	0	2	3	0	0	9	20			34	31	54	61	115
15	B.C.A. III	80	Admitted	3	3			0	1	0	3	4	4			11	15			37	43	61	69	130
		Total		**18**	**14**	**0**	**0**	**0**	**1**	**7**	**4**	**6**	**7**	**0**	**0**	**27**	**41**	**0**	**0**	**83**	**88**	**147**	**155**	**302**
16	M.A. I (Mar)	50	Admitted	1	4	0	0	0	0	0	0	4	0	0	0	4	3	0	0	0	4	9	11	20
17	M.A. II (Mar)	50	Admitted	1	1	0	0	0	0	1	0	1	0			1	1	0	0	0	1	4	3	7
18	M.A. I (Hin)	50	Admitted	0	3	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	2	0	0	1	7	2	12	14
19	M.A. II (Hin)	50	Admitted	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	0	1	0	0	5	2	5	5	10
20	M.A. I (Soc)	50	Admitted	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	3	5	0	0	0	4	5	11	16
21	M.A. II (Soc)	50	Admitted	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	2	0	0	0	0	0	3	3
		Total		**3**	**12**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**1**	**6**	**0**	**0**	**0**	**9**	**14**	**0**	**0**	**6**	**18**	**25**	**45**	**70**
22	M.Sc. I (Bot)	20	Admitted	0	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	0	2	0	0	0	1	1	5	6
23	M.Sc. II (Bot)	20	Admitted	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	4	0	6	6
24	M.Sc. I (Chem)	20	Admitted	1	2	0	0	0	0	0	0	1	0	0	0	5	2	0	0	7	3	14	7	21
25	M.Sc. II (Chem)	20	Admitted	1	1	0	0	0	0	1	0	1	1	0	0	2	2	0	0	6	4	11	8	19
		Total		**2**	**6**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**0**	**3**	**1**	**0**	**0**	**7**	**7**	**0**	**0**	**13**	**12**	**26**	26	**52**
		Grand Total		**162**	**175**	**0**	**1**	**21**	**14**	**22**	**13**	**65**	**68**	**3**	**3**	**297**	**261**	**2**	**2**	**672**	**540**	**1250**	**1077**	**2327**

प्राचार्यांचे मनोगत... !

सुजनहो...,

'विवेक' या वार्षिक नियतकालिकाचा ६१ वा अंक आपल्या हाती देताना मला मनस्वी विशेष आनंद होत आहे.

वार्षिक अंकाचा उद्देश महाविद्यालयाच्या वर्षभरातील सांस्कृतिक घडामोडीचे दर्शन घडविणे आणि महाविद्यालयात शिकणाऱ्या विद्यार्थी-विद्यार्थिनींच्या सृजनशक्तीचा आविष्कार घडविणे हाच असतो. ऐन उमेदीच्या काळात वावरणाऱ्या या तरुण मित्रांच्या भावभावनांचे धुमारे महाविद्यालयीन नियतकालिकांतून प्रत्ययास येतात त्यांची स्पंदने शब्दरूप धारण करतात यासाठी वार्षिक अंक निघातात.

महाविद्यालयाने वर्षभरात केलेल्या प्रगतीचा, कामकाजाचा, उपक्रमांचा सचित्र अहवालात्मक दस्तावेज प्रसिद्ध करण्याच्या उद्देशाने 'विवेक' दरवर्षी संपादित केला जातो. इथे प्रस्तुत अंक वाचकांच्या हाती देताना संपादक मंडळाचे मी हार्दिक अभिनंदन करतो आणि उपक्रमांचे सिंहावलोकन करतो.

शिक्षण हे समाजपरिवर्तनाचे प्रभावी माध्यम आहे आणि शिक्षणाशिवाय समाजपरिवर्तन होणार नाही हे ओळखून स्वातंत्र्यपूर्व काळात शिक्षणाला सार्वजनिक करून सर्वसमावेशक करून सर्व जाती-धर्माच्या लोकांसाठी शिक्षण खुले करण्यात महात्मा फुले, राजर्षी शाहू महाराज, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांचा मोठा वाटा आहे.

स्वातंत्र्योत्तर काळात बहुजन समाजासाठी शिक्षण प्रसाराच्या इतिहासात कर्मवीरांच्या नंतर त्याच प्रेरणेने शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी कार्य केले आहे. त्यांना हे माहीत होते की, उद्याचा जबाबदार नागरिक घडवण्यासाठी आणि सक्षम भारताच्या निर्मितीसाठी शिक्षणाला पर्याय नाही. महात्मा गांधींच्या 'खेड्याकडे चला' या आदेशानुसार त्यांनी महाराष्ट्राच्या खेड्या-पाड्यात, गोर-गरीब आदिवासीं पर्यंत शिक्षणाची गंगा नेली.

सन १९५४ साली सहकाऱ्यांच्या समर्थ साथीने बापूजींनी श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना केली. बापूजींनी वाढविलेल्या संस्थेच्या आज ४०६ शाखा महाराष्ट्रातील १२ जिल्हे व उत्तर कर्नाटकाच्या सीमा प्रदेशात कार्यरत आहेत.

संस्कार केंद्र सुरू करीत असताना बापूजींना अनेक सहकाऱ्यांची साथ लाभली. इचलकरंजीचे माजी खासदार अजातशत्रू, सहकारमहर्षी दत्ताजीराव कदम यांचे संस्थेला बहुमोल सहकार्य लाभले आहे. म्हणूनच इचलकरंजी नगरीत सन १९६२ साली स्थापन झालेले आमचे दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज हे इचलकरंजी नगरीतील पहिले नामांकित महाविद्यालय आता हिरक महोत्सवाच्या पुढे वाटचाल करीत आहे.

महाविद्यालय 'नॅक' चतुर्थ मूल्यांकनाला समोर जाण्यासाठी एकीकडे तयारी तर दुसरीकडे शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये प्रवेश प्रक्रिया, अध्ययन-अध्यापन,

निरंतर अंतर्गत मूल्यमापन, प्रात्यक्षिक परीक्षा, अभ्यासक्रम पूरक उपक्रम, संशोधन, विस्तार कार्य इ. कामकाजात महाविद्यालय नेहमी अग्रेसर राहिले आहे. या अंतर्गत सर्व समित्यांनी केलेल्या कार्याचा तपशील प्रस्तुत अंकात वाचकांना अनुभवता येईल असे वाटते.

महाविद्यालयात अभ्यासक्रमासाठी पूरक व 'नॅक'साठी आवश्यक असे अनेक उपक्रम राबविण्यात आले. ज्यामध्ये मराठी, हिंदी, इंग्रजी भाषांचे दिन, भाषा संवर्धन पंधरवडा, कॉमर्स ट्रेड फेअर, विज्ञान प्रदर्शन, योगा डे, वृक्षारोपण, काव्यवाचन, कथा-कथन स्पर्धा, विज्ञान दिन, एनएसएस-एनसीसी आयोजित रक्तदान शिबिर, वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभ, राष्ट्रीय मतदार दिन, जागृती रॅली, विवेकानंद जयंती सप्ताह, विविध विषयांतील भित्तिपत्रिकांचे आयोजन, ज्ञानशिदोरी दिन, महिला सक्षमीकरण विभागातर्फे राबविण्यात आलेले कौशल्ये कोर्सेस, गेस्ट लेक्चर्स, अभ्यास सहली, कार्यशाळा, व्याख्यानमाला ग्रंथ प्रदर्शन, महान स्त्री-पुरुषांच्या जयंत्या-पुण्यतिथ्या अशा उपक्रमांतर्गत प्राध्यापकांची व विद्यार्थ्यांची प्रयोगशीलता नाविन्यपूर्णता प्रदर्शित झाली.

अनेक गुणवंत विद्यार्थ्यांनी महाविद्यालयाच्या शिरपेचात यशाचा तुरा रोवला. कु. आरती पूनमचंद सरवा एम.ए.हिंदी हिने एम.ए. मराठी, हिंदी व इंग्लिश या भाषा विषयातून हिंदी विषयांत शिवाजी विद्यापीठामध्ये प्रथम क्रमांक पटकाविला. तिला महाराष्ट्राचे राज्यपाल व कुलपती मा. श्री. सी. पी. राधाकृष्णन यांच्या हस्ते पुरस्कार देण्यात आला, तिला विद्यापीठाचे पाच पुरस्कार मिळाले.

पदव्युत्तर विज्ञान विभागात ऑरगॅनिक केमिस्ट्री विषयात एम.एस्सी. भाग २ मधील कु. करीना सरदार मुजावर या विद्यार्थिनीने शिवाजी विद्यापीठात प्रथम क्रमांक मिळविला. तिला विद्यपीठाचे पाच पुरस्कार मिळाले. विशेष म्हणजे विद्यापीठात प्रथम येणाऱ्या दोन्हीही मुलीच आहेत. त्यांचे विशेष कौतुक अभिनंदन !

प्रतिभेबरोबरच क्रीडा विभागातील अनेक खेळाडूंनीही राष्ट्रीय स्तरावर नेत्रदीपक कामगिरी केली. प्रतिक मगदूम याने शिवाजी विद्यापीठ आंतरविभागीय शरीर सौष्ठव स्पर्धेत सुवर्णपदक मिळविले. अनेक खेळाडूंनी कायाकिंग, कनोईंग स्पर्धेत तसेच ऑल इंडिया, खेलो इंडिया मध्ये घवघवीत यश मिळविले. अश्वमेध स्पर्धेमध्ये उंच उडी क्रीडा प्रकार मध्ये कु. समीक्षा अडसूळ हिने १.५५ मी. उडी मारून शिवाजी विद्यापीठाला सुवर्णपदक मिळवून दिले.

या महाविद्यालयाचा विद्यार्थी हा सामाजिक जाणीव असणारा आहे. राष्ट्रीय सेवा योजना विभागातील दोन विद्यार्थ्यांची निवड 'आव्हान' कॅम्प आंतरविद्यापीठ आपत्ती पूर्वतयारी प्रशिक्षण संत गाडगेबाबा, विद्यापीठ अमरावती येथे झाली. 'उत्कर्ष' राज्यस्तरीय सामाजिक सांस्कृतिक महोत्सव सावित्रीबाई फुले विद्यापीठ पुणे येथे कु. प्रीती राजू भिसे हिने प्रथम क्रमांक पटकविला. सांस्कृतिक विभागातील अनेक कलाकारांनी युवा महोत्सवात आठ बक्षिसे मिळविली. विविध स्पर्धेमध्ये प्रथम क्रमांक राखत मानाचे करंडक मिळविले. कनिष्ठ जिमखाना विभागाच्या खेळाडूंनीही जिल्हास्तर, विभागीय व राज्य व राष्ट्रीय स्तरावर उठावदार कामगिरी केली आहे.

पारगाव येथे झालेल्या राष्ट्रीय योगासन स्पर्धेत हर्षदा करंबळेकरनी सुवर्णपदक पटकावले. वाङ्मय मंडळ विभागाने वक्तृत्व, निबंध, चित्रकला, काव्यवाचन इ. स्पर्धांमध्ये पारितोषिकांची परंपरा कायम राखली. महाविद्यालयाच्या प्राध्यापक वर्गाने पीएच.डी. पदवी, विद्यापीठ, राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पातळीवरचे सन्मान, निवड, नियुक्ती असे यश मिळविले.

रसायनशास्त्र, वनस्पतीशास्त्र विभागातील प्राध्यापकांनी पेटंटस् (Patent) मिळवले. सर्वांचे अभिनंदन! अशा या उल्लेखनीय कार्याचा तपशील अंकाच्या अहवाल विभागात व फोटो विभागात वाचकांना अनुभवता येईल...

वर्षभरात विविध उपक्रम राबविण्यात आले. त्याच बरोबर 'नॅक' च्या चौथ्या मूल्यांकनास सक्षमपणे सामोरे जाण्यासाठी अभ्यासपूर्ण IIQA व नंतर (Self Study Report) SSR 'नॅक' ला सादर केला आणि महाविद्यालयात पायाभूत सुविधांची आणखी वाढ करण्यासाठी महाविद्यालय परिसरामध्ये विविध प्रकारची झाडे लावून परिसर निसर्गरम्य केला. झाडांनी, वेलींनी विविध रंगाच्या फुलांनी परिसर नयनरम्य बनला. बागेतील लॉन हिरव्या गालीच्यासारखी सौंदर्य फुलवीत मोहक दिसू लागली.

विद्यार्थ्यांसाठी शुद्ध व थंड पिण्याचे पाणी, डिजिटल साधने, विद्यार्थिनींसाठी सायकल स्टॅन्डची स्वतंत्र सोय करण्यात आली. विद्यार्थ्यांना ICT आधारित आध्यापन

व्हावे, माहिती आणि संप्रेषण तंत्रज्ञानाचा वापर अधिक प्रमाणात व्हावा म्हणून डिजिटल साधने, उपकरणे इंटॅकिटव्ह टच स्क्रीन डिस्प्ले बसविण्यात आले. आजच्या युगात स्मार्ट काम आवश्यक आहे. तसे विद्यार्थ्यांसाठी स्मार्ट क्लास रूमची गरज ओळखून सोय करण्यात आली. महाविद्यालयातील सूचना विद्यार्थ्यांना देण्यासाठी LED मेसेज बोर्ड दिमाखात सूचना प्रसारित करीत आहे.

महाविद्यालयाच्या प्रवेश द्वारावरील कमानी व मुख्य इमारतीवर महाविद्यालयाचे नाव ॲक्रॅलिक अक्षरात ठळक लिहिण्यात आले. त्याचबरोबर विद्यार्थ्यांच्या कलागुणांना संधी मिळावी यासाठी त्यांना सादरीकरण करण्यासाठी डॉ. बापूजी साळुंखे विचार मंज (स्टेज) बांधण्यात आले. त्याचे नामकरण ॲक्रॅलिक अक्षरात डॉ. बापूजी साळुंखे विचार मंच करण्यात आले. विविध प्रकारच्या शोभीवंत झाडांनी फुलांनी परिसर (कॅम्पस) अधिक रुबाबदार, सुंदर दिसू लागला.

'नॅक' मूल्यांकनवेळी शिक्षक व शिक्षकेत्तर कर्मचारी IQAC समिती या सर्वांनी एकजुटीने काम केले. वेळेचे बंधन न पाळता महाविद्यालयातील कामे केली. सक्षमपणे नॅकला सामोरे गेलो. सामुदायिक भावना, विश्वास, आदर, संवाद आणि सहकार्य या भावनेने सर्वजण राबले. सर्वांचे मन:पूर्वक आभार ! विशेष म्हणजे नॅक भेटीवेळी NCC विभागाने नॅक टीमचे स्वागत शानदार 'गार्ड ऑफ ऑनर' ने केले व युद्धात लढणाऱ्या जवानांच्या बलिदानाचे अविस्मरणीय प्रात्यक्षिक सादर केले. यावेळी सांस्कृतिक विभागाने सांस्कृतिक कार्यक्रमात विविध कलाप्रकार सादर करून नॅक टीमला मंत्रमुग्ध केले.

विद्यार्थ्यांकडे प्रतिभा आहे. त्यांनी लिहिलेले लेख संकलित केलेले लेख वाचले की, मनाला समाधान वाटते. मराठी, हिंदी, इंग्रजी भाषेतील प्रस्तुत अंकात प्रसिद्ध झालेले वैविध्यपूर्ण लेखन वाचकांना आवडेल अशी आशा करतो. अंकात प्रसिद्ध झालेल्या विद्यार्थी नवोदित साहित्यिकांचे कौतुक करावे तेवढे थोडेच ! प्रतिभाशाली लेखनाला अर्थात 'विवेक' ला यापूर्वी शिवाजी विद्यापीठाने पारितोषिक देऊन गौरविले आहे. ही यशाची परंपरा कायम राहील असा हा दर्जेदार अंक आहे असे मला वाटते.

'विवेक' चा प्रस्तुत अंक गुणवत्तापूर्ण व सुंदर बनविण्यासाठी प्रमुख संपादक प्रा. (डॉ). सुभाष जाधव व त्यांचे सहकारी विभागीय संपादक आणि सदस्य यांनी परिश्रम घेतले आहेत. संपादक मंडळाचे मी अभिनंदन करतो. संपादक मंडळाचा मजकूर, फोटो इ. उपलब्ध करून देणाऱ्या प्राध्यापक, प्रशासकीय कर्मचारी व सेवक वर्ग आणि विद्यार्थ्यांचा पुस्तक प्रेमी मंच अशा सर्वांचे अभिनंदन करतो.

अंक सुबक, सुंदर आकर्षक, गुणवत्तापूर्ण बनविण्याकामी सुपर ऑफसेटचे श्री. अजय बिराजदार व त्यांचे बंधू, त्यांचे सहकारी यांनी परिश्रम घेतले आहेत. त्यांचे विशेष अभिनंदन व आभार !

आमच्या आवाहनास उदंड प्रतिसाद देत अंकासाठी जाहिरात देऊन आमचा उत्साह वाढविणाऱ्या जाहिरातदारांचे आणि महाविद्यालयाच्या उपक्रमांना प्रसिद्ध देणाऱ्या पत्रकार बंधूंचे अंत:करणपूर्व आभार !

महाविद्यालयाचे माजी विद्यार्थी, पालक, हितचिंतक, संस्थाप्रेमी, मान्यवर आणि महाविद्यालय विकास समिती अशा सर्वांचे मन:पूर्वक आभार !

महाविद्यालयाच्या सर्वांगीण प्रगतीसाठी संस्था प्रशासन नेहमीच मार्गदर्शन व सहकार्य करीत असते.

'नॅक' च्या चतुर्थ फेरीतील मूल्यांकनासाठी संस्थेचे कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे, सेक्रेटरी मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे, सहसचिव प्रशासन मा. सिताराम गवळी, सहसचिव अर्थविभाग प्रमुख प्राचार्य डॉ. मिलींद हुजरे, सी.ई.ओ. मा. कौस्तुभ गावडे तसेच आजीव सेवक, माजी विद्यार्थी, पालक यांचे अनमोल मार्गदर्शन लाभले. यांचे इथे ऋण व्यक्त करतो.

मी नियत वयोमानानुसार ३१ मे २०२५ रोजी सेवानिवृत्त होत आहे. परत आपल्याशी संवाद, हितगुज करण्याची संधी मिळणार नाही. पण आपल्या सर्वांचे प्रेम, सहकार्य, आठवण नेहमी स्मरणात राहील. माझ्या मनोगतास पूर्णविराम देतो. धन्यवाद !

डॉ. एस. एम. मणेर
प्राचार्य

संपादकीय...!

रसिक वाचक !

दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी या आपल्या महाविद्यालयाचा शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ चा 'विवेक' हा भाषा, साहित्य, कला, क्रीडा, संस्कृती यांचा अविष्कार घडविणारा ६१ वा अंक आपल्या हाती सुपूर्द करताना मनस्वी आनंद होत आहे.

महात्मा जोतीराव फुले, राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर यांच्या विचारांचा वारसा घेवून सत्य, शील, प्रामाणिकता, त्याग, पिळवणुकीस आळा ही पंचशील तत्त्वे अंगीकृत करून शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी ''ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार'' हे ब्रीदवाक्य घेतले व इ. स. १९५४ साली श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेची स्थापना कराड येथील मुरलीधराच्या मंदिरात केली. गोर-गरिबांच्या मुलांना, सर्व जातीधर्माच्या मुलांना शिक्षण मिळाले पाहिजे यासाठी त्यांनी खेडोपाडी, दुर्गम व शहरी भागात प्राथमिक, माध्यमिक, कनिष्ठ व वरिष्ठ महाविद्यालयाची स्थापना करून घरोघरी ज्ञानप्रकाश दिला. हे कार्य करीत असताना संस्थामाता सुशिलादेवी साळुंखे यांनी बापूजींना मोलाची साथ दिली. या महान विभूतींना विनम्र अभिवादन !

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर ही गेली ७१ वर्षे शिक्षण क्षेत्रात ज्ञानदानाचे कार्य अनेक गुरुदेव कार्यकर्ते यांच्या मार्फत विविध संस्कार केंद्रातून करीत आहे. यातीलच एक संस्कार केंद्र दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी हे होय. महाराष्ट्राचे मँचेस्टर असलेल्या नगरीमध्ये कष्टकऱ्यांच्या खेडोपाड्यातील विद्यार्थ्यांना शिक्षण मिळावे या हेतून डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी इ. स. १९६२ मध्ये दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी या महाविद्यालयाची स्थापना केली. या महाविद्यालयाच्या उभारणीकरिता दानशूर व्यक्तिमत्त्व असलेल्या अनेकांनी संस्थेला मदत केली. आज या संस्कार केंद्रात ३८०० पेक्षा जास्त विद्यार्थी ज्ञानार्जन करीत आहेत.

'विवेक' हा अंक विद्यार्थ्यांच्या उदयोन्मुख साहित्यिकांचे विविध विषयांवरील लेख, कथा, कविता, विनोद इत्यादी अशा विविध गोष्टींनी नटलेला आहे. महाविद्यालयाची प्रगती करताना राष्ट्रीय सेवा योजना, एन.सी.सी., सांस्कृतिक विभाग, क्रीडा विभाग इत्यादींच्या माध्यमातून विविध उपक्रम राबवले जातात. तसेच कांही विशेष शिबीरांचे आयोजन केले जाते. याबरोबरच इतर

विषयाच्या विविध विभागातून अनेक कार्यक्रम घेतले. स्पर्धा परीक्षा केंद्रही सुरू आहे. एकूणच सर्व विभागाच्या माध्यमातून विद्यार्थ्यांचा सर्वांगीण विकास साधण्याच्या दृष्टीने कार्य सुरू असते. यातून अनेक विद्यार्थी उल्लेखनीय अशी कामगिरी संपादन करतात. अशा उपक्रमामध्ये विद्यार्थ्यांचा सक्रिय सहभाग असतो.

मराठी, अर्थशास्त्र, कॉमर्स आणि संख्याशास्त्र (स्टॅटिस्टिक) या विभागाच्या वतीने शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत विविध विषयांवर एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आल्या. वाङ्मय मंडळांतर्गत विद्यार्थ्यांनी विविध ठिकाणी निबंध, वक्तृत्व, चित्रकला अशा स्पर्धेमध्ये राज्यस्तरीय बक्षीसे मिळविली. शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथे संपन्न झालेल्या आविष्कार स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळवला. सांस्कृतिक व क्रीडा या विभागातील विद्यार्थ्यांनी राष्ट्रीय पातळीवर अनेक पारितोषिके मिळविली आहेत.

'विवेक' अंक संपादित करताना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर, संस्था कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे साहेब, संस्थेच्या सचिव मा. प्राचार्य शुभांगी गावडे मॅडम तसेच सहसचिव मा. एस. एम. गवळी, अर्थ सहसचिव मा. प्राचार्य डॉ. मिलींद हुजरे, संस्थेचे प्रमुख कार्यकारी अधिकारी मा.श्री. कौस्तुभ गावडे साहेब यांचे बहुमोल मार्गदर्शन लाभले.

'विवेक' अंकाचे संपादन करताना अनेकांचे सहकार्य लाभले. या अंकाचे सहसंपादक मंडळ श्री. रोहित शिंगे, डॉ. प्रभा पाटील, डॉ. अंजली उबाळे, श्रीमती मीरा माने, श्रीमती वासंती चौगुले, श्री. मयूर बोरगे यांनी विद्यार्थ्यांकडून दर्जेदार लेखन लिहून घेवून सहकार्य केले. याबद्दल मी त्यांचा मन:पूर्वक आभारी आहे. श्री. विजय पाटील, डॉ. संदीप गावडे, श्री. विनायक भोई यांनी अंकासाठी जाहिरात व फोटो विभाग परिपूर्ण करण्यासाठी सहकार्य केले. त्यांचाही मी मन:पूर्वक आभारी आहे. 'विवेक' अंकाची जबाबदारी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर यांनी विश्वासाने माझ्यावर सोपवली व वेळोवेळी मार्गदर्शन केले. त्यामुळेच हा अंक चांगल्या पद्धतीने वेळेत प्रसिद्ध करता आला. याबद्दल मी त्यांचा ऋणी आहे.

या अंकासाठी या ना त्या निमित्ताने सर्वांचेच सहकार्य लाभले. यामध्ये महाविद्यालयातील वरिष्ठ व कनिष्ठ विभागाकडील प्राध्यापक सहकारी, प्रशासकीय कर्मचारी व सेवक या सर्वांचा मी मनापासून आभारी आहे. तसेच हा अंक श्री. विजय बिराजदार यांनी वेळेत व चांगल्या पद्धतीने सुबक छपाई करून प्रकाशित करण्यासाठी बहुमोल सहकार्य केले, याबद्दल मी त्यांचाही आभारी आहे.

इचलकरंजी
३० एप्रिल २०२५

प्रो. (डॉ.) सुभाष जाधव
प्रमुख संपादक

Teaching Staff 2024 - 2025 (Senior College)

Prin. Dr. S. M. Maner

Marathi
Prof. Dr. Subhash Jadhav (H.O.D.)
Ms. B. S. Kolekar
Mr. R. P. Shinge

Hindi
Prin. (Dr.) S. M. Maner (H.O.D.)
Dr. A. M. Ubale
Ms. A. S. Kamble
Ms. K. S. Tonape
Ms. S. K. Mulla

English
Dr. P. A. Patil (H.O.D.)
Ms. A. B. Nandgave
Mr. A. A. Kurane
Ms. S. P. Bargale
Ms. S. M. Dharngutte

History
Dr. A. S. Katkole (H.O.D.)
Dr. A. K. Jambhale
Mr. R. S. Kamble

Economics
Dr. A. H. Bogulvar (H.O.D.)
Dr. A. R. Shinde
Ms. S. S. Patil
Ms. S. S. Gavandi
Ms. A. D. Attar

Political Science
Mr. V. L. Kamble (H.O.D.)
Dr. M. R. Kamble
Dr. M. G. Minche

Sociology
Mr. D. R. Nagathwar (H.O.D.)
Dr. R. V. Sambhare
Dr. Sushil Korate

Geography
Dr. S. G. Bhosale (H.O.D.)
Dr. A. N. Patil
Dr. S. B. Jadhav
Mr. M. V. Mangave

Commerce
Mr. V. P. Patil (H.O.D.)
Ms. P. C. Parishwad
Dr. R. S. Rodriques
Ms. Prathamesh Gavali
Ms. K. S. Jadhav
Ms. P. J. Hogade
Ms. A. A. Dhokare

Statistics
Mr. S. D. Karande (H.O.D.)
Mr. V. R. Suryawanshi
Mr. R. C. Sadalage
Ms. N. N. Sawant
Ms. K. K. Koli

Mathematics
Mr. D. J. Mungale
Dr. S. T. Sutar
Ms. V. A. Hattargiv
Ms. S. B. Yadav

Botany
Dr. S. T. Ingale (H.O.D.)
Dr. S. D. Patil
Dr. B. S. Dopare
Dr. A. V. Kattee
Ms. A. S. Khot
Dr. S. K. Gavade
Dr. V. R. Dawande
Dr. L. M. Khade
Dr. K. P. Patil
Dr. V. M. Diwan
Dr. S. B. Koparde

Psychology & Logic
Dr. I. V. Patil

Chemistry
Dr. D. A. Kumbhar (H.O.D.)
Dr. A. A. Patravale
Mr. R. P. Bharsat
Dr. S. V. Mulik
Mr. N. H. Waghmare
Mr. V. B. Shinde
Mr. S. R. More
Dr. D. J. Sutar
Ms. S. B. Fadtare
Ms. S. S. Pujari
Dr. V. V. Gawade
Ms. P. V. Mane
Dr. A. A. Yadav
Ms. S. S. Bhosale

Zoology
Dr. P. K. Waghmare (H.O.D.)
Dr. N. H. Shaikh
Ms. A. P. Sutar
Ms. S. S. shaikh
Mr. V. M. Patil

Electronics
Mr. D. A. Yadav (H.O.D.)
Mr. N. P. Mote
Mr. P. B. Mattikalli
Mr. S. V. Khot
Ms. S. A. Gath
Ms. N. t. Bhanuse

Physics
Dr. V. V. Ganbavle (H.O.D.)
Ms. V. S. Dhobale
Dr. V. S. Pawar
Dr. S. S. Kumbhar
Mr. S. D. Pathan

B.Com. IT

Dr. R. S. Rodriques (H.O.D.)
Mr. J. A. Khatib
Mr. R. C. Sadalge
Ms. P. J. Hogade
Ms. K. R. Koli
Mr. K. S. Jadhav
Mr. A. S. Garvade

Computer Science & Computer Application

Dr. C. A. Patil (H.O.D.)
Dr. S. J. Gath
Mr. S. B. Patil
Mr. J. A. Khatib
Ms. M. A. Kamble
Mr. A. M. Patil
Mr. A. R. Gorwade
Mr. V. S. Patil
Ms. V. A. Hattargi
Mr. V. R. Suryawanshi
Ms. S. B. Bargale
Mr. S. B. Jadhav

M.A. Teaching Staff

Marathi

Prof. (Dr.) Subhash Jadhav
Prof. (Dr.) S. S. Mulla
Prof. (Dr.) A. L. Kamble
Prof. (Dr.) E. S. Patil
Prof. (Dr.) E. B. Alwekar
Prof. (Dr.) P. B. Gaikwad
Prof. (Dr.) L. P. More
Prof. (Dr.) D. K. Valavi
Ms. B. S. Kolekar
Mr. R. P. Shinge
Dr. P. S. Kumbhar

Hindi

Dr. S. M. Maner
Dr. A. M. Ubale
Dr. V. S. Naik
Dr. D. R. Tupe
Dr. A. S. Mahat
Mr. S. K. Indi

Sociology

Lt. D. R. Nagarthwar
Dr. A. P. Jadhav
Dr. Ashok Chavan
Dr. Rupali Sambhare
Dr. Sushil Korate

M.Sc. Teaching Staff

Botony

Dr. S. T. Ingle
Dr. V. R. Dauande
Dr. L. N. Khade
Dr. A. V. Kattee
Dr. S. K. Gavade
Dr. B. S. Dhopare

Chemistry

Dr. D. A. Kumbhar
Dr. A. A. Patravale
Ms. S. B. Fadtare
Mr. R. P. Bharsat
Dr. S. V. Mulik
Ms. S. S. Pujari
Dr. A. A. Yadav
Ms. S. S. Bhosale

Physical Edu. & Sports

Mr. M. D. Lagiwale

Teaching Staff : 2024 - 2025 (Junior College)

Marathi

Ms. M. M. Mane
Ms. V. D. Patil
Ms. M. A. Shinde

Hindi

Mr. M. B. Borage
Mr. B. K. Gavit

English

Ms. V. R. Chougule
Mr. L. V. Kamble
Mr. B. V. Mavali
Ms. S. R. Giri. (P.T.)

History

Ms. S. S. Joshi

Economics

Mr. B. P. Chavare

Political Science

Mr. V. V. Valvi

Sociology

Ms. S. S. Joshi
Ms. R. J. Balawan

Geography

Mr. R. B. Shirdhone
Mr. A. B. Koli (Te.)

Commerce

Mr. B. C. Hitanlli
Mr. M. M. Patil
Mr. V. A. Nimbalkar (P.T.)
Mr. P. T. Kamble (Te.)
Mr. S. I. Karbhari (Te.)
Mr. A. G. Mujawar (Te.)

Sanskrit
Ms. M. A. Shinde

Mathematics
Mr. P. V. Gouragond
Ms. N. P. Mane
Ms. V. M. Patil
Ms. S. M. Nilaje (P.T.)
Ms. S. M. Kolae (Te.)

Environment Science
Ms. S. Y. Khandekar

Chemistry
Mr. S. G. Kumbhar
Mr. P. B. Manepatil
Ms. S. T. More
Mr. M. B. Patil
Mr. P. R. Patil

Biology
Mr. S. S. Patil
Mr. D. P. Giri (Te.)
Ms. S. T. Tekale (Te.)
Ms. K. P. Patil (Te.)

Physics
Mr. D. S. More
Ms. S. V. Kakade (Te.)

IT / Computer Science / Electronics
Mr. T. A. Khatib
Ms. K. R. Koli
Ms. S. A. Gath
Mr. P. B. Mattikalli
Ms. N. T. Bhanuse

Physical Edu. & Sports
Mr. V. V. Bhoi

Non Teaching Staff : 2024 - 2025

Sr.	Name	Sign	Sr.	Name	Sign
1	Miss. A. B. Bhosale	Jr. Steno	19	Mr. P. A. Giri	Lab Attendent
2	Mr. P. M. Kurade	Head Clerk	20	Mr. A. G. Giri	Lab Attendent
3	Mr. V. R. Katkar	Sr. Clerk	21	Mr. B. V. Devkar	Lab Attendent
4	Mr. S. P. Varute	Sr. Clerk	22	Mr. P. T. Patil	Lab Attendent
5	Mr. S. M. Aparadh	Sr-clerk	23	Mr. G. S. Korake	Lab Attendent
6	Mr. A. A. Walke	Lab Assistant	24	Mr. R. S. Ravan	Lib Attendent
7	Mr. B. B. Desai	Lab Assistant	25	Mr. P. M. Shitole	Lib Attendent
8	Mr. S. S. Powar	Lab Assistant	26	Mr. R. M. Metti	Lab Attendent
9	Mr. D. S. Jirage	Lab Assistant	27	Smt. S. D. Jamadar	Peon
10	Smt. C. K. Bedekar	Lab Attendent	28	Mr. M. N. Kamble	Peon
11	Mr. V. S. Jog	Lab Attendent	29	Mr. S. G. Surywanshi	Peon
12	Mr. D. R. Patil	Lab Attendent	30	Mr. P. B. Bukshet	Peon
13	Mr. B. T. Yadav	Lab Attendent	31	Smt. S. M. Kumbhur	Peon
14	Mr. S. A. Koli	Lab Attendent	**Non Teaching Staff (Non Grant) 2024 - 25**		
15	Mr. P. B. Phadtare	Lab Attendent	1	Smt. R. S. Salunkhe	Clerk
16	Mr. S. M. Kamble	Lab Attendent	2	Shri. A. A. Dadhiwale	Clerk
17	Mr. A. B. Bhoi	Lab Attendent	3	Shri. T. I. Naikwade	Clerk
18	Mr. J. S. Karke	Lab Attendent	4	Shri. S. D. Jamadar	Peon
			5	Smt. A. S. Gavali	Peon

भावपूर्ण श्रद्धांजली

शैक्षणिक वर्ष २०२४ - २०२५ मध्ये
राष्ट्रीय, आंतरराष्ट्रीय पातळीवरील सामाजिक, राजकीय, आर्थिक, धार्मिक,
सांस्कृतिक, शैक्षणिक, कला, क्रीडा, साहित्य, संगीत, नृत्य, नाट्य, गृहदल,
संरक्षण दल इत्यादी क्षेत्र व सेवांमधील सुप्रसिद्ध व्यक्तींचे दु:खद निधन झाले.

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेतील काही गुरुदेव कार्यकर्ते व
त्यांचे जवळचे नातेवाईक यांचे दु:खद निधन झाले.

संपूर्ण महाराष्ट्रातील व इचलकरंजी परिसरातील काही
सन्माननीय व्यक्ती अनंतात विलिन झाल्या.
आमच्या महाविद्यालयातील काही गुरुदेव कार्यकर्त्यांचे नातेवाईक
आपणांस सोडून गेले.
या दिवंगत सर्वांना महाविद्यालयाची
भावपूर्ण श्रद्धांजली !

हिंदी विभाग

'१४ सितंबर हिंदी दिन'
के उपलक्ष्य में स्वरचित काव्य वाचन प्रतियोगिता।

समझोता ज्ञापन (MoU) के अंतर्गत 'महादेवी वर्मा
सार्वजनिक हिंदी ग्रंथालय' सातारा को भेंट्।

'विश्व हिंदी दिन'
के उपलक्ष्य में 'भित्तिपत्रक विमोचन'

प्रेमचंद जन्मदिन के उपलक्ष्य में मार्गदर्शन करते हुए
मा. प्रधानाचार्य डॉ.एस. एम. मणेर

इंग्रजी विभाग

Wallpaper Display on 'Job Prospects for English Graduates'
Chief Guest- Prin. Dr. S. M. Maner

A Guest Lecture on 'Job Prospects for English Graduates'
Chief Guest- Dr. S. J. Velhal.

Departmental Educational Study Tour at 'Warana Science and Innovative Park' Warananagar

Celebration of 'Observation of English Week'
Department of English organized Wallpaper Presentation on
'AI Tools to improve Language Skills'

इतिहास विभाग

शिवाजी विद्यापीठ,कोल्हापूर Merit Scholarship Holder श्री.ओंकार बेलेकर याचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ.एस.एम.मणेर, डॉ.अरुण कटकोळे, डॉ.अनिल जांभळे आणि प्रा.विशाल गोडबोले व इतर .

इतिहास विभागाच्या वतीने ऐतिहासिक नाणी व नोटांचे आणि मध्ययुगीन शस्त्र प्रदर्शन आयोजित करण्यात आले होते.त्यावेळी प्रदर्शनास भेट देउन माहिती घेताना डॉ. मकानदार सर, प्राचार्य साहेब आणि विद्यार्थी

इतिहास विभागाचा विद्यार्थी श्री.संकेत ठोंबरे याला संरक्षण विभाग (अग्निवीर) येथे नियुक्ती झाल्यावर त्याचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ.एस.एम.मणेर, विभागप्रमुख डॉ.अरुण कटकोळे,डॉ.अनिल जांभळे.

जागतिक पर्यटन दिन साजरे करण्यात आले. यावेळी महाराष्ट्रातील गडकोट किल्ले यांचे भितीप्रत्रकाचे उद्घाटनप्रसंगी प्राचार्य डॉ. एस.एम.मणेर,विभागप्रमुख डॉ.अरुण कटकोळे,डॉ.अनिल जांभळे डॉ.प्रभा पाटील आणि विद्यार्थीगण

अर्थशास्त्र विभाग

'केंद्रीय अर्थसंकल्प - २०२५' या विषयावर मार्गदर्शन महाविद्यालयाचे आदरणीय प्राचार्य डॉ. एस.एम.मणेर

'पदवीनंतर रोजगाराच्या संधी ' या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना प्रा.अरिफ महोम्मद अत्तार

'अंदाजपत्रक २०२४-२५' या विषयावर विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन करताना महाविद्यालयाचे आदरणीय प्राचार्य डॉ. एस. एम .मणेर

भित्तीपत्रिकेचे उद्घाटन करताना महाविद्यालयाचे आदरणीय प्राचार्य डॉ. एस.एम.मणेर

समाजशास्त्र विभाग

प्रा. एम. एम. कांबळे 'समाजशास्त्राचे महत्व'
या विषयावर व्याख्यान देताना

प्रा. एस. ए. रत्नपारखी 'क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले'
या विषयावर अभ्यागत व्याख्यानप्रसंगी सत्कार स्वीकारताना

'आजचा युवक आणि समाज' या विषयावर भित्तिपत्रिका
प्रदर्शन प्रसंगी उपस्थित मान्यवरांचा सत्कार करताना

'धर्माचे समाजशास्त्र' अंतर्गत अभ्यास सहल कुणकेश्वर मंदिर येथे.

भूगोल विभाग

'भूगोल दिन-१४ जानेवारी' निमित्त आयोजित कार्यक्रमात मार्गदर्शन
करताना प्रमुख वक्ते डॉ.व्ही.एस.मून, उपप्राचार्य व सहा. प्राध्यापक,
सहकारभूषण एस.के.पाटील महाविद्यालय, कुरुंदवाड

'मृदा झीज व मृदा छेद' अभ्यासण्यासाठी
'पालेश्वर व वाघबीळ' येथे क्षेत्रभेठ

कु. प्रीती राजू भिसे हिचा जिल्हा स्तरीय व
मध्यवर्ती अविष्कार संशोधन स्पर्धेत प्रथम क्रमांक

'माले', ता. हातकणंगले, जि. कोल्हापूर
येथे ग्राम सर्वेक्षण अंतर्गत सहभागी विद्यार्थी

महामानवाच्या जयंती व पुण्यतिथी

क्रांतीज्योती सावित्रीबाई फुले यांच्या प्रतिमेला अभिवादन करताना
मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर व स्टाफ

राजमाता जिजाऊ यांच्या प्रतिमेला अभिवादन करताना
मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर व स्टाफ

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या प्रतिमेला अभिवादन करताना
मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर, श्री. मच्छिंद्रनाथ कांबळे व स्टाफ

संस्थामाता सुशीलादेवी साळुंखे यांच्या प्रतिमेला अभिवादन करताना
मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर व स्टाफ

राज्यशास्त्र विभाग

जागतिक मानवाधिकार दिन प्रसंगी मार्गदर्शन करताना
डॉ. एम. आर. कांबळे सोबत श्री. व्ही. एल. कांबळे

संविधान दिनानिमित्त प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर यांच्यासमेवत
शपथ घेताना स्टाफ व विद्यार्थी

२५ जानेवारी २०२५ रोजी १५ वा राष्ट्रीय मतदार दिन साजरा करण्यात आला. या प्रसंगी मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर यांच्या मार्गदर्शनाखाली मतदार जागरुकतेसाठी मतदारांसाठी शपथ दिली. या प्रसंगी निवडणूक साक्षरता समितीचे समन्वयक प्रा. विशाल कांबळे, श्री. डी. ए. यादव यांच्यासह शिक्षक वृंद, शिक्षकेत्तर कर्मचारी, विद्यार्थी व विद्यार्थिनी

मराठी विभाग

सन २०२४ – २०२५

भाषा ही जोडणारी असावी, तोडणारी नाही.
भाषा केवळ संवादाचे साधन नसून
ती समाजातील विविध घटकांना
एकत्र आणणारी शक्ती आहे.
मराठी भाषा केवळ लिखित स्वरूपात न राहता
ही बोलण्यातून, संवादातून आणि व्यवहारातून
जिवंत ठेवली पाहिजे.
मराठी भाषेचे अभिजातपण
संतांच्या योगदानामुळे आहे.
सातत्याने पांडुरंगाचे स्मरण करून देणाऱ्या
संतांनी मराठीला जिवंत ठेवले.
संतांनी मराठी भाषेला केवळ टिकवले नाही
तर तिचे सांस्कृतिक मूल्यही वाढवले...

– डॉ. तारा भवाळकर,
अध्यक्ष,
९८ वे अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन,
नवी दिल्ली

- विभागीय संपादक -

श्री. रोहित शिंगे

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

१)	आमुचा अखंड उर्जास्त्रोत प. पू. शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे	रूक्सार मोमीन	बी.ए. २
२)	प्रेरणेचा झरा – संस्थामाता सुशीलादेवी साळुंखे	रुबीना मौला पट्टकुड्डे	बी.एस्सी. १
३)	महापूर आणि कोल्हापूर	प्रिती भिसे	बी.ए. २
४)	अंधश्रद्धा	कोमल लालबहादूर कांबळे	बी.एस्सी. १
५)	कोकणातली आंब्याचा सिझन	ओंकार निलेश मेस्त्री	बी.एस्सी. ३
६)	मी अनुभवलेला पाऊस...	रिया राजेंद्र सूर्यवंशी	बी.कॉम. २
७)	हॅलो... ! मी तुमचा मोबाईल बोलतोय	श्रुती राजकुमार राजमाने	बी.कॉम. २
८)	मी माझ्या देशाचा नागरिक	सिद्धी सुबोध कुंभार	बी.कॉम. २
९)	कुटुंबसंस्थेचे भविष्य...	सिद्धी सुबोध कुंभार	बी.कॉम. २
१०)	लालपरी	प्राजक्ता दत्तात्रय गोरे	बी.एस्सी. २
११)	मराठी भाषेचा 'अभिजात' गौरव	प्रिती राजू भिसे	बी.ए. २
१२)	बकुळा	तुषार कोंडेकर	बी.ए. १
१३)	AI – सावध ऐका... पुढल्या हाका....	समृद्धी संजय निकम	बी.एस्सी. २

पद्य विभाग

१)	रडावं मनमोकळं	वैष्णवी बाबुराव घोडके	बी.एस्सी. १
२)	पोर	प्रीती राजू भिसे	बी.ए. २
३)	आयुष्य	मिजेबा फरद्दीन जमादार	बी.ए. २
४)	बहीण	कोमल कांबळे	बी.एस्सी. १
५)	आगळी वेगळी भेट	कोमल कांबळे	बी.एस्सी. १
६)	दिवसाची सुरुवात	प्रियंका शिवाजी सूर्यवंशी	बी.ए. १
७)	ती नार	शिवसागर कल्लुप्रसाद निषाद	बी.ए. १
८)	नशिब	प्राजक्ता दत्तात्रय गोरे	बी.एस्सी. १
९)	एका खोलीतला प्रवास	पल्लवी रामेश्वर लिगाडे	बी.सी.ए. ३
१०)	मायबाप विठ्ठल	पल्लवी रामेश्वर लिगाडे	बी.सी.ए. ३
११)	ती लावण्यवती आहे	पल्लवी रामेश्वर लिगाडे	बी.सी.ए. ३
१२)	काळा कोट	प्रतिक्षा रविंद्र कांबळे	बी.कॉम. ३
१३)	झरा	विजयसिंह बाळू कदम	बी.कॉम. १
१४)	थंडीची चाहूल	प्रियंका शिवाजी सूर्यवंशी	बी.ए. १
१५)	शेतकरी	कोमल कांबळे	बी.एस्सी. १
१६)	'ती'	वैष्णवी बाबुराव घोडके	बी.एस्सी. १
१७)	दिवाळी	प्रियंका शिवाजी सूर्यवंशी	बी.ए. १
१८)	अभंग	अश्विनी आगमी	बी.ए. १

आमुचा अखंड ऊर्जास्त्रोत : प. पू. शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

कु. रूक्सार मोमीन, बी.ए. भाग २

भारत म्हणजे नररत्नांची खाण, तपस्व्यांची तपोभूमी कर्मयोग्य 'कर्मभूमी ! कर्मक्षेत्र विराट आहे पण.. अगदी थोडीच माणसे कर्मयोगी, तपस्वी होतात. कर्मक्षेत्रात शैक्षणिक क्षेत्र हे अतिशय मोलाचे आहे. शिक्षणाच्या भक्कम, मजबूत पायावरच मानवाच्या यशाचे भव्य आणि दिव्य मंदिर उभे राहते.

'न हि ज्ञानेन सदृश पवित्रमिह विद्यते'

शिक्षणासारखे दुसरे पवित्र काहीच नाही. शिक्षणाच्या या ज्ञानयज्ञात महाराष्ट्रातील अनेक शिक्षणप्रेमी व समाजसुधारक धुरंधरांनी आपले सर्वस्व अर्पण केले आहे. जोतिराव फुले, धों.के.कर्वे, डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर, राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज, डॉ. पंजाबराव देशमुख, कर्मवीर भाऊराव पाटील या नररत्नांच्या मालिकेतील आणखी एक नररत्न म्हणजे श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे संकल्पक, संस्थापक, शिक्षणमहर्षी प. पू. डॉ. बापूजी साळुंखे.

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे स्वातंत्र्योत्तर कालखंडातील शिक्षण क्षेत्रात मोलाची कामगिरी करणारे एक ज्ञानतपस्वी. श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे संस्थापक आणि संकल्पक. संस्थेची विशाल ध्येय धोरणे उराशी बाळगून सर्वसामान्य गोरगरिबांकरिता शिक्षणाची ज्ञानगंगा खेडोपाडी पोहोचवणारे ध्येयवादी शिक्षक, शिक्षणातून समाज परिवर्तनाचे कार्य करणारे एक द्रष्टे विचारवंत, बहुजनांच्या हितासाठी शैक्षणिक कार्य करणारे दलित मित्र आणि शिक्षण चळवळीतील दीपस्तंभ !

'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार' बापूजींनी या ध्येयवाक्याने प्रेरित होऊन आज संस्थेची ४०० हून अधिक संस्कृती केंद्रे महाराष्ट्र आणि कर्नाटक राज्यातील सीमा भागात ज्ञानदानाचे, महाराष्ट्र घडविण्याचे पर्यायाने देश घडविण्याचे पवित्र कार्य करीत आहेत.

''चंदनासम देह झिजवला...
ज्ञान, विज्ञान, सुसंस्काराचा
सुगंध दरवळला...
पूज्य बापूजी तुम्ही ज्ञानरूपी मानव्याचे
दीपस्तंभ झाला !''

डॉ. बापूजी साळुंखे हे ज्ञान क्षितिजावरचे तेजोमय तारा आहेत. बापूजींनी आपल्या डोळ्यासमोर स्वामी

विवेकानंदांचे आदर्शरूपी जीवन ठेवले. त्यानुसार शैक्षणिक कार्य करण्याची जिद्द महत्त्वकांक्षा व ध्येय समोर ठेवून शिक्षणाच्या क्षेत्रात आयुष्यभर ते चंदनासारखे झिजले म्हणून त्यांना महामानवाचे दिव्य रूप प्राप्त झाले.

सातारा जिल्ह्यातील पाटण तालुक्यातील रामापूर नावाचे एक छोटेखाणी गाव. चिपळूण-कराड हमरस्त्यावर वसले आहे. रामापूर येथे साळुंखे हे प्रतिष्ठित घराणे. या गावात ज्ञानोजी कृष्णाजी साळुंखे नावाचे गृहस्थ रहात होते. ते पाटण संस्थानाचे राजे श्रीमंत पाटणकर यांच्या राजदरबारी सुभेदार म्हणून कार्यरत होते. ज्ञानोजी हे व्यक्तिमत्व सद्वर्तनी, करारी, न्यायी, वैद्यक, समाजकार्य करणारे असामान्य व्यक्तिमत्त्व आणि त्यांच्या सहचारिणी सौ. तानुबाई. ज्ञानोजी व तानुबाई साळुंखे यांच्या पोटी ९ जून १९१९ रोजी जन्माला आलेले सुपूत्र म्हणजे गोविंद.

वडील ज्ञानोजी फारसे शिकलेले नव्हते; परंतु त्यांची ज्ञानलालसा जबरदस्त होती. त्यांची शाळा हेच घर झाले. पुढचा अभ्यास पूर्ण करून त्यांनी कोर्ट कचेऱ्याच्या कामकाजाचे ज्ञान घेतले आणि ते आपल्या कर्तबगारीने दुसऱ्यांची दु:खे दूर करणारे अन्यायाविरूद्ध झगडणारे वकील झाले. आपली मुले शिकावीत, ज्ञानी व्हावीत असे त्यांना वाटे. ते अगदी लहानपणापासून रामायण, महाभारतातील गोष्टी सांगत.

हा संस्कारमय प्रवास चालू असतानाच गोविंद वर्षाचा झाला. तेवढ्यात त्याची आई तानुबाई त्याला सोडून देवाघरी गेली आणि गोविंद मातृप्रेमाला पारखा झाला. त्याला पित्यानेच मायेने व ममतेने वागविले. अभ्यासात हुशार, बुद्धीने तरबेज बनविले. गोविंद चार वर्षांचा असताना आजारी पडला. त्यावेळी सुद्धा वडिलांनी जीवापाड व मायेने काळजी घेतली. गोविंदला लहानपणापासूनच ईश्वरभक्तीचे वेड लागले. तो अवघा पाच वर्षांचा होता, तेव्हा तो रामभक्ती, पूजापाठ करू लागला. गायनाचा व वादनाचा, वाचनाचा छंद लागला व भजनेही त्यांना पाठ होती. त्यांच्या आठव्या वर्षीच सत्यनारायणाची पोथी ही मुखोद्गत केली. होती.

तीव्र स्मरणशक्ती, तल्लख बुद्धीमत्ता व परिश्रमाची आवड यामुळे लहान वयातच शाळेत जाण्यापूर्वीच वडिलांकडून लिहायला वाचायला शिकला. मातेच्या अकाली निधनाने गोविंदला जरी आपल्या आईचे संस्कार लाभले नसले तरी आपल्या वडिलांचा प्रेमळ स्वभाव, शिस्तबद्धता, ज्ञानप्रियता याचे बाळकडू बालपणीच पाजले गेले. यातून गोविंद संस्कारमय झाला.

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे १९५४ मध्ये श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेच्या रूपाने एक शैक्षणिक ज्ञानवृक्षाचे रोप लावले. शहरी भागात आणि खेड्यापाड्यात गोर-गरिबांच्या मुला-मुलीना शिक्षण मिळावे आणि शिक्षणातून समाजपरिवर्तन घडावे अशा त्यागमय सेवाभावी वृत्तीने निर्माण झालेली ही शिक्षण संस्था गेली ७१ वर्षे वर्षे शैक्षणिक ज्ञानदानाचे पवित्र कार्य करत आहे. या संस्थेची आज ४०० पेक्षा अधिक केंद्रे शिक्षण क्षेत्रामध्ये ज्ञानदानाचे भरीव काम करीत असून संस्थेचा नावलौकिक वाढवत आहेत.

कोणतीही संस्था मग ती सामाजिक असो अथवा शैक्षणिक. तिची काही ध्येय धोरणे, उदिष्ट्ये निश्चित असतात. बापूजींनी संस्थेची ध्येय धोरणे मानवतावादी विचारातून आखली आहेत. 'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यासाठी शिक्षणप्रसार' या ब्रीद वाक्यात संस्थेचे ध्येयधोरण बापूजींनी सूत्ररूपाने बांधले आहे.

बापूजींच्या अतुलनीय कार्यास सन्मान म्हणून भारत सरकारने त्यांना स्वातंत्र्य सैनिक संबोधले. महाराष्ट्र शासनाने त्यांना १९८५ साली 'दलित मित्र' हा किताब देऊन गौरविले. तसेच ११ फेब्रुवारी १९८६ रोजी शिवाजी विद्यापीठाने त्यांना डी. लिट ही पदवी सन्मानपूर्वक प्रदान केली.

अशा या महान, त्यागी, तपस्वी शिक्षणमहर्षीची शनिवार दि. ८ ऑगस्ट १९८७ या दिवशी प्राणज्योत पंचतत्वात विलीन झाली. बापूजींनी आपले सारे आयुष्य शैक्षणिक कार्यासाठी वेचले आहे. श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे संकल्पक, संस्थापक बापूजींचे शैक्षणिक कार्य महाराष्ट्रच्या इतिहासात सुवर्णाक्षराने लिहून ठेवावे असे आहे.

गोविंदाने बापूजीपर्यंत घेतलेली झेप, हा प्रवास आपल्या सर्वांसाठी अखंड ऊर्जास्त्रोत आहे.

परमपूज्य बापूजी यांच्या पावन स्मृतीस शतशः प्रणाम!

प्रेरणेचा झरा : संस्थामाता सुशीलादेवी साळुंखे

कु. रूबीना मौला पट्टकुड्डे, बी.एस्सी. १

प्रत्येक यशस्वी पुरुषामागे एक स्त्री असते असे म्हटले जाते. 'ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षणप्रसार' हा ध्यास उराशी बाळगून बहुजनांच्या झोपडीपर्यंत शिक्षणाची ज्ञानगंगा पोहचवणाऱ्या शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या महाज्ञानयज्ञात त्यांच्या अर्धांगिनी संस्थामाता सुशीलादेवी यांचा मोलाचा वाटा आहे.

संस्थामाता यांचा जन्म बेळगाव जवळच्या एका शेतकरी कुटुंबात ४ सप्टेंबर १९२७ रोजी झाला. मातृछत्र लहानपणीच हरवले आणि छोट्या सुशीलादेवींचा सांभाळ त्यांच्या आजी कृष्णाबाई यांनी केला. आजींनी त्यांना अभ्यास व संस्काराचे धडे दिले. लहानपणी त्या खेळकर होत्या. तसेच त्या कष्टाळूही होत्या. शेतातील सर्व कष्टाचीही कामे त्या कुशलतेने करायच्या.

त्या सातवीला असताना महात्मा गांधींच्या विचारांनी प्रभावित झाल्या. पुढे राजाराम महाविद्यालयातून बी.ए झालेले ध्येयवादी तरूण गोविंदराव ज्ञानोजीराव साळुंखे तथा बापूजी साळुंखे यांच्याशी त्यांचा विवाह डिसेंबर १९४० मध्ये अत्यंत साधेपणाने झाला. तेथून पुढे सुशीलादेवींच्या आयुष्यातील एका तेजस्वी पर्वाला सुरूवात झाली. विवाहापूर्वी त्यांना माहित होते की आपला विवाह समाजाचा संसार करणाऱ्या एका ध्येयवेड्या माणसाशी होत आहे. आयुष्यभर आपल्यालाही समाजासाठीच जगावयाचे आहे. सुशीलादेवीनी बापूजींच्या जीवन पद्धतीशी अनुरूप जीवन आनंदाने स्वीकारले.

विवाहानंतर थोड्याच काळात बापूजी सोंडूर संस्थानात दाखल झाले आणि या ठिकाणी सुशीलादेवींना सोंडूर राजघराण्याचा सहवास लाभला. आपल्या शिक्षणसंस्थेचे कार्याध्यक्ष प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे साहेब आपल्या या आईच्या आठवणी सांगताना म्हणतात की, 'आमच्या आईने फार सोसून ही शिक्षण संस्था मोठी करण्यासाठी प्रयत्न केले आहेत.'

घरात भांडी नव्हती, धान्य ठेवायला डबे नव्हते. सुशीलादेवी बाजारातून धान्य आणायच्या आणि जमिनीवर ओतून ढीग करायच्या. विहिरीवर अंघोळ करून धुण्याचे

पिळे अंगावर टाकून यावे लागे. सुशीलादेवी गरिबीत बापूजींच्या पाठीशी खंबीरपणे उभ्या राहिल्या.

पोटी दुःख आणि निःशब्दता हे संयमाचे लक्षण आहे. स्थितप्रज्ञाचे जीवन कसे असू शकते याची प्रचिती सुशीलादेवी यांच्या जीवनाकडे पाहिल्यानंतर येते. जीवनात आनंदच हरवून बसलो, तर मग जगण्याचे प्रयोजनच उरणार नाही, हे त्यांचे तत्वज्ञान होते. सुशीलादेवींनी बापूजींना राजवैभवात जेवढ्या आनंदाने साथ दिली तेवढ्याच आनंदाने त्यांना आव्हानात्मक जगण्यातही साथ दिली. अनेक संकटांचा सामना त्यांनी हसतमुखाने केला.

बापूजी जसे ध्येयवादी कार्यकर्ते होते, तसेच ते प्रापंचिक सद्गृहस्थ होते. श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचा प्रसार ते ज्यावेळी करित होते, त्याच वेळी त्यांच्या धर्मपत्नी सुशीलादेवी या धैर्याने बापूजींचा संसार चालवित होत्या. संपूर्ण महाराष्ट्रातून गोरगरिब, दलित व अनाथ मुले वस्तीगृहात दाखल झालीत. त्यावेळेस वस्तीगृहात स्वयंपाकीण बाईस देण्यासाठी वीस रूपये बापूजींजवळ नव्हते. त्यावेळी त्यांच्या सहचारिणी सुशीलादेवी यांनी ही जबाबदारी उचलली व मुलांना स्वतः स्वयंपाक करून जेऊ खाऊ घातले. मुलांच्या कपडे शिलाईसाठी खर्च होऊ नये हणून त्या शिलाई काम करू लागल्या. वसतीगृहातील मूलांची दुखणी, आजारपण यात त्या मुलांची काळजी घेत. सणासुदीला मुलांना गोडधोड खायला घालत. यातून त्यांचे आभाळाएवढे मातृत्व दिसून येते.

आई खरंच काय असते ?
लेकराची माय असते.
वासराची गाय असते,
दुधावरची साथ असते,
लंगड्याचा पाय असते,
खरंच आई देवाहुनी श्रेष्ठ असते.

आपल्या संस्थेचे कार्याध्यक्ष, माननीय प्राचार्य अभयकुमारखजी साळुंखे साहेब संस्थांमाता सुशीलादेवी यांची आठवण काढताना सांगतात की, 'वस्तीगृहातील मुलांना जेवण मिळावे म्हणून आईने आपले दागिने गहाण ठेवायला बापूजींकडे दिले. संस्था चालवत असताना आईचा पुज्य बापूजींना नेहमीच पाठींबा असायचा. फकिराचा संसार तिने कुरकुर न करता नेटाने चालविला व आम्हा भावंडाना मोठे केले. संस्थाकामानिमित्त बाहेर पडलेले पुज्य बापूजी रात्री अपरात्री गुरुदेव कार्यकर्ते यांच्यासह परतले. त्यांच्या जेवणाची काळजी संस्थामाता स्वतः घेत. घरी आलेला कुणीही गुरुदेव कार्यकर्ता कधीच उपाशी राहिला नाही.'

संस्थामाता सुशीलादेवी यांनी पूज्य बापूजींना हयातीमध्ये त्यांच्या सर्व कार्यात साथ दिली आणि बापूजींच्या महानिर्वाणानंतर दुःख विसरून संस्थेला सात्विकतेचे बळ देत राहिल्या. संस्थामाता स्वतः नेहमीच खडतर आयुष्य जगून समाजाचे, आपल्या विद्यार्थ्यांचे, गुरुदेव कार्यकर्ते यांचे आयुष्य सुखरूप करित राहिल्या.

''बापूजींनी घाम गाळून, रक्त आटवून आपली संस्था उभी केली, वाढवली. आता तुम्ही त्यांचे कार्य पुढे न्या !'' असे मार्गदर्शन त्या नेहमी करायच्या. संस्थामाता सुशीलादेवी, आम्हा सर्वांची मायमाऊली, लढण्याची अक्षय उर्जा देऊन दिनांक २२ ऑक्टोंबर २०१३ अनंतात विलीन झाली.

स्मृतीत तुमच्या मिळते स्फूर्ती
गाते रसाळ तुमच्या किर्ती
भाव फुले ही तुम्हास अर्पण
स्मृतीस तुमच्या शतशः वंदन ।।

आमच्या या संस्थामाता यांच्या समर्पित व्यक्तित्वाने मातृत्वाचा एक वैश्विक अविष्कार संपूर्ण भारत वर्षाला व शिक्षण क्षेत्राला अनुभवयास मिळाला. त्यांचे अनंत उपकार संस्थेवर, समाजावर, आम्हा सर्वांवर आहेत. याची परतफेड करणे ह्या जन्मात तरी शक्य नाही. माझा हा छोटासा प्रयत्न संस्थेच्या संस्थामाता सुशीलादेवी यांच्या महान स्मृतीस उजाळा देण्यासाठी असून त्यांचे चरित्र आम्हा लेकरांसाठी सदेव स्फूर्तीदायी राहील. पूज्य बापूजी व संस्थामाता सुशीलादेवी यांना कोटी कोटी प्रणाम.

।। जय बापूजी ।। जय संस्थामाता ।।

❖❖❖

महापूर आणि कोल्हापूर

कु. प्रिती भिसे, बी.ए. २

कोल्हापूर हे महाराष्ट्रातील एक ऐतिहासिक आणि संस्कृती संपन्न शहर आहे, पण गेल्या काही वर्षात कोल्हापूरला वारंवार महापूराचा सामना करावा लागला आहे. कोल्हापूर शहरातील पंचगंगा नदी ही महत्वाची नदी असून ती कृष्णा नदीची उपनदी आहे. २००५ आणि २०१९ मध्ये आलेल्या महापुरामुळे कोल्हापूर शहर आणि परिसरात मोठया प्रमाणावर नुकसान झाले या अभ्यासात या दोन महापूराची तुलना करून पूरस्थितीचा अभ्यास करण्यात आला आहे. ब्रिटीशांच्या काळापासून कृष्णाकाठी कुरूंदवाड येथे नदीच्या काठावर महापुराच्या खुणांची नोंद केली आहे. ५३६ मीटरपेक्षा जास्त पुराची नोंद १९१४, १९३२, १९३३, १९३४, १९४३, १९४१, १९४८, १९५३, १९५६, १९५९, १९६१, १९८९, २००५ व २०१९ साली झाली आहे.

आपल्याला दिसून येते की, महापुर आला की अलमट्टी धरण हे कारण समोर येते परंतु अलमट्टी धरण बांधण्यापूर्वी म्हणजे २००५ च्या महापुरापेक्षा १९१४ साली आलेला महापुर केवळ ४ सेंटीमीटर कमी होता. म्हणजेच अलमट्टी धरण बांधण्यापूर्वी ही कृष्णेला सातत्याने महापूर येत होता. म्हणजे अलमट्टी हे तर कारण आहेच पण याबरोबरर अनेक कारणे आहेत तर ती कारणे कोणती व या महापुराची तीव्रता कमी करण्याासाठी नेमक्या उपाययोजना कोणत्या हे संशोधनातून मांडले आहे आणि जागतिक बँकेने यात लक्षदेखील दिले आहे. म्हणजेच ही किती गंभीर समस्या आहे यावर विचार करावा लागतो.

महापुराची तीव्रता वाढण्याची कारणे म्हणजे हवामानामध्ये होत असलेल्या बदलामुळे पावसाळयामध्ये ढगफुटी सदृश्य कमी कालावधीत पडणारा जास्त पाऊस हा महापूराचे प्रमुख कारण आहे. नद्यांच्या खोऱ्यामध्ये महापूराच्या वेळी पाणी साठून राहणाऱ्या विस्तृत खोलगट भागावर भराव टाकून बांधकामे केल्यामुळे २००५ च्या तुलनेत २०१९ ला कमी पर्जन्याची नोंद होवूनही पुराच्या पाण्याची पातळी वाढली आहे. नदीच्या पाणलोट क्षेत्रातील जंगलव्याप्त क्षेत्र व डोंगराळ भागातील वृक्षतोडीमुळे जमीनीची कमी झालेली जलधारण क्षमता व वाहत्या पावसाच्या पाण्याबरोबर वाहत येवून धरणामध्ये साचलेला गाळ त्यामुळे पूरनियंत्रणासाठी बांधण्यात आलेल्या धरणाची कमी होत असलेल्या जलसाठवणूक क्षमता महापूरासाठी काही प्रमाणामध्ये जबाबदार आहे. पंचगंगा नदीला प्रयाग चिखली, शिवाजी पूल, कसबा बावडा, शिरोली, वळीवडे, गांधीनगर, रूकडी, रांगोली, हेरवाड, नांदणी, नरसोबावाडी

या ठिकाणी असलेल्या नागमोडी वळणामुळे महापुराच्यावेळी सभोवतालच्या क्षेत्रामध्ये महापूराची तीव्रता वाढते. पंचगंगा व कृष्णा नरसोबावाडी, कुंभी व भोगावती, प्रयाग चिखली या नद्यांचा काटकोनामध्ये होणारा संगम महापुराच्या वेळी नद्या एकमेकांमध्ये पाणी सामावून घेत नसल्यामुळे सभोवतालच्या क्षेत्रामध्ये महापूराची तीव्रता वाढते. पुणे, बेंगलोर राष्ट्रीय महामार्ग तसेच कोल्हापूर रत्नागिरी राष्ट्रीय महामार्गाची भराव टाकून दिवसेंदिवस वाढत असलेली उंची पंचगंगा नदीच्या पात्रामध्ये गतीरोधकाचे काम करत असल्यामुळे महापूराची तीव्रता वाढत आहे. पंचगंगा नदीच्या पात्रामध्ये असलेल्या कोल्हापूर पध्दतीच्या बंधाऱ्यामुळे महापूराच्या पाण्यास अडथळा होवून महापूराची तीव्रता वाढत आहे.

महापूराची तीव्रता कमी करण्यासाठी कराव्या लागणाऱ्या उपाययोजना म्हणजे पंचगंगा नदीच्या पाणलोट क्षेत्रामध्ये होणाऱ्या अचूक पर्जन्याची नोंद झाली तर धरणांमध्ये पाणलोट क्षेत्रामधून येणाऱ्या पाण्याचा तसेच धरणांमधून करावा लागणाऱ्या जलविसर्गाचा ताळेबंद साधता येतो. त्यासाठी प्रचलित असलेल्या पर्जन्यमापक ठिकाणांमध्ये वाढ करावी लागेल. राष्ट्रीय महामार्गाचा महापूराच्या पाण्यास गतिरोधक म्हणून होत असलेला अडथळा दूर करण्यासाठी तावडे हॉटेल ते शिरोली नजीक उड्डाण पुलांची व्यवस्था तसेच रत्नागिरी महामार्गावर महापूराचे पाणी वाहून जाण्यासाठी रेडे डोह नजीक महापूराच्या पाण्याचा विसर्ग होण्यासाठी मोठे सिमेंट नळ घालण्याची व्यवस्था करावी लागेल. शहरातील नद्यांना मिळणाऱ्या नाल्यांची पावसाळयापूर्वी स्वच्छता करून नाल्यावरील अतिक्रमणे काढून नाल्यांचा प्रवाह मोकळा करायला हवा. पावसाचे पडणारे पाणी धरणांमध्ये साठवून ठेवण्यासाठी धरणे टप्या-टप्याने गाळमुक्त करणे गरजेचे आहे किंवा पाणलोट क्षेत्रात नवीन विकेंद्रीत पाणी साठयांची निर्मिती करणे गरजेचे आहे. यासाठी जलयुक्त शिवारसारखी चांगली योजना जर योग्य प्रकारे राबवली तर महापूरासारख्या समस्येची काही प्रमाणात तीव्रता कमी करता येवू शकते. पावसाळयामध्ये कोल्हापूर पध्दतीच्याा बंधाऱ्याचे दरवाजे उघडणे गरजेचे आहे. नदीचे पात्र ते ब्लु लाईन दरम्यान भराव टाकून बांधकाम करण्यावर काटेकोर निर्बंध घालणे गरजेचे आहे. तसेच ज्या क्षेत्रामध्ये बांधकामास परवानगी आहे अशा क्षेत्रामध्ये बांधकामाचे निकष काटेकोरपणे पाळणे गरजेचे आहे. पंचगंगा नदीचे पाणी नृसिंहवाडी या ठिकाणी कृष्णेच्या पात्रात मिसळण्यासाठी कृष्णा नदीच्या पात्रातील पाण्याचे प्रमाणे कमी करावे लागेल. तसेच कृष्णा नदीच्या पाण्याचे प्रमाण सांगली शहराअगोदर कमी झाले तर सांगली शहरास सुध्दा महापूराचा धोका कमी करता येईल. त्यासाठी कृष्णा नदीचे पाणी तासगाव, कवठे महांकाळ, आटपाडी व जत यासारख्या दुष्काळग्रस्त भागाकडे वळवण्यासाठी संशोधन करून दीर्घकालीन आराखडा तयार करून कार्यवाही करणे शक्य आहे.

२००५ आणि २०१९ मधील पूरस्थितीचा अभ्यास केल्यावर असे लक्षात येते की, वाढते शहरीकरण, अतिक्रमण आणि हवामान बदल यांचा पूरावर मोठा प्रभाव आहे. भविष्यात अशी परिस्थिती टाळण्यासाठी शासनाने अधिक प्रभावी योजना आखून व या उपाययोजना अंमलात आणून पूरनियंत्रण यंत्रणा मजबूत करण्याची गरज आहे.

❖❖❖

रडावं मनमोकळं...

रडणं किती महत्त्वाचं असतं
मन मोकळं होण्याचं ते एक साधन असतं.

कधी साध्या गोष्टीवरून डोळ्यांत पाणी येतं
तर कधी मोठ्या गोष्टींमुळे तेच पाणी आटतं

नाही कळत कधी त्याच साचलेल्या पाण्याचं
ओझं होतं
आणि तेच पाणी एखादे वेळेच ओसंडून वाहतं.

जेव्हा ते वाहतं तेव्हा जुन्या गोष्टींचा
चित्रपट दिसतं
वाहणं संपलं की कसं एकदम
कापसा परिस हलकं वाटतं

कोणी कुणाच्या कुशीत तर
कोणी एकांताच्या कुशीत रडतं
पण रडणं महत्त्वातं असतं,
पण रडणं महत्त्वाचं असतं.

कु. वैष्णवी घोडके
बी.एस्सी. १

'पोर'

ती दिसामासात होती
तस एक दिस मला म्हणाली, मला पोरगा हवाय
तवा म्या तिला म्हटलं, मला पोर हवीय
अखेर एक दिस पोर झाली
तवा म्या साऱ्या गावाला बर्फी वाटली
पोर हळूहळू रांगाय लागली
तिन्ही साजंच्या येळला साळतल्या गमती जमती सांगत
पोर पाटीवर गिरवायला लागली
अशाच सोन्यामासाच्या दिसात एक दिस पोर न्हातीधुती झाली
जमीन, जुमला घरदार बघून वैशाखात पोर उजवून टाकली
पोर नांदायला गेली
नवरा बायको दोघ आम्ही घर भनभनाय लागलं
सुताक आल्यागत घर कळा खायाय लागलं
पोर संसाराला लागली
पोर दिवाळीला आली, पोर दिवाळीला आली
वाळून चिपाड झालेली सासूच्या जाचानं पार कळा गेलेली
आज एक महिना झाला
पोर नांदायलाच जाईना
अखेर आज म्याच तिला जबरीनं सासरी घालवून आलो
परत आलीस तर खापलून काढील
असा दम भी म्या तिला दिला
वाटलं आता तरी पोर संसाराला लागल
आज एक महिना झाला
कस काय हाय बघावं म्हणून गेलो
आणि मसनवाटयातली राख कपाळाला फासून माघारी आलो.

कु. प्रिती राजू भिसे
बी.ए. २

आयुष्य

कोण ऐक म्हणतं कोण कान बंद कर म्हणतं
कोण बघ म्हणतं कोण डोळे बंद कर म्हणतं
कोण बोल म्हणतं कोण गप्प बस म्हणतं
खरंच जगणं खूप कठीण असतं
कारण तेच आयुष्य असतं...!

कोण हास म्हणतं कोण रडं म्हणतं
कोण चांगलं म्हणतं कोण वाईट म्हणतं
कोण नावजतं तर कोण नावं ठेवतं
खरंच जगणं खूप कठीण असतं
कारण तेच आयुष्य असतं...!

कोण वाच म्हणतं कोण लिह म्हणतं
कोण शिक म्हणतं कोण कमव म्हणतं
कोण पुढं ढकलत कोण मागं ओढत
खरंच जगण खूप कठीण असतं
कारण तेच आयुष्य असतं ...!

कोण कष्ट करतं कोण ऐतखाऊअसतं
कोण आनंद होत असतं कोण दुःख भोगत असतं
असंच आयुष्य ऊन-पावसाचे खेळ खेळतं
खरंच जगणं सुख-दुःखाचं असतं
कारण तेच आयुष्य असतं...!

कु. मिजेबा फरद्दीन जमादार,
बी.ए. २

बहिण

अनोळखी पाहुणी बनून होती घर आलीस,
सर्वांना आपलस करून गेलीस...
घरी होतीस तेव्हा वाटलं नव्हतं तू कधी दूर जाशील,
कधी वाटलं नव्हतं दूर जाता-जाता मनात घर करून जाशील...
घरी येताना आनंदाचा धडा घेवून आलीस,
जाताना मात्र अश्रूंचे भांडार देवून गेलीस...
परत जायचं होतं तर इकडे आलीस कशाला,
तुझ्या जाण्याने किती दु:ख झालयं हे कसं सांगू तुला...
दिवसभर आपल्यात झालेल्या गॉसिप आठवतात मला,
तुच सांग लाडाने का म्हणायचीस बाळा मला...
साससरी रमून गेल्यावर तुला माझी आठवण येईल का?
आलीच जर आठवण तर तुझ्या हक्काच्या माहेरी परत येशील कधी?...
तुझ्या हक्काच्या माहेरी परत येशील कधी?...

कु. कोमल कांबळे
बी.एस्सी. १

आगळी वेगळी भेट

कॅफेत भेट
असे सगळेच म्हणतात,
पण तू मला वाचनालयात भेट
असं म्हणशील का?
स्वत:बद्दल सगळेच बोलत असतात,
पण तू माझ्यासोबत पुस्तकाबद्दल बोल
असं म्हणशील का?
पुढे आपल्या मुलांची नावे काय ठेवायची
असं सगळेच म्हणतात
पण तू माझ्याकडे बघून उद्या आणखीन पुस्तके वाचूया
असं म्हणशील का?
मुलांना चांगल्या शाळेत पाठवायचं
असं सगळेच म्हणतात,
पण तू माझ्यासोबत वेगवेगळ्या पुस्तकांची चर्चा करूया
असं म्हणशील का?
आपला संसार अगदी चांगला झाला पाहिजे
असं सगळेच म्हणतात,
पण तू मला आपलं आयुष्य वाचनालयात घालवू
असं म्हणशील का?

कु. कोमल कांबळे
बी.एस्सी. १

दिवसाची सुरूवात

गर्द धुके दाटले चोहीकडे
उगवला सूर्य नभी
कोवळी किरणे सर्वत्र पसरली
शेतांनी पांघरले आहे वस्त्र जणू सोनेरी
पक्ष्यांचा किलबिलाट
झाली आहे दिवसाला सुरूवात

कु. प्रियंका शिवाजी सुर्यवंशी
बी.ए. भाग १

अंधश्रद्धा

कु. कोमल लालबहादूर कांबळे, बी.एस्सी.१

एका घरात सखाराम आणि मंजिरी हे जोडपे रहायचे. त्यांना देवधर्म करायला खूप आवडायचे. सखारामला एक बहिण होती तिचं नाव कमला. कमलाच्या लग्नानंतर कमला सखारामच्या घरी कधीतरीच यायची. जेव्हा कमला यायची तेव्हा घरी बनवलेला मेवा, भाकरी आणि रामूसाठी लिखाणाचं साहित्य घेवून यायची. रामू म्हणजेच सखाराम आणि मंजिरीचा मुलगा. अवघा सातच वर्षांचा होता, पण खूपच हुशार. घरची परिस्थिती बेताची असल्याने रामू त्यांच्या आई-बाबांकडे कधीच कोणत्याच गोष्टीचा हट्ट करत नसे. तो फक्त त्याच्या आत्याकडे एकच हट्ट करायचा ''मला पायात घालायला चपला हव्या आहेत'' त्याची आत्या त्याला पुढच्या वेळी आणेन असं म्हणायची. रामूचा चेहरा पडायचा पण नंतर आपल्याला आत्या चपला आणून देईल या आशेने तो हसत पळायचा.

दररोज शाळेत जाणे आणि घरी येणे हा रामूचा दिनक्रम असायचा. रामूचे आई-बाबा हे शेतात काम करत असल्याने दिवसभर केलेल्या कामामुळे ते दोघे खूपच थकून जायचे. संध्याकाळी आई-बाबा घरी आल्यावर रामू त्या दोघांची आपुलकीने चौकशी करायचा. त्यांना पाणी देणे, हात-पाय चेपून देणे असे सर्व काही करायचा. जणू लंगड्याचा आधारच बनून जायचा. रामूचे आई -बाबा खूप भाग्यवान समजतात स्वत:ला कारण त्यांना रामूसारखा मुलगा त्यांच्या पोटी जन्माला आला होता. रामू शाळेत हूशार असल्याने हिर्डेकर सर त्याला वेगवेगळया परिक्षेसाठी बसवायचे. रामू हा हिर्डेकर सरांचा आवडता विद्यार्थी. हिर्डेकर सर रामूला नेहमी म्हणतात, ''तुला काहीही मदत लागली तर हक्काने माझ्याकडे यायचं.'' रामू हा स्वाभिमानी विद्यार्थी होता त्याला कितीही मदत लागली तरी तो कोणासमोर आपल्या गरजा व्यक्त करत नव्हता.

एके दिवशी रामू शाळेला जात असताना त्याच्या पायात काहीतरी टोचल्यासारखे त्याला जाणवले. त्याच्याकडे दुर्लक्ष करून अनवाणी पायाने शाळेला जातो. शाळेत त्याचं मनचं लागत नाही. कसाबसा शाळेतच बसून

राहतो. शाळा सुटल्यावर घरी येताना त्याला व्यवस्थित चालता येत नाही. तसाच घरी आल्यावर झोपी जातो. दुसऱ्या दिवशी परत शाळेत जाण्यासाठी तयार होतो. पायाला होत असलेल्या वेदना रामू कोणालाच सांगत नाही असेच चार दिवस जातात. पाचव्या दिवशी रामू ज्या ठिकाणी झोपला होता त्या ठिकाणाहून त्याला उठताच येत नाही. काय करायचं हे त्याचं त्यालाच कळत नाही. तो घाबरून ओरडू लागतो, ''आई..., बाबा..., लवकर या.'' आई-बाबा सकाळी शेतावर जाण्याच्या तयारीत होते. रामूचा आवाज ऐकताच धावत पळत येतात. रामूची आई, ''रामू का ओरडत आहेस?'' रामू, ''आई...'' रडत रडत रामू आईला मिठी मारतो आणि म्हणू लागतो, ''आई माझा पाय खूपच दुखत आहे. मला जागेवरून उठताच येत नाही.'' रामूची आई घाबरते आणि पाय बघते. पायाला बघताच आई डोक्याला हात लावते. ती रामूच्या बाबांना म्हणते, ''आवं बघा की, आपल्या पोरावर देवीचा कोप झालाय वं..., रामूच्या बाबांच्या डोक्यात विचार येतो, ते लगेच रामूच्या आईला म्हणतात, ''व्हंय मी आता जातो देवीच्या देवळात आणि विचारतात. त्याच्यावर उपाय'' रामुचे बाबा देवळात जातात आणि देवीच्या देवळात आपलं पोरगं कसं बरं होईल याचे उपाय विचारतात. त्या देवळात एक बाई व काही माणसे तिच्या सोबतीला बसलेले असतात. ती बाई अंगात आलेल्या स्वरात रामूच्या बाबाला सांगते, ''अहं... अहं... तुझ्या पोरावर अहं...अहं... देवीचा कोप झालाय अहं...अहं... तुला एक बकरं पाचशे एक रूपये, वटीचं साहित्य हे सगळं आणून देवीला चढवावं लागल अहं...अहं... तरच तुझ्या पोराचा कोप जाणार अहं...अहं....'' हे बोलून झाल्यावर ती बाई नेहमी सारखी बोलू लागते, ''आता तुला जे देवीनं कराय सांगितलंय ते कर नाहीतर तुझा पोरगा तुझा नाहीचं बघ.'' येवढं बोल्यावर सखाराम चिंतेत पडतो. तो घराकडे येतो आणि रामूच्या आईला म्हणतेा, ''मंजे... बघ आपल्या पोराला देवीचा कोप झालाय आणि जे देवीनं सांगितलंय ते नाही केल तर आपल्या हाताला नाही लागायचं पोरगं.'' रामूचे आई-बाबा देवीला देण्याचं साहित्य जमविण्यात लईचं व्यस्त झालेले असतात. रामू मात्र त्रासाने व्याकूळ झालेला असतो. त्याला शाळेची आठवण येत असते. शाळेतील शिक्षकांची आठवण येत असते. तेवढयात शाळेतील हिर्डेकर सर रामूला भेटण्यासाठी येतात. चार-पाच दिवस झाले रामू शाळेला का आला नाही याची चौकशी करण्यासाठी आलेले असतात. सर घरात येतात व रामूला म्हणतात, ''काय झालय तुला? तू शाळेला आला नाहीस? तुझा पाय इतका कसा सुजला आहे? रामू काहीच बोलत नाही रामूचे बाबा म्हणतात, ''त्याला देवीचा कोप झालाय तो बरा झाला की येईल शाळंला.'' सर म्हणाले, ''अहो कसा बरा होणार आहे रामू? त्याला रूग्णालयात घेवून गेला होता की नाही? चला आता जावूया त्याला घेवून.'' रामूचे बाबा थोडे रागातच म्हणाले, ''ओ मास्तर आमासनी ते सांगू नका, तुम्ही जा तुमच्या कामाला, आमचं पोरगं हाय आम्ही बघून घेवू. या तुम्ही.'' सर म्हणाले, ''हे बघा रामूचे बाबा मी जातो इथून पण तुम्ही सांगा घरात राहून रामू बरा होणार आहे का?'' रामूचे बाबा त्यासाठी आमची देवी हाय आमच्या पाठीमागं, देवीला बकर दिलं की होईल माझं पोरगं बरं.'' सर म्हणाले, ''काय बोलत आहात तुम्ही? देवीचा कोप? आणि तिला बकरं देणार आहात? हे सगळं करण्याची काहीच गरज नाही. ही सगळी अंधश्रध्दा आहे. तुमच्या मुलाला डॉक्टरची गरज आहे, योग्य उपचाराची गरज आहे. त्याच्याकडे बघा कसा तडफडत आहे.'' सरांनी किती सांगण्याचा प्रयत्न केला तरीही रामूचे बाबा ऐकले नाहीत त्यांनी देवीला बकरं द्यायचं ठरवलं होतं.

देवीला बकरं देण्यासाठी लोकांकडून उसने पैसे घेवून देवीला लागणाऱ्या सर्व साहित्य गोळा केले. मागणी पूर्ण केली. रामूच्या बाबानां वाटलं कि, आता आपलं पोरगं बरं होणार पण पोरगं बरं न होता त्याचा त्रास आणि सूज वाढत होती. पोरंग किती तळमळतंय हे बघून आई-बाबाचा जीव तुटत होता. त्यांना सरांनी बोललेलं आठवले, ''पोराला देवाची नाही तर डॉक्टरची गरज आहे'' त्या दोघांनी क्षणाचाही विचार न करता रूग्णालयाकडे धाव घेतली. दोघांनी रामूला एका लहान बाळासारखं उचलून घेतलं होतं. रामूला असहय वेदना होत होत्या. त्याचा त्रास इतका वाढला होता की, तो समोरच्या व्यक्तीलाही ओळखू शकत नव्हता. डॉक्टरांनी रामूला पाहिले. त्याला तपासणी कक्षेत घेवून जाण्यात आलं. थोडया वेळांनी डॉक्टर बाहेर आले. डॉक्टरांनी रामूच्या आई-बाबांना सांगितलं, ''हे बघा रामूला खूपच मोठी जखम झाली आहे त्याला इन्फेक्शन झाले आहे. जर तुम्ही चार-पाच दिवसाआधी त्याला घेवून

आला असता, तर कदाचित ऑपरेशन करण्याची वेळ आली नसती. रामूच्या पायाला काटा आतपर्यंत रूतला आहे. त्याचा एक पाय निकामी झाला आहे.'' डॉक्टरांनी हे सांगताच रामूची आई रडू लागते. दोघेही काळजावर दगड ठेवून ऑपरेशनसाठी परवानगी देतात.

रामूचं ऑपरेशन होतं आणि रामूला घरी आणलं जातं. रामूला वाईट वाटत असतं की आपण आता इतरांवर अवलंबून राहणार. रामूच्या आई बाबांनी रामूच्या आजारपणाबद्दल कोणालाच सांगितलेलं नसतं. खूप दिवसांनंतर रामूची आत्या घरी येते. ती खूपच खूश असते. कारण तिने रामूसाठी काहीतरी वस्तू आणलेली असते. रामूची आत्या विचार करते, ''आपण आणलेली वस्तू बघून रामू लयचं खूश होणार.'' रामू हा खाटेवर झोपलेला असतो तेवढयात कमला येते, ''रामू... रामू...'' आत्याची हाक ऐकताच रामू झोपेतून जागा होतो. आत्या त्याला म्हणू लागते, ''रामू बघ मी तुझ्यासाठी काय आणलंय.'' रामू आणलेली वस्तू उघडून बघतो तर त्यात एक जोड पायात घालण्यासाठी चपला असतात. त्या चपला बघून रामूच्या डोळयात पाणी येतं. रामू त्याच्या आत्याला म्हणतो, ''आत्या काय करू या चपला घेवून मला तर पायच नाही. प्रेमाने तू माझ्यासाठी वस्तू घेवून आलीस, तू तुझं वचन पूर्ण केलस, पण वेळ संपल्यावर.'' येवढं बोलून रामू त्याच्या शाळेची बॅग घेवून एकाच पायाने वॉकर घेवून शाळेकडे जावू लागतो, जशी नवी पहाट उगवते, तशीच आशेची नवी किरण घेवून रामू पुढे चालू लागतो.

जेव्हा माणसाची इच्छा असते तेव्हा परिस्थिती साथ देत नाही आणि जेव्हा परिस्थिती साथ देते तेव्हा इच्छेपलीकडे काहीच उरत नाही.

❖❖❖

ती 'नार'

उंबरठयाच्या आत कोंडले
युगानुयुगे हळूवार
रांधा वाढा उष्टी काढा
मनी एकच विचार
फाटा देवून जुन्या विचारांना
मनावी लागली हार
ती नार ....

स्वराज्यासाठी शिवबाच्या हाती
सोपविली तिने तलवार
त्या जिजाउंच्या पुढती झुकतो
माथा वारंवार
ती नार ...

मेरी झाँसी नही दूँगी ची
जिने दिली ललकार
पुत्र बांधूनी पाठीवरती
केला शत्रूशी रणकंधार
ती नार ...

युग बदलले काळ बदलला
झाला तिच्या गुणांचा स्वीकार
ध्येय गाठण्या उचलले पाऊल
सांभाळून घरदार
ती नार ...

भ्याडपणाच्या तोडून शृंखला
घेतली भरार
ती नार ...

धैर्य, शौर्य कर्तृत्वाने
बनली मूर्ती तजेलदार
राष्ट्रपतीपद भूषविले
प्रतिभाताईंनी भरदार
ती नार ...

शिवसागर कल्लुप्रसाद निषाद
बी.ए. १

माहितीपर लेख

कोकणातील आंब्याचा सिझन

ओंकार निलेश मेस्त्री, बी.एस्सी. ३

आपल्या सिंधूदुर्ग, रत्नागिरी जिल्हयामध्ये जेव्हा आंब्याचा सिझन सुरू होतो तेव्हा एक वेगळाच आनंद असतो. त्या प्रत्येक बागायतदाराकडे!

कारण की, ही लागवड संपूर्ण वर्षभराची त्यांची मेहनत असते. पावसाळा असू दे, हिवाळा वा उन्हाळयाची कडक गरमी असू देत प्रत्येक महिन्यात व दिवसात त्यांची काळजी घ्यावी लागते. जेव्हा बागायतदार आपल्या कलमातले आंबे काढायला जातात तेव्हा त्यांच्या चेहऱ्यावर एक वेगळाच आनंद असतो. ती वर्षभराची मेहनतीच चीज होणार असतं व आपलं फळ एका दुसऱ्या शहरात वा परदेशी जाणार असतं. एखाद्या बाळाप्रमाणे त्या फळाची काळजी घेत असतात. आता बहुसंख्य बागायतदार आपल्या कलमांमध्ये ४-५ महिन्यांसाठी नेपाळी माणसे ठेवतात. आंबे बागेतून काढून आणायचे तसेच मोहोर आलेल्या कलमांवर वेळोवेळी लक्ष ठेवायचं ही त्यांची रोजची कामे असायची.

मी हे जवळून बघितलेलं आहे. माझे हे काम करण्यात व बघण्यात खूप आनंद असायचा माझ्या बाबांचे मित्र बागायतदार असल्यामुळे आम्ही कुतूहल म्हणून जायचो. आंबे झाडावरून काढतात व त्यांच्या देठाला धक्का न लागू देता पोहचता व ते एका फायबरच्या क्रेटमध्ये कसे ठेवायचे, त्यांना टेम्पोमधून घरी आणून त्या सर्व आंब्यांना स्वच्छ पुसायचे व बॉक्समध्ये भरायचे ही त्यांची कामे महत्वाचे म्हणजे व्यवस्थित डझनावर आंबे देवून वाशी मार्केटला पाठवायचे ते सर्वात महत्वाचे त्यामुळेच ग्राहकांची पसंती कळणार की त्या फळाची चव कशी आहे, त्याची क्वालिटी कशी आहे त्यामुळे आपण त्यांची काळजी, संगोपन कसे करायचे ही महत्वाची बाब असायची. मी जेव्हा निरीक्षण करायचो तेव्हा बागायतदारांच्या थोडया कलमांच्या बागा असायच्या. काही कलमे मालक स्वत:च्या मित्रांच्या किंवा ओळखीच्या खात्रीपूर्वक माणसांच्या माध्यमातून करत कारण की त्यांची मुले कामानिमित्त, शिक्षणानिमित्त मुंबई, पुण्यासारख्या ठिकाणी गेल्यामुळे होणाऱ्या गैरप्रकारे होवू नये व लावलेल्या कलमांची नासाडी होवू नये हा त्यामागचा हेतू असतो.

जेव्हा थंडीची चाहूल लागते तेव्हा सर्व कामगार आपापले टेम्पो घेवून फवारणीचं साहित्य घेवून रोज बागेत जातात. प्रत्येक फांद्या - फांद्यांवर चहूबाजूने विशिष्ट प्रकारच्या केमिकलची फवारणी करतात. त्यात उपयोग म्हणजे त्या कलमांवर कीड लागू नये म्हणून त्या

केमिकल्सची सुद्धा पुरेपूर फवारणी केली जाते. विशिष्ट कालावधीनंतर मोहोर लागायला सुरूवात झाली की, फळे लागायला सुरूवात होतात.

त्यानंतर सर्व कामगार जेव्हा आंबे काढायला सुरूवात करतात तेव्हा एक विशिष्ट प्रकारची आंबे काढायची काठी, मालवणी भाषेत आंबे काढण्याच्या काठीला 'शिकारणी' असे म्हणतात. ती शिकारणी म्हणजे आठ ते दहा फुटांची वेताची काठी असते. त्याच्या सुरूवातीच्या टोकाला निळया कलरची जाळी बांधलेली असते व टोकाला एक धारदार ब्लेड लावलेले असते. त्या शिकारणीत एका वेळेला ३-४ आंबे काढता येतात. शिकारणीने काळजीपूर्वक अर्ध्या देठातून आंबा तोडला जातो. ही पध्दत आंबे काढायला वापरली जाते. एका वेळी वेगवेगळया कलमावर दोन ते तीन लोक चढतात व उरलेले एक-दोन आंबा व्यवस्थित मधे क्रेट्स भरतात. क्रेटमध्ये प्रथम पेपर झाकून ठेवून असतो व त्याचा बेस म्हणतात त्यानंतर आंबे आडव्या पध्दततीने ठेवले जातात ते अशा प्रकारे ठेवतात की, त्यांचा देठ दुखवू नये व चीक बाहेर पडू नये. त्यानंतर परत पेपर परत आंबे असे आंबे ठेवले जातात. भरून झाल्यानंतर क्रेट्स खूप जड होतात.

त्यानंतर दुपारच्या सुमारास ४ वाजता सगळे कामगार घरी येतात. आंबा पॅकींग करायचा त्यानंतर ते सर्व आंबे पुसावे लागतात व एक शेणाणे सारवलेल्या शेडमध्ये एक भिंती लगत ते रचले जातात. मी जेव्हा जायचो तेव्हा ते काका स्वत: पूर्ण आंबे व्यवस्थित थर रचत. मी त्या काकांना 'हॅट्स ऑफ' करतो. मग त्यानंतर महत्वाचा भाग असतो तो पॅकिंग करायचा. पॅकिंग करण्यासाठीपण ३-४ जण कामगार व त्यांचे मुलं-मुलीसुद्धा आवडीने हे कार्य करायचे. एका लाकडाच्या मोठया गिरणीमधून घाऊकमध्ये लाकडाच्या फळ्या आणायच्या व त्यांना ठोकून चौकोनी पेटी बनवायचे हे काम त्यांचे असते. त्यानंतर त्या लाकडी खोक्यांना तळामध्ये परत पेपर अंथरून त्यावर गवत सुकलेले टाकून त्यानंतर आंबे देठाला धक्का न लागता त्याच रचनेने थरावर थर लावून भरले जातात. त्यानंतर लाकडी पट्टयाने वरून व बाजून खिळे ठोकून पेटी पॅक करायची व एका पॅकींग पट्टीने क्लिपला जोडून पेटी पूर्ण पॅक करून त्यांचे वनज करायचे.

त्यामुळे ही पेटी खूप खास होते त्यांच्या मेहनतीची, कष्टाची! सर्व लाकडी व पुठ्ठयांच्या खोक्यांना आपल्या ब्रॅण्डची एक पट्टी लावून किंवा साच्याने/ब्रशने शाईत बुडवून आपली ओळख त्या पेटीवर लिहून व तसेच किती डझनची/नगाची माहिती त्यावर लिहिलेली असते. ते आंबे किती दिवसांनी उघडावेत याचीसुद्धा तारीख त्यात आपण नमूद करावी लागते. ही सगळी धडपड मी बघितलेली व अनुभवलेली असल्यामुळे त्या कोकणातील बागायतदारांची उदरनिर्वाह होतो व त्यानंतर सर्व आंबे लोकलच्या वाशी मार्केटला जाणाऱ्या टेम्पोमधून सहज 'ठाकूर देसाई' मधून वाशी मार्केटला मोठया आयशर ट्रकमधून पाठवतात. मगच तो आंबा आपल्यापर्यंत पोहोचतो.

या सर्व गोष्टी खूप भारी आहेत अनुभवायला व एखाद्या कामात आपलं मन रमवायला ते मी कोकणात अनुभवलंय! याची प्रक्रिया कशी असते व त्यामागे केलेली धडपड आपल्याला कळावी या उद्देशाने आपण सर्वांनी एकदा तरी याचा अनुभव घ्यावा त्यामागचं सुख महत्वाचं...!

❖❖❖

नशीब

नशीब कोणी दुसरं लिहित नसतं,
ते आपल्याच हाती असतं,
येताना काही आणायच नसतं,
जाताना काही न्यायचं नसतं,
मग हे आयुष्य तरी कोणासाठी
जगायचं असतं खरं
तर याच प्रश्नाचं
उत्तर शोधण्यासाठी
जन्माला यायचं असतं...

कु. प्राजक्ता दत्तात्रय गोरे
बी.एस्सी २

एका खोलीतला प्रवास !

एक काळ होता
ते एका खोलीतला प्रवास
कठीण पण खूप छान होता...

ते कौलाचे छप्पर
पावसाळयात गळके तरी,
उन्हाळयात फार गारवा द्यायचे...
टाईलची फरशी नव्हती
पण शेणाने सारवलेल्या त्या जमिनीवर,
दमलेल्या जीवाला शांत झोप लागायची...
त्या खलबत्यात कुटलेल्या चटण्या
स्पायसी आणि चिझी नसल्या तरी,
चविष्ट असायच्या...
रोटी आणि नान पेक्षा
चुलीवरच्या भाकऱ्यांचा,
नाद नाही करायचा...

गाडी पार्किंगसाठी भला मोठा पोर्च नव्हता
पण त्या छोटयाशा अंगणात
तुळशीचा कट्टा आणि ठिपक्यांच्या
रांगोळया सजायच्या
कसला फॅन आणि कसली लाईट
चिमणीच्या प्रकाशातच
भीमराव घडायचा...

फ्रिज वगैरे असलं काही नव्हतं
पण त्या डेऱ्यातल्या पाण्याचा स्वाद
आहा, तो गारवा आता कुठे सापडायचा...
आईच्या साडयांची तिच्याच हातून शिवलेली गोधडी
त्याला ठिगळ लावून पार त्याचा इंद्रधनुष्य बनायचा
पण या गोधडी मध्ये मायेचा स्पर्श जाणवायचा...

इथं प्रॉपर्टीसाठी भांडणं नव्हती,
कारण एक खोली ती
प्रत्येकाला पाय ठेवता येईल
इतकीच जागा होती...
त्यामुळेच की काय,
भावा भावातली माया,
अमाप होती
अशिक्षित असले तरी
संस्कार, संस्कृती, माया, भूतदया
आणि प्रचंड असा जिव्हाळा
ठासून ठासून भरला होता...
तो एक काळ होता
एक खोलीतला प्रवास
कठीण पण खूप छान होता...

कु. पल्लवी रामेश्वर लिगाडे
बी.सी.ए. ३

मी अनुभवलेला पाऊस...

कु. रिया राजेंद्र सूर्यवंशी, बी.कॉम.२

काही आठवणी विसरून जायच्या म्हटले तरी न विसरता येणाऱ्या असतात. केव्हातरी त्या मनाच्या कोपऱ्यातून बाहेर येतात आणि पुन्हा एकदा त्या सगळया अनुभवांची एक सफर करून येतो असाच एक अनोखा अनुभव 'मी अनुभवलेला पाउस'' तस बघायला गेलं तर पावसाळा हा सर्व हंगामातील सर्वोत्तम हंगाम मानला जातो. पावसाळयाच्या दिवसात संपूर्ण वातावरण आनंदाने भरून जाते. मग ती मुले, मोठी माणसे किंवा वृध्द लोक असोत प्रत्येकाला हे दिवस अगदी मनाला भावणारे असतात.

काही वर्षांपूर्वी जेव्हा इयत्ता पाचवीत होतो तेव्हा सकाळी मी शाळेत जाण्यासाठी उठले आणि शाळेत जाण्यासाठी तयार झाले. हा दिवस पावसाळयाचा होता. जुलै महिन्यात बाहेर हवामान गडद आणि अंधुक होते. माझ्या मनात मी परमेश्वराला सतत प्रार्थना करत होते की जर पाउस पडला तर शाळेला सुट्टी! आईने माझा लंचबॉक्स पॅक केल्यावर मी शाळेत जाण्यासाठी तयार झाले. पण पाउस पडला नाही आणि मला जावे लागले. माझ्या बाबांनी मला शाळेत सोडले. पावसाळा म्हटला तर मला काही कविताच्या ओळी आठवायला लागल्या ... कातर वेळचा गार वारा, तुझी स्मृती घेउन भेटतो, मिट्ट काळोख येता गारवा, पाउस अलगद मनात दाटतो वर्गात मी पावसाच्या अपेक्षेने खिडकी जवळ एका बाकावर बसले. सर्व लक्ष्य पावसाच्या आशेने खिडकीच्या बाहेर जात होते. माझा गणिताचा क्लास संपताच माझी इच्छा पूर्ण झाली.

पाऊस सुरू झाला ! पाऊस सुरू झाला आणि वर्गात कोणतेच शिक्षक नव्हते. माझे डोळे आनंदाने चमकले आणि मी पावसाच्या थेंबाचा आनंद घेण्यासाठी खिडकीतून

डोकावण्यासाठी माझ्या बाकावरून उडी मारली. मी पावसाचे थेंब समजून घेण्याचा प्रयत्न करीत होते आणि यामुळे मला खूप आनंद झाला. वर्गातील प्रत्येकजणांना आनंदी-आनंद झाला. प्रत्येकजण उडया मारत होते, गप्पा मारत होते आणि आनंदाने हसत होते. मी आणि माझ्या वर्गमित्रांनी आमच्या पुस्तकांमधून काही पृष्ठे फाडली आणि कागदाच्या बोटी बनवल्या. खिडकीच्या बाहेर छोटे तळे होते आणि आम्ही आमच्या बोटी बनवल्या. खिडकीच्या दारातून पावसाचे थेंब पकडून एकमेकांवर फेकत होतो. थोडया वेळाने आमचे विज्ञानाचे शिक्षक वर्गात आले आणि प्रत्येकजण त्यांच्या जागेवर जाउन बसला.

काही वेळात पाऊस जोरदार पडेल अशी अपेक्षा असल्याने त्यांनी सुट्टी जाहीर केली. आम्ही सर्वजण आमच्या जागेवरून उतरलो आणि दप्तरात साहित्य भरले. आपल्या रेनकोटमध्ये प्रवेश केला आणि पावसाचा आनंद घेण्यासाठी वर्गाबाहेर पळत गेलो. आम्ही पावसात उडया मारत, खेळत नाचत घरी परतले. मी थोडासा भिजल्यामुळे आई रागावली आणि मग तिने मारलं आणि तुलसीचे पान टाकून गरमागरम चहा बनविला तो चहा पिउन त्या पावसाळयाचा आस्वाद घेतला.

माझा आयुष्यातील हा एक उत्तम दिवस होता. 'पावसाळा' हा ऋतु सर्वांच्या आयुष्यामध्ये उत्साह आणि बहर आणतो.

❖❖❖

मायबाप विठ्ठल

पंढरीच्या विठुराया
थोडं तुझ्याशी बोलायचं होतं
नाही नाही काही मागायचं नाही
थोड मन मोकळ करायच होतं
कसा आहेस? बरा आहेस का रे?
नाही? युगे अठ्ठावीस विठेवर उभा तू
म्हटलं विचारावं,
गुडघ्याचा त्रास तुलाही होतो का रे?
यंदा वारीला यायची माझी बी लय इच्छा होती
पण काय करू,
या पायांनी पार गाळाटून गेले बघ
आयुष्यभर केल, रांधा वाढा उष्टी काढा
या सगळयामध्ये तुला भेटणं राहूनच गेलं बघ
पण तू मात्र कोणत्या न कोणत्या रूपात,
रोज मला दर्शन देतच आलास
पडले कोणत्या संकटात कधी
तूच तर पहिला धावून आलास
आजवर खूप काही मागितलं मी
आणि तू ही सगळकाही भरभरून दिलस
पंढरीला येण मला कधी जमलंच नाही,
पण तू मात्र न चुकता मला माझ्या
देव्हाऱ्यातच दर्शन दिलस.
विठुराया नवल वाटलं मला तुझ
कसं रे सगळं सांभाळून घेतोस?
कमरेवर हात ठेवून
कसा बरे जगाचा कैवारी होतोस?
थकून नाही कारे जायला होत तुला?
प्रत्येकाची माउली होतोस
भक्ताचे दुख हरण्यासाठी
देवा स्वत:विठेवर उभा राहतोस
चंदनाचा टिळा आणि सावळी काया घेवून
कसा ब्रम्हांडाचा पाया होवून उभा राहतोस?
प्रत्येक संकटातून वाचवून तुझ्या लेकराला
पांडुरंगा अरे तुच तर आमचा,
मायबाप होतोस
तूच तर आमचा मायबाप होतोस...

कु. पल्लवी रामेश्वर लिगाडे
बी.सी.ए. ३

चिंतनपर लेख

हॅलो... ! मी तुमचा मोबाईल बोलतोय...

कु. श्रुती राजकुमार राजमाने, बी.कॉम. २

हॅलो! हॅलो!! हा हा मीच तुझ्या हातात आहे. मीच तुझा मोबाईल बोलतोय. आज मी तुला खूप काही सांगणार आहे. मला तुझ्यासोबत खूप गप्पा देखील मारायच्या आहेत. सकाळी सकाळी उठल्यानंतर तू मला दररोज चालू करतो तेव्हा मला खूप आनंद होतो. उठल्यानंतर तू पहिल्यांदा माझ्याकडे आल्यानंतर मला जग जिंकल्यासारख वाटतं. हो मी तुझा मोबाईल बोलतोय.

येत्या काळामध्ये मी दिवसेंदिवस छोटा आणि खूप फास्ट होत आहे. येत्या काळामध्ये मानवाने मला खूप चांगल बनवलं आहे. काही दिवसांपूर्वी मी एका बटणाच्या स्वरूपात तुमच्यासमोर होतो. परंतु आता मी एकाच स्क्रीनटच स्मार्टफोन. आणि त्याचनंतर स्मार्टवॉच मध्ये देखील होतो. कारण तुम्ही मला चार-पाच तास सलग वापरता आणि मधे कोणत्याही प्रकारचा ब्रेक देखील देत नाही तेव्हा मला खूप त्रास होतो.

मला तुमच्या सर्व गोष्टी माहित आहेत. कारण कोण फोनवर बोलतो ते देखील मी ऐकत असतो. तुम्ही कोणासोबत व्हॉट्सअॅप चॅटींग केली ते देखील मी बघत असतो. तुमच्या सोबत मी यूट्युब मुव्हीज आणि खूप काही बघत असतो म्हणून मला तुम्ही चालू केल्यानंतर खूप आनंद होतो. कोरोना आल्यापासून माझा वापर खूपच जास्त प्रमाणात सुरू झाला आहे. ज्या शाळेमध्ये मला वापरण्यासाठी परवानगी नव्हती तीच शाळा आज माझ्यामुळे चालू आहे तेदेखील ऑनलाईन माध्यमातून पेपरला मला नेल्यानंतर विद्यार्थ्यांला खूप उदंड शिक्षा व्हायच्या परंतु आज माझ्यावरच तुम्ही पेपर देत आहात. यामुळे मला खूप आनंद होत आहे. हे जग दिवसेंदिववस चांगल्या प्रकारे विकसित होत आहे. हे मी बघत आहे.

काही दिवसानंतर तर तुम्ही माझा खूप जास्त प्रमाणात वापर करणार आहात. अर्थातच तुम्ही घरीबसून माझ्यावर काम करून पैसा कमावणार आहात. यामुळे मला आजून जास्त मज्जा येईल परंतु मला खूप दु:ख होतं की तुम्ही झोपताना मलासुद्धा डोळे झाकेपर्यंत मला सोबत ठेवत असता. माझ्या अतिवापराने तुम्ही इतके असंवेदनाशील होत आहात कि तुम्हाला आजूबाजूचे जग सुद्धा आपल्या डोळ्यानी पहावे याची जाणीव होत नाही. तुमच्या चांगल्या आरोग्यासाठी आणि उज्वल भविष्यासाठी माझा वापर प्रमाणात करा. आपली मैत्री कायम राहिल.

❖❖❖

ती लावण्यवती आहे...!

चंद्रासम रूप तिचे
उर्वशी अप्सराच जणु दुसरी
जेव्हा ती लागते नाचायला ढोलकीच्या तालावर
वाटते, या भूमी अवतरली रभांच दुसरी!
तिच्या पायातले घुंगरू
म्हणजे जणु तिचा जिवच
ती त्या घुंगराच्या सादासोबत इतकी
बेधुंद होवून नाचते
की कोणाला दिसते तिच्यात एक देखणी लावण्यती
तर कोणाला एक तमासगिरी वेश्या भासते!
मग सुरूवात होते लागण्या ग्रहण
त्या देखण्या चंद्राला
आणि पुन्हा त्या रंभेचे घुंगरू इंद्रदरबारातच
बंदिस्त होवून राहतात
पोटासाठी नाचणाऱ्या या पवित्र देहाला मग,
हे लोक रखेल म्हणवतात!
देह तसा तिचा कोराच होता,
मात्र बलात्कार झाला तिच्या घुंगरावरती
जेव्हा माळेमधला एक एक घुंगरू विखरला जमिनीवर
तेव्हा मात्र कित्येक वार झाले
तिच्या काळजावरती!
ती वेश्या नाही
ना ती रखेल आहे
ती देवाकडून कलेचे दान घेवून आलेली
एक कलावंत लावण्यवती आहे!
एक कलावंत लावण्यवती आहे!

कु. पल्लवी रामेश्वर लिगाडे,
बी.सी.ए. ३

काळा कोट

एके रात्री स्वप्नात मला
आला एक काळा कोट
म्हणे मला लॉ केला का तू?
खोटी आश्वासने दिला तू
या खोट्या जगात विसरून गेलास तू
कर ध्येय पूर्ण तू
कर स्वप्ने पूर्ण तू
स्वप्ने तुझी कर साकार तू
काळा कोट घालूनी
ताट तुझी छाती ठेव
उभा कधी राहशील तू
काळा कोट घालशील का तू

कु. प्रतिक्षा रविंद्र कांबळे
बी.कॉम भाग ३

झरा

पाणी म्हणजे कसं हलकं,
सहज वाहून जाणार,
थांबता थांबवल तरी न
थांबवणारं...
ढगड म्हणजे खडक
जराही न कलणारा
फोडता जरी फोडला तरी
न फुटणारा ...,
असे हे ढोघे एकत्र येतात
एकत्र येवून झरा म्हणून
वाहतात
वाहत वाहत वाहतात
खूप दूरवर जातात
ढगड घेतो गारवा
स्वार्थ साधून आपसूकच
पाणी ही करते वाट
ढगडावरून
साधत फायदा गूपचूप
ढोघे एकत्र आहेच तीपर्यंत
चांगल
नसतील एकत्र तेव्हा सारं
काही वेगडे
बरं तै सारं ठीक आहे
जोपर्यंत चार दिवसाचा
पावसाळा...
पण तेव्हा काय होईल
जेव्हा
पडेल उन्हाळा...
जेव्हा पडेल उन्हाळा...

विजयसिंह बाळू कदम
बी.कॉम १

वैचारिक लेख

मी माझ्या देशाचा नागरिक

कु. सिद्धी सुबोध कुंभार, बी.कॉम. २

स्वातंत्र्य मिळाल्यापासून अनेक गोष्टींच स्वरूप बदलायला लागलं आहे. रोज सकाळी प्रार्थना, प्रतिज्ञा मग नंतरच शाळेतले तास सुरू व्हायला लागतात. परत शाळा सुटताना शेवटची प्रार्थना वंदे मातरम असायची. यातून देशप्रेम, राष्ट्रभक्ती शिकायला मिळायचे. मोठयांचा आदर करणे शिकायला मिळायचे. यातील बऱ्याच गोष्टी सध्या लूप्त झाल्या आहेत. म्हणूनच स्वत:ला विचारा मी या देशासाठी काय करतो?

देशाला स्वातंत्र्य मिळून ७७ वर्षे झाली तरीही आपण अजून विकसनशील देशाच्या यादीतच आहोत. याची अनेक कारणे आहेत. आपण साधे देशातील नियम पाळू शकत नाही. नियम मोडणे हेच आपल्याला स्वातंत्र्य वाटते. इतर विकसित देशांशी तुलना करता त्यांचे लष्करी सामर्थ्य, पैसा, पायाभूत सुविधा यांचा आपण विचार करतो. पण तरीही त्या देशातील लोकांची मानसिकता आपण जाणून घेत नाही. ते वाहतुकीचे नियम पाळतात, ते नियम मोडणाऱ्याला मग तो पुढारी असो, सेलिब्रेटी असो त्याला शिक्षा होते. ते न चूकता कर भरतात. सार्वजनिक ठिकाणी थुंकत नाहीत. स्थानिक प्रशासनाने जी चौकट घातली आहे ती त्यांना बंधन वाटत नाही. आपण मात्र अगदी त्याच्या उलट वागतो. 'येथे शांतता राखा' असे लिहिले असेल तर हमखास दंगा करतो. 'येथे थुंकू नये' असे लिहिलेल्या पाटीवरच लाल पिचकाऱ्यांची रांगोळी असते. 'नो पार्कींग' ची पाटी असते तिथेच गाडया आडव्या तिडव्या लावलेल्या असतात. असे अनेक नियम हे मोडण्यासाठीच असतात अशी आपली धारणा असते.

आजकाल अभिव्यक्ती स्वातंत्र्य देशातील सगळयात मोठे स्वातंत्र्य असल्याचा समज समाजमाध्यमांनी पसरवलेला आहे आणि हे स्वातंन्त्र्य दाबले जाते म्हणून आरडाओरडाही केला जातो. गेल्या चार-पाच वर्षांत वर्तमानपत्रांमध्ये एखादा विषय चर्चिला जात नाही, तितका समाजमाध्यमांमध्ये चर्चिला जातो. फेसबुक, ट्वीटर अशा समाजमाध्यमांमधून एक मोठा वर्ग व्यक्त होत आहे. यांत विषयांचे बंधन नाही. अभिव्यक्ती स्वातंत्र्याच्या नावाखाली मी काहीही लिहू शकतो, बोलू शकतो. याला जर कोणी अटकाव करण्याचा प्रयत्न केला तर आहेच पुढे अभिव्यक्ती स्वातंत्र्यावर गदा आणल्याची ओरड. या सगळयात आजची तरूणाई काही वेगळा विचार करते का? देशावर त्यांचे प्रेम आहे पण ते फक्त स्वातंत्र्यदिवस व प्रजासत्ताक दिनालाच उफाळून येते.

आम्ही जबाबदार नागरिक व्हायचे म्हणजे काय करायचे? हे समजून घेण्यासाठीच दूर जाण्याची गरज नाही. आपली प्रतिज्ञा आपण प्रामाणिकपणे पाळली तर नक्कीच उत्तम नागरिक होऊ शकतो. काय सांगते ती प्रतिज्ञा? आपण सर्वांशी सौजन्याने वागले पाहिजे. वडिलधाऱ्यांचा आदर केला पाहिजे देशबांधवांच्या कल्याणासाठी झटले पाहिजे. काय सुचवते ही प्रतिज्ञा? आपण सौजन्याने वागायचे ते केवळ दुसऱ्यांना बरे वाटावे म्हणून नव्हे तर सौजन्यातून आपण दुसऱ्यांच्या भावभावनांचा मान राखतो. आजही अनेक तरूण आर्थिक, सामाजिक आणि सांस्कृतिक क्षेत्रात चांगले काम करत आहेत. तरूणांची ही उर्जा जेव्हा मार्गी लागेल तेव्हाच या देशाचा उत्कर्ष होईल. तेव्हाच देश महासत्तेच्या दिशेने वाटचाल करू शकेल.

स्त्रियांचा आदर करणे ही देशभक्तीच आहे. भ्रष्टाचारास उत्तेजन न देणे, लाच न देणे, जात आणि प्रांतवादाचा पुरस्कार न करणे ही देशभक्ती आहे.

'सर्वप्रथम मी या देशाचा आहे' हा विचार, ही भावना रूजवायला हवी. ते काम आपण आज, आता, स्वत:पासून करूयात! 'कल करे सो आज कर, आज करे सो अब...!' ही उक्ती सार्थ व्हावी. माझ्या देशबांधव तरूणाईला मी आवाहन करते की, आपल्यातील भेदभाव सोडून एक व्हा, एकीची साखळी मजबूत करा, असे झाले तरच आपला भारत देश बुलंद होईल. जय हिंद ! जय भारत !!

❖❖❖

थंडीची चाहूल

हिरव्या हिरव्या गवताच्या पातीवर
दवबिंदूचा सडा
धुके पसरले सगळीकडे
गुलाबी थंडीने केलाय पसारा
त्यातच कोवळया किरणांची चाहूल
देते मनाला स्पर्शून जाणारे सुख
निसर्ग सजला धुक्याने
झाडे भिजली दवबिंदूंनी
हे मोहक दृश्य पाहताना
मन गेले भारावून

कु. प्रियंका शिवाजी सुर्यवंशी, बी.ए. भाग १

शेतकरी

बांधावर तू चालू नको
बांध तू मोडू नका
शेतीसाठी केली गुंतवणूक
त्याची आपणं टाळू पिळवणूक
शेतकरी लावतो पिके शेतात
म्हणून माणसे जीवन जगतात
आहे तो जनतेचा पोशिंदा
मग त्याच्याच का नशिबात फासीचा फंदा
सूर्योदयाच्या आधी उठतो तो
सूर्यास्तानंतर झोपतो तो
दिवसभर शेतात राबतो तो
येवढं सगळं करून
कवढी मोलच का घरी घेवून येतो तो
शेतात राबतो शेतकरी
तेव्हा खायला मिळते भाकरी
महापूराच्या येवून जातात लहरी
पण मदतीला येत नाही सहकारी
आहे त्याचं जीवन खडतर
त्याला मदत केली पाहिजे हातभर
कारण मदतीला नसतो सरकार
म्हणूनच शेतकरी होतो कर्जबाजार

कु. कोमल कांबळे
बी.एस्सी. १

ती

मुलगी होणं सोपं नसते
नेहमी दुसऱ्यांच्या मनाप्रमाणे वागावे लागते
स्वत:पेक्षा जास्त दुसऱ्यांचा विचार करावा लागतो
प्रत्येक गोष्टीत दुसऱ्यांचा सल्ला घ्यावा लागतो
आयुष्य जरी तिचे असले तरी निर्णय मात्र दुसरेच घेतात
तू हे नाही करू शकणार हेच तिला सतत सांगतात
तिच्या कपडयांवरून तिचे संस्कार काढले जातात
समाजातील लोक नेहमीच तिला कमी समजतात
नऊदिवस देवीची उपासना करणारा हा समाज
मुलींचीच किंमत करत नाही
हजारो बलात्कार सहन करणारा हा समाज
एक प्रेमविवाह समजून घेत नाही
आज कित्येक वर्षे झाली स्वातंत्र्य मिळून देशाला
पण मुलींना मात्र स्वातंत्र्य दिलेच नाही
आजही मुलगी सातच्या आत घरात लागते
पण मुलगा मात्र रात्री बारा वाजता देखील कट्टयावर दिसतो
आजही मुलीची मान खाली लागते
आणि मुलगा मात्र आई वडिलांना शिव्या घालताना दिसतो
परक्याचे धन म्हणून माहेरी ऐकवतात
दुसऱ्यांची पोर म्हणून सासरी वागवतात
तिलादेखील मन आहे हेच सगळे विसरतात
का तिच्यावर एवढे अन्याय करतात
माहेरी आई वडिलांच्या म्हणण्यानुसार वागावं लागतं
तर सासरी प्रत्येकाचं मन जपावं लागतं
सासर आणि माहेर ही दोन घरे असूनही ती बेघर आहे
मुलगी म्हणून जन्माला आली हिच का तिची चूक आहे

कु. वैष्णवी बाबुराव घोडके
बी.एस्सी १

कुटुंबसंस्थेचे भविष्य...

कु. सिद्धी सुबोध कुंभार, बी.कॉम. २

कुटुंब...!

कुटुंब म्हटले की आठवतात मायेची नाती... कुटुंब म्हटले की आठवतात मायेची माणसं, हक्काची माणसे... कुटुंब म्हंटलं की आठवतात एकमेकांना भरवला जाणारा मायेचा घास नि परस्परांबद्दलचा विश्वास... कुटुंब ही फार मोठी शक्ती आहे, ज्या शक्तीपुढे जीवनातील मोठमोठी संकटे देखील टिकू शकत नाहीत.

खरंतर कुटुंब हे एका वटवृक्षासारखं असतं. ज्याच्या नुकत्याच फुटलेल्या पारंब्या म्हणजे कुटुंबातील लहानलहान मुलं असतात. जी हळूहळू मोठी होतात. वटवृक्षाच्या पारंब्या जशा मोठया होउन जमिनीत शिरतात व झाडाला आधार देतात त्याचप्रमाणे ही लहान मुले मोठी होउन कुटुंबाचा आधार बनतात. अशा या वटवृक्षासारख्या कुटुंबाचा मुख्य बुंधा म्हणजे आजी आजोबा असतात. त्यांचा भक्कम आधार संपूर्ण कुटुंबाला असतो. परंतु डोळसपणे पाहता समाजात अत्यंत विदारक दृष्य पहावयास मिळत आहे. भक्कम आधार असणारी हीच कुटुंबव्यवस्था आज कोलमडताना दिसत आहे. या नव्य युगाच्या वादळात अनेक कुटुंबाचे वृक्ष उन्मळून पडलेले आहेत. म्हणूनच प्रश्न पडतो खरंच कुटुंबव्यवस्था उध्वस्त होत चालली आहे का?

पूर्वीच्या काळी कुटुंब म्हटंल की, आई-बाबा, आजी-आजोबा, काका-काकू, चुलत भाऊ-बहीण, आत्या-मामा असे १५ ते २० माणसांचे भरलेलं कुटुंब असायचे. पूर्वीच्या काळी हीच कुटुंबसंस्था एकमेकांचा आधार असायची. पण जसंजसं माणूस प्रगत होत गेला, माणूस शिकायला लागला, शेती सोडून नोकरी करायला लागला आणि नोकरीच्या शोधामध्ये शहर गाठायला लागला तसं ही कुटुंब व्यवस्था विभाजित झाली. मोठया एकत्रित कुटुंबातूनं विभक्त कुटुंब उदयास आली. एक चौकटीतील कुटुंब म्हणजे 'हम दो हमारे दो' आई वडील, मुलगा-मुलगी इतकीच पण या मुलांना आजी-आजोबा, काका-काकू यांचे प्रेम मिळेल का? सणानिमित्त सर्व सर्वजण एकत्र यायचे पण त्यापुढे माणसामध्ये जसजशी प्रगती झाली तसतसे चौकोनी कुटुंबाचे त्रिकोणी कुटुंबात विभाजन झाले. आज आई-वडिल आमचा एकुलता/एकुलती एक अशीच या कुटुंबाची व्याख्या झाली

आहे. १५ ते २० कुटुंब सदस्य संख्येवरून तीन सदस्य संख्येपर्यंत ही कुटुंबसंस्था अस्तित्वात राहिली आहे. खरंच ही कुटुंबव्यवस्था उध्वस्त होत चालली आहे. या त्रिकोणी कुटुंबामध्ये आईवडील दोघेही नोकरी करतात मुलं लहान असतं तेव्हा त्याला शिशुगृहात ठेवतात मुलं जरा मोठं झालं की त्याला बालसंस्कारवर्गात ठेवतात आणि जसं ते शाळेला जायला लागतं तेव्हा त्याला हॉस्टेलला ठेवलं जातं मग या मुलाला आईवडीलांचं प्रेम मिळेल का? जरी हे त्रिकोणी कुटुंब असलं तरी एकटयानं जगायचं. नंतर मग ही हॉस्टेलची मुलं जशी मोठी होत जातात. मोठया पदव्या घेतात आणि साहजिकच अशी मुलं विदेशात जाऊन नोकरी करतात आणि त्यावेळेला त्यांचे आईवडील मात्र म्हातारपणी एकटे पडतात. त्या मुलांचं तरी काय चुकलं? त्या मुलांच बालपण कुठं गेले तर हॉस्टेलमध्ये याला दोषी कोण? जर त्याचं ठिकाणी एकत्र कुटुंब पध्दती असती तर त्याच मुलाचा सांभाळ आजी-आजोबांनी केला असता अन त्याच्यावर चांगले संस्कार केले असते पण अलिकडच्या काळात खरंच कुटुंबव्यवस्था उद्ध्वस्त होत चालली आहे. बरं याहीपुढे जाऊन मी एक किस्सा सांगते आमच्या शेजारी एक वकील मॅडम सांगत होत्या त्यांच्या अनाथआश्रमात एक इंजिनिअर जोडपे आले मूल दत्तक घेण्यासाठी. आता याचं वय अंदाजे २७ ते ३० वयाचे होते. ही दोघेही मुलं मुल जन्माला घालू शकत होते. पण त्यांच्याकडे वेळ नाही. का? तर ते दोघेही आय.टी. कंपनीमध्ये कामाला होते. दोघांनाही १५ ते २० लाखाचं पॅकेज. मग अशावेळी मूलाला जन्म देण्यासाठी वेळ नाही. पहिले नऊ महिने आणि त्यानंतर संगोपनाचे काही महिने यामध्ये त्यांचे पॅकेज वाया नाही का जाणार? आणि म्हणून हल्लीची पिढी आता मुलांना जन्म द्यायला नकार देत आहेत. मग ही कुटुंबसंस्था राहिल का... या अशा परिस्थितीमुळे पुढच्या पिढीला आत्या, काका-काकू, मामा-मामी, चुलत बहिण-भाऊ ही अशी नाती मिळतील का...? याचा आपण अंतर्मूख होऊन विचार करायला हवा.

❖❖❖

दिवाळी

आली आली दिवाळी,
बालपणींच्या आठवणींना देण्या उजाळा,
साजरी होते दिवाळी पाच दिवस,
प्रत्येक दिवसाला महत्व आपापले
फराळाचा आस्वाद घेण्याची आतुरता
दिवाळीत घरी पाहुण्यांची रेलचेल
आकाशकंदील पण त्यांनी सजतो परिसर
अनेक दिव्यांनी उजळून निघतात रात्री
पटकन पसार होतात दिवाळीचे दिवस
आपल्याला ते समजत नाहीत
निराश मन वाट पाहते
पुन्हा दिवाळी येण्याची
पुन्हा दिवाळी येण्याची

कु. प्रियंका शिवाजी सूर्यवंशी,
बी.ए.१

लालपरी

कु. प्राजक्ता दत्तात्रय गोरे, बी.एस्सी. 2

लहान मुलांच्या गोष्टीत अनेक प्रकारच्या पऱ्या असतात. त्या जरी काल्पनिक असल्या तरी अतिशय सुंदर असतात. त्यांच्या गोष्टीदेखील तशाच पण अशी एक परी आहे जी अबालवृध्दांना माहिती आहे. तिचे आणि आपले नाते हे अगदी लहानपणापासून असते ते कायमचे अगदी आपण म्हातारे झालो तरी.

लहानपणी मामाच्या गावाला याच परीने जायचो. लवकर चढून खिडकी जवळची सीट पकडून झाडे पहाण्यात वेगळेच सुख असायचे शैक्षणिक सहल तर तिच्याशिवाय अपूर्णच असायची तिच्यातून केलेला तो प्रवास जणू स्वर्गसुखच...! घाटातील तो वळणावळणाचा रस्ता आणि त्यातूनन धावणारी आपली परी.

कॉलेजच्या जीवनात तर ती कायम सोबत असते. तिची वाट पाहत रहायची रोजच्याच ठिकाणी. तिच्याशिवाय कॉलेजला जाणं व्हायचं नाही. कधी ती आली नाही की कॉलेजला दांडी मारायची. तिच्या येण्याची आतुरता मुळात असायची मनात फार कारण ती लावण्य सुंदरी कॉलेजला ने-आण करणारी सोबती असते.

ती कधी म्हणत नाही की खूप ओझं झालं. प्रत्येकाचे ती स्वागत करते. अगदी हसून आनंदाने. उन, वारा किंवा पाउस असो ती मात्र तिचं काम चुकवत नाही कोणत्याही परिस्थितीत आपलं काम चालूच ठेवते. प्रत्येकालाच ती आरामदायी वाटत नाही. काही जणांना ती त्रासदायक सुध्दा वाटते.

ती कधीच लोकांच्यात भेदभाव करीत नाही. तिचा फक्त एकच उद्देश असतो की प्रत्येकाला त्यांच्या गावापर्यंत सुखरूप आणि वेळेवर पोहचवणे, ती कधी गरिबांची रक्तवाहिनी तर कधी विद्यार्थ्यांची ज्ञानवाहिनी असते तर कधी पंढरपूरच्या विठ्ठलाची भक्तिवाहिनी होते. तर कधी दर पाच वर्षांनी देशाचे भविष्य म्हणजे जनतेचे मत व्यवस्थित योग्य ठिकाणी पोहचवणारी मतवाहिनी असते.

वयस्कर लोकांना मोफत तर कधी अर्धे तिकीट घेवून फिरवते. त्यांच्या सगळया प्रवासातील आठवणी तिने अगदी जपून ठेवलेल्या असतात. सासरी गेलेल्या मुलींना तर कधी एकदा आपण आपल्या माहेरी जातोय याची उत्सुकता लागलेली असते. ती तर वेळेच्या आधीच येवून त्या परीची वाट पाहते.

नोकरीच्या निमित्ताने जे परगावी जातात त्यासाठी तर ती जणू आनंद घेवून येणारी आनंददेवताच असते. त्यांनासुध्दा आपल्या गावाची ओढ लागलेली आहे. सणाला येण्यासाठी त्यांची धडपड पाहून ती आपल्या फेऱ्या वाढवते. त्या सर्वांना त्यांच्या गावी पोहचवण्यासाठी तिची धडपडही चालूच असते.

ती लाल भडक वस्त्र परिधान करून कोकणच्या वाडीतून कधी भल्या पहाटे तर कधी रातराणी होवून रात्रीच्या अंधारात धावते. ती नुसती प्रवासी घेवून जात नाही तर चार गावची चार वेगवेगळया आशा आकांक्षा, त्यांच्या कहाण्या, त्यांची ध्येय, आनंद सर्वकाही वाहून नेत असते. ती कधी जातपात बघत नाही. किंवा गरीब-श्रीमंत बघत नाही. सर्वांना समान वागणूक देते, तिच्या नजरेत सर्वजण सारखेच असतात. प्रत्येकजण आपला आनंद शोधत असतो. ती फक्त त्यांना त्यांच्या आनंदापर्यंत घेवून जाते.

ती खूप ठिकाणी फिरते. प्रत्येकाला आपल्यात सामावून घेत पुढे जाते. तिची ऐटच भारी असते. त्याच भारी ऐटीत ती गावाला शहर आणि शहराला गाव जोडते. दिवसभर कितीही गाव-शहर फिरली तरी शेवटी डेपोतच मुक्कामाला येते.

अशी असते ती फक्त आपली लालपरीच...! आपल्या सर्वांच्याच ओळखीची आपली लाडाची, लाडकी लालपरीं... या परीला आपण आपल्या आयुष्यात कधीच विसरू शकत नाही.

लालपरी प्रेमी...!

❖❖❖

ललित लेख

मराठी भाषेचा 'अभिजात' गौरव

कु. प्रिती राजू भिसे, बी.ए. 2

मराठी भाषेने स्वत:ची अशी समृद्ध परंपरा निर्माण करत मागील कैक शतकांपासून ती जपली आहे. ज्ञाना-तुकोबांपासून कालपर्यंच्या प्रत्येक साहित्यिकाने या प्रवासाला आपले पाय दिले आहेत. या सगळ्या पावलांनी मराठीचा 'अभिजात' पर्यंतचा प्रवास झाला आहे आणि ही अभिजात पताका आपल्याला पुढे यशस्वीपणे न्यावी लागेल.

भाषा ही केवळ संवादाचं माध्यम नसते; ती एका समाजाची विचारशक्ती, सांस्कृतिक समृद्धी आणि ऐतिहासिक वाटचाल यांची साक्ष देणारा मूर्त दस्तावेज असतो. त्यामुळेच ३ ऑक्टोबर २०२४ साली भारत सरकारने मराठी भाषेला ''अभिजात भाषा'' म्हणून दिलेला दर्जा ही एक ऐतिहासिक आणि गौरवशाली घटना ठरते. मराठी भाषेच्या शतकानुशतकांच्या परंपरेला, तिच्या सर्जनशीलतेला आणि विचारवैभवाला मिळालेला हा सन्मान म्हणजे एक सांस्कृतिक विजयगाथाच म्हणावी लागेल. ही घटना केवळ शासनाच्या अधिकृत निर्णयापुरती मर्यादित नाही, तर ती समस्त मराठी भाषिकांच्या मनात गर्वाची भावना निर्माण करणारी आहे. भाषेचं अभिजातत्व हे तिच्या प्राचीनतेत, वाङ्मयीन सखोलतेत आणि तत्वचिंतनशिलतेत दडलेलं असतं आणि मराठी भाषेनं ही सर्व वैशिष्ट्यं अत्यंत भक्कमपणे सिद्ध केलेली आहेत.

भारत सरकारने कोणत्याही भाषेला अभिजात भाषेचा दर्जा देण्यासाठी काही विशिष्ट निकष ठरवले आहेत. या निकषांमध्ये त्या भाषेचं प्राचीन अस्तित्व असणं, ती लेखनासाठी वापरण्यात आलेली असणं, तिचं स्वतंत्र वाङ्मय असणं, तिच्या साहित्यात तात्त्विक विचारसरणीचा सहभाग असणं आणि इतर भाषांवर तिचा प्रभाव दिसून येणं हे आवश्यक ठरवण्यात आलं आहे. मराठी भाषेचं इतिहासातील स्थान लक्षात घेता ती या सर्व निकषांवर खरी उतरते. तिचं प्राचीन अस्तित्व ''महाजनपद काळा'' पासून आढळून येतं. विशेषत: संत ज्ञानेश्वरांनी लिहिलेली 'ज्ञानेश्वरी' ही केवळ भगवतगीतेचा अनुवाद नाही, तर एक गहन वैचारिक ग्रंथ आहे, ज्यामध्ये लोकभाषेच्या माध्यमातून तत्त्वज्ञान सर्वसामान्य जनतेपर्यंत पोहोचवण्याचा प्रयत्न झाला आहे. ओवीबद्ध रचना, 'महाकाव्य' पद्धती आणि आध्यात्मिक चिंतनाचा व्यापक अविष्कार – या सर्व गोष्टी मराठी भाषेला अभिजाततेच्या जवळ नेतात.

या ऐतिहासिक प्रवासात अनेक थोर विचारवंत, साहित्यिक आणि भाषाशास्त्रज्ञांनी मराठीला अभिजाततेच्या दिशेने मार्गदर्शन केलं. ज्ञानेश्वर मुळे यांच्या संशोधनातून मराठी भाषेच्या मूळांचे भाषाशास्त्रीय पुरावे पुढे आले, ज्यामुळे तिचं प्राचीनत्व अधिक ठोसपणे सिद्ध झालं. याशिवाय, गणेश देवी यांचं भाषावैविध्यावरचं काम, विशेषत: बोलीभाषा आणि आदिवासी भाषांच्या दस्ताऐवजीकरणांचं कार्य हे मराठी भाषेच्या उपप्रवाहांना केंद्रस्थानी आणणारं ठरलं. अण्णाभाऊ साठे यांचं लेखन हे समाजाल दुर्लक्षित, शोषित वर्गाच्या अनुभवांना मराठी साहित्यात स्थान देणारं ठरलं. या सर्व साहित्य प्रवाहांनी मिळून मराठी भाषेचा एक समावेशक आणि वैविध्यपूर्ण चेहरा उभा केला. यामुळे मराठी केवळ एका वर्गाची, विशिष्ट क्षेत्राची भाषा राहिली नाही, तर ती सामान्य माणसाच्या मनात घर करणारी लोकभाषा बनली.

मराठी साहित्याच्या प्रवासात संतवाङमय, लोककथा, भारूड, पोवाडे यांसारख्या शैलींनी सुरुवातीपासूनच स्थान मिळवलं. पुढे ज्ञानेश्वर, नामदेव, एकनाथ, तुकाराम, रामदास या संतकवींनी आध्यात्मिक आणि सामाजिक विचारांचे बीज रोवले. 'ओवी' सारखी पारंपरिक काव्यशैली ही केवळ भावनाच नव्हे, तर

वैचारिकतेचंही एक प्रभावी माध्यम ठरली. आधुनिक काळात या परंपरेला पुढे नेणाऱ्या साहित्यिकांमध्ये कुसुमाग्रज, ब. ब. बोरकर, ग. दि. माडगूळकर, विंदा करंदीकर, वसंत आबाजी डहाके, नामदेव ढसाळ यांचा समावेश होते. याच्या लेखनातून मराठी साहित्यात एक नवीन भाषिक जाणीव निर्माण झाली. याच भाषेला ज्ञानपीठ पुरस्कार मिळालेला आहे, जो भारतातील सर्वोच्च साहित्यिकांना मिळालेला हा पुरस्कार भाषेच्या प्रतिभाशक्तीचं आणि तिच्या अभिजाततेचं ठोस उदाहरण ठरतो.

मराठी भाषेला अभिजाततेचा दर्जा मिळणं हे जरी विलंबाने घडलं असलं तरी ती एक सन्मानाची आणि आनंदाची गोष्ट आहे.मात्र, या सन्मानाच्या पार्श्वभूमीवर अधिक महत्त्वाचं आहे ते म्हणजे – मराठीला अभिजात दर्जा तर मिळाला, पण आता पुढे काय? कारण केवळ सन्मान मिळणं म्हणजे भाषेचं भवितव्य उज्ज्वल होणं नव्हे. अभिजाततेचा दर्जा म्हणजे एक संधी आहे – भाषेच्या अभ्यासाला, संशोधनाला, आणि व्यावसायिक वापराला चालना देण्याची मराठी भाषेच्या जतनासाठी आणि वृद्धीसाठी स्वतंत्र संशोधन संस्था, विद्यापीठ आणि प्रकल्पांची आवश्यकता आहे. विशेषत: प्राचीन मराठी ग्रंथांचे संशोधन, भाषांतर आणि डिजिटलायझेशन या बाबींना प्राधान्य देणं गरजेचं आहे. ही ग्रंथसंपदा केवळ भारतातच नव्हे, तर आंतरराष्ट्रीय पातळीवरही सादर केली जावी यासाठी प्रयत्न व्हायला हवेत.

तंत्रज्ञानाच्या आधुनिक युगात भाषेचा वापर हा डिजिटल स्वरुपातही सक्षम असण आवश्यक आहे. मराठी भाषेत भाषांतर सॉफ्टवेअर, एआय मॉडेल्स, ऑडिओ बुक्स, वाचन ॲप्स यांची निर्मिती होणं आणि त्याचं सहज उपलब्ध असणं हे महत्त्वाचं आहे. सोशल मिडियावर मराठी भाषेचं अधिक प्रतिनिधित्व होणं, विविध व्हिडिओ स्वरुपांतून साहित्याचं सादरीकरण आणि नव्या पिढीपर्यंत मराठीचं पोहोचणं या गोष्टींनी भाषेचा वापर वाढतो. युट्युब, पॉडकॉस्ट, डिजिटल मासिक आणि ऑनलाईन वाचन मंच यांचा वापर करून मराठी भाषेला नव्या युगात नवसंजीवनी देता येईल.

परंतु, भाषेचं खऱ्या अर्थानं रक्षण आणि संवर्धन हे केवळ शासनाची किंवा काही संस्थांची जबाबदारी नाही. ही जबाबदारी प्रत्येक मराठी भाषिकानं स्वीकारणं आवश्यक आहे. शाळांमध्ये मराठी भाषेचा दर्जेदार आणि उत्साही उपयोग व्हावा, कॉलेजमध्ये तिचं सर्जनशीलतेनं आणि अभ्यासपूर्वक वाचन व्हावं, कार्यालयांमध्ये मराठीतून व्यवहार होण्याला प्रतिष्ठा मिळावी आणि घराघरातं मराठीचा आत्मियताने वापर व्हावा – ही साखळी तयार झाली तरच अभिजाततेला अर्थ प्राप्त होईल. विशेषत: मराठी माध्यमांत शिक्षण घेणाऱ्या विद्यार्थ्यांना दर्जेदार पाठ्यपुस्तकं, अभ्यास सामग्री आणि करिअर मार्गदर्शन मराठीतून मिळालं पाहिजे. अन्यथा, मराठी ही भावनांची भाषा राहील, पण व्यवहाराची भाषा होणार नाही.

भाषा ही जिवंत राहते ती सततच्या वापराने. ती वाढते ती सर्जनशीलतेने आणि आत्मगौरवाने तिचं अस्तित्व टिकवणं म्हणजे केवळ भाषिक परंपरेचं रक्षण नव्हे, तर आपल्या सांस्कृतिक ओळखीचं जतन करणं होय. म्हणूनच, मराठी भाषेला अभिजाततेचा दर्जा मिळाल्यानंतर आता आपल्यावर जबाबदारी आली आहे – तिच्या गौरवाचं रूपांतार कृतीशील कामात करण्याची. आपण घोषणांच्या मर्यादेत राहून अभिमान साजरा करत बसलो, तर हे सन्मानपत्र फक्त एका प्रदर्शनातील वस्तूसारखं होईल. परंतु, आपण जर भाषेच्या प्रगतीसाठी कृतीशील पावलं उचलली, तर ही अभिजातता फक्त पुरस्कार नाही, तर प्रेरणा ठरेल.

आज मराठी भाषेला अभिजात दर्जा मिळाला आहे, ती जगाच्या पटलावर अधिक ठामपणे उभी राहू शकते. पण तिची उंची आपल्याला टिकवायची आहे. आपल्या कृतीने, आपल्या प्रेमाने आणि आपल्या वापराने. भाषा जपणं म्हणजे केवळ शब्द जपणं नाही, तर ती जपणं म्हणजे स्वत:चं अस्तित्व जपणं असतं. म्हणूनच चला, आपण सर्व मराठी भाषिक एकत्र येऊन, या अभिजाततेला योग्य न्याय देण्यासाठी प्रयत्नशील राहूया !

❖❖❖

पुस्तक परिक्षण

'बकुळा' - नात्यांचं भावविश्व मांडणारी कादंबरी

तुषार कोंडेकर, बी.ए. 1

सूधा मर्ती या जन्माने मध्यमवर्गीय असल्या तरी आज त्या ज्या जगात वावरतात ते एक कार्पोरेट जग आहे. या जगाचे सर्व नियम जगण्याचे संकेत वेगळे आहेत. बकुळा ही याच परंपरेतील एक चांगली कथा आहे.

हुबळी हे कर्नाटकातील भरभराटीला आलेलं शहर. त्या शहरात मॉडेल हायस्कूलमध्ये श्रीमती व श्रीकांत शिकायचे. त्या दोघांमध्ये नेहमी स्पर्धा होत असायची. दोघेही खूप हुशार. त्या दोघांच्या कुटुंबात पिढ्यान्पिढ्या वैर असल्याने ते एकमेकांशी कधीच बोलत नसायचे. दहावी बोर्डात श्रीमतीचा पहिला व श्रीकांतचा दुसरा क्रमांक आला होता. ते दोघे अचानक एका ट्रेनमध्ये भेटतात. तेव्हा ते ठरवातात, की आपण बकुळीच्या झाडाखाली भेटूया. त्यांची मैत्री वाढते. श्रीकांतला श्रीमती रोज भेटते हे श्रीमतीच्या आईला तेवढंच माहित असतं. दोघांचं एकमेकांवर प्रेम होतं.

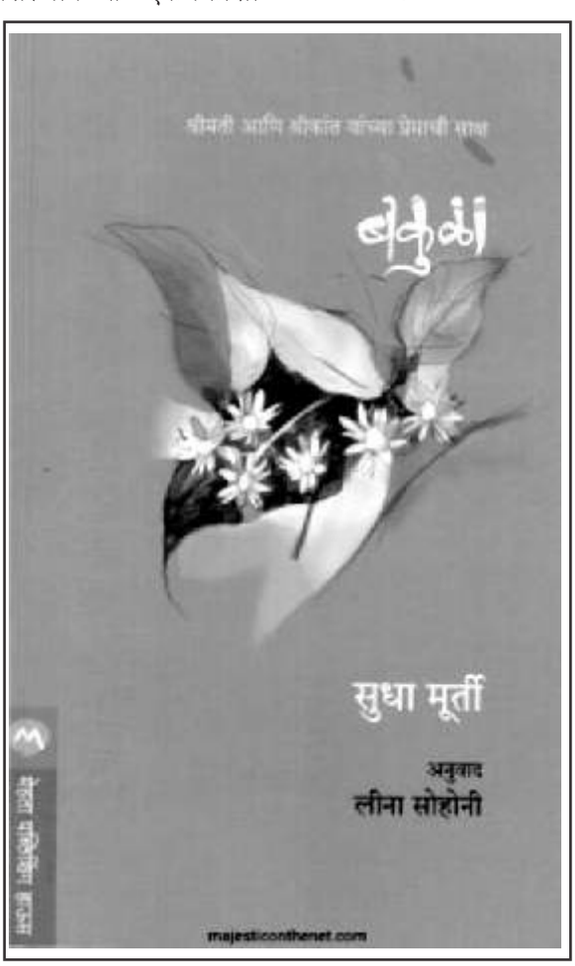

श्रीमती व श्रीकांत लग्न करायचं ठरवतात. घरच्यांच्या विरोधात जाऊन श्रीकांत श्रीमतीशी लग्न करतो. लग्नानंतर दोघेही मुंबर्सला जातात. मुंबईमध्ये श्रीकांत जॉब करत असतो. श्रीकांतची आई व बहिण धूर्त विचाराच्या असल्याने त्यांनी कर्जाचं कारण सांगून एक लाख रुपये पाठवायला सांगितले. तेवढे पैसे त्या दोघांकडे नसल्याने श्रीमती तिचं शिक्षण बाजूला ठेवून कामाला जाते. कर्ज फेडते. तिची प्रगती होत नव्हती, मात्र श्रीकांतची प्रगती दिवसेंदिवस वाढत होती. श्रीकांतला त्याच्या इंजिनीअर क्षेत्रात भरपूर यश मिळत होतं. श्रीकांतचं स्वप्न पूर्ण केल्यावर आपण पुढे शिकायचं असं श्रीमती ठरवते. श्रीमतीला इतिहास विषयात पीएच.डी. करायची होती. श्रीकांतच्या ध्येयासाठी श्रीमती आपलं स्वप्नं बाजूला ठेवते.

लग्नाला बरीच वर्षे होतात. तरीही घरी पाळणा न हलल्याने श्रीकांतची आई व बहिण श्रीमतीला वाट्टेल त्या वाईट शब्दांनी तिचं खच्चीकरण करायचे. तरीही श्रीमती या सगळ्या गोष्टी श्रीकांतला कधीच सांगत नसायची. श्रीकांत त्याच्या कामात एवढा व्यस्त असतो की त्यांना श्रीमती सोबत दोन शब्द बोलायलाही वेळ नसतो. श्रीमती मात्र श्रीकांत जे सांगेत ते ती करायची. श्रीमतीला स्वत:बद्दल एकटेपणा जाणवू लागला. श्रीमतीने अनेक त्याग श्रीकांतच्या प्रेमासाठी केले आहेत याची जाणीव सुद्धा श्रीकांतला नव्हती. एक दिवस ती ठरवते की आपण आपलं स्वप्न पूर्ण करायचं. ती सतत श्रीकांतला सांगत असते, पण

श्रीकांत स्वत:च्याच कामात व्यस्त असतो. श्रीमती मनाशी ठरवते इथे राहायचं नाही. आपलं अर्धवट राहिलेलं स्वप्न पूर्ण करण्यासाठी श्रीकांतपासून दूरचे गेलं पाहिजे. श्रीमती दृढ निश्चय करते, आणि तिच्या स्वप्नांकडे ती पाऊल टाकते. श्रीकांतच्या काही लक्षात येण्याआधीच श्रीमती अमेरिकेला निघून गेली. श्रीमतीकडे सतत आपण केलेले दुर्लक्ष आणि तिच्या स्वप्नांना पूर्ण करण्यासाठी साथ न दिल्याने श्रीमती आपल्यापासून दूर गेली याची श्रीकांतला खंत वाटू लागली. श्रीकांत मनातून खूप खचला होता. त्याला सर्व गोष्टी आठवू लागल्या. श्रीमतीला इतिहासात आवड असताना तिने आपल्या कामात मदत केली. आई व ताई तिला काय बोलतात तेही तिने मला कधी सांगितलं नाही. मनात तिने सगळं साठवून ठेवलं होतं. आज मात्र श्रीमतीकडे सगळे ऐशोआराम असताना तिने त्याचा त्याग करून रिकाम्या हाताने तिच्या स्वप्नांकडे गेली. श्रीकांतकडे मात्र त्याच्या अश्रूंशिवाय शब्दच उरले नव्हते.

'बकुळा' या सुधा मूर्तींच्या अनुवादित कादंबरीचं वाचन वाचकाला विचार करायला प्रवृत्त करतं. अतिशय सोपी, रसाळ, नेमक्या शब्दांची ओघवती शैली यामुळे 'बकुळा' एकदा वाचायला घेतल्यावर खाली ठेववत नाही. स्त्रीचे व्यक्तीस्वातंत्र्य, तिच्या इच्छा आकांक्षा याबद्दल एका स्त्रीचे मनोगत वाचक वाचून मनातून हेलावेल यात शंका नाही.

'बकुळा' ही कादंबरी अतिशय वाचनीय झाली आहे. श्रीमती ही अतिशय बुद्धिमान आणि उच्चशिक्षित आहे, तरी देखील ती आपल्या आई-आजीप्रमाणे कुटूंबामध्ये दुय्यम भूमिका बजावताना दिसते.

'बकुळा' डॉ. सुधा मूर्ती श्रीमती व श्रीकांत यांच्या उत्कट प्रेमाची कथा सांगणारी हृदयस्पर्शी कादंबरी !

सुधाताईंनी मानवी मनातील नाजूक भावभावनांना मूर्त रूप देत 'बकुळा' सादर केली आहे. लेखिकेची विद्वत्ता, अमोघ भाषाशैली व हृदयस्पर्शी गुंफण यांचा सुरेख संगम म्हणजे 'बकुळा'! स्वतंत्र अस्तित्वासाठी आसुसलेली श्रीमती रेखाटताना तिच्या भावभावनांचे सूक्ष्म कंगोरे सुधाताईंनी स्पष्ट केले आहेत. कादंबरी वाचताना आपण भान हरपून जातो नि कादंबरी वाचून पूर्ण झाल्यावरच थांबतो. वाचकांच्या हृदयाचा ठाव घेणारी ही कादंबरी सर्वांनी एकदा तरी वाचावीच !

- आपला कपडा जर चालताना झाडाच्या काट्यात अडकला तर त्याच्याशी ओढाताण करून उपयोग नसतो. तो अलगदपणे, कौशल्य वापरून सोडवायचा असतो.
- कोणत्याही गोष्टीच्या अपयशापाठीमागे अत्यंत गुंतागुंतीची कारणं, परंपरा असू शकते आणि प्रत्येक वेळी युद्ध हाच तोडगा नसतो.
- आपल्याला जो विषय मनापासून आवडतो, तोच आपण घ्यावा.
- संशोधन म्हणजे नुसता त्या विषयाचा अभ्यास नव्हे. त्यासाठी कितीतरी त्याग करावा लागतो, अपार परिश्रम करावे लागतात.

परस्पर सामंजस्य, संवाद आणि एकमेकांचे स्वातंत्र्य मानण्याची-जपण्याची प्रगल्भ जाण नसेल, तर नात्यामध्ये दुरावा, तुटलेपणा, एकटेपणा येणं अटळ असतं. हे सुधा मूर्ती यांच्या 'बकुळा' या कादंबरीतून सूचित होतं. स्वत:चं 'स्वायत्त जग' शोधताना उभं करताना व्यक्ती आत्मकेंद्रित, स्वार्थी होते हे आजच्या जीवघेण्या स्पर्धेच्या यश आणि पैसा महत्त्वाचा मानणाऱ्या जगातलं कटुसत्य 'बकुळा' मधून अधोरेखित होतं.

❖❖❖

चिंतनपर लेख

AI - सावध ऐका... पुढल्या हाका...

समृद्धी संजय निकम, बी.एस्सी. 2

एकविसाव्या शतकाच्या आरंभी विज्ञान आणि तंत्रज्ञानाने घेतलेली झेप आता मानवी जिवनाच्या प्रत्येक पैलू स्पर्श करीत आहे. या प्रगतीच्या केंद्रस्थानी उभी आहे ती कृत्रिम बुद्धिमत्ता म्हणजे Artificial Intelligence (AI)

आर्टिफिशल इन्टेलिजन्स हा शब्द नसून हा अत्यंत वेगाने बदलणाऱ्या जगातील एक अत्यंत बलवान असा बदल आहे. म्हणजेच सुरुवातीच्या आणि अलिकडच्या काळामध्ये जी काही प्रगती आपल्याला दिसून येते तो ठोस बदल म्हणजे 'आर्टिफिशल इन्टेलिजन्स' होय.

आर्टिफिशल इन्टेलिजन्स अर्थात कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या विकासामुळे केवळ उद्योग व्यवसाय, वैद्यकिय सेवा, शिक्षण क्षेत्रच नव्हे, तर मानवी जीवनशैलीच बदलण्याच्या मार्गावर आहे. मात्र प्रत्येक क्रांतीबरोबर येतो तो निवड करण्याचा प्रश्न. आपल्याला ही शक्ती मानवतेच्या कल्याणासाठी वापरायची आहे, की तिच्या अतिरेकात अडकून जायचे आहे? आपण कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या सध्याच्या आणि भविष्यकालीन उपयोगांचा सखोल विचार करणार आहोत. विशेषत: माणसांसाठी निर्माण होणारे फायदे आणि संभाव्य धोके यांचा तपशीलवार आढावा आपण घेऊ.

वास्तविक जेव्हापासून नवनवीन मशिनरी उदयास येत होत्या, तेव्हापासून काही ना काही प्रमाणात कृत्रिम बुद्धिमत्तेचे तंत्रज्ञान देखील हळूहळू उदयास येत होते. आगामी काळात तर ए.आय. हा प्रत्येक व्यक्तीच्या जीवनातील महत्त्वाचा भाग व्यापणार आहे.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता हे तंत्रज्ञान मानवनिर्मित आहे. मानवाने तयार केलेल्या कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा वापर करून आपण एखाद्या मशिनला विचार करण्याची क्षमता देऊ शकतो असा याचा थोडक्यात अर्थ मानायला हरकत नाही.

सध्याच्या काळात कृत्रिम बुद्धिमत्तेच्या माध्यमातून

रोबोंची निर्मिती झाली आहे. हे रोबोट मानवाप्रमाणे बोलतात. माणसाप्रमाणे कामे करतात, मानवाप्रमाणे स्वत:च्या बुद्धिने देखील कार्य करतात. यालाच ए.आय.चा अविष्कार म्हणावे लागेल.

AI चा वापर रिटेल, शॉपिंग, फॅशन, सिक्युरीट, सर्व्हेलन्स, स्पोर्टस् ॲनालिसिस, मॅन्युफॅक्चरींग व प्रॉडक्शन अशा जवळपास सर्वच क्षेत्रात होत आहे.

AI मुळे वैद्यकीय क्षेत्रात अदभुत क्रांती घडली आहे. रोगांचे लवकर निदान, वैयक्तिक उपचार, औषध निर्मिती आणि वैद्यकिय, प्रतिमा विश्लेषण हे ए.आय.चे महत्त्वाचे उपयोग आहेत. उदा. कर्करोगाचे निदान करताना ए.आय. आधारित प्रणाली माणसाच्या तुलनेत अधिक अचूकता दाखवू लागल्या आहेत. यासोबत काही गंभीर नैतिक प्रश्न उभे राहतात.

जर AI प्रणाली चुकीचे निदान करत असेल तर तो दोष कुणाचा? मशिनचा की डॉक्टरांचा?

यासोबतच वैद्यकीय डेटा गोपनीय ठेवण्याचा प्रश्नही तितकाच महत्त्वाचा आहे. अशा संवेदनशील क्षेत्रात ए.आय. चे नियमन आणि पारदर्शकता अत्यावश्यक ठरते.

कृत्रिम बुद्धिमत्तेमुळे उद्योगधंद्यामध्ये उत्पादन क्षमता, गुणवत्ता आणि वेग यात लक्षणीय वाढ झाली आहे. ऑटोमेशन, रोबोटिक्स, डेटा विश्लेषण आणि स्मार्ट अल्गोरिदम यांच्या सहाय्याने आज उत्पादन प्रक्रियेमध्ये मानवी हस्तक्षेप कमी होत आहे. ग्राहकांच्या वर्तनाचा अभ्यास करून AI च्या मदतीने कंपन्या वैयक्तिक सेवा देऊ शकतात.

पण, या क्रांतीमुळे पारंपरिक नोकऱ्यांचे स्वरूप पूर्णत: बदललेले आहे. एका बाजूला नव्या कौशल्यांसाठी संधी निर्माण होत असतानाच दुसरीकडे जुन्या स्वरुपाच्या नोकऱ्या लोप पावत आहेत.

भविष्यात काम म्हणजे नेमकं काय? हा प्रश्नच नव्याने परिभाषित होणार आहे. येत्या दशकात मानवी कौशल्यांचा केंद्रबिंदू, सर्जनशीलता, भावनिक बुद्धिमत्ता आणि संवादी क्षमता हाच होईल.

AI च्या साहाय्याने वैयक्तिक शिक्षण योजना, स्मार्ट कंटेन्ट योजना, आभासी शिक्षक व विद्यार्थ्यांच्या प्रगतीचे विश्लेषण सहज शक्य झाले आहे. सरकारे देखील ए.आय.च्या साहाय्याने योजन आखत आहेत.

जलनियोजन, वाहतूक व्यवस्था आणि आपत्ती व्यवस्थापनात सुधारणा घडत आहे.

पण ही सुविधा सर्वांसाठी उपलब्ध आहे का? दुर्दैवाने AI ची प्रगती विकसनशील देशांमध्ये फारच मर्यादीत आहे. शिक्षण आणि आरोग्य सेवेत डिजिटल विभाजन वाढत चालले आहे. शिवाय जर ए.आय.प्रणाली पूर्वग्रहदूषित डेटावर आधारित असेल तर निर्णय प्रक्रियाही अन्यायकारक ठरू शकते.

AI आता केवळ डेटा किंवा निर्णय प्रक्रियेतच नाही, तर कलाक्षेत्रातही पाऊल ठेवत आहे. AI च्या सहाय्याने संगीत तयार होत आहे. चित्रे रेखाटली जात आहेत. कविता आणि कथा लिहिल्या जात आहेत. ही गोष्ट एखाद्या चमत्कारासारखी भासत असली तरी यातून एक महत्त्वाचा प्रश्न उदभवतो.

कला ही आत्म्याची अभिव्यक्ती मानली जाते. मग मशिनद्वारे तयार झालेली कला ही खरी कला आहे का? हे एक विचारप्रवर्तक क्षेत्र आहे. ज्यामध्ये आगामी काळात नवे तात्विक आणि भावनिक वाद निर्माण होणार आहेत.

आज आपण अशा एका टप्प्यावर आहोत, जिथे मशिने केवळ आपल्याला मदत करत नाहीत, तर काही प्रमाणात निर्णयही घेत आहेत. स्वयंचलित वाहने, युद्धासाठी वापरले जाणारे ड्रोन आणि गुन्हेगारीची भविष्यवाणी करणाऱ्या प्रणाली यामुळे मानवी स्वायत्तेवर प्रश्नचिन्ह निर्माण होत आहे.

AI चा अतिरेक मानवी विवेक आणि स्वतंत्रतेला धोका ठरू शकतो. विशेषत: deep fake तंत्रज्ञानामुळे बनावट माहितीचा प्रसार होऊ शकतो. अशा परिस्थितीत सत्य-खोट्याचा भेद करणं सामान्य माणसासाठीही अवघड होऊन बसते.

कृत्रिम बुद्धिमत्तेचा वापर जर चुकीच्या हेतूने झाला तर तो सामाजिक अस्थिरता, युद्धजन्य परिस्थिती आणि मानवतेसाठी घातक ठरू शकतो. अत्यंत बुद्धिमान यंत्रणा जर चुकीच्या हाती गेल्या तर त्याचा वापर हेरगिरी, माहितीचा गैरवापर, हॅकिंग किंव जनतेला चुकीच्या मार्गावर नेण्यासाठी होऊ शकतो.

AI हे केवळ एक साधन आहे. ती देवदूतही ठरू शकते आणि संहारकही. पण तिच्या मार्गदर्शनात जर आपण वैज्ञानिक विवेक, नैतिक मूल्ये आणि सार्वजनिक सहभाग यांना केंद्रस्थानी ठेवले तर AI माणसाच्या सर्वोच्च कल्याणासाठी वापरली जाऊ शकते.

AI मुळे हवामान बदलाचे अचूक विश्लेषण करून आपण पर्यावरणीय धोके टाळू शकतो, अन्नसुरक्षा वाढवू शकतो, महामारीचे त्वरीत निदान करून उपाययोजना करू शकतो.

लोकशाहीची मूल्ये रुजवण्यासाठी आणि त्याविषयीची सर्वसामावेशक धोरणे राबवण्यासाठी आपण AI चा वापर करू शकतो. भविष्यात AI चा विकास एक किंवा दोन मोठ्या कंपन्यांच्या नियंत्रणात राहू नये त्याऐवजी लोकशाही मूल्यांवर आधारित, पारदर्शक आणि समावेशी धोरणांची रचना झाली पाहिजे.

AI च्या विकासात विविध संस्कृती, भाषा आणि समाज घटकांचा सहभाग आवश्यक आहे. शासकीय पातळीवर स्वतंत्र AI आयोग स्थापन करणे आणि शालेय स्तरापासून AI साक्षरता वाढवणे या गोष्टी महत्त्वाच्या ठरतात.

तंत्रज्ञान कितीही प्रगत आणि कितीही माणसाला काळाच्या पुढे नेणारे असले तरी कोणतीही गोष्ट ही चांगली किंवा वाईट नसते. ती माणसाच्या वापरावर ठरते. या विचाराला AI ही अपवाद ठरणारी गोष्ट असू शकते.

रजनीकांत यांनी बनवलेला 'रोबोट' नावाचा सिनेमा जर आपण बघितला असेल तर आपल्याला एक गोष्ट समजेल की माणसानेच बनविलेला रोबोट नंतर जेव्हा माणसासोबत स्पर्धा करायला लागतो आणि माणूस आणि माणसाने बनवलेला रोबोट यातून निर्माण झालेला संघर्ष माणसाच्या अस्तित्वावरतीच प्रश्नचिन्ह निर्माण करतो तेव्हा हा चित्रपट तंत्रज्ञानाच्या पुढच्या काळात कोणते धोके निर्माण होणार आहेत, ते दाखवणारी केवळ झलक आहे असे मला वाटतं.

भावभावना, संवेदना यातून मानवी मनाच्या छटा आपल्याला समजत असतात. पण तंत्रज्ञानाला या गोष्टी माहित नसतात. या संवेदनांच्या आणि भावनांच्या पलिकडे जाऊन जर हे तंत्रज्ञान माणसाशी स्पर्धा करायला लागले तर ती माणसाच्या शेवटच्या पराभवाची सुरुवात झाली असेल.

कृत्रिम बुद्धिमत्ता ही मानवाच्या इतिहासातील एक निर्णायक वळण आहे. ती माणसाला अधिक सुरक्षित, सशक्त आणि सर्जनशील बनवू शकते. पण त्याच वेळी जर आपण तिचे आंधळ्या पद्धतीने अनुकरण केले किंवा तिच्या धोकादायक शक्यता नजरेआड केल्या तर ती आपल्याच नियंत्रणाबाहेर जाऊ शकते.

म्हणूनच आपण या नव्या तंत्रज्ञानाच्या दिशेने वाटचाल करताना केवळ वेगाकडे नाही, तर दिशेकडेही लक्ष द्यायला हवे. विवेक, नैतिकता आणि सार्वत्रिक कल्याण यांची त्रिसूत्री जर आपण विसरलो नाही, तर AI हे मानवतेसाठी एक अमूल्य वरदान ठरू शकते.

❖❖❖

अभंग

काळ बदलला, हाती मोबाईल
करतो स्माईल व्हॉटस् ॲपवरी

जोडूनिया नाती फेसबुकवरी
ध्यान नाही घरी कोणाचेही

हाय, हॅलो होते आभासी जगात
नाही ओळखत प्रत्यक्षात

शोधायला ज्ञान गुगल करतो
'बुक' विसरतो माणुस हा

स्क्रोल स्क्रोल रिल करी इन्स्ट्राग्राम
नाही त्यात राम कळते का ?

थोडा दूर ठेवा फोन, संगणक
वाचावीत बुकं माणसांनी

कु. अश्विनी आगम
बी.ए. भाग १

हार्दिक शुभेच्छा...!

मेहता बुक सेलर्स

शिवाजी व सोलापूर विद्यापीठांची पुस्तके, गाईड्स, नोट्स, इंजिनिअरिंग, मेडिकल व स्पर्धा परीक्षांची पुस्तके आमच्याकडे उपलब्ध आहेत.

पुस्तके हवी असल्यास मेहता बुक सेलर्स, कोल्हापूर

या बँक ऑफ इंडिया-करंट अकाउंट नं. -090220100002045 IFSC Code - BKID0000902 मध्ये पैसे भरावेत व

आम्हांला पूर्ण पत्ता पिनकोडसहित या नंबरवर 9823015809 whatsapp करावा. G Pay - +91 9823015319

कृपया माध्यम : (इंग्रजी/मराठी) कळवावे. शनिवारी दुकान बंद राहील.

३२२, भाऊसिंगजी रोड, भवानी मंडपाजवळ, कोल्हापूर ४१६०१२.

फोन : (०२३१) २५४२९०१, २५४१८८१, +९१ ९८२३०१५३१९ E-mail:mehtabooksellers@gmail.com

।।श्री गजानन प्रसन्न।। हार्दिक शुभेच्छा...! ।।श्री सिद्धी प्रसन्न।।

सो-फाईन टेलर्स

जेन्टस् स्पेशालिस्ट

प्रोप्रा. व्ही. एम. शिंदे 9766914757

गाळा नं. १८, ए.एस.सी. कॉलेजजवळ कोल्हापूर रोड, इचलकरंजी

हार्दिक शुभेच्छा...!

॥ श्री सिद्धेश्वर प्रसन्न ॥

उदय माने

मो.नं. ९७६५०२५१८०

उदय
हेअर ड्रेसर्स

- ॲडव्हान्स हेअर कट
- फेशिअल
- ब्लिच
- मसाज
- हेअर कलर

उदय हेअर ड्रेसर्स, ए.एस.सी. कॉलेज, गाळा नं. ९, अवंती वडा शेजारी, शाहु पुतळा, इचलकरंजी

हार्दिक शुभेच्छा...! मो. ९४२११ ००९२४

श्री. आबाजी शांताराम गंथडे यांचे

आबाजी टी हाऊस

कांदापोहे, उप्पीट, चहा, कॉफी स्पेशालिस्ट

शाखा नं. १ : स्टेशन रोड, जुना नाका, इचलकरंजी.
(वेळ सायं. ५ ते रात्री ३)

शाखा नं. २ : ए.एस.सी. कॉलेज गाळा, इचलकरंजी.
(वेळ स. ५ ते १२)

हार्दिक शुभेच्छा...!

प्रोप्रा. श्री. राजगोंडा पाटील

श्री विवेकानंद झेरॉक्स

कलर प्रिंटर्स व लॅमिनेशन

गाळा नं. १५, ए. एस. सी. कॉलेज, इचलकरंजी

हार्दिक शुभेच्छा...!

अर्जुन सदाशिव कोगले
टेक्निशियन
९९२२०९९३२७

श्री मोटर्स

सर्व प्रकारच्या टू व्हीलर्स रिपेअरी करून मिळतील

ए. एस. सी. कॉलेज, गाळा नं. २१, कोल्हापूर रोड, इचलकरंजी, कोल्हापूर - ४१६ ११५

Department of Commerce

Wallpaper Presentation and competition
on 'Business and Business Model' on 27 th August, 2024

Lead college workshop on 'Empowering Youth
Entrepreneurship through cooperatives' on 20 th December, 2024

Industrial visit to 'Ichalkaranji Garment Cluster Ltd.'
On 21 st January, 2025

One Day Workshop on 'Outline of Tally with GST'
on 7 th March, 2025

Department of Zoology

Visit to Oxygen park, Jambhali
with B.Sc. II, B.Sc. III students

Visit to ICAR - Central Coastal Agricultural
Research Institute with B.Sc. II, B.Sc. III students

On the occasion of big butterfly month Guest lecture
on Butterfly Conservation

On the occasion of science day Guest lecture and
training on Nature photography

Department of Electronics

The HOD of Electronics Department Felicitating the Principal Dr. S. M. Maner sir during inauguration of "Project Exhibition 2K25" Organized by Electronics department

The Principal Dr. S. M. Maner sir observing project of "Project Exhibition 2K25" Organized by Electronics department

Inauguration of poster presentation by parents of B. Sc. III student

Observation of posters by guest and staff

Department of Physics

Alumni Interaction and Felicitation of Mr. Harish Redekar (Alumni B. Sc. III, 2019-2020 Batch)

Felicitation Miss. Priyank Dongare Student of Botany, for selection as Canal officer.

Online Game based Quiz Competition (Kahoot!) -First National Space Day

Visit to "Space on Wheels (अंतरिक्ष महायात्रा)

Department of Chemistry

Industrial Visit of B.Sc-III Chemistry students to Kallapana Awade Jawahar Sugar Industry, Hupari, students were accompanied by Faculties Mr. R. P. Bharsat, Mr. S. R. More, Dr. D. J. Sutar and Ms. P. V. Mane on 04/01/2025

Visit to Analyte Pharma Training Institute, Kolhapur under MoU by M.Sc. students accompanied by faculty members Dr. A. A. Patravale, Ms. S. B. Fadtare and Ms. S. S. Pujari on 15/01/2025

Dr. S. D. Shirke, Head Department of Chemistry, Vivekanand College Kolhapur addressing M.Sc. students during Welcome Function & Inauguration of Orientation Programme for M.Sc. Part I

Dr. S. M. Sir, Principal, DKASC College, and Dr.D. A. Kumbhar, Head, Department of Chemistry, observing a chemistry magic experiments conducted during the "Chemistry Carnival 2025.

Department of Botany

Plant for the day program for students

Felicitation Miss. Priyanka Dongare Student of Botany, for selection as Canal officer.

Principal Dr. S. M. Maner sir felicitating Dr. S. T. Ingle for getting Patent

Seed ball preparation and Beej Matka program

Department of Mathematics

Department of Mathematics-Celebration of
"National Mathematics Day-2024-25"

Department of Mathematics-Study Tour 2024-25
Science Center, Goa

स्वातंत्र दिन व प्रजासत्ताक दिव प्रसंगी ध्वजाला मानवंदना देताना प्राचा

लोकशाहीर आण्णा भाऊ साठे व लोकमान्य टिळक यांच्या प्रतिमेला
अभिवादन करताना मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर व स्टाफ

महात्मा गांधी व लाल बहादूर शास्त्री जयंती निमित्त प्रतिमाना अभिवादन करताना
श्री. डी. ए. यादव यांचे सोबत महाविद्यालयातील स्टाफ

सेवानिवृत्ती समारंभ प्रसंगी श्री. एस. एस. सुतार यांचा सत्कार करताना
प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

हिंदी विभाग

सन 2024 – 25

इसको भी अपनाता चल
उसको भी अपनाता चल
राही है सब एक राह के
सब पर प्यार लुटाता चल

कोई नही पराया, सारी धरती एक बसेरा है ।
इसकी सीमा पश्चिम मे, तो मन का पूरब डेरा है ।

श्वेत बरत या श्याम बरत हो
सुन्दर या कि असुंदर हो ।
सभी मछलियाँ एक ताल की क्या मेरा क्या तेरा है

गलियाँ-गाँव गुँजाता चल
पथ-पथ फूल बिछाता चल

इसको भी अपनाता चल
उसको भी अपनाता चल

- गोपालदास सक्सेना 'नीरज'

- विभागीय संपादक -
डॉ. अंजली उबाळे

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

1)	खुला आसमान (एकांकी)	ऋतुजा भिमराव जांभळे	एम.ए. 1
2)	ईश्वर सेवा (कहानी)	अब्दुलगफार मोनुद्दिन इनामदार	बी.एस्सी.2
3)	मैं किताब बोल रही हूँ (आत्मकथा)	सुषमा सुभाष गुरव	एम.ए. 1
4)	मेरी बिजापूर यात्रा (यात्रा वर्णन)	इकराजरीन नेजकर	बी.ए. 2
5)	बकरी (नाटक समीक्षा)	अब्दुलगफार इनामदार	बी.एस्सी.1
6)	घरेलू औषधीय पौधें (जानकारी परक लेख)	श्रेया पिंटू चौगुले	बी.ए. 3
7)	वृक्ष संवर्धन : समय की मांग (जानकारी परक लेख)	रुकसार हिदायतुल्ला मोमीन	बी.ए.2
8)	आधुनिक भारतीय नवदुर्गा (वैचारिक लेख)	रुकसार हिदायतुल्ला मोमीन	बी.ए.2
9)	मोबाईल और युवा पीढ़ी (वैचारिक लेख)	वृषाली जोतिबा बोराडे	बी.एस्सी.1
10)	मोबाईल से होनेवाले दुष्परिणाम (वैचारिक लेख)	मुस्कान मिरासाब फकीर	बी.ए. 3
11)	रामू चौकीदार	ऋतुजा भरत परीट	बी.ए. 3
12)	मानसी टीचर (रेखाचित्र)	प्रथमेश चौगुले	बी.ए. 3

पद्य विभाग

1)	प्यार	वैष्णवी महेश शिंदे	बी.एस्सी. 1
2)	तुम्हारे लिए	वैष्णवी महेश शिंदे	बी.एस्सी. 1
3)	प्रेम और दोस्ती	जुबेर इम्तियाज कलावंत	बी.ए. 1
4)	उम्मीद	जुबेर इम्तियाज कलावंत	बी.ए. 3
5)	सपना	वैष्णवी महेश शिंदे	बी.एस्सी. 1
6)	प्यार और हकिकत	वैष्णवी महेश शिंदे	बी.एस्सी. 1
7)	सफर – ए – जिंदगी	शिवसागर कल्लुप्रसाद निषाद	बी.ए. 2
8)	जिंदगी की राह	मिजेबा फरदीन जमादार	बी.ए. 2
9)	हिंदी के बोल	पायल महादेव ओव्हाळ	बी.ए. 1
10)	प्यारे नंदलाला	श्रद्धा कोळी	बी.ए. 1
11)	कामयाबी	वैष्णवी बाबुराव घोडके	बी.एस्सी. 2
12)	स्त्री पुकार	प्रिती राजू भिसे	बी.ए. 2
13)	खुशी	प्रणाली राजेंद्र शेटके	बी.ए. 1
14)	पिता	प्रणाली राजेंद्र शेटके	बी.ए. 1
15)	राजनेता	प्रणाली राजेंद्र शेटके	बी.ए. 1
16)	ज्ञान की ज्योत	प्रणाली राजेंद्र शेटके	बी.ए. 1

खुला आसमान

ऋतुजा भिमराव जांभळे, एम्.ए. 1

पात्र :–

1) वैभव – 12 वी का छात्र
2) प्रिया – वैभव की सहेली
3) राधा – वैभव की माँ
4) राणे सर – वैभव के अध्यापक
5) अंतर्मन – वैभव के अंतर्मन की आवाज

दृश्य 1 – (वैभव के घर का कमरा)

वैभव अपने कमरे में किताब हाथ में लेकर चिंतित होकर बैठा है । उसके आसपास कई किताबे बिखरी पड़ी हुई है। तभी उसकी सहेली प्रिया जो उसी की कक्षा में पढ़ती है। उसका फोन आता है।

प्रिया : वैभव क्या कर रहे हो? कल की परीक्षा की तैयारी हुई कि नहीं ?

वैभव : (चिंतित आवाज में) कैसे कहूँ प्रिया मेरा तो पढाई में मन ही नहीं लग रहा है। कल की परीक्षा का मुझे बहुत डर लग रहा है । क्या करू प्रिया तुम ही कुछ रास्ता बताओ।

प्रिया : अरे यार, क्या कह रहे हो? तुम जैसे हमेशा टॉप करने वाले ऐसा कहेंगे तो कौन विश्वास करेगा? क्या हुआ ? कुछ बोलो तो सही ।

वैभव :- (गंभीर होकर) प्रिया, मेरी पढाई को लेकर मम्मी पप्पा ने बहुत सपने देखे है, उम्मीदे रखी है। सभी टिचर्स का भी मुझपर जाने अनजाने में दबाव – सा लगता है और फिर अपने भविष्य की करिअर की चिंता खाए जा रही है... क्या होगा?

एक भारी भरकम दबाव सा महसूस करने लगा हूँ।

(तभी अचानक से वैभव के अंतर्मन से आवाज आती है)

वैभव का अंतर्मन :–वैभव, तुम बहुत ही परेशान से दिख रहे हो । इतना परेशान होने की कोई बात नहीं है । तुम केवल इतना बताओ, तुम खुद के लिए पढ़ रहे हो या औरो के लिए? खुद के सपने पूरा करना चाहते हो या दूसरों की उम्मीदों पर खरा उत्तरना चाहते हो ?

(वैभव चौककर इधर उधर देखने लगता है)

दृश्य–2

(वैभव खाना खाने बैठा है । उसकी माँ राधा उसे खाना परोस रही है । वैभव के चेहरे पर उदासी साफ–साफ दिखाई देती है। माँ चिंतित है।)

राधा : बेटा वैभव क्या बात है? आज तुम उदास दिख रहे हो । तबीयत तो ठिक है ना तुम्हारी?

वैभव : हाँ मम्मी ठीक हूँ (निवाला मुँह में रखकर धीरे–धीरे चबाता है।

राधा : वैभव बेटा मैं तुम्हारी माँ हूँ , तुम्हारी उदासी चेहरे पर साफ नजर आ रही है। अब बता भी दो क्या बात है।

वैभव : (दुःखी आवाज से) मम्मी, परीक्षा में अच्छे अंक पानेवाला ही बुद्धीमान होता है। नंबर हासिल करनेवाले की ही अहमियत होती है।.

राधा : (आश्चर्य से) बेटा ये कैसी बातें कर रहे हो तुम तुम

हर बार मेहनत, परिश्रम से पढाई करते हो । अच्छे नंबर हासिल करते हो, तभी तो तुम्हारा भविष्य उज्ज्वल होगा । इस बार भी तुम्हे अव्वल आना होगा ।

(तभी वैभव के अंतर्मन से आवाज आती है)

वैभव का अंतर्मन : जीवन का मकसद केवल अच्छे अंक लाने तक ही सिमित है? अच्छे अंक पाकर ही व्यक्ति का भविष्य बना सकता है । सिर्फ अंक ही जिंदगी का आधार हो सकते हैं । वैभव प्रश्नवाचक मुद्रा में अपने मम्मी राधा की ओर देखता रहता है ।

दृश्य–3 (वैभव की कॉलेज की कक्षा)

(राणे सर बच्चों को गणित पढ़ा रहे है। फलक पर गणित का सवाल हल करते हुए सर का ध्यान वैभव की ओर जाता है । जो हमशा की तरह सर ने पुछे हुए सवालों के जवाब नही दे रहा है । बिल्कुल उदास दिखाई दे रहा है ।)

राणे सर : वैभव खड़े हो जाओ, बताओ आज तुम्हारा मन पढ़ाई में क्यों नहीं है? क्या सोच रहे हो?

वैभव : (डरते हुए) सर कुछ नहीं, मेरे मन में एक सवाल है। क्या 'सफलता' केवल अच्छे अंकों पर ही निर्भर होती है?

राणे सर : बिल्कुल नहीं। (मुस्कुराते हुए) हाँ मगर अच्छे अंक हमे अपने मार्ग को आसान बनाने में मददगार साबीत होते हैं।

वैभव : (दुःखी स्वर में) मगर सर मै इन सारी बातों को महसूस कर रहा हूँ। लग रहा है मानों मै इन नंबरों के चक्कर में 'घूँटने' लगा हूँ । बहूत सारे दबाव के नीचे फंस गया हूँ ।

(पूरी कक्षा नि:शब्द है । सन्नाटा छाया हुआ है।)

राणे सर : (वैभव के पास आकर पीठ पर हाथ फिराते हुए बोलते है) वैभव, और कुछ कहना चाहते हो?

वैभव : (भर्रायी आवाज में) सर! शिक्षा का अर्थ केवल अच्छे अंक पाना ही होना चाहिए? या इसके अलावा भी शिक्षा का अर्थ होता हैं?

राणे सर : (गंभीर स्वर में सभी बच्चों की ओर देखते हुए) शिक्षा का असली मकसद तो आत्मज्ञान और आत्मविश्वास को बढाना होता है। वैभव, अपने जीवन का असली उद्देश्य हमें खोजना है । तो पहले हमें खुद को सवाल पूछने की आवश्यकता है। हर एक के जीवन का मकसद अलग–अलग हो सकता है । और उसे वो ही पूरा कर सकता है।

(वैभव के चेहरे पर प्रसन्नता छा जाती है।

दृश्य – 4 (वैभव का आत्मज्ञान)

(वैभव कमरे में बैठकर अपनी पसंदीदा किताब पढ़ रहा है)

वैभव : (मन ही मन में) अब मैं सिर्फ अंको के पीछे नहीं भागूँगा बल्कि अपने सपने पूरे करने के लिए सिखूँगा ।

वैभव का अंतर्मन : ये हुई ना बात! तुम्हे अब अपनी राह मिल गई है।

(तभी प्रिया का फोन आता है)

प्रिया :- हॅलो, वैभव तैयार हो कल की परीक्षा के लिए?

वैभव :- (मुस्कुराते हुए) बिल्कुल ! इस बार केवल परीक्षा के लिए ही नही हूँ बल्कि खुद को बेहतर बनाने के लिए भी तैयार हूँ।

सीख :–

शिक्षा का अर्थ केवल अच्छे अंक हासिल करना नहीं है, बल्कि आत्मविश्वास, आत्मविकास और संतुलित मानसिकता को विकसित करना है। साथ- ही माता पिता, शिक्षक और समाज को छात्रों पर दबाव नही डालना चाहिए । उनके मनोभाव को समझना चाहिए तभी हर छात्र देश का सुजान नागरिक बन सकता है ।

❖❖❖

कहानी

ईश्वर सेवा

अब्दुलगफार मोनुद्दिन इनामदार, बी.एस्सी. 1

गंगा नदी के किनारे एक छोटा गाँव था। उस गाँव में बहुत साल पहले यह घटना घटी थी। उस गाँव के बाहर छोटी-सी झोपड़ी थी। उसमें एक संन्यासी रहता था। वह सबको नेकी का रास्ता दिखाता; भूले- भटकों को ठीक राह पर लाता था। जो बीमार होते, उनको दवाइयाँ देता और खुद उनकी सेवा - टहल करता था । दीन-दुखिनयों की सेवा करना, अनाथ - अपाहिजों को सहारा देना, उनकी पीड़ा को अपनी पीड़ा मानकर उसे दूर करने का प्रयत्न करना, यही उसका काम था। इसलिए लोग भी उसका एहसान् मानते थे, उसकी बात को सिर - आँखों पर करते थे। वह किसी से कुछ लेता नहीं था। लोग अपनी खुशी से उसे कुछ देते थे। वह उसमें से भी अधिकांश दुखियों की सेवा में लगाता था।

लेकिन आश्चर्य इस बात का था कि उसकी कुटिया में किसी देवता की मूरत नहीं थी। वह कभी मंदिर नहीं जाता था। पूजा पाठ नहीं करता था। किसी ने कभी उसे भजन कीर्तन या जप - तप करते भी नहीं देखा था। इसलिए दूसरे साधु-संन्यासी उसे रंगा सियार समझकर उसका मजाक उड़ाया करते थे। फिर भी वह उनकी ओर कभी ध्यान नहीं देता था।

इसी तरह कई साल बीत गए। एक दिन वह संन्यासी चाँदनी रात में अपनी कुटिया के सामने कम्बल बिछाकर लेट गया। जिंदगी में उसने, जो कुछ किया था, उसके बारे में उसके मन में विचार आने लगे। फिर उसकी आँख लग गई। आँख खुलने पर सामने से कोई अजनबी आता हुआ उसे दीख पड़ा। उसके मुँह के चारों ओर प्रकाश का वलय था। उसके हाथ में एक छोटी किताब थी। उसके पन्ने सुनहरे थे। उसके दूसरे हाथ में एक कलम थी। वहम्हिरे की तरह चमक रही थी। आदमी कोई देवदूत था। संन्यासी के सामने बैठकर वह अपनी पुस्तक में कुछ लिखने लगा। संन्यासी ने आज तक इतना तेजस्वी आदमी कभी नहीं देखा था। उसने देवदूत से कहा, 'महाराज की जय हो ! क्या आपसे में एक बात पूछ सकता हूँ?'

उस देवदूत ने आकाश की ओर देखते हुए कहा, 'बेशक!'

संन्यासी ने पूछा, 'महाराज, आप क्या लिख रहे हैं?'

वह बोला, 'जो आदमी भगवान की सेवा में अपना तन - मन - धन लगा रहे हैं, उन्हीं महात्माओं के नामों की सूची में बना रहा हूँ।'

संन्यासी ने कहा, 'अच्छा ! पर आप यह तो बताइए कि भगवान की कृपा किन लोगों पर होती है?'

'इतना भी नहीं जानते? परमात्मा का गुणगान करना, पूजा-पाठ करना यही तो उसके कृपापात्र बनने का मार्ग है। इस मार्ग पर जो चलते हैं, वे ही भगवान के प्रिय व्यक्ति होते हैं। सोचो, तुम भी इस तरह कुछ कर रहे हो या नहीं?'

संन्यासी ने गंभीर होकर कहा, 'महाराज, मुझे तो इन बातों के लिए समय ही कहाँ मिलता है ?'

'तो फिर, इस पुस्तक में तुम्हारा नाम नहीं आ सकता।'

यह सुनकर वह आदमी मुस्कुराता हुआ चला गया। रात की घटना पर गौर करने में संन्यासी ने कुछ क्षण बिताए फिर वह अपने काम में लग गया।

दूसरे दिन रात को वही देवदूत संन्यासी को फिर दिखाई दिया। वह मस्कुराता हुआ उसकी और आया। उसके हाथ में वही कलम और पुस्तक. थी। संन्यासी ने पूछा, 'ओह ! आप? फिर यहाँ कैसे?'

देवदूत ने उसे बधाई देते हुए अपनी पुस्तक का पन्ना दिखाया। उसपर भगवान के प्रिय व्यक्तियों के नाम सोने के अक्षरों में लिखे थे।

संन्यासी का नाम सबसे पहले लिखा गया था।

सीख :-

परमात्मा की प्राप्ती उसके गुणगान या पूजापाठ से नहीं होती बल्कि दीन-दुखियों की सेवा से ही हमें भगवान की प्राप्ती होती है, परमात्मा की प्राप्ती होती है।

❖❖❖

मैं किताब बोल रही हूँ

कु. सुषमा सुभाष गुरव, एम्.ए. 1

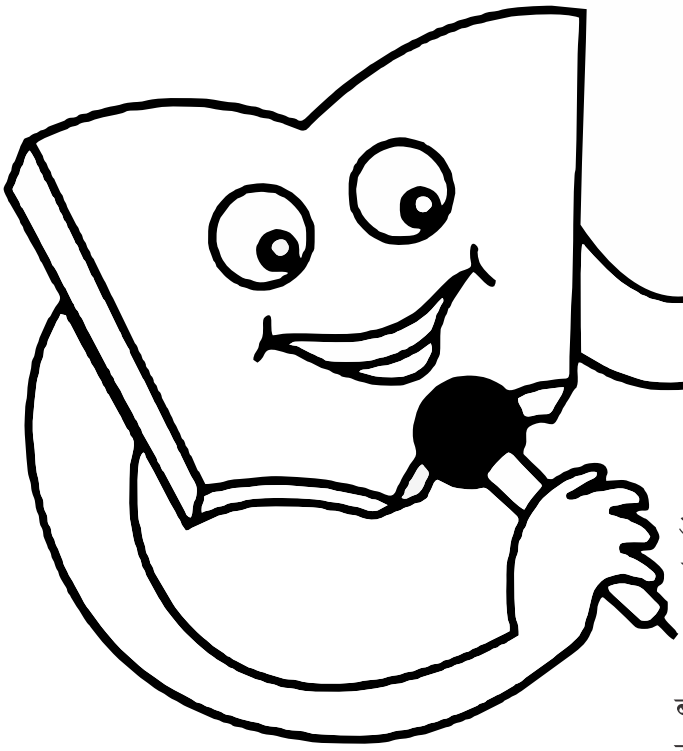

मैं एक साधारण सी किताब हूँ, मगर मेरे भीतर अनगिनत कहानियाँ, ज्ञान, विचार और सपनों की दुनिया समाई हुई है। और मैं सिर्फ कहानियाँ या सूचनाएँ नहीं देती, बल्कि विचारों को भी जन्म देती हूँ, सोचने की शक्ति बढ़ाती हूँ और जीवन को समझने का नया दृष्टीकोन देती हूँ।

मेरा जन्म किसी बड़े प्रकाशन में नहीं बल्कि एक साधारण लेखक की कल्पना और मेहनत से हुआ । जब पहली बार मेरे पन्नों पर शब्द उकेरे गए, तो मेरे लेखक की आँखों में एक अनोखी चमक थी। उन्होंने अपने जीवन के अनुभव, समाज की समस्याएँ, और भविष्य की आशाएँ मेरे भीतर समेट दीं। जब मैं पहली बार छपकर किताबों की दुकान में पहुंची, तो मेरी उत्सुकता बढ़ गई। कौन मुझे अपनाएगा? कौन मेरे पन्नों को पलटेगा? यह सोचकर मैं बेचैन थी। और तब से लेकर आज तक मैं कई हाथों से गुजरी आँखो जिसने मुझे पढ़ा है और कई दिलों छुआ है।

एक दिन, एक छात्र मुझे खरीदकर ले गया। वह मेरी हर को ध्यान से पढ़ता, कभी कुराता, तो कभी सोच में पड़ जाता । मैंने महसूस किया कि मैं सिर्फ कागज और स्याही नही, बल्कि ज्ञान और भावनाओं का पूल हूँ, जो एक इंसान को दूसरे से जोड़ सकती हैं।

फिर मैं एक शिक्षक के हाथों में आई। उन्होंने मुझे अपने विद्यार्थियों को पढ़ने के लिए दिया, और मुझे गर्व हुआ कि मैं शिक्षा का माध्यम बन रही हूँ । उन विद्यार्थियों ने मेरा बहुत अच्छे से इस्तमाल किया। हालांकि हर किताब की किस्मत इतनी अच्छी नहीं होती। कुछ को पढ़ने के बाद अलमारी में कैद कर दिया जाता है, कुछ पर धूल जमने लगती है और कुछ तो समय के साथ साथ फट जाती है। में भाग्यशाली थी कि मुझे कई पाठकों ने अपनाया । लेकिन मैंने उन किताबों को भी देखा, जो उपेक्षित पड़ी थी।

आज के डिजिटल युग में, जब लोग मोबाइल और कंप्यूटर पर ज्यादा समय बिताने लगे है, तो दुनिया सिमटती जा रही है। लेकिन मुझे यकीन है कि जब तक इंसान के भीतर सीख की भूख रहेगी, तब तक किताबों का अस्तित्व रहेगा। यदि आप मुझे पढ़ते हैं, तो मैं आपको एक नई दुनिया में ले जा सकती हूँ। लेकिन अगर आप मुझे नजरअंदाज करते हैं, तो में केवल धूल में खो जाऊंगी।

उपसंहार :–

किताबें सिर्फ कागज के पन्ने नहीं होतीं, वे विचारों की मशाल होती है। उन्हें पढ़िए, समझिए और आगे बढिए ।

❖❖❖

तुम्हारे लिए...

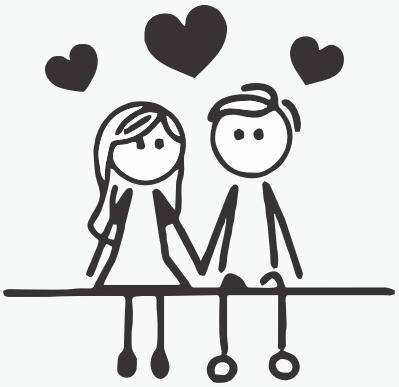

जरा नजरे मिलाना सिख लो
जरा हक जताना सिख लो,
अपने आप को जरा मुझे सौप दो,
मुझे भी जरा तुम्हारा बनालो

तुझे पढ़ना पसंद था
इसलिए हमने लिखना शुरू किया,
तुझे गाना पसंद था तो हमने गाना
सिख लिया...
काश हम भी तुझे पसंद आते हम
अपने आप को तुझे सौफ देते..

बनना चाहु मैं वो पत्थर
जहाँ सागर की हर एक
लहर पहले आती है
जो छुके उस पत्थर का
दिल पिघला देती है।

प्यार

नैना तेरे हमें कुछ इस तरह भा गए की
अब इन्हें ना देखु तो दिन नहीं गुजरता
हाल ये दिल कुछ ऐसा हो गया है कि
कोई इस दिल की बात पर
अब यकिन ही नहीं करता...

अब और किसे देखे;
तुम्हें देख लिया दिल भर गया;
के नजर ना लगे मेरे यार को
जी खुदा सलामत रखे मेरे प्यार को..

हाय उसकी सादगी
उसके नैनों के काजल में
उसके कानों की बाली में
उसके हाथों की चुडी में
तारिफ क्या करे उसकी
के उसके सामने दिन का सुराज
और रात का चाँद फिका पड़े
उसके लिए चाहे तो हम
दुनिया से लढ पड़।

वैष्णवी महेश शिंदे,
बी.एस्सी. 1

मेरी विजापूर यात्रा

इकराजरीन नेजकर, बी.ए. 2

यात्रा करना मेरी जिंदगी का हिस्सा है। नई जगह घूँमना, नई संस्कृतियों, नई यादे बनाना मेरी आदत है । चलो तो ले चलू तुम्हे एक ऐतिहासिक जगह, बिजापूर की ओर ।

'महाराष्ट्र का मैनचेस्टर' नाम से जाने वाला मेरा शहर 'इचलकरंजी' से मेरा सफर शुरू हुआ। में करिबन 5:00 बजे यहाँ से निकली । मेरा यहाँ से मेरा सफर 175 किलोमीटर 4 से 5 घंटे 14 मिनट का होने वाला था।

मेरे गाडी की खिड़की से आने वाली हल्की हवा मुझे अलग सी सुकुन् महसूस करा रही थी। हरे-भरे खेत, पहाड़ियों और घाटियाँ। सड़क के किनारे दिखाई देने वाले छोटे-छोटे गाँव की खूबसूरती आखों के सामने से गुजर रही थी।

4 घंटे 7 मिनट के बाद ठीक 9:15 में बीजापूर से थोडे करीब 'अल अमिन' कॉलेज और अस्पताल के बाहर थी। यहाँ अनेक विद्यार्थी अपनी मेडिकल की पढ़ाई मुकम्मल करने जाते हैं। वहाँ एक 'शरीररचना संग्रहालय' भी है। यह मेडिकल के छात्रों के लिए बहुत महत्त्वपूर्ण है। यहाँ मानव शरिर की संरचना और कार्यों को समझने के लिए शवों का अध्ययन किया जाता है।

14 से 15 मिनट की दूरी पर एक 'स्कूल' दिखा ।

जिसका नाम 'सैनिक स्कूल' है । सूना है यहाँ बच्चों को सैनिक की तरह तैयार किया जाता है

कुछ ही समय में मैं विजापूर पहुँच गई। एक शहर जो अपने ऐतिहासिक स्थलों और सुंदरता को वास्तुकला के लिए प्रसिद्ध है। मैंने यहाँ 'इब्राहिम रोजा, तोप मैदान, उपली बुरुज, बाझार, अक्वेरियम, गोल गुंबज, जामिया मस्जिद और शिवगीरी मंदिर देखा।

शुरुआत ऐतिहासिक स्थल 'इब्राहिम रोजा' से हुई। मैं इस सुंदर स्मारक के सामने खड़ी होकर इसकी वास्तुकला का अद्भूत मिश्रण देख रही थी। 'इब्राहिम रोजे' में इसलामिक और पारसी वास्तुकला का सुंदर संयोजन है। दिवारों पर सुंदर नक्काशी की गई है, जो इसकी वास्तुकला को आधिक आकर्षक बनाती है।

दूसरी ऐतिहासिक जगह 'तोप मैदान' यहाँ पहुँच गई। जैसे ही मैं इस मैदान में पहुँची, मैं इसकी शांति और सुंदरता से उत्साहित हुई । जानकारी के मुतालीक यह मैदान आदिलशाही वंश के शासकों के लिए एक प्रमुख स्थान था, जहाँ वे अपने सैनिकों के साथ युद्ध की तैयारी करते थे।

कुछ समय यहाँ बिताने के बाद अब समय, था निज़ापुर के खानों का स्वाद चकने का । मैं पहुंची बिजापुर के मैसूर रेस्टोरेन्त में । मैंने यहा के प्रसिद्ध व्यंजनों का स्वाद लिया । जैसे की मसाला डोसा, पालक पनिर, मीठे में गुलाबजामून ।

यहाँ से 'उपली बुरूज' ऐतिहासिक स्थल के ओर चल दी । मिली हुई यहा जानकारी के अनुसार यह 15 वीं शताब्दी में बनाया गया एक प्राचीन 'बुर्ज' है, जो अपनी दिवारों और सुंदर वास्तुकला के लिए प्रसिद्ध है। 'उपली बुरुज' तक पहुंचने के लिए मुझे 70 सीढ़ीयाँ चढ़नी पड़ी। यह चढ़ाई मुश्किल थी, लेकिन शीर्ष पर पहुंचने के बाद मुझे एक सुंदर दृश्य देखने मिला।

शाम ढ़लने वाली थी, अभी और भी ऐतिहासिक जगहों को देखना बाकी था । 5:00 बजने के बाद यहाँ के सभी देखने के स्थल बंद हो जाते है।

मैं यहाँ के बाजार घुमने निकल गई । सूरज के ढ़लते ही बजार लाईटों से चमक उठा । रंग-बिरंगी चूड़िया, कपड़े, बुरके और अन्य वस्तु मौजूद थे । मैंने बहूत सारी खरीदारी की और आज का दिन मेरो गल्कसी रेस्तोरन्त में रात का भोजन करने और आराम करने के बाद समाप्त हुआ ।

एक रात के आराम के बाद सुबह 'फिश ॲक्वेरियम' देखने निकल पड़ी । यह ॲक्वेरियम सुबह 9:30 बजे खुलता है, और मैं वहाँ पे समय पर पहुँच गई। टिकट निकालकर मैं अंदर गई। अंदर विभिन्न प्रकार को अलग-अलग रंगों की मछलियाँ देखने को मिली।

मैं यहाँ से ऐतिहासिक स्कूल 'गोल गुंबज' देखने गई। यह ठिक 10:00 बजे खुलता है। टिकट निकाकर में अंदर गई, जहाँ महंमद आदिलशाह का मकबरा है। जैसे ही में उसके चारों ओर घुमने लगी, मैंने दिवारों पर बने जटिल डिझाईन और कॅलिग्राफी को देखा । इसके बाद मैं परिसर के भीतर स्थित संग्रहालय में गई । संग्रहालय में प्राचीन सींक्को, मूर्तियाँ सहित, कलाकृतियों का एक खजाना प्रदर्शित किया गया था। यह वास्तव में मेरी यात्रा का एक मुख्य आकर्षण था ।

गोल गुंबज का दौरा करने के बाद, मैं दोपहर 2:00 बजे 'जामिया मस्जिद' गई। यह, मस्जिद बहूत बड़ी मस्जिद है और इसकी वास्तुकला अद्भुत है। जामिया मस्जिद में महिलाओं को मुख्य प्रधान हॉल में प्रवेश करने की अनुमति नहीं है। हालाकी वे मस्जिद के बाहरी हिस्से में जा सकती है। यहाँ बाहर का परिसर आरामदायक, सुकुनदायक था।

मैं जामिया मस्जिद से निकलकर 'शिवगिरी मंदिर' देखने निकल पड़ी। जामिया मस्जिद से शिवगीरी मंदिर लगभग 2.5 किलोमिटर है, और यहाँ पहुंचने में लगभग 10-15 मिनट का समय लगता है। मैं जामिया मस्जिद से लगभग 2:00 बजे पहुंची ।

शिवगीरी मंदिर बिजापुर के प्रमुख हिंदू मंदिरों में से एक है । ओर यहाँ भगवान शिव की एक विशाल प्रतिमा स्थापित है, जिसकी उँचाई लगभग 85 फीट है। यहाँ का परिसर बहोत शांत और अच्छा है। मेरी बीजापुर की यात्रा का अंतिम पल आ गया था । मंदिर के उद्यान में खड़ी होकर मैंने बीजापुर का आखरी नजारा देख लिया । यहाँ की यादें, तस्वीरों के साथ में अपने शहर वापस आ गई।

❖❖❖

'बकरी' - नाटक की समीक्षा

अब्दुलगफार मोनुद्दिन इनामदार, बी.एस्सी. 1

'बकरी' नाटक आज की राजनीति की आँखे खोलनेवाली रचना है। यह नाटक वर्तमान समाज की राजनीतिक, सामाजिक और आर्थिक स्थितियों को दर्शाता है। इसमें जनता के शोषण, राजनीति के खोखले, वादों, तथा सत्ताधारियों के असली चेहरे को उजागर किया गया है।

नाटक में चित्रित गांधीजी की बकरी एक प्रतीक है, जो आम जनता की प्रतिनिधि है। गांधीजी आदर्शवाद, सत्य और अहिंसा के प्रतीक थे, लेकिन आज की राजनीति में उनके विचारों का विकृत रूप अपनाया जा रहा है। नेता गांधीजी के नाम पर जनता को भ्रमित कर रहे हैं और उसे शोषण का शिकार बना रहे हैं।

नाटक में दुर्जन सिंह नामक नेता गरीब विपत्ती की बकरी को गांधीजी की बकरी बताता है। वह इस बकरी के नाम पर जनता को बेवकूफ बनाकर शोषण करता है। जब कोई उससे पूछता है कि बकरी क्या खाती है, तो वह झूठे आदर्शों की आड़ में कहता है कि यह बकरी बुध्दि, बहादुरी और विवेक खाती है। लेकिन असल में, वह बकरी से फायदा उठाने के लिए उसे कुर्सी, धन और प्रतिष्ठा का साधन बनाता है।

एक किसान उसे बकरी स्वरुप अपनी गरीबी और दुखों को सौंप देता है, यह सोचकर कि गांधीजी के नाम पर चलने वाली योजनाएँ उसकी हालत सुधार देंगी। लेकिन असलियत में नेता और अधिकारी इस बकरी के नाम पर जनता का शोषण करते रहते हैं और गांधीजी के आदर्शों को अपने स्वार्थ के लिए इस्तेमाल करते हैं।

स्वतंत्र भारत में राष्ट्रवाद को भी इसी प्रकार लूटा जा रहा है। नेताओं ने गांधीजी के आदर्शों का मुखौटा पहनकर अपनी तिजोरियाँ भर ली हैं, जबकि आम जनता गरीबी और भुखमरी से त्रस्त है।

दुर्जन सिंह अंत में यह स्वीकार करता है कि महंगाई, भ्रष्टाचार और अन्याय के कारण गरीब जनता के पास कुछ भी नहीं बचा है, परंतु वह फिर भी जनता को बेवकूफ बनाकर अपना उल्लू सीधा करता है। नाटक के अंत में यह स्पष्ट होता है कि जब तक जनता खुद जागरूक नहीं होगी, तब तक वह राजनीति के ऐसे चालाक नेताओं के हाथों ठगी जाती रहेगी।

इस तरह, 'बकरी' नाटक वर्तमान राजनीति का यथार्थ चित्र प्रस्तुत करता है, जिसमें नेता गांधीजी के नाम पर जनता को ठगते हैं और आम जनता की स्थिति बदतर होती जाती है।

दुर्जन : ऐ औरत तू कौन है?

औरत : मैं आपकी प्रजा हूँ, सरकार !

दुर्जन : प्रजा नहीं, लोकतंत्र में जनता जनार्दन कहो ! जनता जनार्दन माने क्या बताऊँ ?

औरत : मैं गरीब किसान हूँ, मेरे पति और बच्चे भूख से तडप रहे हैं। क्या यही लोकतंत्र है ?

इस संवाद के माध्यम से नाटक आम गरीब जनता और उसकी दुर्दशा को दर्शाता है। गरीब जनता अपने अधिकारों से अनजान है और नेताओं द्वारा शोषण का शिकार होती है।

गरीब किसान की बकरी को दुर्जन सिंह गांधीजी की बकरी बताकर राजनीति का खेल खेलता है। वह लोगों को मूर्ख बनाता है और बकरी के नाम पर वोट बटोरता है। किसान सोचता है कि उसे राहत मिलेगी, लेकिन चुनाव खत्म होते ही नेता जनता को भूल जाते हैं।

चुनाव का दिन आता है। नेता जनता को लुभाने के लिए बड़े - बड़े वादे करते हैं, लेकिन चुनाव जीतने के बाद

सब बदल जाता है। एक गरीब वोट डालने जाता है, लेकिन उसे पहले ही पैसे देकर खरीद लिया जाता है। वह कहता है अब वोट दूर रहे, फिर पैसा और बकरी दूंगी !

राजनीति के कारण गरीब जनता निराश होती जाती है। नेता जनता को धर्म, जाति, भाषा और क्षेत्र के नाम पर बांटते हैं। गरीबों के लिए बनाई गई योजनाएँ केवल कागजों पर चलती हैं, जबकि असल में उनका लाभ सिर्फ नेता और आधिकारी उठाते हैं।

दुर्जन सिंह कहता है, ''महंगाई बढ़ेगी, भ्रष्टाचार फैलेगा, जनता भूखी रहेगी, फिर भी लोग हमें वोट देंगे।''

नाटक के अंत में यह स्पष्ट होता है कि जब तक जनता खुद्द जागरूक नहीं होगी, तब तक वह राजनीति के छल-कपट का शिकार बनी रहेगी।

निष्कर्ष :

'बकरी' नाटक वर्तमान राजनीति का सटीक चित्रण करता है। इसमें दिखाया गया है कि कैसे नेता, जनता को भ्रमित कर अपनी सत्ता बनाए रखते हैं। यह नाटक जनता को सचेत करने और अपने अधिकारों के प्रति जागरूक होने का संदेश देता है।

❖❖❖

प्रेम और दोस्ती...

जुबेर इम्तियाज कलावंत
बी.ए. 1

कॉलेज की वो रातें याद हैं,
जब तुम्हारे साथ बिताई थीं।
दोस्ती की वो खुशियाँ याद हैं,
जब साथ में पढ़ाई की थीं।
प्रेम की वो पहली नज़र याद है.
जब तुमने मुझे देखा था.
कॉलेज की यादें...
कॉलेज की वो क्लासेज़ याद हैं.
जब पढ़ाई के साथ मजाक भी होता था।
कॉलेज की वो कैंटीन याद है.
जब साथ में खाना खाते थे।
जिंदगी की शिक्षा
कॉलेज ने सिखाया जीने का तरीका,
और दोस्ती की असली कीमत ।
कॉलेज ने सिखाया प्यार और दोस्ती का मूल्य,
और जिंदगी की असली चुनौतियाँ।
कॉलेज ने सिखाया कि जिंदगी में कुछ भी असंभव नहीं.
बस मेहनत और लगन से काम लेना होता है।

उम्मीद...

जीवन में सबसे ज़रूरी क्या है?
पैसा, शोहरत या और कोई कीमती चीज़?
मेरा जवाब रहेगा उम्मीद।

एक उम्मीद कुछ करने की,
गिर कर फिर से संभालने की,
उम्मीद निरन्तर आगे बढ़ने की.

हर परिस्थिति से लडने की।
जब उम्मीद का साथ छूट जाता है,
बड़े से बड़ा इंसान टूट जाता है।

उम्मीद मत छोड़िए आगे बढ़ते रहिए,
और भी लोगों की उम्मीद बांटते रहिए।

घरेलू औषधीय पौधें

कु. श्रेया पिंटू चौगुले, बी.ए. 3

औषधीय पौधों और जड़ी बूटियों, जैसे हल्दी, अदरक, तुलसी के पत्ते, पुदीना और दालचीनी आमतौर पर भारतीय व्यंजनों में उपयोग किए जाते हैं और वे कई स्वास्थ्य लाभ प्रदान करते हैं । इनमें कोल्ड और फ्ल्यू, तनाव से राहत, बेहतर पाचन, मजबूत प्रतिरक्षा प्रणाली पाने के अलावा और भी बहुत से फायदों की एक लंबी लिस्ट है। चलिए जानते हैं कि ऐसे कौन से 7 औषधीय पौधे हैं, जो आप अपने घर में लगा सकते हैं और यह कई रोगों से मुक्ति दिला सकते हैं।

आयुर्वेद में कुछ औषधीय पौधे और जड़ी-बूटियाँ शामिल है, जो कई स्वास्थ्य समस्याओं का प्रभावी ढंग से इलाज या कर सकते हैं और आपके समग्र स्वास्थ्य के लिए अच्छे साबित हो सकते हैं। ये पौधे लंबे समय से भारतीय परंपरा का हिस्सा रहे हैं। और प्राचीन काल से विभिन्न औषधीय प्रयोजनों के लिए इस्तेमाल किए जा रहे हैं। औषधीय पौधों और जड़ी बूटियों जैसे हल्दी, अदरक, तुलसी के पत्ते, पुदीना और दालचीनी आमतौर पर भारतीय व्यंजनों में उपयोग किए जाते है। और वे कई स्वास्थ्य लाभ प्रदान करते है इनसे कोल्ड और फ्लू, तनाव से राहत, राहत, बेहतर पाचन, मजबूत प्रतिरक्षा प्रणाली पाने के अलावा और भी बहुत से फायदों की एक लंबी लिस्ट है ।

सात औषधीय पौधे जो आप घर पर लगा कर सकते है और उनसे मिलने वाले फायदे ।

एलोवेरा :-

आयुर्वेद में, ऐलोवेरा को 'औषधीय पौधों के राजा' के रूप में जाना जाता है । यह अपने मांसल पत्तों में पानी रखता है । यही कारण है कि यह बहुत शुष्क परिस्थतीयों में भी बनाए रख सकता है । तो अपने बगीचे में एलोवेरा बढ़ने से आपको हर बार पौधे की अतिरिक्त देखभाल करने की जरूरत नहीं होगी ।

- कब्ज

- पाचन संकट
- मुंहासे
- खराब शरीर की प्रतिरक्षा

तुलसी :–

तुलसी या औषधीय पौधों की रानी ऐसा दूसरा पौधा है, जो आपके घर में होना जरूरी है । यह पौधा हिंदू धर्म में काफी महत्त्व रखता है । लेकिन यह सिर्फ धार्मिक महत्त्व ही नहीं, सेहत से जुड़े लाभ भी देता है । तुलसी की मजबूत सुंगध बैक्टीरिया के विकास को रोकने के लिए पर्याप्त है । यह अपने चिकित्सा गुनों के लिए जाना जाता है । यहा तुलसी के उपयोग और उपचार गुणों की सूची दी गई है।

- यह आपको तनाव से लड़ने की ताकत देना है ।
- लंबे जीवन को बढ़ावा देना है ।
- खांसी का इलाज करता है ।
- अपच का इलाज करता है ।
- कैंसर विरोधी
- बालों के झड़ने, हृदय रोगों, मधुमेह, आदि के लिए अच्छा है ।

पुदीना :–

यह ताजा सुगंधित औषधीय पौधा कई तरह से इस्तेमाल किया जाता है । अपने मनोदशा को बढ़ाने से लेकर अपच का इलाज करने तक पुदीना यह सब कर सकता है । इस पौधे को बढ़ने के लिए बहुत अधिक पानी की जरूरत होती है । इसलिए आप इसके बीजों को बोए और पानी पिलाते रहे । पुदीना के बारे में सबसे अच्छा हिस्सा इसकी कीट और कीड़ों को पीछे हटाने की क्षमता है । इसलिए आपका घर एक स्वच्छ वातावरण का होगा ।

- पाचन तंत्र को दुरुस्त रखता है।
- प्रतिरक्षा बढ़ाता है
- शरीर से खांसी को बाहर निकालता है।
- लाभ श्वसन स्वास्थ
- मच्छरों को दूर रखता है

मेथी :–

मेथी औषधीय पौधों में से एक है । तो इसके गुणो के कारण यह एक सदाबहार पौधा है और इसके पटते और बीज दोनों उपयोगी होते हैं ।

- कोलेस्ट्रॉल के स्तर को नियंत्रित करता है ।
- बालों का झड़ना कम करता है ।
- भूख बढ़ाता है ।
- रक्त को शुद्ध करता है ।
- ब्लड प्रेशर कम करता है ।
- दर्द और मधुमेह के लिए फायदेमंद ।

सौंफ :–

सौफ एक सुगंधित पौधा है जो कई तरह की स्वास्थ्य समस्याओं के लिए उपयोगी है ।

- खांसी का इलाज करता है ।
- कोलेस्ट्रॉल को नियंत्रित करता है ।
- आंखों की रोशनी बढ़ाता है ।
- एसिडिटी का इलाज करता हैं ।
- सांसो की बदबू को रोकता है

धनिया :–

भारतीय रसोई का एक महत्त्वपूर्ण हिस्सा है धनिया। इसके पत्ते, बीज और बीजों का पाउडर, सब कुछ आपके स्वास्थ्य के लिए फायदेमंद है।

- खाने को खराब होने से बचाता है ।
- यह एंटीऑक्सिडेंट से समृध्द है ।
- मूत्र प्रतिधारण को ठीक करता है ।
- पाचन में सुधार करता है ।
- मुँहासे का इलाज करता है ।

अदरक :–

आप किसी भी समस्या का नाम ले उसका हल अदरक होगी ।

- अपच का इलाज करता है ।
- सिरदर्द ठीक करता है ।
- ब्लड प्रेशर को नियंत्रित करता है ।
- सर्दी, खासी, फ्ल्यू और अस्थमा का इलाज करता है।

यह लेख केवल सामान्य जानकारी के लिए है । यह किसी भी तरह से किसी दवा या इलाज का विकल्प नहीं हो सकता ।

❖❖❖

वृक्ष संवर्धन : समय की मांग

रुकसार हिदायतुल्ला मोमीन, बी.ए. 2

दादाजी अक्सर गांव के प्रवेशद्वार पर लगे विशाल पीपल के पेड के नीचे बैठकर गाँव के बच्चों को कहानियां सुनाया करते थे। उनकी कहानियाँ में हमेशा प्रकृति और पेडो का महत्व झलकता था। दादाजी कहा करते थे, ''पेड ही विश्व के असली रक्षक है। जब तक ये हरे-भरे है, तब तक जीवन सुरक्षित है।''

एक दिन गांव में बहुत तेज आंधी और बारिश आई और भारी तबाई मचा दीं। बहुत सारे घरों की छते उड गई, खेतों की फसलें बर्बाद हो गई और कई सारी जगह पर वृक्षों का सर्वनाश हो गया। इस वजह से गांव की जनता यह समस्या देख बहुत परेशान हो गई।

दादाजी ने गाववालों को इकठ्ठा किया और उन्हे समझाया, ''देखो, यह तबाही इसलिए आई है क्योंकि हमने अपने चारो ओर के वृक्ष काट डाले हैं । वृक्ष हमारी रक्षा करते हैं, साया देते हैं, लेकिन हमने उनके बगैर जीने की आदत बना ली है। हमे अब वृक्षारोपण करना होगा ताकि आनेवाली पीढियों को इसका नुकसान न उठाना पडे।

दादाजी की बातों से प्रेरित होकर गाँव की जनता, बच्चे-बुजुर्ग, महिलाएँ-पुरूष, सभी मिलकर वृक्षारोपण अभियान मे हाथ बटाने लगे। हर एक घर के सामने पौधा लगाया गया और उसकी देखभाल का जिम्मा परिवार के बच्चो को दे दिया गया।

जैसे-जैसे समय बितता चला गया वैसे पौधों का रूपांतरद वृक्षों में बदलने लगा। पंछियो की किलकिलाहट फिर से सुनाई देने लगी, हवा पहले से ज्यादा शुद्ध हो गई और गाँव की हरीयाली मानो फिर से लौट आयी।

जब एक दिन दादाजी उसी पुराने पीपल के पेड के नीचे बैठ थे, तब गाँव के सभी बच्चे दादाजी के पास गए और बोले, ''दादाजी, आपने सही कहा था - पेड हमारी सुरक्षा करते हैं, वृक्ष हमारी ढाल हैं। अब हमारा गाँव पहले से अधिक सुंदर, पहले से अधिक हरा-भरा और सुरक्षित हो गया है।

दादाजी मुस्कुराते हुए बोले, ''याद रखना बच्चों, पेड केवल छाया ही नहीं देते, वे जीवन का आधार हैं । वृक्ष संवर्धन करना ही समय की सबसे बडी मांग है।''

इस हादसे के बाद गांव के लोग हर साल 'वृक्षारोपण दिवस' मनाने लगे, जिससे पर्यावरण संरक्षण का संदेश पुरे क्षेत्र में फैलने लगा। यह गांव अब सभी के लिए प्रेरणा बन गया।

सीख :- प्रकृति का संतुलन बनाए रखने के लिए वृक्षों का संरक्षण और संवर्धन करना अत्यंत आवश्यक है। पेडो की देख-रेख करना, उनकी रक्षा करना हमारा कर्तव्य है। वृक्षरोपण केवल एक कार्य नहीं, बल्कि आनेवाली पीढियों के लिए एक मौल्यवान उपहार है।

आधुनिक भारतीय नवदूर्गा

रुकसार हिदायतुल्ला मोमीन, बी.ए. 2

भारत का समाज पूर्व काल से ही स्त्री शक्ति को पूजनीय मानता आया है। पुराणे ग्रंथों में 'नवदूर्गा' के रूप में देवी के नौ रूपों का उल्लेख किया गया है, जो शक्ति, साहस, विद्या और करूणा का प्रतिक है। आज के युग में भी ऐसी अनेक भारतीय महिलाएँ है जिन्होंने अपने कतृत्व, अपने कार्य से, विचारशक्ति से और नेतृत्व से बदलाव लाने का कार्य किया है। इन्हें हम आधुनिक भारतीय नवदुर्गा कह सकते हैं।

आधुनिक भारतीय नवदुर्गाओं के प्रमुख स्वरूप

1. साहस और सुरक्षा क्षेत्र की नवदुर्गा– कल्पना चावला :

भारत की पहली महिला अंतरिक्ष यात्री के नाम से कल्पना चावला जानी जाती है। कल्पना चावला ने केवल भारतीय महिलाओं का ही नही, बल्कि संपूर्ण देश का नाम जागतिक स्तर पर ऊँचा किया।

2. विद्या क्षेत्र की नवदुर्गा – सावित्रीबाई फुले

19 वी शताब्दी में सावित्रीबाई फुले ने स्त्री शिक्षा का बीडा उठाया। उन्होंने महिलाओं और दलित वर्ग के लिए विद्यालय स्थापन किया और समाज में शिक्षा की लौं जलाई। समाजसुधार क्षेत्र में वे अग्रणी थीं।

3. सामाजिक सेवा क्षेत्र की नवदुर्गा – मदर टेरेसा

गरीबों, बीमारों और जरूरतमंद लोगों के लिए मदर टेरेसा ने अपना सारा जीवन समर्पित कर दिया। उनके इस अद्‌भुत कार्य के लिए उन्हें नोबेल शांति पुरस्कार से सन्मानित किया गया।

4. वैज्ञान और तकनीक क्षेत्र की नवदुर्गा – डॉ. टेसी थॉमस

भारत की मिसाइल वूमन के नामसे जानेवाली डॉ. टेसी थॉमस ने रक्षा अनुसंधान के क्षेत्र में महत्वपूर्ण भूमिका निभाई है।

5. क्रीडा क्षेत्र की नवदुर्गा – पी. व्ही. सिंधु

पी. व्ही. सिंधु ने बैडमिंटन खेल से भारत को जागतिक स्तर पर गौरवान्वित किया है। पी.व्ही. सिंधु हर युवाओं के लिए प्रेरणास्त्रोत बन चुकी है।

6. राजनिती क्षेत्र की नवदुर्गा – इंदिरा गांधी

इंदिरा गांधी ने अपने दृढ संकल्प और नेतृत्व क्षमता से भारत की पहली महिला प्रधानमंत्री के रूप में कार्य किया। उनके नेतृत्व में भारत ने कई महत्वपूर्ण उपलब्धियाँ हासिल की ।

7. कला और संस्कृती क्षेत्र की नवदुर्गा – लता मंगेशकर

सूरसम्राज्ञी लता मंगेशकर ने अपने अद्वितीय सुरों से भारतीय संगीत जगत में अमिट छाप छोडी। उनकी मधुर आवाज आज भी लोगों के दिल में बसती है।

आधुनिक भारतीय नवदुर्गाओं ने अपने-अपने क्षेत्र में अद्‌भुत और उल्लेखनिय योगदान देकर समाज में प्रेरणादायी भूमिका निभाई है। उनकी दृढ इच्छाशक्ति, विचारशक्ति, मेहनत और समर्पण ने उन्हे आज के समय की नवदुर्गा के रूप में प्रतिष्ठित किया है। यह महिलाएँ न केवल भारत की गौरवशाली धरोहर हैं, बल्कि आनेवाली पीढियों के लिए भी प्रेरणा का स्त्रोत हैं।

❖❖❖

नींद तो उसे आती है,
मुझे तो बस उसके सपने आते है
के कही से सुना था के सपनो में सिर्फ,
अपने आते हैं।

देखती हूँ तुझे चांद मे,
महसूस करती हूँ तुझे धुप में,
तु पास हो या ना हो,
मिलती हु तुझे याद मे ।

है खयालो में खयाल उसका..
है सपनो में सपने उसके..
जो उसे देख लो खयालों में खो जाऊ..
जो ना देखू तो,
उसके खयालों में..
बात करने की हिम्मत नही हममें,
की बात करने की हिम्मत नही हममें...
इजहार तो बडे दूर् की बात है..
के फिर भी लगता है कि
वो जनमों से साथ है...

क्या हम उन्हें चाहते है.. हा. ..
हा, हा अब ये भी कोई पूछने की बात है।

– वैष्णवी महेश शिंदे,
बी.एस्सी. 1

मोबाईल और युवा पीढी

वृषाली जोतिबा बोराडे, बी.एस्सी. 1

मोबाईल एक तरफ से देखे तो युवा पीढ़ी के लिए महत्त्वपूर्ण साबित हुआ है । युवा मोबाइल के जरिए अपनी पढ़ाई को बहुत ही बेहतरीन ढंग से कर सकते हैं और कई तरह की पढ़ाई से संबंधित जानकारी भी वह मोबाइल के माध्यम से जान सकते हैं।

युवाओं को चाहिए कि वह हर समय अपने साथ मोबाइल ना रखे, क्योंकि मोबाइल से निकलने वाली रेडिएशन युवाओं पर नकारात्मक प्रभाव डालती है । अक्सर कई युवाओं को यह आदत होती है कि, वह रात में मोबईल चलाते है और मोबाइल चलाने के बाद अपने सिर के पास में ही मोबाइल रख देते है। यह बहुत ही बुरी आदत हैं ।

माता - पिता को चाहिए की वह अपने बच्चों पर, विशेष रूप से ध्यान दें। मोबाइल का अपने बच्चों को उपयोग जरूर करने दे, लेकिन उनपर निगरानी जरूर रखें । मोबाईल पर युवाओं को पढ़ाई करनी चाहिए और जरूरत पड़ने पर ही मोबाइल का उपयोग करना चाहिए। हर समय मोबाइल को पास रखना बहुत ही ज्यादा खतरनाक हो सकता है। माता-पिता को चाहिए कि वह अपने बच्चों की इन बातों की ओर विशेष रूप से ध्यान दें, क्योंकि मोबाइल युवाओं के लिए काफी खतरनाक हो सकता है। युवाओं पर मोबाइल के होनेवाले दुष्प्रभाव - यदि युवा को मोबाइल चलाने की लत लग गई है और वह बहुत ज्यादा मोबाईल चलाता है, तो उससे एक नहीं कई सारी परेशानियाँ युवाओं को होने लगती है। युवाओं की आँखों पर बुरा असर पड़ता है। यदि युवा, लंबे समय तक रोजाना मोबाइल चलाते हैं, तो उनकी आँखों की दृष्टि भी कमजोर हो सकती है।

हमारे शिक्षक हर समय हमारे सवालों के जवाब देने के लिए हमारे पास नहीं होते। लेकिन हम मोबाइल पर हमारे द्वारा खोजी जाने वाली कई सारी जानकारियाँ पा सकते हैं। यह वास्तव में युवा पीढी के लिए लाभदायक है। लेकिन आजकल युवा पीढी मोबाइल का इस तरह से सदुपयोग करने से ज्यादा इस मोबाइल का दुरुपयोग करने लगी है। इस वजह से मोबाइल का युवा पीढी पर बहुत ही ज्यादा नकारात्मक प्रभाव आजकल देखने को मिलता है।

युवाओं पर मोबाइल के होने वाले दुष्प्रभाव

- यदि युवा को मोबाइल चलाने की लत लग गई है और, वह बहुत ज्यादा मोबाईल चलाता है, तो उससे एक नहीं कई सारी परेशानियाँ युवाओं को होने लगती है। युवाओं की आँखों पर बुरा असर पड़ता है। यदि युवा लंबे समय तक रोजाना मोबाइल चलाते है। तो उनकी आँखों की दृष्टि भी कमजोर हो सकती है। यदि युवा मोबाइल का रोजाना उपयोग करता है, तो उनकी यादाश्त पर भी नकारात्मक प्रभाव पडता है। उनकी यादाश्त सच में कमजोर हो सकती है। युवा जो कि पढ़ाई करता है, यदि उसे बार-बार भूलने की आदत लगती है, तो यह उस युवा के भविष्य के साथ बुरा हो सकता है। इसलिए मोबाइल केवल जरूरत पड़ने पर ही उपयोग करें । हद से ज्यादा उपयोग युवाओं की सेहत खराब कर सकता है।
- सोते समय मोबाइल को अपने शरीर से काफि दूर रखना चाहिए । अगर आप ऐसा नहीं करते है और अपने सिर के पास में मोबाइल रखते हैं, तो इससे काफी बुरा परिणाम आपको देखने को मिल सकते है। देश के युवाओं को चाहिए कि, मोबाइल का उपयोग करे, लेकिन केवल जरूरत पड़ने पर ही करें। अगर आप हर समय, या दिन में एक-दो घंटे से ज्यादा मोबाइल चलाते है, तो यह आपके भविष्य के साथ खिलवाड हो सकता है।
- मोबाइल फोन को जहां सकारात्मक कार्यों के लिए प्रयोग किया जाना चाहिए। वहीं युवा इसका गलत प्रयोग करके समाज में अश्लीलता, भ्रामकता फैला रहा है। सोशल साईट्स की युवाओं को लत सी पड गई है। आज युवा इन साइट्स व ऐप के बिना नहीं रह पाता। इनमें फेसबुक, व्हाट्सएप, इंस्टाग्राम, टिकटॉक आदि है। इन्हें जहाँ सूचनाओं व जाल का आधार बनाया जाना चाहिए था, वही इसका नकारात्मक प्रयोग किया जा रहा है, जो कि गलत है। आज का युवा तकनिक का इतना प्रयोग कर रहा है, जो कि गलत है। सोशल मिडिया से हमारी युवा पीढी शायद हासिल तो कुछ नहीं कर पा रही है। अपितु इसके दुष्प्रभावों से ग्रस्त अवश्य हो रही है। यही कारण है कि, आए दिन ऐसी अजीब घटनाएं सुनने को लिए मिल रही है। जिनकी बारे में कोई आम व्यक्ति सोच भी नहीं सकता था।

मोबाइल में गुम हो रही युवा पीढी को होना पड़ेगा सचेत।

मोबाइल के अविष्कार से लोगों के जीवन में परिवर्तन आया तो विकास की गति को भी पंखे लगे, लेकिन आज हमारे जीवन में मोबाइल का इस्तेमाल इतना बढ़ गया है कि, अब इससे बचने का रास्ता खोजा जाने लगा है । मोबईल ने लोगों को पास लाने के बजाए अब अकेला बनाना शुरु कर दिया है। बुढे-जवान क्या छोटे-छोटे बच्चे भी आज मोबाइल लेने लगे है। लोग खासकर युवा पीढी के जीवन में मोबाइल के बढ़ते दखल को देखकर सरकार व बुद्धिजीवी वर्ग भी खासा चिंतित है।

मोबाइल के कारण युवा पीढी बुरी गतिविधियों में शामिल है, जैसा कि हम देखते हैं कि, बम विस्फोट में ज्यादा तर युवा पीढी शामिल थी। वे एक दूसरे के साथ संवाद करते है। एक दूसरे के साथ संपर्क करते हैं।

कहीं पर घरों की लडकियां सोशल मिडिया पर अपलोड की गई विभिन्न प्रकार की फिल्मों से प्रभावित होकर रातोंरात अमीर बनकर अपने सपनों को सच करने के लिए घरों की दहलिज को लांघ रही है। वहीं पर ऐसे मामले भी सामने आने लगे है कि, युवा सोशल मिडिया के प्रभाव में आकर नशे जैसी लत से ग्रस्त होकर अपना जीवन तबाह कर रहे हैं।

फोन के इस्तेमाल से उनकी आँखे कमजोर हो जाती है। लगातार एक ही जगह पर बैठे रहने से मोटापा बढ रहा है। उच्च रक्तदाब, मधुमेह, दिल की बिमारियाँ हो जाती है।

युवा पीढी मोबाइल का उपयोग इतना करते है कि वे, जिसके कारण उनका ज़्यादा पैसा खर्च होता है। तथा साथ में अनिद्रा का खतरा होता है। स्मार्ट फोन से निकलने वाली नीली रोशनी से न सिर्फ सोने में दिक्कत आती है, बल्कि बार-बार नींद टूटती है। इसके ज्यादा प्रयोग-से रेटिना को नुकसान होने का खतरा रहता है।

अत: मोबाईल का इस्तेमाल जितना हो सके उतना कम करना ही उचित हैं ।

❖❖❖

मोबाईल से होने वाले दुष्परिणाम

कु. मुस्कान मिरासाब फकीर, बी.ए. 3

'मोबाईल' अंग्रेजी भाषा का शब्द है, जिसका अर्थ है - गतिशील । इस प्रकार मोबाईल फोन का अर्थ है । एक ऐसा दूरभाष यंत्र, जिसे मनुष्य जहाँ चाहे ले जा सके और हमेशा अपने साथ रख सके। मोबाईल फोन की इसी खूबी ने इसे घर-घर तक पहुंचा दिया है। मोबाइल फोन के माध्यम से व्यक्ति कहीं भी रहकर विश्व के किसी भी क्षेत्र में रहे लोंगो से सम्पर्क स्थापित कर सकता है।

आजकल इसके नित नए-नए मॉडल विभिन्न मूल्यों में उपलब्ध है। मोबाइल फोन की कंपनियाँ ग्राहकों की आवश्यकता को देखते हुए अनेक विशेषताओं वाले मोबाइल फोन बना रही हैं। आज मोबाइल फोन में बातचीत करने के साथ-साथ संगीत सुनने, फोटोग्राफी करने तथा गणना करने की भी सुविधाएँ मौजूद रहती है। इतना ही नहीं आज इसका उपयोग कम्प्युटर की तरह किया जा रहा है। मोबाइल फोन पर ही इण्टरनेट की सुविधाओं का लाभ उठाया जा रहा है।

मोबाइल फोन आज प्रत्येक मनुष्य की जीवन-शैली का महत्त्वपूर्ण अंग बन चुका है। मोबाइल फोन त्वरित सम्प्रेषण का मुख्य साधन है। बिजली का बिल जमा करने से लेकर बैंकिंग क्रियाकलाप तक आदि सभी कार्य घर बैठे मोबाइल व्दारा सम्भव हो जाते हैं। मोबाईल द्वारा हम एक-दूसरे से दूर होते हुए भी जुड़े रहते हैं । जो काम चिट्ठी-पत्र आदि से हफ्तों महीनों से होता था, वह मोबाईल व्दारा मिनटों में सम्भव है। आज यह सिर्फ सुविधा की वस्तु न होकर हमारी आवश्यकता बन गया है। आज साधारण - से -साधारण व्यक्ति के हाथों में भी मोबाइल फोन को देखा जाना इसकी उपयोगिता को प्रमाणित करता है।

निः सन्देह मोबाइल फोन हमारे बेहद उपयोगी साधन है, किन्तु इसके असिमित प्रयोग अथवा दुरुपयोग से सदा बचने की आवश्यकता है। इसका अत्यधिक प्रयोग हमारे शारीरिक और मानसिक स्वास्थ्य के लिए अहितकर है। आजकल आतंक अथवा अन्य गैर-कानूनी गतिविधियों में भी इसकी सहायता ली जा रही है। जिससे हमें सावधान रहने की आवश्यकता है। यह फोन हमारे लिए तभी सार्थक सिद्ध होगा, जब इसका प्रयोग मानव कल्याणार्थ हो । तब यह हमारे लिए सचमुच वरदान सिद्ध होगा।

❖❖❖

प्यार और हकिकत

जानता था कि उसे प्यार नहीं मुझसे..
अब अपने आप से नफरत हो गई है...
चोट दी नही उसने चोट खायी मैंने..

हमे लोग पागल कहे या फिर दिवाणे
हम तेरे लिये जीये थे लीये मरे
जब तक जिये हर घडी बस तेरी
याद लेकर जीयें...

आदत सी हो गई है अब तुम्हारी,
तुम कुछ भी कहो
अब तुम्हारी हर बात अच्छी लगती है,
कुछ ऐसा असर हो गया है तुम्हारा
की हम अपने आप को भी
अब पहचान नहीं पाते..

– वैष्णवी महेश शिंदे,
बी.एस्सी. 1

कहानी

रामू चौकीदार

ऋतुजा भरत परीट, बी.ए. 3

प्रातःकाल का समय। सुबह की सैर (मोर्निंग वॉक) के लिए जाना था। खिडकी से बाहर झांककर देखा, तो धुँआधार बारिश हो रही थी। धुँआधार बारिश के कारण मॉर्निंग वॉक जाऊ न जाऊ इस विचार में मैं घर से बाहर आई तो देखा, बारिश के साथ ठंडी हवा भी तेज रफ्तार के साथ चल रही थी।आसमान मेघ बादलों से भरा था। बारिश और ठंडी हवा के कारण रामू चौकीदार सिकुडकर बैठा था। वह अपने विचारों में खोया हुआ था। मैंने आवाज दी, रामू कैसे हो? नमस्ते करते हुए कहा, कुछ नहीं ठीक हूँ दीदी। तेज बारिश है, घूमने जाओगी तो भिगोगी। आज मत जाईए। रामू ने मुझे पारिवारिक सदस्य की तरह प्यार से समझाकर कहा। भिगोगी आज मत जाईए।

वैसे मैं रामू को चौकीदार का काम करते हुए अनेक वर्षों से देखती आ रही हूँ। चौकीदारी के लिए आवश्यक कद-काटी रामू के पास है। उंचा कद, लंबी नाक, बडी मुंछ और सफेद बाल। चेहरे पे मुस्कान, स्वभाव में विनम्रता। मैं जब भी रामू चौकीदार को देखती हूँ, चेहरे पर मुस्कान और आखों में अपनेपन की भावना दिखाई देती है। लेकिन वह हर काम निडरता से करता है। उसका काम हमारी इमारत की निगरानी करना, अवैध गतिविधियों को रोकना, चौकीदार के रूप में वह परिसर में उपस्थिति बनाए रखता है और किसी भी असामान्य गतिविधि को रोकता है। रामू हमें सुरक्षित रखने में महत्वपूर्ण भूमिका निभाता है।

रामू चौकीदार की सलाह मैंने मान ली। मैंने रामू से कहा, मै मॉर्निंग वॉक पर नहीं जाऊंगी। मेरी फिक्र करनेवाले रामू से मैंने पूछा, आप रात में अकेले चौकीदारी का काम करते हो, आपको डर नहीं लगता? दिल घबराता नहीं? अकेले रात में कैसे रहते हो? तब उसने कहा, जिंदगी वहाँ से शुरू होती है, जहाँ डर खत्म हो जाता है। रामू भावूक होकर बता रहा था। दीदी मैं शुगर मिल में काम करता था। वह मिल बंद हो गई। नौकरी चली गई। फिर काम की तलाश में था। कौन काम देगा? पेट भरने के लिए कुछ तो काम- धंदा करना चाहिए। भूखा रहूँगा, तो कौन देगा? रोटी कोई एक दिन खाने के लिए देगा। काम करके स्वाभिमान से रहूंगा तो, लोग इज्जत देते हैं। इसलिए मैं चौकीदार की नौकरी कर रहा हूँ। इज्जत से काम कर रोटी खाने में सूकून है।

रामू आप-बीती बता रहा था। मैं स्तब्द होकर सुनती जा रही थी। उसकी आखों में मैंने आंसू देखे। शायद अपनी भावनाओं को व्यक्त करने के लिए कोई तो चाहिए। रामू अपनी भावनाओं को व्यक्त कर रहा था। तकदीर और तस्वीर में फर्क इतना है जिसकी तकदीर अच्छी होती है उसकी तस्वीर बनती है। कहते है सब्र का फल मीठा होता है। मैं जिंदगी भर मेहनत करते आ रहा हूँ। जब पेट में भूक लगती है और पेट भूखा रहता है तब आदमी को किसीसे डर नही लगता।

रामू चौकीदार की व्यथा सुनते मुझे न रहा गया। मेरे दिल में अनेक बार सवाल मंडराता रहा कि, रामू बहूत बार रात में घर न जाते हुए नाईट ड्युटी कर दिन की भी ड्युटी करता है ऐसा क्यो? क्या उसका घर परिवार नहीं है? मैंने रामू से पूछा, मैंने बहुत बार देखा है आप डे-नाईट ड्युटी करते हो। घर की ओर क्यों नहीं जाते हो? इस पर रामू निराश हताश और भावूक होकर कहने लगा, दीदी जाऊ तो कहा जाऊ? मेरा कौन है? पत्नी का स्वर्गवास हुआ है। मेरा जवान बेटा हार्ट फेल होकर चल बसा। मेरा कौन है? एक बेटी है उसकी भी शादी हो चुकी है। फिर कभी -कभी उसके यहाँ जाता हूँ। कम से कम एक बेटी का सहारा है। भगवान ने हर एक घर में एक बेटी देनी चाहिए। मेरी बेटी भी मेरी फिक्र में रहती है।

मुझे रहा नहीं गया। मैंने पूँछा, फिर त्यौहार के समय कहाँ जाते हो? उसने कहा, कही नहीं जाता। यही रूकता हूँ। आपको पता है, सुबह आठ बजे से रात आठ बजे तक मेरी ड्युटी होती है। 12 घंटे मैं यही रहता हूँ। जाऊ तो कहाँ जाऊ?

यह सब सुनकर मैं सोचने लगी, हमारा घर परिवार है। रामू चौकीदार का कौन है? चेहरे पर मुस्कुराहट लाकर

विनम्र भाषा में बात करता है। लेकिन काम में पक्का है। इमारत के अंदर कोई अंजान आता है, तो पूरी तहकीकात कर लेता है। आखों में तेल डालकर चौकीदारी का काम करता है। इसी बीच एक पडोसी रामू के पास आकर एक कागज देता है और पूँछता है, ये पता बताईए। तभी रामू वह कागज आखों के नजदीक लेकर पढने की कोशिश करता है। तब मैंने रामू से पूँछा, आखों को कम दिखाई देता है क्या? उसने जवाब दिया, नहीं आखों के डॉक्टर ने कहा है, 'मोतियाबिंद का ऑपरेशन करा लो' कर लूंगा मुझे छुट्टी मिलनी चाहिए।

रामू चौकीदार की व्यथा ने मुझे झकझोर दिया। हमारी इमारत की निगरानी करनेवाला रामू चौकीदार अपनी आखों की देखभाल नहीं कर पा रहा है। मैंने तय किया कि, रामू चौकीदार के मोतियाबिंद का ऑपरेशन करने में मैं उसकी सहाय्यता करूंगी। बाहर बारिश हो रही थी। मैं रामू की व्यथा सूनकर भीग गई थी। मैं कितनी सुरक्षित हूँ। रामू चौकीदार असुरक्षित होकर भी हमारी सुरक्षा करता है। लेकिन क्या करें किसी व्यक्ति का समय खराब होता है या भाग्य खराब हो तो उंट पर बैठे व्यक्ति को भी कुत्ता काट देता है। मैं घर में वापस आई और जल्द- ही रामू की आखों का इलाज करना तय क्या।

❖❖❖

सफर–ए–जिंदगी... !

समय की धारा आज यूंही गुजर रही है
रेत की तरह जिंदगी भी हाथों से फिसल रही है।

वक्त बहुत कुछ सिखा रहा है मुझे
इसलिए जिंदगी अब सवर रही है।

पढाई ने तो बचपन छिना,
जिम्मेदारी ने जवानी को,
खेल तो कुछ ऐसा ही जनाब,
वक्त का, क्या बताऊ जमाने की?

सुरज उगने से पहले ही आँखे खुल जाती है,
तरक्की के ख़ातिर अब जिंदगी भी दौड लगाती है।

अब वक्त से लढ़ना नहीं है,
वक्त के साथ चलना है
जिंदगी में कुछ कर दिखाने का,
एक निर्धार करना है।

मैं आगाज करना चाहूंगा इस जिंदगी को,
हर हालात में साबित करके रहूँगा खुद को...!

– शिवसागर कुल्लूप्रसाद निषाद,
बी.ए. 2

जिंदगी की राह...

जिंदगी जिना किसने सिख लिया
खुशी के मौह में दुःख को ही पाया।
लोगों के तानों को ही सुनना पड़ा
फिर भी जिना किसीने ना छोड़ा ।

दुनिया में कोई प्यार ना बांट सका
अपनी से ही, सैहना पड़ा हर धोका।
अपनो की गलतियों को भुलाना था
पर वो अपनो को ही भुला बैठा था।

अकेला एक इंसान, जो जमाने से रुठा
दूसरों के लिए, खुद को ही जला बैठा।
नये बंध से जुड़ने के लिए, वो ठहर सा गया
तब विश्वास एक दामन था वो भी छूट गया।

क्या उठ पायेगा वो संभलने के लिए
सोच पायेगा कुछ तो, खुद के लिए ।
फिर भी उसने उस जमाने से हार न मानी कभी
दूसरों से कहाँ, खुद से ही उलझ रहा अभी।

काश! जीवन का मतलब वो समझ जाता
अंधेरे में भी एक नई रोशनी को देख पाता ।
ऐसे हालातों को वो संभाल न सका
इसिलिए तो जिंदगी जिना सिखा न सखा।...।

– मिजेबा फरद्दीन जमादार

रेखाचित्र

मानसी टीचर

ऋतुजा भरत परीट, बी.ए. 3

कितने दिनों के बाद मैं आज मानसी टीचर से मिलने जा रहा हूँ। एक तो नौकरी में व्यस्त रहता हूँ, लेकिन आज मैंने छुट्टी निकाली और सीधे टीचर से मिलने निकला।कहते हैं, यादें बहुत बुरी होती है। वह कभी हँसाती है तो कभी रुलाती है। सच कहूँ, यादें हैं तो जिंदगी है। मानसी टीचर से मिलने जा रहा हूँ लेकिन दिल श्रद्धा, भययुक्त आदर से काँप रहा है।

मानसी टीचर की अनुशासन प्रियता, वात्सल्य, प्यार और सच्चाई के रास्ते पर चलने की सीख ने मेरी जिंदगी को दिशा दी है। अनेक छात्रों का करिअर बनाने में मानसी टीचर का योगदान बहुत बडा है। नौकरी में इतना व्यस्त रहते हुए भी मेरा दिल न जाने कितनी बार कह रहा था, चलो आज अपनी मानसी टीचर से मिलकर आए। उनकी ममता, वात्सल्य, प्यार मुझे मानसी टीचर के पास हो आया।

कितने दिनों के बाद में उन्हें मिलने जा रहा हूँ। मानसी जी स्कूल से अवकाश प्राप्त कर चुकी है। अकेली रहती है, उम्र का तकाजा, चेहरे पर झुरियाँ, बाल सफेद लेकिन बातों में तेज-तर्रार, आवाज में आत्मविश्वास।

मैंने दरवाजे पर दस्तक दी। अंदर से आवाज आई, कौन? मैंने कहा, प्रथमेश, आपका छात्र अंदर से आवाज आई, अरे मेरे सभी छात्र हैं, छात्र ही मेरी सबसे बडी संपत्ती है। मानसी जी को देखा, कितनी थक गई है, उम्र का तकाजा चेहरे पे झुर्रियाँ, बाल सफेद लेकिन बातों में तेज तर्रार। आज भी आत्मविश्वास लिए मेरी सारी जानकारी पूँछती रही। कहाँ हो? क्या करते हो? घर में कौन -कौन है? मैं सभी सवालों के जवाब देता रहा, लेकिन मेरा मानसी जी से सवाल पूँछने का ढाँडस नहीं हुआ। मुझे मालूम है मानसी जी अकेली रहती है, उन्होंने शादी नहीं की आज भी। उम्र हो चुकी है। मैं सोचता रहा अकेली मानसी जी घर में कैसी रहती होगी? जिंदगी अकेले कैसे कटती होगी? जब वह बीमार पडती है तब उनकी देखभाल कौन करता है? मानसी जी के माथे पर पानी में भीगोकर कपडे की पट्टी कौन रखता होगा? आज भी अकेली खाना बनाती है और स्वाभिमान से रहती है।

मेरी पाँचवी कक्षा की सबसे प्रिय अध्यापिका है, मानसी टीचर। वह हमें हिंदी विषय पढाती है। वह स्वभाव से बहुत अच्छी है। सबके साथ प्यार से बातें करती है। उनका व्यवहार हमेशा शांत, सरल और प्रेरणादायी है। मानसी टीचर बहुत ही सीधी-साधी और सादगीपूर्ण जीवन जीनेवाली टीचर है। वे हमेशा साडी पहनती है। साफ-सुथरी व्यवस्थित व्यक्तित्व वाली मानसी टीचर सभी को अच्छी लगती है। उनके चेहरे पर हमेशा मुस्कान रहती है। जो हमें पढाई करने के लिए प्रेरित करती है।

जब टीचर हमारी कक्षा में आती तब बच्चे कितना ही शोरगुल क्यों न मचा रहे हो तुरंत शांत हो जाते और अनुशासन का पालन करते। वह हमें केवल पाठ नहीं पढाती बल्कि हर कहानी और कविता में भावना और जीवन भर देती है । जीवन के साथ जुडे अनेक छोटे-मोठे उदाहरणों के माध्यम से पढाया करती है । उनके पढाने का ढंग इतना अच्छा रहता है कि, पूरी कक्षा का ध्यान उनकी और ही लगा रहता है। मानसी टीचर ने हमें केवल किताबों का ज्ञान नहीं दिया है बल्कि उन्होंने अच्छे संस्कार, जीवनमूल्य, अनुशासनप्रियता आदि कई बातें सिखाई है। वह हर छात्र की मद्द करती है। कभी भी किसी को नहीं डाटती है । डाटने की बजाय समझाकर पढाने में उनका अधिक विश्वास है । उन्होंने उस समय हमें हिंदी भाषा का महत्व बताया। उस पर प्रेम करना सिखाया। उन्हीं की वजह से आज मैं हिंदी कविता लिख सकता हूँ। उन्हीं की वजह से मुझ में हिंदी बोलने में रुची पैदा हुई है। मानसी टीचर के प्रति मेरे मन में बहुत प्यार और आदर है क्योंकि, मुझे आज भी याद है, मेरी तबीयत एक दिन ठीक नहीं थी। फिर भी मैं स्कूल गया था, क्योंकि उस दिन मानसी टीचर हिंदी की कहानी पढाने वाली थी। मुझे टीचर का पढाना बहुत अच्छा लगता था।

मैं कक्षा में बिल्कुल चुपचाप बैठा हुआ था। कुछ भी

नहीं बोल रहा था। चेहरे पर कमजोरी साफ- साफ दिखाई दे रही थी। मानसी टीचर का ध्यान मेरी ओर गया और वे तुरंत समझ गयी कि, मेरी तबीयत ठीक नहीं है। वो मेरे पास आई और बोली, क्या हुआ बेटा, तुम्हारी तबीयत ठीक नहीं है क्या? मैंने सिर हिलाकार हाँ कहा। टीचर ने तुरंत मुझे अपने पास की पानी की बोतल में से पानी पिलाया। माथे पर हाथ रखते हुए कहा, तुम बहुत बहादुर बच्चे हो, जो बीमार होने पर भी स्कूल में आये हो। लेकिन अब तुम्हें आराम की जरूरत है। फिर वे मुझे अपने साथ स्टाफ रूम ले के गई। कुर्सी पर बिठाया। सेब खाने के लिए दिया और उन्होंने खुद मेरी माँ को फोन करके स्कूल बुलाया।

उस दिन मुझे लगा कि, बीमारी में माँ जैसी मेरी देखभाल करने वाली शिक्षिका के स्नेह का अनुभव कर रहा हूँ। इस छोटीसी घटना ने मेरे दिल में उनके प्रति स्नेह और आदर को और भी बढाया। मैंने उस दिन जाना कि, अध्यापिका वही होती है, जो बच्चों को केवल पढाती नहीं, बल्कि उनके मन को भी पढती है और उनके हित के बारे में भी सोचती है।

मानसी टीचर केवल एक अध्यापिका नहीं बल्कि संस्कारों की कार्यशाला है। हमारे लिए एक मार्गदर्शक, प्रेरणास्त्रोत और सच्चे अर्थों में गुरु है। इतना ही नहीं वह हमारे जिंदगी का मील का पत्थर है।

सच बताऊँ तो, मानसी टीचर से बातें करते हुए कितना समय बीता पता ही नहीं चला। मैं उनसे बातें करते वक्त कभी अतीत कभी वर्तमान में चला जाता रहा। कक्षा में पढाने वाली मेरी मानसी टीचर मेरा आदर्श कल भी थी, आज भी है और हमेशा रहेगी

वक्त ने उन्हें उम्र के एक ऐसे मोड पर लाकर खडा किया है।वह बुढी होते हुए भी लडखडाती नहीं। उनमें एक स्वाभिमानी टीचर का रूप मुझे आज भी दिखाई दिया। अंत में उनसे विदा लेते समय मेरी आँखों में आँसू झलक आए। काश ! वक्त यही रुक जाता कितना अच्छा होता।

❖❖❖

कामयाबी

कभी उस मैफिल ने भी
हमें ठुकराया था

वो आज हमें इज्जत दे रही है।
उसने भी कहा उस वक्त
हमारा साथ दिया था
जो आज हमें कामयाबी की
बधाई दे रहा हैं।

जमाने ने तो हमें उस
काबील भी नहीं समझा था
जिस मुकाम पर आज
हम पहुंचे हैं।

आज वहीं जमाना हमारे
तारीफों के पुल बांध रहा हैं।

– वैष्णवी बाबुराव घोडके,
बी.एस्सी. 2

हिंदी के बोल

हिंदी है हमारी राष्ट्र भाषा
सदा रहेगी इसकी अभिलाषा

सन्मान है हमारा हिंदी
सदा चमकेगी इसकी हर एक बिंदी

बोलेंगे हम नवलाई से हिंदी
इश्वर ने दी है हमें अनोखी संधी

हिंदी ने किया है पूरा सागर भी पार
जग में चमकाने के लिए हिंदी ना मानेंगे हम हार

मन में गुणगुणते हैं हम हिंदी के सूर
हिंदी को चाहेंगे हम इतना ना होंगे कभी दूर

हिंदी से प्रार्थना हमारी शुरू है ये हिंदी के ही बोल
हिंदी करती है हमे प्रेरित, है ये हिंदी के ही मोल

ठान लिया है हमने हिंदी को स्वावलंबी बनाना
मान लिया है हमने हिंदी को सुखी जीवन में लाना

हिंदी पढेंगे, लिखेंगे, बोलेंगे, गायेंगे
क्रिया हमारी शुरू है,
हिंदी को सिखाने वाले पहले मानदाता
ये तो हमारे गुरू है।

- पायल महादेव ओव्हाळ

प्यारे नंदलाल

मधुर बातें हैं उसकी
मधुर है उसका हृदय
हर जगह रहता है वो

प्रेम का अर्थ समझाए ओ
प्रेम करना सिखाने ओ
सागर जैसा रूप है उस का
माथे पर है मोरमुकुट

हृदय में रहती राधाराणी
प्रेम की ओ दिवाणी
राधे राधे बोलकर जिसने
मृत्यु का भी सामना किया
ओ मेरे कृष्ण कन्हैया

कहते है उसे नटखट
है जय कन्हैया लाल
मटकी उसकी प्रिय
कहलाते हैं माखन चोर कन्हैया लाल
मधुर बासुरी बजाकर
सबका मन करते है वो घायल

आँखो में तेज
पैरो में पायल
कहलाते है नंदलाल

राधा के प्रियतम
मीरा के मोहन
रक्मिणी के शाम
हमारे भगवान.

– श्रद्धा कोळी, बी.ए. 1

'स्त्री पुकार'

हे प्रिय स्त्री
चाहे हजारो बलात्कार हो
यह समाज सेह लेगा
लेकीन, एक प्रेम विवाह इससे
सहा नहीं जाता, क्या प्रेम सच में
इतना गलत होगा .....?
न्याय देवता समक्ष यह अत्याचार
बार-बार दोहराया जाता है
जब शादी ब्याह प्यार करना हो
तो पहले जाती पूँछनी पडती है
क्यो?
उन हातों को जात नही होगी
जिन्होंने स्त्री के टुकडे-टुकडे किए
जीसका उसने हाथ थामा
सिर्फ उसको भर चौराहे पर
मार दिये, क्यो?
फिर भी हुआ अत्याचार तो
उसका सामना वह नारी करेगी
भूल से भी उसने प्यार किया
तो पूरी जाती बीरादारी बीच में आयेगी
अब एक सवाल उपस्थित होगा
मृत्यु सम अत्याचार खुबसुरत
या फिर जीवन सम प्रेम खुबसुरत
हृदय के टुकडे देखना खुबसुरत
या जान के लिये जान अर्पण करना खुबसुरत
कुछ भी करे तो मृत्यु अटल है
तो फिर डर किस बात का रखे
अन्याय के विरूध्द लढना सिखो
पापियों को दंड देने के लिए
खुद हि उठाओं शस्त्र सखी तुम
तब सारी मोमबत्तियाँ एक होगी
एक होगी ज्वाला अग्नी की
वह भस्म करेगी जाती सबकी
और जन्म होगा मानवता का
हे प्रिय स्त्री !

– प्रिती राजू भिसे
बी.ए. 1

खुशी

जो जीवन की खुबसूरती को समझाता है,
वो माता-पिता की सेवा का
महत्व भी समझाता है।
मंदिर में जाकर देवी-देवताओं को भेंट चढाकर
जो खुशी और प्रसन्नता मन को मिलती है।
उससे कई गुना संतोष और प्रसन्नता
माँ-बाप के आँखों में झलकती है।
सच्ची खुबसूरती की पेहचानवाले को
कभी-भी ना इश्व-दर्द अकेलेपन का
अनुभव आता हैं।
इसलिए दिन की शुरूआत ही
माँ-पिता के चरणस्पर्श से होती है
तो पुरे जीवन-भर खुशी की कमी
महसूस ही नहीं होती।

•

प्रणाली राजेंद्र शेटके, बी.ए. 2

पिता

मेरा साहस, मेरी इज्जत, मेरा सम्मान, है पिता।
मेरी ताकत, मेरी पूँजी, मेरी पहचान है पिता।
घर की इक-इक ईट में शामिल
उनका खून-पसीना।
सारे घर की रौनक उनसे सारे घर की शान पिता।
मेरी इज्जत मेरी शोहरत, मेरा रूताबा,
मेरा मान है पिता।
मुझको हिम्मत देनेवाले, मेरा अभिमान है पिता।
सारे रिश्ते उनके दम से सारे नाते उनसे हैं।
सारे घर के दिल की धडकन,
सारे घर की जान है पिता।
शायद रब ने देकर भेजा
फल ये अच्छे कर्मों का।
उसकी रहमत उसकी नेअमत
उसका वरदान है पिता।

•

प्रणाली राजेंद्र शेटके, बी.ए. 2

राजनेता

हमें जाती-जाती में लढाते हैं ।
नेता अपनी ख्याती बढाते हैं ।

जाती-जाती में हम लढ रहे हैं।
नेताओ के बच्चे विदेश में पड रहे हैं।

हमने आगे बढने की हानी है।
नेताओं की आज यही जुबानी हैं।।

धर्म, जात, वंश की बेडियों में हम पड रहे हैं ।
नेता दिन-ब-दिन आगे बढ रहे है।

हमे जिंदगी में आगे बढ़ना होगा।
नहीं तो नेताओं की बेडियों मे जकडना होगा।।

हमें अपनी जिंदगी खुद ही सजानी होगी।
नहीं तो नेताओं की दी हुई जिंदगी जीनी होगी।।

आओ तोड दे इन नेताओं की बेडियों को।
आओ जोड दे भारत की कडियों को।।

ज्ञान की ज्योत

आओ मिलकत ज्योत जलाए
आओ मिलकर ज्योत जलाए।

एक ज्योत ले चले शहर की स्वच्छता की ओर,
आओ मिलकर ज्योत जलाए।

एक ज्योत ले चले देश के किसानों की ओर,
आओ मिलकर ज्योत जलाए।

आओ इन जातीयों को।
इन ज्योत में जलाए।

आओ इन ज्योतियों को मिलाएँ।
अपने देश का सपना सजाएँ।

आओ एक ज्योत जलाएँ।
आओ एक ज्योत जलाएँ।।
आओ मिलकर ज्ञान, की ज्योत हम जलाए।

प्रणाली राजेंद्र शेटके,
बी.ए. 2

नॅक मुल्यांकन कमिटी भेट

नॅक मूल्यांकन कमिटी महाविद्यालयाची पाहणी करताना,
अध्यक्ष ब्रिगेडियर डॉ. वर्गीस डेव्हिड अब्राहम, सदस्य सचिव कुलजित कौर,
सदस्य प्राचार्य डॉ.नजीरअहमद एम मकानदार, प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

नॅक मूल्यांकन कमिटीचे अध्यक्ष ब्रिगेडियर डॉ. वर्गीस डेव्हिड अब्राहम यांच्यासोबत चर्चा
करताना माननीय श्री कौस्तुभ गावडे, सदस्य सचिव डॉ. कुलजित कौर व सदस्य
प्राचार्य डॉ. नजिरअहमद एम. मकानदार, प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

महाविद्यालयातील सर्व स्टाफ सोबत नॅक मूल्यांकन कमिटी
अध्यक्ष ब्रिगेडियर डॉ. वर्गीस डेव्हिड अब्राहम, सदस्य सचिव डॉ. कुलजित कौर,
सदस्य प्राचार्य डॉ. नजीरअहमद एम. मकानदार, प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

प्राचार्य डॉ. एस एम मणेर यांच्याकडे महाविद्यालय तपासणी अहवाल सुपूर्द करताना
अध्यक्ष ब्रिगेडियर डॉ. वर्गीस डेव्हिड अब्राहम, सदस्य सचिव डॉ. कुलजित कौर सदस्य,
प्राचार्य डॉ. नजीरअहमद एम. मकानदार सोबत डॉ. विनायक गानबावले

श्री स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह

श्री स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह उद्घाटन समारंभ प्रसंगी मार्गदर्शन करताना प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर,
डॉ. प्रभा पाटील, प्रो. (डॉ.) सुभाष जाधव, डॉ. पी. के. वाघमारे, डॉ. अंजली उबाळे

शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे वक्तृत्व, निबंध, चित्रकला स्पर्धा उद्घाटन प्रसंगी
प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर यांचे पुष्प देऊन स्वागत करताना डॉ. प्रभा पाटील

श्री स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह पारितोषिक वितरण समारंभ प्रसंगी
प्राचार्य डॉ. बाबासाहेब दुधाळे सोबत प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर, डॉ. पी. के. वाघमारे,
श्री. डी. ए. यादव व इतर मान्यवर

श्री स्वामी विवेकानंद जयंती सप्ताह पारितोषिक वितरण समारंभ प्रसंगी
अध्यक्षीय मनोगत व्यक्त करताना प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

काव्यसंध्या...

महाराष्ट्रातील निमंत्रित नामवंत युवा कवींचे 'काव्यसंध्या २०२५' हे अविस्मरणीय कवी संमेलन संपन्न झाले याप्रसंगी संमेलनाचे उद्घाटक पोलिस उपअधिक्षक मा. समीरसिंह साळवे, संमेलन अध्यक्ष श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी मा. कौस्तुभ गावडे, निमंत्रक प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर यांच्यासह उपस्थित मान्यवर

काव्यसंध्या या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष व श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी मा. कौस्तुभ गावडे मनोगत व्यक्त करताना

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर निमंत्रक म्हणून मनोगत व्यक्त करताना

काव्यसंध्या या कार्यक्रमाचे अध्यक्ष मा. कौस्तुभ गावडे यांचे पुष्पगुच्छ देऊन सत्कार करताना उद्घाटक मा. समीरसिंह साळवे व इतर मान्यवर

काव्यसंध्या या कार्यक्रम प्रसंगी श्री. रोहीत शिंगे कविता सादर करताना सोबत मान्यवर कवी अनंत राऊत, डॉ. स्वप्नील चौधरी, उमेश सुतार, रोहिणी कदम, गुंजन पाटील, विशाल मोहित, विश्वास पाटील आदी मान्यवर कवी

सेवानिवृत्ती समारंभ

सेवानिवृत्ती समारंभ डॉ. डी. सी. कांबळे यांचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

सेवानिवृत्ती समारंभ डॉ. सुनिता वेल्हाळ यांचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

सेवानिवृत्ती समारंभ प्रसंगी श्री. सुनिल महाडिक (अधीक्षक) यांचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

सेवानिवृत्ती समारंभ प्रसंगी श्री. एम. डी. पिरजादे यांचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

अग्रणी महाविद्यालय योजना उपक्रम

'शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत 'प्रसार माध्यमातील रोजगाराच्या संधी' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा प्रसंगी सत्र २ मध्ये मार्गदर्शन करताना प्रो.(डॉ.) अरुण शिंदे सोबत प्रो.(डॉ.) सुभाष जाधव, डॉ.उत्तम जाधव, डॉ.एन. एच. शेख

'प्रसार माध्यमातील रोजगाराच्या संधी' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा प्रसंगी सत्र २ मध्ये मार्गदर्शक डॉ.उत्तम जाधव यांचा सत्कार करताना प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर सोबत प्रो. (डॉ.) सुभाष जाधव, डॉ.एन.एच.शेख, श्री रोहित शिंगे

भारतातील डिजिटल क्रांती
या विषयावर मार्गदर्शन करताना प्रा. मनोहर ए. कोरे

'भारतातील डिजिटल क्रांती व भविष्यवेध'
या विषयावर मार्गदर्शन करताना प्रा. मेहुल ए. जाधव

Lead college workshop-'Empowering Youth Entrepreneurship through Co-Operatives' Guidance by Prof. Dr. Vasantrao Jugale, Dr. Machhindranath Murudkar, Mr. Vijay Patil, Mrs. Aditi Dhokare

Lead college workshop-'Empowering Youth Entrepreneurship through Co-Operatives' Guidance by Dr. Machhindranath Murudkar, Prof. Dr. Vasantrao Jugale, Mr. Vijay Patil, Mrs. Pallavi Hogade

Department of Statistics organized one day workshop on "Statistics Using MS-EXCEL" under lead college scheme, Shivaji University, Kolhapur on Tuesday, 31st December, 2024.

Resource person Mr. Avdhut Dhokare guided to the students and faculty members in second session of workshop titled as "Statistics Using MS-Excel" on 31st December, 2024 organized by Department of Statistics.

राष्ट्रीय सेवा योजना (एन.एस.एस.)

शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर,
विद्यापीठस्तरीय, विशेष श्रमसंस्कार शिबीर
सहभागी विद्यार्थी.

आव्हान कॅम्प अमरावती सहभागी विद्यार्थी
प्रतिक्षा टेकाळे व प्रकाश डोंगरे

कु. प्रीती राजू भिसे, प्रथम क्रमांक
शिवाजी विद्यापीठ
उत्कृष्ट पथसंचलन उत्कर्ष कॅम्प, पुणे.

शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर विद्यापीठस्तरीय,
विशेष श्रमसंस्कार शिबीर, वारूळ येथे
सहभागी विद्यार्थी व संस्थेचे
सी.ई.ओ. मा. कौस्तुभ गावडे साहेब.

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग विशेष
श्रमसंस्कार शिबीर मौजे माले येथे
मा. आमदार अशोकराव माने
(हातकणंगले विधानसभा मतदार संघ)
व मा. सिद्धार्थ शिंदे (राज्यपाल नियुक्त, सिनेट सदस्य
शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर) यांची सदिच्छा भेट

राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग
विशेष श्रमसंस्कार शिबीर मौजे माले येथे
मा. आमदार अमल महाडीक
कोल्हापूर (दक्षिण विधानसभा मतदार संघ)
व मा. लोकनियुक्त
सरपंच राहुल तातोबा कुंभार
यांची सदिच्छा भेट.

कु. वैष्णवी बाबुराव घोडके,
विकसित भारत, युवा संसद,
राज्यस्तरीय कार्यक्रम मुंबई विद्यापीठ.

विशेष श्रमसंस्कार शिबीर माले येथे
उद्घाटन प्रसंगी मा.आमदार अशोकराव माने,
मा. सिद्धार्थ शिंदे आणि
मा. प्राचार्य एस.एम.मणेर

विशेष श्रमसंस्कार शिबिर माले येथे
सहभागी राष्ट्रीय सेवा योजनेचे
स्वयंसेवक श्रमदान करताना

विशेष श्रमसंस्कार शिबिर माले येथे निरोप
समारंभ प्रसंगी मार्गदर्शन करताना
मा. प्राचार्य एस.एम.मणेर

महाविद्यालयाच्या वतीने इंगळी येथील पूरग्रस्त
नागरिकांना अन्नधान्य व जीवनावश्यक
वस्तूंची मदत करताना.

नदीवेस येथे गौरी गणपती निर्माल्य संकलन
करताना राष्ट्रीय सेवा योजनेचे स्वयंसेवक

English Section

2024 - 25

"When I got enough confidence, the stage was gone.. When I was sure of Losing, I won. When I needed People the most, they Left me. When I learnt to dry my Tears, I found a shoulder to Cry on. When I mastered the Skill of Hating, someone started Loving me from the core of the Heart. And, while waiting for Light for Hours when I fell asleep, the Sun came out.. That's LIFE!! No matter what you Plan, you never know what Life has Planned for you Success introduces you to the World. But Failure introduces the World to you. Always be Happy!! Often when we lose Hope and think this is the end God smiles from above and says, "Relax Sweetheart; It's just a Bend, not the End..!""

- Sophia Loren
(Actress)

Co-Editor

Dr. Prabha Patil

INDEX

1	Building Humanity Through Advaita Vedanta (Autobiographical Essay)	Advaita Vednanta Pranav Kharage	B. A. III
2	The Prophet (A Book Review)	Iqrazareen Ayaz Nejkar	B.A.II
3	Nirbhaya ! Unending Rape Crime (One-Act-Play)	Ms. Bhoomika Kamble	B.A. I
4	Dr. Manmohan Singh : An Architect of Economic Reforms in India (Biography)	Ms. Bhoomika Singh	B.A. I
5	Language Of Whatsapp Messages (Linguistic Analysis)	Ms. Pranoti Kokane & Ms. Divya Chavhan	B.A. II
6	A Man Or Bear (Poem)	Dipali Chandrakant Khade	B.Com. I
7	Oh.... Sweet Little Girl (Poem)	Ms. Divya Sawant	B.Com. II
8	Our Garden (Personal Essay)	Tushar Kondekar	B.A. I
9	Prophet Song (A Book Review)	Ruksar Hidaytulla Momin	B.A. II
10	Artificial Intelligence : To Improve Language Skills (Informative Essay)	Ms. Nikita Suresh Patil	B.Com I
11	Exploring The Grandeur Of Panhala Fort: A Historical Journey (Travelogue)	Ms Gayatri Suryawanshi	B.A. I
12	The Plight of CHB Teachers	Ms. Dhanashri Hanbar	B.A. II
13	(Interview) Windows To The World (Poem)	& Ms. Shruti Kamble Iqrazareen Ayaz Nejkar	B.A. II

Autobiographical Essay

Building Humanity Through Advaita - Vedanta

Pranav Kharage, B.A. III

My life has captivated countless generations across the globe. Though my time on this earth was limited to thirty-nine brief years, the essence of my philosophy intertwines traditional values with modern thoughts, embracing both human ethics and transcendental ideas. I believe that my teachings continue to resonate powerfully in today's world. My journey remains a testament to the strength of the human spirit and the pursuit of truth, and I hope to inspire future generations to carry forth this legacy.

Swami Vivekananda, the name was given to one of the leading educational institutions in Maharashtra. Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Kolhapur instil the motto "Education for knowledge, science and culture" among students. It commemorates the past and motivates the future by reminding the record of his sacrifices and achievements. I am honored that my birth anniversary is celebrated as 'International Youth Day,' a reflection of my steadfast belief in the potential of the youth to bring about positive change.

I, Swami Vivekananda, was born as Narendra on January 12, 1863, in the vibrant city of Kolkata. My family, deeply rooted in spirituality, nurtured my early years with a profound religious upbringing where values of faith and introspection were paramount. In 1870, I began my formal education at a school established by the illustrious Ishwarchandra Vidyasagar. It was there that I not only excelled acade-mically — standing first in my matriculating examina-tion—but also cultivated my physical strength through body building.

Following this, I joined the prestigious Presidency College in Kolkata, where I completed my M.A. in Philosophy. Even during my childhood, there were whispers of a deeper calling within me. Dr. Ramchandra Dutt, a relative, recognized my spiritual inclinations and pointed out my early contemplations of renunciation. This path unfolded further when I met my revered guru, Shri Ramakrishna, who recognized my potential to carry on his incomplete mission. I remember the moment vividly when he commanded me, "Narendra will perform the task of enlightening the masses." Despite my initial hesitance, he encouraged me with the conviction that my very being would fulfill this destiny. Under his guidance, I embraced Sanyasa and became Swami Vivekananda.

My journey as a monk was transformative not just for me, but for the world around me. After the Mahasamadhi of Sri Ramakrishna, I, along with Taraknath, another dedicated disciple, established the Ramakrishna Mission, dedicated to societal upliftment and spiritual renewal. The pivotal moment in my life came in 1893 when I represented Hinduism at the World Parliament of Religions held in Chicago. There, I proclaimed the message of spiritual unity and highlighted the necessity of harmonizing spiritual and material progress, which resonated with people across cultures.

Traveling throughout India, I sought to ignite a sense of enthusiasm and patriotism among my fellow countrymen. I spoke with passion, advocating the significance of Hindu Dharma and the spiritual sanctity of Hindustan. My teachings were a clarion call, urging our society to recognize its spiritual heritage while also confronting and reforming its outdated customs, including the caste system. My heart ached for the struggles of common people, propelling me to set aside my renunciation and commit myself to their upliftment. I held firm to the belief that true renunciation lies in the service of others.

As I embarked on my travels to the West, I shared the rich wisdom contained within the Vedas and all sacred scriptures. I conducted inspirational classes and delivered powerful lectures in various forums, striving tirelessly to convey the glory of Hindu culture and civilization. Through my efforts, I played a pivotal role in introducing Indian philosophies, including Vedanta and Yoga, to the Western world, raising awareness of interfaith dialogue and inspiring a revival of Hindu identity in India.

In my teachings, I emphasized various paths to liberation, or mukti: through action (Karma Yoga), devotion (Bhakti Yoga), knowledge (Gyana-Yoga), and meditation (Raja Yoga). I believed these paths were not rival methods, but rather complementary pathways leading to the ultimate realization of the self and union with the divine.

Throughout my life, I conceptualized different visions of God, elucidating how each individual could relate to the divine according to their understanding and faith. I argued that unconditional devotion was paramount and that love for God often manifested in a personal form to bridge the gap between the finite human mind and the infinite. I also spoke of the profound psychological effects of chanting sacred hymns, emphasizing that the words we utter resonate with ideals that elevate our consciousness.

Embracing the fundamental unity of all existence, I championed selfless service as a vital means to attain self-realization. Liberation was not merely an individual endeavor but a collective awakening to the essential divinity within all beings, nurtured through love, detachment, and service transcending barriers and sectarian divides.

As I reflect on my life's journey, I remain dedicated to the ideals of compassion, knowledge, and unity. I aspire to inspire others towards a path that leads not only to self-discovery but also to the greater good for humanity. My mission endures, and my spirit seeks only to uplift and enlighten, advocating for a harmonious convergence of spirituality and everyday life.

Guys, lead a successful, considerate, and healthy existence. Children, never forget that you are the foundation of our nation. I hope the best for you in the future.

❖❖❖

Book Review

The Prophet

Iqrazareen Nejkar, B.A. II

Title of the Book :
The Prophet
Author :
Kahlil Gibran
Publisher :
Alfred A. Knopf (original), various reprints
Language :
English (translated in 100 languages)
Pages :
128 pages (varies depending on edition)
ISBN-10: 0679439295
ISBN-13: 978-0679439294
Rating: 5/5

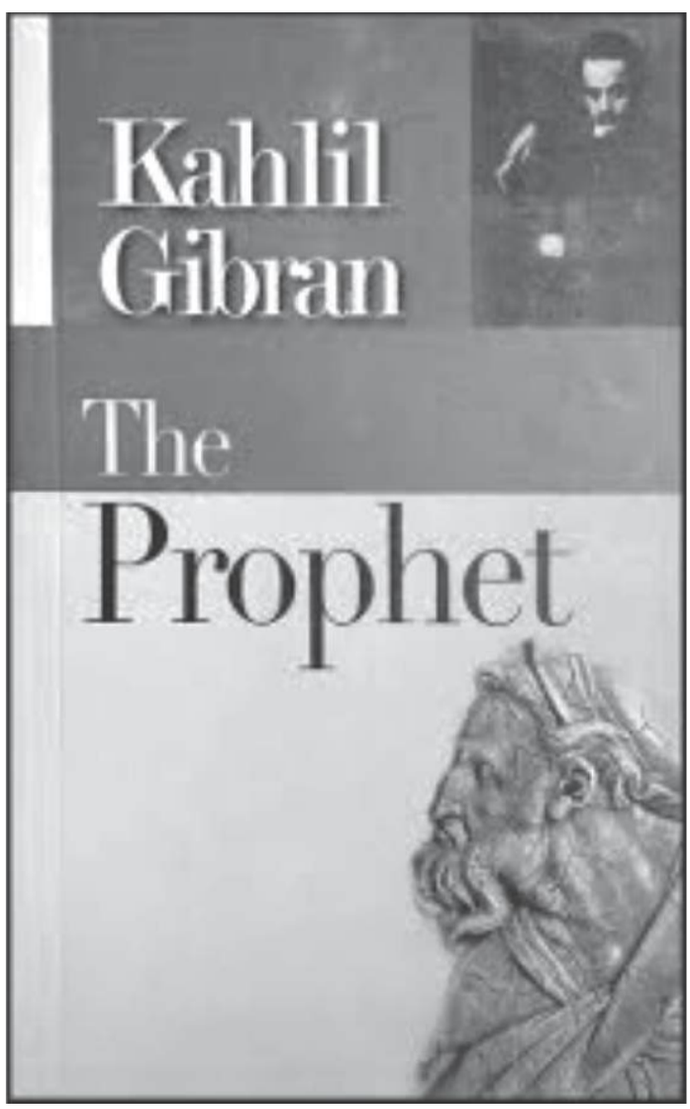

Introduction :

Kahlil Gibran, a Lebanese-American poet and writer, wrote a collection of twenty-six prose poetry tales in English entitled The Prophet. Alfred A. Knopf published it for the first time in 1923. This is Gibran's most famous work. The Prophet has been translated in more than hundred languages, making it one of the most translated writings in history.

The Prophet by Kahlil Gibran is a timeless masterpiece of spiritual literature, exploring the human experience and our relationship with the divine. The poetic and philosophical work continues to inspire and guide readers worldwide. Written in a lyrical and symbolic style, The Prophet is a collection of 26 poetic essays, each addressing aspects of human existence. Through the voice of Almustafa, the wise and compassionate prophet, Gibran offers guidance on love,

marriage, children, work, and death, among other universal themes.

Title:

The title The Prophet is a deliberate and meaningful choice by Kahlil Gibran, conveying the idea of spiritual guidance and wisdom. The book is a fable about the prophet, Al Mustafa who has lived in the city of Orphalese for over twelve years. When he eventually leaves for his home, the inhabitants of Orphalese come to tell him farewell and seek his advice on vital matters of life.

The twenty-six short chapters are prophet's responses to questions posed to him at farewell. These questions are related to Love, Prayer, Joy, Sorrow and pleasures.

It refers to Almustafa, the wise and compassionate prophet who shares his insights with the people of Orphalese. The term "prophet" carries symbolic significance, representing a messenger between the divine and humanity. This simplicity and universality allow readers from diverse backgrounds to connect with the book's themes and messages.

Context:

Gibran wrote *The Prophet* during a period of great social change, drawing on his experience as an immigrant and his blend of Eastern and Western philosophies. The book reflects the author's unique perspective on spirituality, love, and freedom. Gibran's personal struggles with identity, culture, and spirituality informed his writing; his experience as an outsider in America and his longing for his homeland inspired Almustafa's journey. The book's themes of love and self-discovery resonated with the post-World War I era's search for meaning.

Historically, *The Prophet* was first published in 1923, amidst the Roaring Twenties' cultural and artistic renaissance. The book's message of spiritual renewal, individual freedom, and universal love resonated with the era's intellectual and artistic movements. Notably, the book's emphasis on spirituality and inner guidance appealed to those seeking solace from the devastation of war.

Characters:

Almustafa, the prophet, is the central character and narrator of the book. He is a wise and compassionate spiritual leader who has lived among the people of Orphalese for 12 years. As he prepares to leave, he shares his insights on life, love, and spirituality with the people. Almustafa's character embodies universal wisdom, compassion, and understanding.

The people of Orphalese are the recipients of Almustafa's teachings. They are diverse individuals with varying backgrounds, experiences, and questions. Through their inquiries, Gibran explores fundamental human concerns, such as love, freedom, and identity.

Amitra is a seeress from the temple of Orphalese and the woman who first believed in Almustafa, Almitra urges the prophet to speak to the people about the life issues at the heart of each prose poem. She brings up the issues of love, marriage, and death.

The temple priest and priestess repre-

sent traditional religiosity and organized religion. They are initially skeptical of Almustafa's teachings but eventually come to respect his wisdom.

Themes:

Almustafa, the prophet, is waiting for the ship that will transport him back "to the isle of his birth." Now it has arrived, and mourning people of Orphalese assemble to hear his parting words of wisdom before he goes. Almustafa advises his audience on a variety of themes in the 26 prose poems.

Love and Relationships: Gibran explores the complexities of love, highlighting its transformative power and redemptive qualities. Almustafa's teachings emphasize the importance of selfless love, compassion, and understanding in human connections.

Freedom and Individuality: The book champions individual freedom, encouraging readers to break free from constraints and forge their own paths. Almustafa's wisdom inspires self-discovery, autonomy, and personal growth.

Good and evil: Gibran examines that evil is one's inherent virtue that has been tainted by spiritual hunger and yearning. It represents the lack of good. "You are not evil when you are not good," but one is disconnected from the good that exists in oneself. Goodness is rooted in one's desire to develop in goodness.

Writing Style:

The Prophet is a creative synthesis of fable, prose poetry, and visionary insight. The features of prose poetry allow Kahlil Gibran's ideas to flow unhindered by metrical structure while yet being represented in poetry's harmony, rhythm, and picture. The Prophet is written in prose poetry, which is a hybrid form in which poetry's methods and figurative language are interwoven into prose. His style is full of vivid metaphors and allegorical language that elicit strong emotions and stimulate contemplation. Kahlil Gibran's poetry is filled with vivid imagery and symbolism.

My Thoughts:

Reading *The Prophet* has been a profoundly moving experience. Gibran's timeless wisdom resonated deeply within me, evoking feelings of introspection and self-reflection. His exploration of love, freedom, and spirituality struck a chord, reminding me of the importance of living authentically.

I was particularly inspired by Almustafa's teachings on love and relationships. Gibran's concept of selfless love and compassion resonated with my own values, inspiring me to reevaluate my connections with others. This work reminded me that true love is not possessive or conditional but rather a liberating force.

❖❖❖

Nirbhaya ! Unending Rape Crime

Bhoomika Kamble, B.A. I

One - Act Play

On the evening of December 16, 2012, Nirbhaya and her male companion were thrown off a moving bus in South Delhi after being gang-raped and attacked by six individuals. On December 29, the victim passed away at a hospital in Singapore. It was reported that "more than six 'Nirbhayas' are being created in Delhi every day" and that little girls as young as three were being raped. It tells the tale of an unidentified Nirbhaya.

[The time is 5:30 p.m. Winter has arrived. The sun is going down. The atmosphere was brightened by the sun's beams. There is a chirping of birds. The mob is hurrying by on their way home. Mother is in the kitchen with Ashu. On the dining table, Meeta is reading a book. Geeta is reading the newspaper as usual after getting up. Tea is being enjoyed by everybody.]

Geeta : *(screamed abruptly)* Got the justice! I have a great deal of respect for those who have stood up to injustice and for my sister, who has been devastated by society's caprices.

[The other three give her a startled glance]

Meeta : I don't believe society plays a significant influence. The offenders ought to face consequences. And I believe that justice is served appropriately. Thousands of civilian demonstrators staged peaceful protests and candlelight vigils outside India Gate in the Nirbhaya case, which ultimately resulted in a reform to the penal code and the establishment of a fast-track court to try the perpetrators.

Geeta : What you are presenting is merely one perspective. The responsibility for change lies within society itself.

[Holding up a newspaper and speaking earnestly to Meeta]

It is intolerable to read about the plight of that girl. Look at this! In Kopardi, a young girl in the fifth grade was horrifically raped. Across Maharashtra, numerous silent rallies have taken place in response. Consequently, the entire nation has focused on the outcome of this tragic event. While we cannot bring back that innocent girl, it is at least reassuring that the perpetrators faced justice. This is a significant step! Following the protests, there has been a notable rise in the annual reporting of

rapes, suggesting that survivors of sexual assault are increasingly willing to come forward.

Tushar : However, negative behaviors continue to persist in society, do they not?

Geeta : Indeed! Such occurrences are still prevalent in our society. Is it feasible to alter the mindset of these cruel individuals? How can we transform society? The violence and brutality against women will persist until there is a shift in their mentality.

Meeta : Mentality? The extent of cruelty among young offenders can be assessed from the incidents of December 26, 2012, in Delhi, known as the Nirbhaya case, and the Shakti Mill incident. These two events sparked widespread outrage across India, shocking the entire nation and leading to protests. They have come to represent the struggle of women to combat rape and violence in India.

Geeta : The societal factors contribute significantly to this ruthless mindset, which is rooted in a typical patriarchal attitude.

Tushar : Social media is amplifying the inequality faced by women and disseminating harmful content.

Meeta : In an effort to boost television ratings, they often portray situations that are excessively unrealistic.

Tushar : Gender equality exists primarily in legal texts, rather than in practice. Geeta: Such cruel behaviors have a detrimental impact on society, further perpetuating gender inequality across the nation and indirectly endorsing male dominance.

Meeta : *(nodding in agreement)* To achieve true equality, it is essential for both society and the government to actively promote women's empowerment initiatives.

Tushar : I believe that society is deeply corrupt. This corruption extends to politicians, government officials, and the bureaucracy; it seems that everyone is involved. If one examines the situation closely, it becomes evident that the majority of crimes are committed in the name of these individuals. (In a nervous tone) Furthermore, the concept of 'unity in diversity' has significantly deteriorated, as people's mindsets have become tainted. Individuals are now focused on asserting the superiority of their own caste or religion over others.

Tushar : How disgraceful this is! In the past, India was renowned for its great leaders such as Ambedkar, Gandhiji, Shahu, Azad & Savarkar, who dedicated themselves to the nation's welfare.

[Looking out the window, he continued]

During the era of Shivaji Maharaja, every woman was treated with dignity and respect by these men.

If a woman was dishonored, the offender faced severe consequences, including the amputation of hands and feet. It is truly lamentable to witness the current plight of women, which has become exceedingly dire.

Aai : *(emotionally conveying her sentiments)* The prevailing principle in society regarding women is one of survival or demise.

Meeta : That is not the case anymore! The societal landscape has transformed. Women are now advancing alongside men in all sectors due to the pursuit of equality. However, there remain two aspects to women's status; while many women are progressing in various fields, some are still constrained by traditional rituals and customs.

Meeta : The legacy of devoted women continues to exist in our country. Today, we witness numerous women courageously leading the nation, drawing inspiration from remarkable women of the past.

Tushar : Indeed, both the government and various NGOs are making significant efforts towards women's empowerment through a range of initiatives, including self-defense workshops, informational sessions and training provided by social institutions and various government departments in India.

Geeta : In my opinion, severe penalties should be imposed for crimes against women. Additionally, governments ought to strengthen and enhance the police force's capabilities. Social media platforms such as WhatsApp, Facebook, Twitter, and others can serve as valuable tools for promoting women's safety and raising awareness among the younger generation. [Extending hands towards Snehal] Meeta: Indeed, it is essential to foster gender equality and societal cohesion in the minds of every citizen in our nation.

Aai : The importance of the 'Nirbhaya' movement extends beyond the specific incident; it has also sparked discussions about similar occurrences that took place before and after it.

Geeta : Indeed, a meaningful dialogue surrounding sexual violence has been established. Activists and journalists are focusing on topics that are often overlooked by mainstream discussions, such as caste-based sexual violence in rural communities and the issue of marital rape.

Tushar : Discussions on Twitter and Facebook concerning sexual politics and violence have also turned their attention to the 'unknown Nirbhayas.' The 'Nirbhaya' movement is celebrated as a resurgence in the struggle for gender equality.

[As the sun sets, it leaves a warm reddish-pink hue before darkness falls. Geeta, Meeta, Tushar, and their mother remain optimistic about a brighter future.]

Biographical Essay

Dr. Manmohan Singh : An Architect of Economic Reforms in India

Bhoomika Kamble, B. A. I

Biography

Dr. Manmohan Singh was the architect of the historic economic reforms of 1991 and served as prime minister twice. The 13th Prime Minister of India, Manmohan Singh, was a mystery surrounded by paradoxes. Though he was criticised for his alleged lack of political savvy, he is revered as the mastermind behind India's economic development, and his legacy is a complicated tapestry filled with both successes and setbacks.

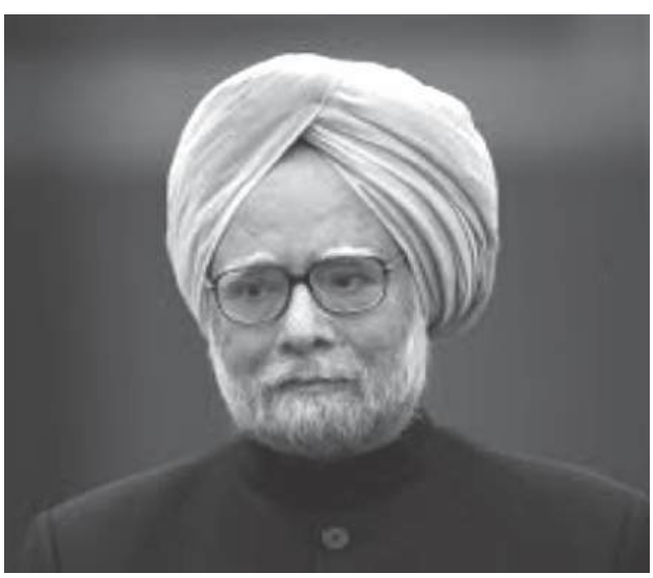

Dr. Manmohan Singh, a member of the Indian National Congress Party, was the country's Prime Minister from 2004 until 2014. Singh, the first Sikh to hold the position of prime minister of this country, held the office for an unusual two terms, from 2004 to 2014.In 1932, Singh was born into a Khatri family in the village of Gah in the Chakwal district of West Punjab (now Pakistan). He completed his schooling in Urdu before the Partition of India. After the Partition of India, he moved to Amritsar and continued his studies at the Hindu University, Amritsar and the Punjab University, before earning a degree in economics from St John's College, Cambridge.After completing his education, Manmohan Singh began his career as a lecturer at the University of the Punjab and went on to earn his PhD from Oxford University in 1962.

Early Career:

Prior to becoming a Reader in the Economics Department of Punjab University in 1959, he was a Senior Lecturer in Economics at Punjab University from 1957 to 1959. Before joining the United Nations Conference on Trade and Development (UNCTAD) from 1966 to 1969, he served as a lecturer from 1963 to 1965. He helped to guarantee developing countries' fair participation in growth at UNCTAD, which was founded in 1964. His experience earned him a position as a professor of international trade at the University of Delhi and an advisor to the Ministry of Foreign Trade.

He began working for the Ministry of Finance in 1972 as the Chief Economic Advisor, and in 1976 he was appointed Secretary of the Finance Ministry. His economic expertise helped him advance, and he was appointed to the Planning Commission, which oversaw India's Five-Year Plans, where he remained until 1982. He was named Governor of the Reserve Bank of India that year, a role he maintained until 1985.

He rejoined the Planning Commission in 1985 and continued to serve as Deputy Chairman until 1987. He then went on to work at the South Commission, where he remained until November 1990. He served as Prime Minister Chandra Shekhar's economic advisor after returning to India, and in 1991 he was named Chairman of the University Grants Commission (UGC).

Political Career

When he accepted Prime Minister P.V. Narasimha Rao's invitation to become Finance Minister in 1991, his career took a dramatic shift. This was a turning point in his career and the economic history of India. His reforms and visionary leadership saved India from economic collapse and left a lasting impact on the country's economic future.

As the Finance Minister of India

India experienced its worst economic crisis since gaining its independence in 1991. Rising oil costs and a drop in remittances from Indian workers overseas were the results of the Gulf War in 1990–1991. With a fiscal deficit of about 8% of GDP, a balance of payments crisis was imminent. The foreign exchange reserves fell to only $1 billion, and the current account deficit was almost 3.5% of GDP.

The International Monetary Fund (IMF) consented to provide India with financial support to alleviate the crisis, provided that substantial economic changes were implemented. As a result, the Indian government took revolutionary actions, such as abolishing the Licence Raj and starting the liberalization process.

Liberalization Measures

1. Under Dr. Singh's direction, the government implemented extensive economic deregulation changes. To make exports more competitive, import taxes were lowered and the value of the Indian rupee was depreciated. The communist model gave way to a capitalist one, and measures were put in place to relax licensing requirements, reduce taxes and tariffs, and remove obstacles to foreign investment and commerce.
2. Due to the reduction of public monopolies, private businesses were able to flourish. The foreign direct investment (FDI) cap was increased from 40% to 51%, and industrial licensing was

eliminated for the majority of industries, with the exception of pharmaceuticals, alcohol, tobacco, explosives, and hazardous chemicals

3. Reducing prohibitions on foreign direct investment and privatizing public sector businesses led to historically high economic growth. After liberalization, India's growth rate increased from 3% before to 8–9%.
4. The Narasimha Rao government was voted out in 1996, in part because of poor performance in certain areas, even though the reforms helped India enter a period of significant economic growth. However, P. Chidambaram praised Dr.Singh's revolutionary vision and he received broad praise for leading India towards a market economy.

As a Prime Minister of India

Following the 2004 general elections, the Indian National Congress (INC) established the United Progressive Alliance (UPA) alongside its partners.

Mrs.Gandhi astonished numerous people by selecting Manmohan Singh as the Prime Minister, given his reputation for economic knowledge and a clean political background. He commencedhis initial term as Prime Minister on May 22, 2004. After the UPA won a majority in the 2009 general elections, Dr Manmohan Singh became only the second person after Jawaharlal Nehru to serve two consecutive terms as Prime Minister.Though his second term was marked by controversies over coal rationing and 2G spectrum issues, his economic and social initiatives left lasting impression.Dr. Singh resigned after the 2014 general election.

As the world's most qualified Prime Minister, he holds multiple honorary degrees, including honorary Doctor of Letters, Doctor of Civil Law, Doctor of Social Sciences, and Doctor of Laws.

❖❖❖

Language of Whatsapp Messages

Pranoti Kokane & Divya Chavan, B.A. II

Linguistic Analysis

With its platform, WhatsApp allows users to communicate, making it the most popular messaging program. People may quickly exchange documents and make phone calls in addition to texting. The program supports texting in many other languages, even though the majority of users mostly speak Hindi or English. Furthermore, using the program effectively does not need knowing another language.

Introduction:

Smartphones are becoming increasingly popular as a means of communicating with others on a regular basis. WhatsApp Messenger is one of the most popular programs right now. WhatsApp Messenger is an upgraded version of the original Short Message Service (SMS).It is a popular messaging app.

Language is more than just a means of communication; it is a tool that allows humans to generate a variety of meaningful utterances. Hence, I am interested in what SMS styles are used in WhatsApp Messenger and what factors are influencing the use of SMS styles.When users use WhatsApp Messenger, they want to create and send several messages rapidly. They dislike wasting time only to compose messages. This issue motivates them to discover a solution to write faster and more efficient messages in order to save more time. As a result, WhatsApp Messenger users become more creative when sending messages, employing tactics that produce different linguistic styles. The styles used are clipping, substitution of words with numbers, coinage style, and a combination of lowercase and uppercase. The relationship and the age gap between the sender and receiver are the factors involved in such usages.

Clipping:

Clippingis one of the word formation processes which shortens a polysyllabic word. Clipping technique is frequently used in WhatsApp Messenger not because users wish to create new words but rather to save the quantity of characters, spaces, and internet data.

The clipping style, for example, is a popular message-writing technique. This method shortens one or more syllable letters to improve efficiency (for example, "have" becomes "hve", "because" becomes "bcoz", sorry becomes “sry” and "thanks" becomes "Tqs/ thnks"). In brief, users frequently employ several SMS styles.

Substitution of Letter with Number:

Numerous characters have been changed to numerals. As long as the numbers that are used to replace the letters have roughly similar shapes, it is intended to modify the letters. Such a model is written to

demonstrate stylishness and attractiveness.

e.g. I'll b waitin9 4 u in the 9arden

good night becomes "gud ni8"

C U 2moro

2nite for "tonight"

b4 for "before"

Neologism:

Neologism is widely accepted in social platforms.The neologism is formed by combination or inclusion of elements, especially affixation, blending, compounding and acronymization.

Eg. Chatiquette, Hash tag, meme, selfie, twitterholic, vodcast, webinar, netiquette, netizen, blog, cyber-bully, egghead etc.

Acronyms:

Acronyms are used on social platforms in recent times because of the character limits, simplicity and effectiveness of messages.

For example:

ASAP	As soon as possible	CU	See you
BTW	Back to work	CMB	Call me back
B4	Before	F2F	Face to face
BFF	Best friend forever	IDK	I don't know
ILU	I love you	OMG	Oh my God

Coinage style:

Coinage style is used to convert a word into a symbol with the same meaning. According to Azhar (2010), coinage style is a type of writing in which a symbol represents a word. The symbols are selected based on user preferences, which means that they can still understand the logical connection between the symbols and the referred phrases.

e.g. I hv 2 go now & please tell ur class to study independently

Lengthening words with additional consonants or vowels:

Doubling or multiplying letters means emphasis like:

e.g. Thank you SOOOOO MUCH

Combination of Lowercase and Uppercase Style:

There is no hard-and-fast rule when it comes to combining lowercase and uppercase letters because it all depends on the individual.

e.g. I Want To have a luncH /Miss, How long will The test last?

Emoji/Emoticons:

Emotions cannot be seen in online texting, that is why emojis are used to intensify messages (Kadir, Maros, & Hamid, 2012). From the collected data, the most used were the different smileys, heart, and other emojis to add to the meaning of the messages they want to convey.

Conclusions:

The linguistic elements of WhatsApp messages are employed for a comfortable and effective contact, as well as to govern the constraints of online communication. The usage of such SMS styles in WhatsApp Messenger was inspired by the message recipient. As can be observed, the recipient influences the sender's language style selection.This indicates that the linguistic style chosen depends on the relationship between the recipient and the sender. For example, a student's SMS style to a teacher differed significantly from that used to a friend. A teacher's communication style was more formal than that of a friend.Speech accommodation is also thought to be one of the elements that impact the usage of SMS

styles. It may be described as the alteration of style in a certain encounter. WhatsApp chats can be such a rich source of creative and spontaneous language aimed towards greater personalised expression.

❖❖❖

A Man Or Bear

A man or a bear, who would you choose?
Always choose the bear.
And I'll always choose to die
whatever they do,
They wouldn't blame any clothes.

"Stay alert, lil girl" they warmed me young,
"Strangers are strangerous, stay away, run !"
"Don't let them touch you, conceal, don't feel."
"Your body's a treasure, keep it sealed."
But no one told me what to do
When love felt wrong from hands I knew
When family's touch became too tight,
Was it my fault? Was it my dress that right?

They say, "Why was she there?"
"What did she wear?"
But never ask, "Why did he dare?"
They teach their daughters to fear the dark,
But never their sons to guard their hearts,
Some sit beside you, hold your peace.
And when she speaks, don't turn away.
Stand, fight, change, don't let her pray.
For safety in silence, for nights to erose,
for a world that listens only too late

So, who would you choose?
A bear or A man?
For the world never taught her
whom she should fear.

Dipali Chandrakant Khade,
B. Com. I

Oh... Sweet Little Girl

Oh... sweet little girl
you have to fly
you have to run
you have to desire
you have to dream
for live like queen

Oh... sweet little girl
you have to talk
you have to think
you have to learn
you have to fight
for achieve your goals
Oh... sweet little girl

you have to love
you have to brave
you have to take risk
you have to dream
for a beautiful life...

Divya Sawant,
B.Com. II

Personal Essay

Our Garden

Tushar Kondekar, B.A. I

We have a farmhouse. Around my house there is a lot of space, where we have grown a beautiful garden. We all are the lovers of nature. We like to live in natural surroundings. I personally always think that each and every person should get a natural place to live in. We all really enjoy living in natural surroundings where there are the birds, beautiful green trees.

We all have read in the stories that in the old times kings were having very spacious gardens where they would plant various types of trees. Acres of lands were used for gardening by them. Trees of flowers, fruits and medicines were planted.

Francis Bacon says about gardening that it is "the purest of human pleasures" and "the greatest refreshment to the spirits of man". He also has stated that if there is no garden, "buildings and palaces are but gross handy-works."

Garden is such a place where our mind gets relaxation. Greenery gives peace to our eyes and mind. In our garden we have planted the trees of Jasmine, Marigold, Sunflower, Champa and Roses. We have also planted the trees like Mango, Guava, Pomegranate, Amla etc. Some medicinal plants have also been planted in our garden like Neem, Tulsi, Aloe Vera, Turmeric etc. For our household, we have also planted the vegetables like fenugreek, drumstick, eggplant, tomatoes, coriander, curry leaves, radish, gourd, bitter gourd etc. that is why we always get the fresh vegetables for our kitchen.

I remember my father had planted many of the trees in this garden when I was a child. Not only my father but my grandfather also had planted many of the trees of Mango and he himself with his own hands had watered them in the summer seasons. I remember we were having a Mango tree in our courtyard that was planted by my grandfather and on that Mango tree there was a vine of Jasmine and in the summer season we would get a lot of flowers from that Jasmine vine. We used to wear those flowers in our hair. In the childhood, I would play in this garden with my cousins many of the sports in morning as well as in the evening after school hours. We would get the enough sunshine in the morning; we have enjoyed that sun bath in our childhood that today's children are missing. We had many cattle in our garden these cattle would provide us the fresh milk.

In the morning, many of the sparrows come to our garden where my father keeps throwing the rice for those sparrows. When these sparrows are picking those rice grains with their beaks it is a very beautiful scene to watch and it gives a lot of satisfaction when we provide the food to such innocent beings.

It is a daily practice of my father to keep feeding these sparrows from morning till evening. Not only these sparrows but the crows and different types of other birds also come to our garden to pick the rice grains. We also have a well in our garden. We use its

water to the plants as well as for our household and to our farm.

These days the children of our neighbours play in our garden. It is a beautiful scene to watch. The fragrance of the beautiful flowers seems so pleasant in the morning as well as in the evening different types of birds come to the trees and make their nest on them. The chirping of those birds sounds so pleasant; the song of the Koyal bird is nothing but a feast to our ears in the spring time.

My father and we all remaining family members we give the water as well as the manures to the trees in the garden. Whosoever comes to visit our home, they get enamoured of our garden. They rest for some time in our garden. A special attraction in our garden is a swing; each and every person likes that swing. Not only the children but the people from all age groups do enjoy that swing.

It is my favourite past time to spend time in the garden either working or just sitting under the trees and watching the beautiful scenario or just strolling in the garden gives a lot of peace to mind. It takes away your all stress and tensions in the life.

Whenever my friends and relatives come to our house they do spend the time working in our garden. They say that whenever they work in the garden they forget all the worries in the world. And really it is a fact that gardening or working in the farm gives peace and satisfaction to our mind because we are actually engaged in some work. Otherwise in today's world we all are engaged in the online activities on our phone. It is the real world created by the God himself and not the virtual world. So that it is really a stress buster.

In the evening time my mother and my aunts and my sisters- in- law sit in the garden and chat. It is a daily routine of them. It is a meeting place for them.

In the summer season the children in our house and neighbourhood gather together in the garden and take the lunch.

Some people make complaint that they do not have the enough space to prepare the garden but whatever space you get make the most of it and prepare the garden. These days a new concept is flourishing that is terrace gardening. Here in the terrace gardening people use their terrace to prepare the garden. They plant various types of trees, it may be the medicinal ones or the vegetables that they need in their household. Whatever waste comes out of the house especially from kitchen they use it as manure for those trees. With the help of this idea we all can prepare a very beautiful garden. As they say where there is a will there is a way. So if you really wish to prepare the garden, you can make use of the space you have available in your house and your surroundings.

As our garden is a place of relaxation same way in our life also our relatives and friends, they serve the same purpose as a garden does. They also give a type of solace and relaxation to our minds. So, we all not only should prepare the garden around the house but in our life also we should cultivate and grow a garden which has the people who help us to grow in our life and who make our life beautiful and worthy of living.

❖❖❖

Book Review

Prophet Song
A Book Review

Ruskar Hidaytulla Momin, B.A. II

Title of the Novel : **Prophet Song**
(Winner of the Booker Prize 2023)
Author : **Paul Lynch**
Publisher : **Oneworld**
publication Date : **10 September 2023**
Language : **English**
Pages : **320 pages**
Country of origin : **United Kingdom.**
ISBN 10: - 0861546865
ISBN 13: - 9780861546862
Rating: - 4.3 out of 5

About the author :

Paul Lynch is an Irish novelist known for his poetic, lyrical style and exploration of complex themes. He has published five novels and has won several awards, including the 2018 Kerry Group Irish Fiction Award and the 2023 Booker Prize for Prophet Song.

Introduction :

Prophet Song is a dystopian novel that uses the iconic imagery of Ireland to create an atmospherically overwhelming novel. The quality of writing is exceptional and the lack of punctuation adds to the urgency of what is unfolding. The novel is melodious thanks to Lunch's long sentences, but the pages are packed with jarring word choice.

Context :

Eilish stack is an ordinary Irish woman. She lives in Dublin with her husband. Larry and her children Mark (16),Molly (14), Bailey (12), and Ben (an -infant). Eilish works as a biologist and Larry is a representative of Ireland's teacher's union. Their lives are torn apart when new political changes shift the culture of Ireland. The government passes on emergency powers act, which grants the government and security forces full authority over the law. This effectively suspends the constitution and empowers secret police organization to arrest and detain people without trial or official charges. As a union leader, Larry is at the top of the list of suspects for this new charged government.

At first, Eilish tries to maintain a sense of normalcy for her family. As country people like Larry are disappearing. Citizens like Eilish are confused about what to do. Eilish worries for children's safety. Eilish has a sister named Aine who lives in Canada.

Mark is sent a summons to report to mandatory military duty after his 17th birthday even though he is still in school. Eilish struggles to maintain harmony in her household. Molly develops depression band Bailey becomes angry. The rebel army fight all over Ireland and war comes to Dublin. Air raids destroy entire parts of the city, but Eilish's neighbourhood is momentarily freed by the rebels. Eilish can't get in touch with Simon and discovers that Meave has successfully smuggled Simon to safety.

The rebel's victory is tentative and their control over the neighbourhood is just as oppressive as the regime's War continues and a bomb is dropped in the neighbourhood.

Bailey is injured in the blast and requires surgery. Many hospitals have been destroyed in the war, but Eilish finally finds a hospital that admits Bailey for surgery. The next day, Eilish braves snipers to cross the bridge to the hospital only to be told that Bailey has been moved to a military hospital. The military hospital has no record of Bailey's admittance. Eilish finds Bailey in the morgue. He has been tortured and murdered, just after his 13th birthday.

Eilish, Molly and Ben make their way to the border they take buses, vans and sometimes walk. The journey to the border with Northern Ireland is strenuous and chaotic. Thousands of people are trying to flee Ireland, and corrupt checkpoints on the way to the border take money and dignity away from the refugees. Eilish shames the man and pays her way across the border with her children. Eilish cute Molly hair to protect her against lecherous men who take advantages of refugees vulnerability

In Northern Ireland, the remaining stacks are driven to an abandoned warehouse. Dozens of people stay in this warehouse for days, braving the cold and the lack of utilities and food. Finally, Eilish and her children are brought to the sea, where boats are waiting to soil then away Molly grows afraid to the uncertainty of the dangerous voyage, but Eilish has a renewed sense of hope for the future.She is determined to cross the sea and find a new life and future for her children ,then she has truly given in to the abuse and fear of fascism

Prophet Song ends with Eilish bringing her children closer to her, resolved to purpose the sea.

Characters:

Eilish stack, the protagonist, a scientist and mother of four who tries to keep her family together as Ireland descends into totalitarianism. Lary stack, Eilish husband is a teacher and trade union leader who is arrested and disappears early in the story. Mark stack is Tge stack's eldest son, who is called up for military service but instead joins the rebel forces fighting against the regime. Mally stack is the stack's 14 -years old daughter who struggles with depression as the family situation deteriorates. Bailey stack is the stack's 13-year-old son whose tragio fate serve as a turning point in the story. Ben stack is the stack's infant son, who is caught up in the families desperate bid to escape Ireland. Simon is Eilish's father, who suffers from dementia and is eventually smuggled to safety in Canada. Anie is Eilish's sister, who lives in Canada and helps the family from a far Maeve is a mysterious figure who helps smuggle people out of Ireland and offers Eilish a chance to escape

Writing Style:

Paul Lynch's writing style in *Prophet Song* is distinct and innovative, contributing to the novel's unique narrative voice and emotional impact. Some notable features include like Lyricism and poetry, stream of Consciousness, Fragmented Sentences, Lack of Punctuation, Vivid Imagery, Intimate Narrative voice, Economical dialogue, Influences -Lynch's style draws from Irish literary traditions, folklore and the country's rugged landscape.

My Thoughts:

Though Lynch's writing style difficult to follow, *Prophet Song* is a moving novel. This is a must-read book.

❖❖❖

Scientific Essay

Artificial Intelligence To Improve Language Skills

Nikita Patil, B. Com. I

Informative :

Enhancing your language abilities is among the most fulfilling endeavors one can undertake, as it allows for more effective communication and fosters connections with individuals globally. Language learners can employ various fundamental techniques to refine their skills and attain fluency in their chosen language. By diligently applying these techniques, you can elevate the quality of your conversations and interactions across diverse contexts, including social gatherings, travel, professional environments, and social media platforms.

The word AI stands for artificial intelligence, a computer based simulation of human intelligence meant to act like human. AI is one of the driving forces behind the 4.0 industries revolution, making teaching & learning more accessible in schools. The AI provides a positive learning environment for learning English. Depending on the learner's current level of English, career needs, or hobbies, it has much potential to create a customized environment where student can simultaneously use their sense to learn English. AI boosts practical abilities like writing & offers a trustworthy simulation dialogue platform like spoken English it maximize the teaching impact of English in English language teaching while increasing students practice ability. With the advantage of technology & platforms, learning English has gotten simpler.

Artificial Intelligence technology provides the chance to enhance English linguistic competence. Student may comprehend English more quickly because many different learning technologies are available. Students get access to a wide variety of ELT apps that are built on AI technology. These technologies include Google Translate, Text to speech (TTS), English Able, Orai, Elsa, Chatbot, Duolingo, Neo platforms & many others.

Everyone has been affected by the industrial period to be able to adapt to quick changes. Globalization & the fourth industrial revolution have brought us new creative opportunities & technological problems. As a result, technology is crucial in transmitting information through text, pictures, & sound

(Rahayu & pujiyono, 2017). Technology was developed to make human jobs & hobbies easier. Artificial intelligence is a technology that is actively being developed. Using AI as a language instructor AI delivers persistent, customized instruction, giving learned the copious amounts of feedback & scaffolding exercises required to attain fluency, all in a low-stakes setting (learners are more likely to take chance & make mistakes).

With the rise of technology & digital platforms, English teaching & learning have grown simpler. Now there is a chance to develop your English-language abilities. As a result, if a machine could teach English, perhaps we wouldn't need English. Teachers in the classroom or English education (shin, 2018). The fourth revolution does not thus need to replace the English education. An artificial intelligence based English class modes should instead be developed in conjunction with the teaching & learning of English. An effective combination to increase global competency is language literacy & digital literacy. The important function of AI is to look at AI technologies in English language teaching (ELT).

Teaching English Language Through Artificial Intelligence

AI enabled tools are a branch of computer assisted language learning for learning foreign languages. A wide range of advancement in foreign language instruction is made possible by AI thanks to the exponential growth of technology for extensive data management & natural language processing. English Language instruction aims to increase student's ability to engage with people from other countries. The area of teaching English with artificial intelligence (AI) is demanding & innovative. Language proficiency & digital proficiency make an excellent match in AI to boost global competency, like studying English. Digital learning technology likewise depends heavily on personalized material. Artificial Intelli-gence (AI) is defined in the current study as applying AI Systems for teaching & learning English to enhance organizing, arranging, & choosing content.

Through the human computer interface students may connect with AI, which enhance the authenticity of language setting English learning environments are altered by AI.

English learning become, more stereoscopic & visual via integrating & rationally understanding data such as visuals, voice, & text in an intelligent gadget. Students in English classes have better practical skills because of artificial intelligence teachers & students must understand how to operate a system & find quick solution to issues for technology to be effectively applied in English language teaching (ELT). As a result, as AI is used to teach English, student practical operational capacity rises.

As one of the most sophisticated information systems in the world at first, artificial intelligence technology studies how robots can do intelligent tasks that only human can complete. The advancement of technology also makes is simpler for us to do some tasks, including studying & learning English. AI technology is one of the technologies that is frequently discussed among the general public. Numerous new opportunities are being created by technology for language learning. Developing a computer system that generates & translates English language fragments has been quit challenging. Language emerged among intelligence is a way of communication, which is one reason for the problem. The growth of digital platforms has made teaching & studying English simpler. The text processing of a language serves as the foundation for AI. Therefore, utilizing AI technology would improve the teaching & learning of foreign languages.

AI Contributes to disseminating varied information & enhances the effectiveness of English learning the availability of various forms of educational techno-logy makes it simples for these students to comprehend what the instructor has conveyed. Even kids may efficiently study without needing to speak with profess-OES in person. Many applications for learning languages. Based on Artificial Intelligence (AT) technology may be utilized by English instructors, students, & learners.

The following are some AI technology that can be applied..

Google Translate

Google Translate can define words and pronounce words in a new language. The users may instantly interpret street signs using the smartphone app "Translate." Websites may be translated into some languages using Google Translate as well. Although Google has produced many user tools, Google Translate may be the most crucial program, accessed at http://google.com/translate (Smallwood, 2015, p. 51). Even a translator has been used in place of text speech. Google Board has already been connected with programs like Google Translate. Therefore, translating from Indonesian to English or vice versa is as simple as typing. According to Covili (2016), Google Translate is notable for five reasons, including the following: Up to 50 languages are supported by Google Translate. Using Google Translate, users may translate complete documents. The primary use of Google Translate in teaching and learning English is as an online translator. Students may use it to translate words, phrases, sentences, and paragraphs from Indonesian to English or Indonesian, frequently used in translation exercises. To check the spelling of terms that result from errors, utilize Google Translate. When it comes to verifying English spelling, it is pretty helpful. You may use

Google Translate to learn how to pronounce words in other languages. Google Translate may be used by students who wish to study English for free, mainly to learn how to pronounce words.

Translating Texts to Speech As the Second Example of (AI)

Text-to-speech is an extra capability of Google Translate. The text-to-speech feature of Google Translate allows words translated from several languages, including English, to be uttered in various languages. Google Translates text-to- speech tool reads words more smoothly and with a less flat tone than the Competition.

A Text-To-Voice system is a device that can automatically phonetically translate text into speech (the arrangement of phonemes to form an address). Because this system has an infinite vocabulary, it can pronounce any word. Regarding instructing and learning English, Text-To-Speech (TTS) may turn computer-generated text into pronunciation (audio), where the pronunciation can be modified for speed and intonation, and the output audio format can be recorded as an audio file. TTS technology may enhance English learning materials and speed up the teaching and learning process, particularly in the English laboratory (Yudhishthira, 2016).

Chatbot

The newest technology created to connect with both people & Computers automatically are chat-bots, one of the artificially intelligent Conversational systems. Previous research ha has shown of Chatbot the effectiveness as learning tool, particularly for English language learns. The created Chatbot application will function as a conversation buddy for English learners & teachers either vocally general, may be conducted in general, Conversations may be writing, & therefore. The Conversations may user should be able. To practice both. Grammar mistake Correction of a daily record feature are required to support the goal of the Chatbot application as a tool For English conversation training

Duolingo

Visit the Duolingo website to become fluent in many language. A software application called Duolingo employs a way of learning a language via a game – like format that involves matching words & completing incomplete sentences. This strategy teaches students the syntax, vocabulary, & phrases necessary for constructing sentences. No of the student's current levels of English proficiency. Duolingo to starts by evaluating its users to determine their skill levels & then provides them with teaching material tailored to those levels.

Users of Duolingo who take the exam will get insight into their current level of English proficiency. The users of this program will then be able to track their progress in improving their English language ability.

Based on AI of the search in improve to language skills make the following outcomes:-

- The usefulness of the AT-based method for assisting university Student's improve their English language skills.
- Examining the training requirement for English language instructors in academics places in light of AI applications

❖❖❖

A Travelogue

Exploring the Grandeur of Panhala Fort: A Historical Journey

Gayatri Suryawanshi, B. A. I

Travelogue

As we proceeded down to enjoy the spectacular splendour of the Panhala—its trees, wildflowers, birds, and other creatures—we made sure to photograph every rustic beauty. Panhala lies on the Sahyadri Mountain Range. The Fort is strategically located about 22 Kms northwest of Kolhapur on Kolhapur -Ratnagiri Road at an altitude of 3200 feet.The place is highly worth seeing due to its flora and fauna. Fantastic—India's natural, historical and geographical inheritance is undeniably impressive.

Panhala is one of the most historically significant places in Maharashtra. It once acted as the capital of the Karveersansthan (Kolhapur). Panhala Fort, a significant historical site in Maharashtra, offers a captivating travel experience, boasting strategic location, architectural marvels, and tales of Shivaji Maharaj's daring escape. It holds the famous Panhalgadfort,which is one of the major tourist attractions in Kolhapur. Panhala is situated 20 kms from Kolhapur District in Maharashtra. The fort witnessed a miraculous escape by Chh.Shivaji Maharaj thanks to the valiant efforts of his men Baji Prabhu Deshpande and Shiva Kashid.

The fort features Bijapuri style architecture, with the peacock motif of the Bahmani Sultanate prominently visible. Explore the "hidden well" (AndharBavadi), the Teen Darwaja (one of the three double-gateways), Sajja Kothi (a viewing pavilion), and Tabak Udyan (a well-maintained garden). Panhala Fort is famous for being the site of Chhatrapati Shivaji Maharaj's daring escape from his captors in 1660, a pivotal moment in Maratha history.Panhala Fort is the only fort where Shivaji spent more than 500 days, making it one of his longest stays at any fort.

Our journey to Panhala Fort, a majestic historical site nestled in the Kolhapur district of Maharashtra, was an unforgettable experience. With sixteen eager students and a sense of adventure in our hearts, we embarked on this mini travel expedition, ready to uncover the tales and treasures of the past.

The trip began early in the morning, with a cool breeze accompanying us as our mini traveler bus rolled through the scenic landscapes of Kolhapur. The winding roads led us to the towering Panhala Fort, standing proudly at an altitude of 3177 feet, whispering stories of valor and legacy.

As we entered the fort through the iconic Teen Darwaza, we were transported back to the era of Chhatrapati Shivaji Maharaj. Our

guide narrated the significance of this strategic fort, explaining how it played a crucial role in various battles, especially during the Maratha Empire's resistance against the Mughals.The stories of bravery, especially the legendary escape of Shivaji and the heroic stand of Baji Prabhu Deshpande at the Battle of Pavan Khind

We explored several remarkable structures within the fort, including the Ambarkhana, a grand granary, and the AndharBavadi, a hidden well with secret escape routes. Each corner of the fort seemed to echo the bravery and intelligence of the warriors who once walked its ramparts.

One of the highlights of our visit was the panoramic view from the Rajdindi Bastion. The vast expanse of the Sahyadri hills, blanketed in lush greenery, left us spellbound. Cameras clicked, sketchbooks filled, and the moment was forever etched in our memories.

Apart from the historical exploration, we also indulged in some local delicacies at the small stalls near the fort's entrance. The taste of Misal Pav and buttermilk added a delicious twist to our adventure.

As the sun began to set, we gathered at a quiet spot to share our reflections. Each student expressed their awe and appreciation for the rich history of Panhala Fort. It wasn't just a visit — it was a journey through time, filled with learning, camaraderie, and inspiration. We gathered at a serene spot within the fort, sharing our thoughts and reflections. Many students expressed how this journey was not just an academic excursion but also an eye-opener to our rich heritage and the sacrifices of our ancestors.

Our mini traveler returned to Kolhapur city, but the spirit of Panhala Fort stayed with us. The echoes of history, the stories of valor, and the beauty of the Sahyadris made this travelogue not just a record of our trip but a tribute to a glorious past.

Our return journey was filled with laughter, music, and animated discussions about the day's discoveries. The spirit of Panhala Fort traveled back with us, leaving an indelible mark on our hearts.

Conclusion: This journey was more than a historical excursion; it was an experience that deepened our respect for our heritage and strengthened the bond between us as young explorers. Panhala Fort, with its timeless charm, will always remain a cherished chapter in our travel diaries.

Interview

The Plight of CHB Teachers

Dhanashri Hanbar & Ms. Shruti Kamble, B. A. II

Ms. Dhanashri Hanbar:

Good morning, ma'am it's a pleasure to have this opportunity to speak with you. Ma'am, I want to discuss the plight of CHB teachers in Maharashtra.

Ma'am:

Good morning. Being the academician, I think, there should be a collective discussion aimed at coming up with solutions to the current existential crisis at educational institutions. It should be based on an understanding and appreciation of the teachers' demand for permanent employment in their current positions.

Ms. Shruti Kamble:

Ma'am, after years of services to numerous institutions within Shivaji University's purview, thousands of CHB professors are currently living in a difficult condition. Many of them were fired or just thrown out when the hiring procedure for permanent faculty members started. Shivaji University has been dealing with a CHB teacher problem for a while. Because of the extended lack of frequent faculty interviews, colleges kept using CHB professors, which led to the development of a sizable pool of temporary instructors in the university system. Originally, CHB posts were meant to fill short-term, unexpected openings in departments and universities. What do you think of this situation?

Ma'am:

Yes, I agree. The plight of teachers is very miserable. Many of the CHB teachers joined the colleges/university at a young age, making it difficult for them to seek alternative employment now they have exceeded the age limit for certain positions.

Ms. Shruti Kamble:

Ma'am, universities, mostly state universities, have huge number of vacancies but due to financial crunches and other reasons are relying on CHB or guest faculty culture. Across various colleges, CHB teachers are being displaced and informed that their services are no longer required. The plight of CHB teachers at Shivaji University had reached at an alarming level as they are being displaced or removed.

Ma'am:

Many teachers argue that this situation reflects the government's reluctance to invest in higher education, as CHB teachers are deprived of essential benefits such as medical benefits, pensions, gratuities, and leaves.

Ms. Dhanashri:

Ma'am, after serving for over 14 years, CHB teacher was unable to pay his/her daughter's school fees due to discontinuation from services/ kept on CHB positions. This situation exemplifies the financial crisis faced by CHB teachers. Could you share your opinion about teaching career?

Ma'am:

Absolutely. According to academics, widespread CHB appointments will have serious repercussions that will affect future generations. Teachers do not develop professionally in this CHB and guest teacher situation. The lack of supervisors for MPhil and PhD programs is costing students. Research cannot be directed by CHB faculty in the departments. A few of them have been employed for over ten years. These CHB teachers are at the precipice of uncertainty since they are not receiving social security benefits like as Provident Fund (PF), pensions, health insurance, or even basic leaves.

Shruti:

Ma'am, do you think CHB ism is an institutional exploitation to push CHB teachers through this for years on end?

Ma'am:

I don't say it is a form of 'institutional exploitation' as CHB appointments are as per the rules of Govt. and UGC norms. However, it's true that CHB faculties, in their times of extreme crisis, don't even get the support of their own colleagues with whom they have shared work, concerns, struggles and moments of happiness for years. This clearly depicts that the current ruling regime in India is more interested in putting more than needed resources in purchase of destructive weapons and armaments and not on pillars of strength in a civilized society.

It is a clear case of being made to work in unequal conditions for equal work. Among other things, CHB teachers are neither entitled to promotions for instance, nor to increments in pay. If the people employed either as permanent faculty or on short-term contracts, will remain pliable & ideologically aligned to the requirements of the regime currently in power.

Dhanashri:

Ma'am, I think, teachers working on CHB capacities should be retained as permanent faculty in recognition of the wrongs they have endured and the invaluable contributions they have made intellectually and administratively to the survival and daily making of colleges.

Ma'am:

Yes, according to natural justice norms and standards, this would be the only respectable and equitable way to acknowledge the rightful claim to their jobs that has accrued to “CHB” as a result of their long histories of labouring in unfavourable, if not hostile, working environments and conditions.

Dhanashri:

Ma'am, regular employment is necessary for the regular job of teaching. Any other arrangement would be unfair labour practices and have a detrimental effect on teachers' work. In addition to allowing deeply ingrained hierarchies and arbitrariness to inform all practices of institutional functioning, it would, as it has, undermine the freedom to think critically, speak, and teach without fear. Don't you think it would also cause long-term mental and physical harm to those who are faced with job insecurity or unemployment?

Ma'am:

Yes, a large number of overworked and harassed teachers have been “permanently” created as a result of CHB culture. These teachers are never completely sure whether their appointments will be renewed, and even

when they are, they always experience a break in service between their two dates of appointment, but they still work on that day. As a result, CHB employees have essentially been working for free on all break-in-service days, year after year.

Dhanashri :

Ma'am, there are also issues of the practice of switching out CHB teachers.

Ma'am:

Favouritism and committee affiliation are important factors in hiring decisions that compromise the credentials and background of worthy applicants. CHB teachers have devoted their lives to the colleges and developed strong relationships with the students. Apart from this, they have been suffering for a long time, and biassed interviews are destroying their dreams and making matters worse. Although many CHB teachers who are still awaiting interviews wish to be hired, they are afraid of suffering the same fate as their peers.

Shruti:

Thank you so much for sharing your insights. This deliberation is truly essential.

Ma'am:

Whether permanent or CHB, being a professor may be fulfilling and provide a high standard of living. Not everyone finds it to be stress-free. Personal circumstances, organisational culture, and the particular requirements of the position will all influence an individual's experience. It's critical to consider these aspects in light of your personal preferences and professional objectives.

Thank you.

❖❖❖

Windows to the World

I am your eyes so bright abd wide,
I help you see the world outside,
I see the sun, the moon so bright,
I see your friends and
your family's delight.

I see the colors of the rainbow high,
I see the flowers that
bloom in the sky,
I see the smile on your happy face,
I am your eyes and
I see the whole world's place.

Take care of me and
I will take care of you,
We will see the world
with a happy view !

Iqrazaree Nejkar,
B. A. II

हार्दिक शुभेच्छा...!

प्रोप्रा. श्री. वसंत पाटील
९९२२८११४१५

आकाश
स्टेशनर्स

* शालोपयोगी वस्तू * स्पोर्टस्
* ज्वेलरी * गिफ्ट ॲटम

हार्दिक शुभेच्छा...!

अजय स्वामी
मो. नं. ९४२२५१२७९५

श्री गणेश फर्निचर

तिजोरी व कपाट रिपेअरी व कलर करून मिळेल.
तिजोरी स्टेशनरी मिळेल. (लॉक, आरसा, हॅण्डल)

पत्ता : ए.एस.सी. कॉलेज, गाळा नं. ११, इचलकरंजी

Department of N. C. C.

Lt. vinayak bhoi
Head of NCC Department

Aditi Chikorde
SUO

Anand Gulgunje
JUO

Blood Donation Camp

Tree Plantation

cleanliness drive

Voting Awareness Campaign

NAAC Team Felicitates NCC Department

Weapon Worship

Tribute to the Martyred soldiers

Rakshabandhan

विविध उपक्रम

Prin. Dr. S. M. Maner, Resource Person,
Internal Complaint Committee Activity

Prin. Dr. S. M. Maner, Resource Person,
Women Empowerment Cell Activity

प्राध्यापक प्रबोधिनी अंतर्गत शाहू महाराज यांच्या शतकोत्तर सुवर्ण महोत्सव जयंती निमित्त
'क्रांतदर्शी राजर्षी छत्रपती शाहू महाराज' या विषयावर मार्गदर्शन करताना
प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

Mr. Prasad Kulkarni,
Inaugural Function of Literary Association, 2024-25

नॅक मुल्यांकन कमिटी भेटीपूर्वी मा. प्राचार्या सौ. शुभांगी गावडे,
सचिव, श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर यांची महाविद्यालयास सदिच्छा भेट

महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर
महाविद्यालय परिसरामध्ये वृक्षारोपण करताना

नॅक मुल्यांकन कमिटी भेटीपूर्वी मा. प्राचार्य डॉ. मिलिंद हुजरे सहसचिव (अर्थ विभाग),
श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर यांची महाविद्यालयास सदिच्छा भेट

महात्मा गांधी पुण्यतिथी निमित्त प्रतिमेला अभिवादन करताना
मा. प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर व महाविद्यालयातील स्टाफ

Department of Cultural

1.KAPILA: Short film released

On the Occasion of World Women day Women Icon of the Year 2025 Special recognitions to Ms. Suchita Tarlekar from Marval education group society cultural organizations.

Participated in the Youth Festival Workshop organized D.R.Mane college Kagal, by Shivaji University, Kolhapur

Yuva Spandan, Ichalkaranji – in Folk dance Divali and Third in folk dance Panthi

Divali Dance (achivement of cultural department)

Youth Festival. Western Group Song- Third Prize

Ist prize in One act play" MAI" Best actor, Actress and Best Director award to Mr. Hogade Atharv, Suchita Tarlekar, Mahesh Gavandi for PNG Maha Karandak at Sangali.

Presentation of One Act Play Mai at Ajara Mahavidyalya Youth Festival. First Prize in one act play (District level) Third Prize (Central)

जिमखाना विभाग (ज्युनिअर)

प्रा. विनायक भोई
जिमखाना विभाग प्रमुख

हर्षदा करंबेळकर
११ वी आर्ट्स योगा स्पर्धेत
राष्ट्रीयस्तरावर सुवर्णपदक

विशाल सिंग (११ वी सायन्स)
रांची (झारखंड) येथे झालेल्या राष्ट्रीय
मैदानी (उंच उडी) स्पर्धेसाठी निवड

रेहान पटाईत (११वी सायन्स)
रांची (झारखंड) येथे
झालेल्या राष्ट्रीय मैदानी

स्वानंद कुंभोजे (११वी सायन्स)
लखनऊ (उत्तर प्रदेश) येथे झालेल्या
राष्ट्रीय स्पर्धेसाठी निवड

साक्षी जाधव (११ वी आर्टस्)
किक बॉक्सिंग खेळामध्ये
राष्ट्रीय स्पर्धेसाठी निवड

निकिता माने (११वी आर्टस्)
डेरवण येथील राज्यस्तरीय मैदानी
(हॅमर थ्रो) स्पर्धेसाठी निवड

आर्यन सपकाळ (११ वी सायन्स)
नांदेड येथील राज्यस्तरीय
स्पर्धेसाठी निवड

सलग तीन वर्ष अभय चषक क्रिकेट स्पर्धा विजेता
महाविद्यालयाचा स्टाफ संघ

महाविद्यालयाची राष्ट्रीय योगा खेळाडू हर्षदा करंबेळकरने या वर्षी राष्ट्रीय योगा स्पर्धेत
गोल्डमेडल मिळवले बद्दल तिचे स्वागत शिवतीर्थ ते महाविद्यालय रॅली काढून करण्यात आले.

सातारा (दहिवडी) येथील विभागीय सेपकटकरास्पर्धेसाठी
निवड झालेला महाविद्यालयाचा संघ

सातारा येथील विभागीय बॅडमिंटन स्पर्धेसाठी निवड
झालेला महाविद्यालयाचा संघ

क्रीडा दिनानिमित्त खेळाडूंना मार्गदर्शन करताना मेजर एम. जी. गायकवाड
सर ,मा.प्राचार्य डॉ. मणेर एस. एम. व इतर मान्यवर.

क्रीडा दिनानिमित्त भित्तीपत्रिका उद्घाटन करताना
प्रमुख पाहुणे मेजर एम जी गायकवाड सर व इतर मान्यवर.

वार्षिक पारितोषिक वितरण समारंभावेळी प्रमुख पाहुणे श्री.नारायण पुरी
व महाविद्यालयचे प्राचार्य डॉ.एस.एम.मणेर यांच्या सोबत क्रीडासंचालक प्रा.विनायक भोई, प्रा. मुजफ्फर लगीवाले व प्राविण्य प्राप्त खेळाडू.

जिमखाना विभाग (सिनिअर)

महाविद्यालयाचे विद्यापीठ, राज्य, राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय पारितोषिक विजेते खेळाडू

प्रतीक मधुकर मगदुम
शरीरसौष्टव (बी.ए.भाग-१)
ऑल इंडिया इंटर युनि.सुवर्ण पदक

प्रणाली प्रमोद कोपार्डे
कयाकिंग (बी. एस्सी.भाग-३)
ऑल इंडिया इंटर युनि. ब्रॉन्झ पदक

समीक्षा महेशकुमार अडसुळे
उंच उडी (बी. एस्सी. भाग-१)
महा. राज्य आंतर विद्या.स्पर्धेत सुवर्ण पदक

करण राजू घुणके
कयाकिंग (बी. ए.भाग-३)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

कौस्तुभ करण पोकार्डे
कयाकिंग (बी.ए.भाग- २)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

स्वानंद संजय अकीवाटे
कयाकिंग (बी.सी.ए. भाग-१)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

साहिल मनोज केसरकर
कणोईंग (बी. ए. भाग-३)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

कुमार रवींद्र मिठारी
कणोईंग (एम. ए.भाग-१)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

प्रिया मारुती चव्हाण
कनोइंग (बी. कॉम. भाग-३)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

अमेय उमेश भूयेकर
कयाकिंग (बी. कॉम. भाग-१)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

श्रीसमर्थ शशिकांत सासणे
कयाकिंग (बी. ए. भाग-१)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

आनंद संतोष कांबळे
कयाकिंग (बी. एस्सी. भाग -१)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

चैताली बाबुराव बरगाले
कयाकिंग (बी. एस्सी.भाग -१)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

समीर संभाजी सनगर
योगासन (बी. एस्सी. भाग-२)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

सन्मति सुनील सगरे
योगासन (बी. एस्सी. भाग- २)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

ऐश्वर्या रवींद्र पाटील
योगासन (बी. ए. भाग-२)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

गौरी दीपक लायकर
खो-खो (बी. एस्सी. भाग -२)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

आदित्य सुरेश शेळके
खो-खो (बी. एस्सी. भाग -१)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

रामानुज संजय सिंग
बॉक्सिंग (बी.सी.ए. भाग-२)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

प्रेमदास नामदेव शिरोटे
बॉक्सिंग (बी.सी.ए. भाग-३)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

लक्ष्मी सनगोंडा पाटील
तायक्वाँदो (बी. ए. भाग २)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

श्रुष्टी संजय कुंभोजे
सायकलिंग (बी. एस्सी. भाग -१)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

आदित्य दशरथ उकले
हॅन्डबॉल (बी. एस्सी. भाग - २)
ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी

विभागीय खो-खो महिला स्पर्धेत
द्वितीय क्रमांक पटकावलेला
महाविद्यालयाचा संघ

विभागीय हॅन्डबॉल पुरुष स्पर्धेत
तृतीय क्रमांक पटकावलेला
महाविद्यालयाचा संघ

स्केच व फोटोग्राफी

Pooja Nalawade M.Sc. II Botany

Prajakta Gore B.Sc. II (1)

Prajakta Gore B.Sc. II (1)

Prajakta Gore B.Sc. II (1)

Pranjal Sawant M.Sc. II Botany

Saniya Shaikh M.Sc. II Botany

Saya Sayyad M.Sc. II Botany

इतर भाषा विभाग

अनुक्रमणिका

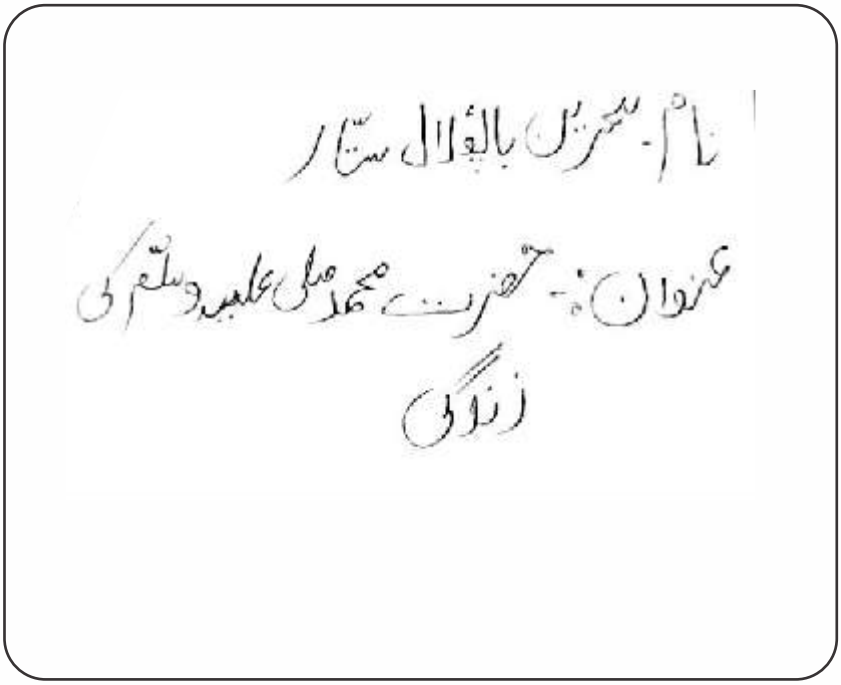
نام:- سحرین بالجلال ستار
عنوان:- حضرت محمد صلی علیہ وسلم کی
زندگی

कु. तहरिन बापूलाल सत्तार, बी.एस्सी. 1

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی زندگی ایک روشن اور مثالی زندگی تھی جس میں ہر پہلو پیراکٹر کی ہدایت اور رہنمائی ظاہر ہوتی ہے۔ آپ کی زندگی کے مختلف ادوار میں جن میں آپ کی پیدائش، نبوت کا آغاز، اور بعد کے مختلف مراحل شامل ہیں۔

1. پیدائش اور ابتدائی زندگی

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی پیدائش 12 ربیع الاول کو مکہ مکرمہ میں ہوئی۔ آپ کے والد حضرت عبداللہ کی وفات آپ کی پیدائش سے پہلے ہو گئی تھی، اور آپ کی والدہ حضرت آمنہ کا انتقال آپ کی عمر کے چھ سال تھی۔ اس کے بعد آپ کو آپ کی دادا حضرت عبدالمطلب اور پھر آپ کے چچا حضرت ابو طالب کی سرپرستی حاصل ہوئی۔

بچپن:

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم کا بچپن بہت مشکلات گزرا۔ والد کی وفات کے بعد ان کی پرورش ان کی والدہ حضرت آمنہ نے کی، لیکن جب آپ صرف چھ سال تھی، تو ان کی والدہ بھی وفات پا گئیں۔ اس کے بعد انہیں ان کے چچا حضرت ابو طالب نے اپنے پاس لے لیا اور ان کی پرورش کی۔

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم کا بچپن نہایت صاف اور سچے اخلاق سے مزین تھا۔ آپ نے بچپن ہی سے امانت داری، صداقت اور سچائی کے اعلیٰ اصولوں کو اپنایا۔ آپ کا نام "محمد" ہوتا تھا، جو کہ اس کا مطلب "تعریف کی جانے والا" یا "بہت محمود" ہوتا ہے، جو کہ اس عظیم شخصیت کے لیے بہت مناسب تھا جو آپ کے بعد میں دنیا کو پیش کرنے والے تھے۔

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وسلم کا بچپن مکہ مکرمہ میں گزرا، اور وہاں آپ کی سچائی اور امانت داری کی شہرت نے آپ کو "صادق" (سچ بولنے والا) اور "امین" (ایمانداری کے لقب سے نوازا۔

2. نبوت کا آغاز

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی نبوت کا آغاز 40 سال کی عمر میں ہوا جب آپ غارِ حرا میں عبادت میں مشغول تھے اور حضرت جبرائیل علیہ السلام نے آپ پر پہلا وحی نازل کیا۔ یہ واقعہ اس وقت پیش آیا جب آپ نے اللہ کی عبادت میں مکمل توجہ دی۔ حضرت جبرائیل نے آپ کو پہلا پیغام دیا کہ "اقرأ" (پڑھ)، اور اس کے بعد اللہ کے پیغام کا سلسلہ جاری رہا۔

3. مدنی زندگی اور ہجرت

نبوت کے آغاز کے بعد حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے لوگوں کو اسلام کی دعوت دی، لیکن مکہ مکرمہ میں مخالفت کا سامنا کیا۔ جب مکہ میں مشکلات بڑھ گئیں، تو آپ اور آپ کے ماننے والوں نے مدینہ کی طرف ہجرت کی۔ یہ واقعہ 622 عیسوی میں ہوا اور اس کے بعد مدنی دور شروع ہوا۔

مدینہ میں آپ نے مسلمانوں کو ایک مستحکم معاشرتی اور سیاسی نظام دیا۔ آپ کی قیادت میں جنگ بدر، احد، اور خندق جیسے اہم معرکے ہوئے جن میں آپ کی حکمت، بہادری، اور اللہ پر مکمل ایمان کا مظاہرہ کیا گیا۔

۶. نکاح اور خاندان

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کا پہلا نکاح حضرت خدیجہ رضی اللہ عنہا سے ہوا جو ایک معزز اور صاحب مال خاتون تھیں۔ حضرت خدیجہ کی وفات کے بعد حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے دیگر خواتین سے بھی نکاح کیے جن میں حضرت عائشہ، حضرت حفصہ، حضرت زینب، حضرت ام سلمہ، حضرت صفیہ، حضرت جویریہ، اور حضرت میمونہ شامل ہیں۔ ان تمام نکاحوں کا مقصد اسلامی معاشرت کو مستحکم کرنا، عورتوں کی عزت افزائی اور بعض اوقات کسی خاص معاشرتی یا سیاسی مقصد کی تکمیل کی تھا۔

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کا خاندان بہت اہم تھا۔ آپ کی اولاد میں حضرت قاسم، حضرت عبداللہ (طیب و طاہر)، حضرت زینب، حضرت رقیہ، حضرت ام کلثوم، اور حضرت فاطمہ شامل تھیں۔ حضرت فاطمہ رضی اللہ عنہا جن کا نکاح حضرت علی کرم اللہ وجہہ سے ہوا کو بہت زیادہ عزت و احترام حاصل تھا اور ان کی نسل سے امام حسن اور امام حسین پیدا ہوئے۔

5. رسالت کا پیغام اور دین اسلام

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے اللہ کی طرف سے بھیجے گئے پیغام کو لوگوں تک پہنچانے میں اپنی طرف زندگی کی تمام کوششیں صرف کیں۔ آپ کا پیغام ایک سچا دین، یعنی اسلام، تھا جس میں لوگوں کو اللہ کی واحدیت، عدل، انصاف، برابری، اور دوسروں کے حقوق کا خیال رکھنے کی تعلیم دی گئی۔ قرآن مجید جو کہ اللہ کا کلام ہے، حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم پر نازل ہوا اور آپ نے اس کی تعلیمات کو اپنی زندگی میں عمل کر کے دکھایا۔

6. مدنی دور اور حکومتی قیادت

مدینہ میں آپ نے نہ صرف دین کی تبلیغ کی بلکہ ایک مستحکم معاشرتی نظام قائم کیا۔ آپ کی قیادت میں مدینہ میں ایک جامع دستور (میثاق مدینہ) تیار کیا گیا جس میں مختلف قبیلوں اور اقلیتوں کے حقوق کا تحفظ کیا گیا۔ آپ نے مسلمانوں کو نہ صرف عبادات کے بارے میں رہنمائی دی بلکہ معاشرتی و اقتصادی نظام میں بھی انصاف و عدل کا پرچار کیا۔

مدنی دور میں آپ نے کئی جنگوں کی قیادت کی جن میں سب سے اہم جنگ بدر (624 عیسوی) تھی، جو کہ ابتدائی طور پر مسلمانوں کے لئے ایک بڑا چیلنج تھا لیکن اللہ کی مدد سے مسلمانوں نے فتح حاصل کی۔ اس کے بعد جنگ احد (625 عیسوی) اور جنگ خندق (627 عیسوی) ہوئیں۔ ان جنگوں میں مسلمانوں کی قربانیاں اور ایمان کا کمال دکھایا گیا۔

7. نبی کی رحمت اور اخلاق

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی زندگی کا سب سے اہم پہلو آپ کا اخلاق تھا۔ آپ کی شخصیت میں بے پناہ رحم، صبر، عفو، درگزر، اور محبت تھی۔ آپ کی کی تعلیمات میں دشمنوں کے ساتھ بھی حسن سلوک کی ترغیب دی گئی۔

آپ نے فرمایا: "سب سے بہتر وہ شخص ہے جو اپنے بھائی کے لیے وہی چاہے جو اپنے لئے چاہتا ہے"۔

آپ کا اخلاق اور حسن سلوک صرف انسانوں کے ساتھ ہی نہیں تھا بلکہ جانوروں درختوں، اور ماحول کے حوالے سے بھی آپ کی تعلیمات موجود ہیں۔ آپ نے انسانیت کو سکھایا کہ ایک مسلمان کی حقیقت اس کے اخلاق معیار میں چھپی ہوتی ہیں۔

8. عروج اور وفات

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے اپنی نبوت کی مدت میں تقریباً 23 سال کی دعوت دی اور اس دین کو پوری دنیا تک پہنچانے کی کوشش کی۔ آپ نے اپنی زندگی میں لوگوں کو سچائی، ہدایت، اور راستہ دکھایا۔

آپ کی وفات 63 سال کی عمر میں 11 ہجری میں ہوئی۔ حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی وفات کے وقت آپ کا مشن مکمل ہو چکا تھا اور اسلام ایک مکمل اور کامل دین بن چکا تھا۔ آپ کی تعلیمات اور رہنمائی مسلمانوں کے لئے رہتی دنیا تک چراغ بن کر روشنی فراہم کرتی رہیں گی۔

9. آخری خطبہ (خطبہ حجۃ الوداع)

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے اپنی زندگی کے آخری حج میں ایک تاریخی خطبہ دیا جسے "خطبہ حجۃ الوداع" کہا جاتا ہے۔ اس خطبے میں آپ نے مسلمانوں کو اللہ کی عبادت کرنے، اپنے بھائیوں کے حقوق کا احترام کرنے اور اپنی زندگی کو اسلامی اصولوں کے مطابق گزارنے کی تاکید کی۔ آپ نے فرمایا: "تم پر تمہاری جانوں، مالوں اور عزتوں کا احترام ہے جیسے آج کے دن، تمہاری یہ سرزمین اور یہ مہینہ محترم ہے"

یہ خطبہ مسلمانوں کے لئے ایک مکمل رہنمائی ہے جو آج بھی ہماری زندگیوں کا حصہ ہے۔

نتیجہ:

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی زندگی کا ہر پہلو مسلمانوں کے لئے ایک بہترین نمونہ ہے۔ آپ کی سادگی، ایمانداری، بہادری، حکمت، اور محبت کی مثال ہر دور میں زندہ رہے گی۔ آپ کا پیغام انسانیت کے لئے رہنمائی فراہم کرتی ہیں۔ آپ کی سیرت کو سمجھنا اور اس پر عمل کرنا ہماری زندگیوں میں سکون اور کامیابی کا باعث بنتا ہے۔

10. فاتحہ مکہ

آخری عمر میں حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم نے مکہ مکرمہ کو فتوحات کے بعد فتح کیا۔ مکہ کے لوگ جنہوں نے آپ کی مخالفت کی تھی، وہ آپ کے سامنے سرنگوں ہو گئے۔ آپ نے ان کے ساتھ عفو و درگزر کا سلوک کیا، اور مکہ مکرمہ میں اللہ کی عبادت کو بحال کیا۔

11. وفات

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی وفات 63 سال کی عمر میں 11 ہجری میں ہوئی۔ آپ کی وفات کے بعد اسلام کا پیغام دنیا بھر میں پھیلتا چلا گیا۔

حضرت محمد صلی اللہ علیہ وآلہ وسلم کی زندگی ہمیں سچائی، عدل، رحم، اور اللہ کی رضا کی اہمیت سکھاتی ہے۔ آپ کا کردار مسلمانوں کے لئے ایک بہترین نمونہ ہے جو ہر شعبے میں رہنمائی فراہم کرتا ہے۔

कनिष्ठ महाविद्यालय

मराठी विभाग

सन २०२४ – २५

रक्तात पेटलेल्या अगणित सूर्यांनो
तुमची मायबहीण
आजही विटंबली जाते हाटाहाटातून
मवाल्यासारखे माजलेले उन्मत्त निरो
आजही मेणबत्तीसारखी जाळतात माणसे चौकाचौकांतून
कोरभर भाकरी, पसाभर पाणी यांचा
अट्टाहास केलाच तर फिरवला जातो नांगर
आजही घराढाराावरून
चिंढकातले हात सळसळलेच तर छाटले जातात
आजही नगरानगरातून
रक्तात पेटलेल्या अगणित सूर्यांनो
किती ढिवस सोसायची ही घोर नाकेबंढी?

- नामदेव ढसाळ

- विभागीय संपादक -

सौ. मीरा महावीर माने

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

१)	प्रेम करा पण मर्यादा सांभाळून !	मंथना अमोल भंडारे	११ वी सायन्स
२)	हत्या बालिकची	सारिका धुळाप्पा जोग	१२ वी आर्टस्
३)	गुरू	सानिका युवराज गुरव	१२ वी सायन्स
४)	भारतीय भौतिकशास्त्राचे जनक सी. व्ही. रामन	सोहा इमान मुल्ला	११ वी सायन्स

पद्य विभाग

१)	मी बौद्ध धम्मातून आले	मयुरी हणमंत टेकाळे	११ वी सायन्स
२)	बाप	ईश्वरी सुभाष पाटील	११ वी सायन्स
३)	पुस्तकांसोबत शिका जगायला	अश्विनी रविकुमार जाधव	१२ वी सायन्स
४)	जीवन	ऋतुजा बाळू कदम	११ वी सायन्स
५)	त्यागमूर्ती रमाई	प्रणव नेमाणे	१२ वी सायन्स
६)	माझा बाप	अर्पिता विनायक यमगर्णे	११ वी सायन्स
७)	ज्ञानज्योती सावित्रीबाई	समीक्षा रमेश चव्हाण	१२ वी सायन्स
८)	छावा	मनिष नेमाणे	१२ वी सायन्स

प्रेम करा, पण मर्यादा सांभाळून !

कु. मंथना अमोल भंडारे, ११ वी (सायन्स)

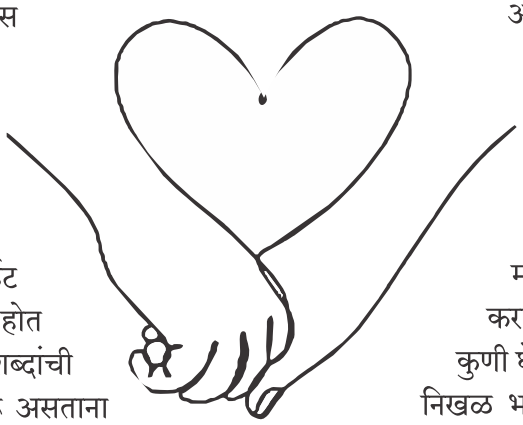

खरं तर प्रबोधनाचे डोस प्यायला कोणालाच आवडत नाहीत, व कोणाची मन:स्थितीही नसते याची मला पुरेपूर कल्पना आहे. लहानग्या बाळाला पोलिओचा डोस द्यावा अन् त्यानं 'टँ...' करून भोंगा पसरावा, लसीच्या चवीनं तोंड वाईट करावं, तसंच काहीसं तरुणाईचं होत असतं. प्रेम व्यक्त करण्यासाठी शब्दांची जुळवाजुळव करण्याची कसरत सुरू असताना पुन्हा हा 'लोच्या' का? असाही विचार मना येऊ शकेल; पण मित्रांनो, फार मोठा लोच्या होण्याआधी थोडं सावध करण्यासाठी हा प्रपंच. जसं, भविष्यातील अपंगत्व टाळण्यासाठी पोलिओचा डोस, तसंच 'कयामत से कयामत तक' होण्याआधी 'जरा जपून जारे... पुढं धोका आहे' हे सांगण्याचा हा प्रयत्न. याचा अर्थ तुम्ही प्रेम करू नका असा आजिबात नाही. ती नैसर्गिक भावना आहे. कुणी रोखून रोखली जाते थोडीच? मित्रांनो आणि मैत्रिणींनो, प्रेम जरूर करा... कुणी आवडलं असेल तर प्रपोज करा, गिफ्ट द्या, एकमेकांचे विचार पटले तर छान फिरायला जा... पण हे सारं एक मर्यादा सांभाळून. ही 'मर्यादा' कोणत्या व्याख्येत बसवण्याची धडपड करण्याची गरज नाही. प्रत्येकाने ती स्वत:साठी आखून घेतली पाहिजे. त्याची जाणीव असेल तरच प्रेमाच्या भानगडीत पडा... अन्यथा, भानगड होऊन बसायची. 'व्हॅलेंटाईन डे' म्हणजे पाश्चिमात्त्यांची संस्कृती. आपण ती का स्वीकारयची... वगैरे संस्कृती रक्षकांची भाषा तुम्हाला रोखू शकणार नाही. कुणी काळे झेंडे दाखवले, चित्रे जाळली आणि बागेतून हाकलून काढलं म्हणून प्रेम ही भावना काही लपून राहणारी नाही. पण, त्याचं उथळ प्रदर्शन मांडण्यासारखी ही ती गोष्ट नाही. ही नवी पिढी 'ब्रॉड माईंडेड' आहे. नव्याचा स्वीकार करणारी आहे. दुसऱ्याचे विचार घेवून आपले विचार देऊन, नवे विचार समृद्ध करत पुढं जाणारी आहे. जशी मुलं फॉरवर्ड आहेत, तशा मुलीदेखील. त्याही स्वतंत्र विचारांच्या आहेत. त्यांनाही मतं आहेत आणि अलीकडील सुजाण पालक त्यांच्या मताचा निश्चितच आदर करत आहेत. आयुष्यातील महत्त्वाच्या, आपल्या जोडीदाराचा निर्णय घेताना नक्कीच मुला-मुलींच्या विचारांना सर्वाधिक महत्त्वाचे स्थान आहे, पण प्रेम करताना, त्याचा अर्थ 'टाईमपास' असा कुणी घेत असेल तर मित्रांनो, सावधान ! या निखळ भावनेची चेष्टा करण्याचा, कुणाच्या आयुष्याशी खेळण्याचा तुम्हाला काय अधिकार?

'डर' सिनेमातील 'क् क् किरण, तू हाँ कर या ना कर, तू हैं मेरी किरण' म्हणणारा शाहरुख खान हा त्या सिनेमात 'व्हिलन' होता हे लक्षात घेतलं पाहिजे. उलट जिच्यावर प्रेम केलं, तिची आवड कुणी दुसरं असेल तर त्यासाठी 'सॅक्रिफाईस' करण्याची तयारी असली पाहिजे. ते खरं प्रेम. तीन तासांच्या सिनेमातील 'रील लाईफ' आणि खरं आयुष्य म्हणजे 'रिअल लाईफ' यात जमीन आस्मानाचं अंतर आहे. त्यामुळे आपण वास्तवात जगूया... प्रेम करूया... पण मर्यादा सांभाळून. पण मित्रांनो, प्रेम कोणावर करायचं हे तुम्हीच ठरवायचं...

प्रेम कोणावर करायचं?
जो आपल्याला आवडतो त्याच्यावर की,
ज्याला आपण आवडतो त्याच्यावर,
मन वेधून घेणाऱ्या गुलाबावर की,
त्याला जपणाऱ्या काट्यांवर,
परवा भेटलेल्या मित्रावर की,
जीव ओवाळून टाकणाऱ्या 'आई-वडिलांवर'
प्रेम कोणावर करावं...?

❖❖❖

हत्या बालिकेची

कु. सारीका धुळाप्पा जोग, १२ वी (आर्टस्)

भारत ही एक अशी भूमी आहे, जिथे धन आणि सामर्थ्याच्या शोधात लोक असंख्य दैवी शक्तीची उपासना करतात. आणि एकीकडे मुलगी जन्माला आली, तर तिची हत्या देखील करतात. या देशात हजारो जोडप्यांना मुलगा जन्माला यावा असा आशीर्वाद मिळावा यासाठी दरवर्षी देवी-देवतांच्या मंदिरांमध्ये नवस, उपास-तापास केलेले पहायला मिळते.

पण आश्चर्याची गोष्ट म्हणजे या देशात जोडप्याला जर मुलगी झाली तर, त्या मुलीच्या जन्माला येण्यामुळे सर्व कुटुंबावर निराशा पसरली असते. ती जन्माला आल्यामुळे कोणालाही आनंद होत नाही आणि मुलीला कधीही आशीर्वाद मानले जात नाही. जोडप्याला जर मुलगा झाला तेव्हाच 'धन्य' असं म्हटलं जातं. जोडप्याला मुलगा झाल्यानंतर घरामध्ये सर्वत्र आनंद पसरलेला असतो.

वैद्यकीय दृष्टीने भ्रुणहत्या म्हणजे गर्भाचा नाश. गर्भाच्या भ्रुणहत्या गर्भधारणेच्या कोणत्याही टप्प्यावर लिंग निश्चित केल्यावर स्त्री गर्भाच्या निर्मूलनासाठी केली जावू शकते. हे गर्भपात करून स्त्रीभ्रूण हत्या केली जाते. परंतु लैंगिक निर्धारण चाचण्या किंवा जन्मपूर्व निदान चाचण्या घेतल्यानंतर गर्भाचा गर्भपात करण्याच्या प्रक्रियेत संदर्भित केले जाते. वैद्यकीय विज्ञानाचा गैरवापर केल्यामुळे आज समाजात गुन्ह्यांचा वेग वाढू लागला आहे.

आपली भारतीय संस्कृती पुरुषप्रधान संस्कृती म्हणून ओळखली जाते. मुलगा नसेल तर वंश सपुंष्टात येईल, चितेला अग्नी कोण देणार? पिंडदान कोण करेल? असे प्रश्न भेडसावण्याच्या या समाजात मुलीला तर हे जग बघण्याची संधीच दिली जात नाही. 'पहिली बेटी धनाची पेटी' असे म्हणत काही कुटुंबामध्ये मुलीला अगदी लक्ष्मीच्या रूपानं स्वीकारलं जातं, पण बऱ्याचवेळी त्याच कुटुंबात दुसरी मुलगी केवळ अभिशाप म्हणून जन्माला येते आणि अशा संस्कृतीमध्ये पहिल्या मुलानंतर झालेला दुसरा मुलगा चालतो आणि मुलीचा जन्म झालाच नाही, तरीही चालते.

मुलगा झाला की कुटुंबाचा वंश वाढतो. तो कुटुंबाचं पालन पोषण करतो, लग्न करून सून घरी आणतो. आणि ती येताना हुंडा घेऊन येते. याउलट मुलीचा जन्म म्हणजे तिच्या शिक्षणाचा लग्नाचा खर्च आणि त्यापेक्षाही भयंकर म्हणजे हुंडा या कल्पनेनेच तिचा जन्म नको असतो. लग्नामध्ये वरपक्ष श्रेष्ठ, मुलीचा बाप या नात्याने वधुपक्षाने नेहमी माघार घ्यायची अशा या आपल्या संस्कृतीत हुंड्याची अनिष्ट प्रथा आता कुठेतरी थांबलेली दिसून येते. तरी तिची जागा आता 'वरदक्षिणा' या नवीन प्रथेने घेतली आहे. संकल्पना तीच, नाव फक्त थोडंसं वेगळं आहे.

स्त्रीभ्रूण हत्या ही समाजाला लागलेली एक किड आहे. या सामाजिक कुप्रथेचा अंत करण्यासाठी आणि समाजातील लोकांचा दृष्टिकोन बदलण्यासाठी अनेक सामाजिक संघटना कार्यरत आहेत. आपल्यापैकी प्रत्येकाला स्त्रीभ्रूण हत्येच्या विरोधात लढा द्यायला हवा. फक्त लेक वाचवा, मुलगी शिकली प्रगती झाली अशी घोषवाक्ये बनवून चालणार नाही, तर समाजाची स्त्रीभ्रूण हत्येविषयीची मानसिकता बदलण्याच्या अनुषंगाने प्रयत्न करायला हवेत.

२००१ च्या जनगणनेनुसार १००० पुरुषांमागे ९३३ स्त्री एवढे प्रमाण होते. तर २०११ नुसार हे प्रमाण ८८३ इतके म्हणजे साधारण ३०% एवढे घटले होते. म्हणून भारत

सरकारने ही स्त्रीभ्रूण हत्या रोखण्यासाठी २००४ साली PCPNDT या कायद्याची अंमलबजावणी करून स्त्रीभ्रूण हत्या हा गुन्हा घोषित केला. यावेळी मुलींचा कमी जन्मदर पाहून सरकारने गर्भलिंग चाचणी व स्त्रीभ्रूण हत्या यावर निर्बंध घालण्यासाठी अनेक कडक कायदे केले. आपल्या भारतात धनप्राप्तीसाठी लक्ष्मी मातेची पूजा केली जाते, विद्या प्राप्तीसाठी सरस्वती मातेची आराधना केली जाते, तर संकट मुक्तीसाठी दुर्गा देवीचे पूजन केले जाते. एकीकडे आपण देवांची पूजा करतो, तर दुसरीकडे मात्र याच देवीचे प्रतिबिंब असलेल्या स्त्रीची आवहेलना करतो. परंतु काही ठिकाणी आजही मुलींना आरोग्य, पुरेसा आहार, शिक्षण यापासून वंचित ठेवले जाते. त्यांना दुय्यम वागणूक दिली जाते.

परंतु जरा विचार करा, राणी लक्ष्मीबाईंना त्यांच्या आईवडिलांनी जन्म दिला नसता, तर आपल्याला झाशीची राणी मिळाली असती का? कल्पना चावला यांच्यासारख्या भारतातील पहिल्या महिला अंतराळवीर, सावित्रीबाई फुले यांच्यासारख्या स्त्री शिक्षणाच्या ज्योती, सिंधूताई सपकाळ सारखी अनाथांची माय, प्रतिभाताई पाटील यांच्यासारकक्ष राष्ट्रपती, पी. टी. उषाप्रमाणे धावपटू, किरण बेदीप्रमाणे आय. पी. एस. अधिकारी, मिताली राजप्रमाणे महिला क्रिकेटपटू. आज स्त्रियांनी घर संसारासोबतच नोकरी व कौटुंबिक जबाबदारी यशस्वीरित्या सांभाळली आहे.

आज मुली प्रत्येक क्षेत्रात अग्रेसर आहेत. चाकोरीबाहेर जाऊन आपले पंख पसरवून नवनवीन क्षेत्रे त्यानं काबीज केली आहेत. उदा. वैद्यकीय, बँकिंग, अभिनय, क्रीडा, संशोधन, समाजकारण, व्यवसाय, उद्योग, पत्रकारिता या सर्वच क्षेत्रांत तिने आपले वर्चस्व गाजवले आहे.

आजच्या २१ व्या शतकात बहुतांश लोक मुलगा-मुलगी हा भेदभाव न करता जे अपत्य होईल त्याचा आनंदाने स्वीकार करून त्याला चांगले संस्कार, शिक्षण देऊन त्याच्या उज्ज्वल भविष्यासाठी सतत प्रयत्नशील असतात. काही सुशिक्षित कुटुंब तर कुटुंब नियोजनाआधीच अपत्य भविष्याचे नियोजन करू लागतात. परंतु अजूनही खेडेगावात किंवा शहरातील दुर्गम भागात मुलगा-मुलगी फरक करून मुलाच्या हव्यासापोटी स्त्रीभ्रूण हत्या केली जाते.

मुलगा असो किंवा मुलगी, ते बाळ निरोगी व सुदृढ जन्माला यावे हीच अपेक्षा असते. यासाठी स्त्रीभ्रूण हत्या हा कलंक कायमचा पुसून टाकणे गरजेचे आहे. आज विज्ञान व तंत्रज्ञानाने बरीच प्रगती केली आहे. आज २१ व्या शकतात मुली उंच भरारी घेऊन विविध क्षेत्रात मुलांच्या बरोबरीने काम करून स्वत:चा नावलौकिक करत आहेत. त्यामुळे स्त्रीभ्रूण हत्या थांबवा, स्त्रीयांचा आदर करा... कारण जर मुलगी वाचेल तर ती शिकेल, तेव्हाच कुटुंब व पर्यायाने समाज प्रगत होईल.

❖❖❖

मी बौद्ध धम्मातून आले

•

कु. मयुरी हनमंत टेकाळे, ११ वी सायन्स

राडीमधून आले, ना मी घाणीतून आले.
शांतीचा संदेश देणाचा धम्मातून झाले.

ना भिंतीतून आले, ना दगडातून आले
मी आई - बापाच्या संक्रमणातून आले.

ना भेदेतून आले, ना अंधश्रद्धेतून आले.
मी बाबासाहेबाच्या संविधानातून आले

ना ब्रम्हाच्या मुखातून आले, ना पायातून
डी.एन.ए. मानवाचा, मी माणसातून आले.

स्वातंत्र्य, समता, बंधुभाव तत्त्वातून आले.
मी संविधानाच्या उद्देशिकेमधून आले.

ना देवळातून आले, ना मठामधून आले.
ज्ञान देणाऱ्या महाविद्यालयातून आले.

शिव-शाहू, फुले-आंबेडकर माझा वारसा
पुरोगामी परंपरेच्या वंशावळीतून आले.

ना कोणता चमत्कार, नाही साक्षात्कारही
विज्ञानवादी अशा बौध्द धम्मानून आले.

गुरू

कु. सानिका युवराज गुरव, १२ वी कॉमर्स

गुरु म्हणजे एखाद्या डोंगरावरून वाहणारा खळखळ पाण्याचा जिवंत झरा. झऱ्यातून जसे स्वच्छ पाणी वाहत तसेच गुरूंच्या मुखातून कायम चांगले विचार ज्ञानच बाहेर पडते.

आपल्या जीवनातील आई वडिलांना आपण जसे महत्त्वाचे स्थान देतो, त्याचप्रमाणे आपल्या प्रत्येकाच्या जीवनात गुरुला महत्त्वाचे स्थान असलेच पाहिजे. म्हणूनच डॉ. सर्वपल्ली राधाकृष्णन यांचा जन्मदिनी शिक्षकांचा गौरव व्हावा म्हणून 'शिक्षक दिन' म्हणून जाहीर केला जातो. जपान सारख्या प्रगत देशामध्ये राष्ट्रपतीपेक्षा गुरुलाच जास्त महत्व दिले जाते. जपानमधल्या शिक्षकांना ते रजेवर असतानाही त्यांना त्यांचा पगार मिळतो. कारण गुरु हा देशाच्या कोणत्याही ठिकाणी असला तरी तो सर्वांना ज्ञान देत असतोच.

आपला देश, आपले राष्ट्र प्रगतीपथावर आणण्यासाठी गरज असते ती चांगल्या गुरुची.

आपल्याला आपल्या आई वडिलांकडून, समाजाकडून जेवढे ज्ञान मिळत नाही, तेवढे ज्ञान गुरूच देऊ शकतो. आपण कितीतरी वेळा आपल्या जवळच्या गोष्टी इतरांना देण्यासाठी नकार करत असतो, पण आपल्याला गुरु ज्ञान देण्यासाठी कधीही नकार देत नाही. काही वेळा विद्यार्थी ज्ञान घेण्यासाठी कंटाळतात, पण गुरु त्यांना वेगवेगळ्या माध्यमातून समजावून त्यांना ज्ञान देण्याचा प्रयत्न करत असतात. आपण मिळवलेल्या पैशाचे आपल्याला रक्षण करावे लागते, पण गुरुचे ज्ञानच आपले रक्षण करते.

आपण गुरूंनी दिलेल्या ज्ञानातून घडत असतो, जीवनात वेगवेगळ्या पदव्या प्राप्त करतो. पदवी प्राप्त करत असताना आपल्याला अनुभव येत असेलच जीवनात गुरुला किती महत्व आहे. गुरू आपल्याला कधीकधी रागावतात, बोलतात. त्या बोलण्यामागचा त्यांचा हेतू आपला विद्यार्थी जीवनात, समाजामध्ये चांगली आदर्श व्यक्ती घडावी हा असतो. पण काही विद्यार्थी गुरूंवर रागावतात. म्हणून वेगवेगळ्या दृष्टीकोनाने पाहत असतात. त्यांना वाटते गुरुजी आपल्याविषयी वाईट विचार करतात. पण त्यांना मोठे झाल्यावर समाजात वावरताना गुरुजी का रागवत होते हे कळते. त्यामुळे गुरुंचा आदर केला पाहिजे. जीवनात गुरूंपेक्षा जास्त महत्व कोणत्याच गोष्टीला नाही हे जेव्हा आपल्याला कळेल, तेव्हाच आपण जीवनात आदर्श व्यक्ती म्हणून घडू शकतो.

गुरूंचा सन्मान हा पैशाने किंवा कोणत्याही भेट वस्तूने होत नाही, तर समाजामध्ये वावरताना आपण गुरुंना मारलेल्या सर किंवा मॅडम हाकेतून होतो. आज समाजामध्ये आपण पाहतो, प्रत्येक व्यवती पैसे मिळवण्यासाठी स्वार्थी बनली आहे. एकमेकांना फसवत चाललेला आहे. पण गुरु केव्हाच फसवत नाही. त्याला वाटते आपली विद्यार्थीनी पास व्हावी, ती समाजात मोठी, चांगली आदर्श व्यक्ती घडावी हाच असतो.

अशा या गुरुंना मी मनापासून वंदन करीन !

❖❖❖

भारतीय भौतिकशास्त्राचे जनक - सी. व्ही. रामन

कु. सोहा इमाम मुल्ला, ११ वी सायन्स

चंद्रशेखर वेकटरमन रामन, ज्यांना सी. व्ही. रामन म्हणून ओळखले जाते, हे एक महान भारतीय भौतिक शास्त्रज्ञ होते, ज्यांना त्यांच्या 'रामन प्रभाव' च्या शोधासाठी १९३० मध्ये भौतिकशास्त्रातील नोबेल पारितोषिक मिळाले होते. त्याचा जन्म ७ नोव्हेंबर १४८८ रोजी तमिळनाडूच्या तिरुचिरापल्ली येथे आला होता.

रामन यांनी मद्रास विद्यापिठातून भौतिक शास्त्राचे शिक्षण घेतले आणि १९०७ मध्ये त्यानी भारतीय वित्त खात्यात एक अधिकारी म्हणून नोकरी केली. तरीही, त्यांनी भौतिकशास्त्रातील संशोधनात रस घेतला आणि आपल्या संशोधनासाठी त्यांनी स्वतःची प्रयोगशाळा उभारली.

१९१७ मध्ये, त्यांना कलकत्ता विद्यापिठातील पॅलसी येथे भौतिकशास्त्राचे प्राध्यापक म्हणून नियुक्ती मिळाली. कलकत्ता विद्यापिठात त्यांनी प्रकाशाच्या विवर्तनावर, ध्वनीच्या प्रसारणाच्या आणि आवाजाच्या गुणधर्मावर संशोधन केले.

१९२४ मध्ये, त्यांनी आणि त्यांच्या विद्यार्थांनी एक अद्भूत शोध लावला. त्यांनी असे पाहिले की, जेव्हा प्रकाशाचा किरण कोणत्याही पारदर्शक पदार्थातून जातो तेव्हा प्रकाशाची वारंवारता बदलते. या घटनाला 'रामन प्रभाव' म्हणून ओळखले जाते. या शोधाने भौतिक-शास्त्रातील प्रकाशाच्या गुणधर्माबद्दल आमच्या समजुतीत क्रांती घडवून आणली.

सी. व्ही. रामन यांनी भारतातील विज्ञान, शिक्षण आणि संशोधनात महत्त्वाची भूमिका बजावली. त्यांनी भारतीय विज्ञान संस्थेच्या विकासात मोठे योगदान दिले. त्यांनी १९४८ मध्ये 'रामन संशोधन संस्था' ची स्थापना केली, जी आजही विज्ञान संशोधनासाठी एक प्रमुख केंद्र आहे.

सी. व्ही. रामन भारताचे अभिमानाचे प्रतीक होते. त्यानी आपल्या शोध आणि संशोधनाद्वारे जगाला प्रभावित केले त्यांचे नाव भारताच्या विज्ञान इतिहासातील सुवर्णाक्षरानी लिहिले गेले आहे.

❖❖❖

बाप

आयुष्याचा ती आधारच, प्रेमाची ती थापच
देणारा म्हणजेच, फक्त असती तो बापच
रागावून पण काळजी करणारा, ध्येयाचे स्वप्न दाखवणारा
माझे मन आनंद करून, स्वतःचे दुःख विसरून
पाऊलावर पाऊल ठेवून, यशाचे मार्ग दाखवून
धन्य आहेत ते देव, आम्हांला दिली अनमोल ठेव
न केले कोणतेही पाप, म्हणून मिळाले कष्टाळु बाप.

– कु. ईश्वरी सुभाष पाटील,
११ वी सायन्स

पुस्तकांसोबत शिका जगायला...

कु. अश्विनी रवीकुमार जाधव
१२ वी सायन्स

भविष्याची चिंता
येतेच कशाला
करमणुकीची साधने
नकोत उशाला
जिवलग सखा,
एकमेव सोबती
पुस्तकांसोबत शिका जगायला...

हया उलट्या जगाचा सुलटाच कारभार
कोणीही उठतो हा कारभार हाकायला
बदल घडवण्यासाठी ऋन् वदलण्यासाठी
पुस्तकांसोबत शिका जगायला...

ज्ञानाचा हा अथांग सागर
शिकवतों खोल समुद्रात पोहायला
नसते बुडण्याचीही भीती
पुस्तकांनोवत शिका जगायला...

या स्वार्थी, भोंदू जगतात
मिळे ज्ञान निर्भरतेने लढायला
ज्याने वाचला तो जिंकला
म्हणूनच,
पुस्तकांसोबत शिका जगायला...

पुस्तकच हे श्रेष्ठ अस्त्र
सांगितले बाबाहेबानी साऱ्या जगाला
अहिंसेच्या मार्गाने जिंकण्यासाठी
पुस्तकांसोबत शिका जगायला...

मुली

कु. ईश्वरी सुभाष पाटील,
११ वी सायन्स

मुली स्वतःचे दुःख लपवूनी
जगाला आनंद देयी;
पण जग तिला परक समजूनी
तिला लांब करी !

कुलुप आहे दुःखाची
किल्ली आहे सुखाची;
तर तिला का
म्हणतात परक्याची !

प्रत्येक घरी जाई
सुखाच्या पावलांनी;
पण जग तिला का
औझे म्हणी !

ती आहे आकाशातल
एक चमकणारं चादणं;
पण तिला आजही समजतात
एक विकण्याचं साधन !

अनेक घरांना
एकत्र आणी;
पण आपले म्हणणारे
घर एकही नाही !

जीवन...

काट्यात फुलत त्याला,
गुलाब म्हणतात

गालावर उमटत त्याला,
हसू म्हणतात

तापून चमकत त्याला,
सोनं म्हणतात

दिवसा झळकतो त्याला,
सूर्य म्हणतात

निसर्गाच्या खेळाला
चमत्कार म्हणतात

तुम्ही आम्ही जगतो त्याला,
जीवन म्हणतात.....!

– कु. ऋतुजा बाळू कदम,
११ वी सायन्स

त्यागमूर्ती रमाई

भीमराया धन्य रे तू
तुज लाभली पत्नी थोर रमाई
नांदली रमाई भीमा तुझ्यासाठी
झिजली माय रमाई दलितांसाठी
कधी कसलीही अपेक्षा तिने केली नाही
दीन अनाथांसाठी रात्र रात्र भर
ती झोपली नाही
थोर ती माय रमाई,
थोर तिची ती पुण्याई...

कु. प्रणव नेमाणे, १२ वी सायन्स

माझा बाप...

कडक - कडक येत होता ताप
प्रेमाने डोक्यावरून हात फिरवत माझा बाप

कामाला त्याच्या मुळीच नाही माप
कष्टाळु आहे माझा बाप

लेकरांवरती माया असते त्याची अमाप
मायाळु आहे माझा बाप

कधीच त्याच्या हातून घडत नाही पाप
स्वतः दुःख सोसून लेकरांना सुखी ठेवतो तो बाप

आजची पोरं म्हणतात त्याला क्या बोलते हो आप
डोक्यावरचं छप्पर आणि दोन वेळचं पोट भरतो तो बाप

म्हणूनच तर म्हणतात..
दूध मोजतात मापात
खरी जिद्द असते बापात...

•

कु. अर्पिता विनायक यमगर्णे
११ वी सायन्स

ज्ञानज्योती सावित्रीबाई फुले

शिक्षणाच्या स्वर्गाचे उघडले द्वार,
तीच सावित्री आज जगाची शिलेदार.....!

समाजाला जिने दिली ज्ञानाची सावली,
धन्य ती क्रांतीज्योती सावित्री माऊली ...!

सोसूनी अनंत् यातना शिकवलेस तू स्त्रियांना,
धन्य धन्य होतो होतो आम्ही,
थोरवी तुझी गाताना.... !

महाराष्ट्राची दिव्य ज्योती,
ओवाळू त्यांची आरती,
नमन माझे सावित्रीस,
आज आहे त्यांची जयंती..!

स्त्रियांच्या शिक्षणाची खरी,
सावित्री तूच कैवारी,
तुझ्यामुळेच शिकत आहे,
आज प्रत्येक नारी....!

कु. समिक्षा रमेश चव्हाण
१२ वी सायन्स

छावा...

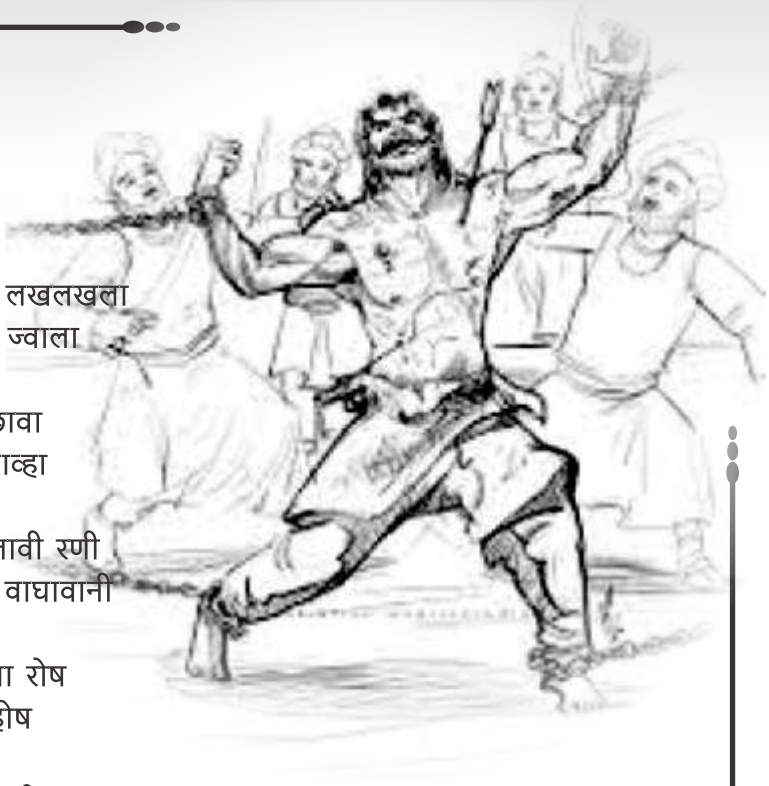

अमावस्येच्या अंधारातुनी, तेजपुरुष हा लखलखला
यमालाही पडले कोडे कुठे उगवली ही ज्वाला

सह्याद्रीच्या गाभाऱ्यातील वाघाचा हा छावा
मर्दानी या धमनीमधुनी वाहतो लाल लाव्हा

एक-एक शब्द शंभूचा जणु तरवार झुंजावी रणी
त्याहुनी तिथं नजर ती जाहला जखमी वाघावानी

चकीत झाली औरंगशाही पाहुनी शंभूचा रोष
तख्तच सुटले औरंग्याचे जाहला तो बेहोष

औरंग्याचा माज उतरला ऐकुनी शंभू वाणी
म्हणे धर्मासाठी प्राण देण्या का ते उतावीळ सेनानी

जीभ छाटली डोळे फोडले केले अनंत अत्याचार
परी न हरलं मृत्युलाही, हे सह्याद्रीचं निधडं वारं

खोळंबला तो यमही थकला ताटकळला काळ
दिवस सरले बारा न हरला सह्याद्रीचा बाळ

मृत्युंजय रात्र, झाली अमावस्या मृत्युंजय आज
मृत्युंजय झाले शंभू, उमटला तुळापुरी निनाद

ज्योत मालवली अंतरीची, आई चिंतातूर जगाची
शिव- शंभुने वाट दाविली,

कु. मनिष नेमाणे, १२ वी सायन्स

कनिष्ठ महाविद्यालय

हिंदी विभाग

सन २०२४ – २५

"असाधारण प्रतिभा को चमत्कारिक वरदान की
आवश्यकता नहीं होती
और साधारण को अपनी त्रुटियों की इतनी
पहचान नहीं होती कि
वह किसी पूर्णता के वरदान के लिए
साधना करे ।"

- महादेवी वर्मा

- विभागीय संपादक -

श्री. मयूर बोरगे

अनुक्रमणिका

गद्य विभाग

1)	दुनिया के सात अजुबें	कु. महेक शेख	12 वीं विज्ञान
2)	अब्दुल कलाम	कु. सुकन्या ढवळे	11 वीं विज्ञान
3)	कर्ण	करण साहनी	12 वीं विज्ञान
4)	चाँद	कु. महेक शेक	12 वीं विज्ञान
5)	बिरबल की खिचडी	कु. प्रतिभा निजाद	11 वीं वाणिज्य
6)	सिंधुदूर्ग मालवण (प्रवास वर्णन)	दक्ष शेरीगर	11 वीं विज्ञान
7)	महात्मा गांधी	कु. फरहाना पिरजादे	11 वीं वाणिज्य
8)	समय की कीमत	कु. समिक्षा माने	12 वीं विज्ञान
9)	राजा पोरस	दुर्गेश प्रजापति	12 वीं वाणिज्य
10)	हर व्यक्ति का महत्त्व	कु. अमृता सुतार	11 वीं वाणिज्य

पद्य विभाग

1)	मित्रता	कु. प्राजक्ता वडगावे	12 वीं विज्ञान
2)	अनुभव	कु. जोया नदाफ	12 वीं विज्ञान
3)	सफर	कु. शहेजीनल महालिंगपुरे	12 वीं विज्ञान
4)	शायरी	शुभम कांबळे	11 वी वाणिज्य
5)	प्रकृति का मधूर गीत	रणजित पाटील	11 वीं वाणिज्य
6)	सपनों की उडान	सौरभ साइनी	11 वीं वाणिज्य
7)	जीवन की राहें	रणजित चौहान	11 वीं वाणिज्य
8)	जीना इसी का नाम हैं ।	पृथ्वीराज लाखे	11 वी वाणिज्य

दनिया के सात अजूबें .....

महेक शेख, 12 वीं विज्ञान

१. चीन की महान दीवार (चीन)

चीन की महान दीवार सबसे लंबी दीवार है। यह पूर्व में पीले सागर के किनारे बो गई से लेकर पश्चिम में गासू प्रांत तक लगभग १५०० मील तक फैली हुई है। दीवार का अधिकांश हिस्सा ५००-३०० साल पहले बनाया गया था। महान दीवार २५ फीट उंची और १२ फीट चौडी है। इसकी लंबाई लगभग ४००० मील है शीर्ष पर १३ चौडी सडक है। इसकी लंबाई २१,१९६ किमी है।

एक आकडे के अनुसार लगभग २ हजार सालों के निर्माण के दौरान ४,००,००० से १०,००,००० लोगों की मौत हो गई। इन लोगों को दीवार के किनारे या दीवार के भीतर ही दफना दिया गया इस वजह से चीन की महान दीवार को अक्सर इतिहास का सबसे लंबा कब्रिस्तान कहा जाता है।

महान दीवार का निर्माण तिसरी शताब्दी ईसा पूर्व से १७ वीं शताब्दी तक चला। चीन की महान दीवार के निर्माण में मिट्टी, पत्थर और चिपचिपा चावल का इस्तेमाल किया गया था। इस दीवार को पूरा करने में २,००० साल लगे।

महान दीवार को न केवल अपने लंबे इतिहास बल्कि इसके विशाल निर्माण, आकार और उसकी अनूठी स्थापत्य शैली के कारण दुनिया के सात अजूबों में से एक माना जाता है। सैनिकों, कैदियो और स्थानिय लोगों से बनी जनशक्तिकी एक बडी सेना ने दीवार का निर्माण किया।

२. क्राइस्ट द रिडीमर (ईसा एक अध्दारक) (ब्राझील)

यह प्रतिमा दुनिया के इतिहास में अब तक बनी सबसे बडी आर्ट डेको शैली की मूर्ति हैं। इस प्रतिमा में यीशू को खुली बाहों के साथ दिखाया गया है, जो स्वागत और शांति का प्रतिक है। यह प्रतिमा १९२६ से १९३१ वर्ष के बीच निर्माण की गई थी। जो दान से जुटाई गई धनराशि किया गया था। मूर्ति के आधार पर १५० लोगों के लिए चैपल हैं।

ब्राझील की मूर्ति का मूल डिझाईन हे इटर द सिल्वा कोस्ट नामक एक ब्राझीलियन ने बनाया था। यह निर्माण के प्रभारी इंजिनियर भी थे इस योजना को फ्रांसीसी मूर्तिकार पॉल लैडोव्स्को के साथ सांझा किया गया था।

इसकी उँचाई ९८ फीट (३० मी) हैं। इसकी क्षौतीज भूजाएँ ९२ फीट २८ मि तक फैली हैं। हजारों त्रिकोणीय सोपस्टोन टाइलों के मोजे में लिपटे प्रबलित कंक्रीट से बनी यह मूर्ति, लगभग २६ फीट (१८ मी) एक चौकोर पत्थर के आधार पर स्थिर है, जो पहाड की चोटी के उपर एक डेक पर स्थिर है। इसे बनाने का उद्देश यह था कि यीशू और ब्राझील की ईसाई जडों को सम्मान करनेवाला स्मारक स्थान है।

यह प्रसिध्द प्रतिमा ब्राझील की आस्था और उँची परंपरा का जश्न मनाने के लिए बनाई गई थी।

३. ताजमहल (भारत)

शहाजहाँ भारत के पाँचवे मूगल सम्राट थे । शहाजहाँ द्वारा अपनी पसंदीदा पत्नी की याद में १६३१ और १६४८ के बीच आगरा में ताजमहल बनवाया गया ताजमहल ३२ करोड में बना हुआ है।

ताजमहल के निर्माण के लिए शहाजहाँ ने अफगानी आर्किटेक्ट उस्ताद अहमद लगौरी को लगाया था। ताजमहल आगरा, उत्तर प्रदेश में स्थिर हैं ।

ताजमहल दिन में तीन बार अपना रंग बदलता हैं। ताजमहल सुबह के समय गुलाबी और श्याम को दुधिया और चाँदणी रात में सुनहरा दिखाई देता है। ताजमहल के केंद्र में शहाँजहाँ और मूमताज महल में दोनों की कब्रे है।

ताजमहल को खूबसूरत बनानेवाला संगमरमर राजस्थान के मकराना से आया था। उद्योगों और वाहनों के प्रदूषण के कारण होने वाली अम्लीय वर्षा को आमतौर पर ताजमहल के पीलेपन और काला पढने के लिए जिम्मेदार हैं।

दुनियाँ के सात अजूबों में से एक ताजमहल लकडियों पर खडा हुआ है। यह ऐसी लकडी है जिसे मजबूत रहने के लिए नमीं की जरूरत देती हैं। जो यमुना नदी से मिलती रहती हैं।

भारत में मुस्लिम कला का रत्न और विश्व की विरासत की सार्वभौमिक रूप से प्रशंसित उत्कृष्ट कृतियों में से एक है। इसे मुगल वास्तु कला का सबसे अच्छा उदाहरण और भारत का समृध्द इतिहास का प्रतिक मानते है।

४. चीचेन इट्जा (मेक्सिको)

चीचेन इट्जा का अर्थ है ''इटजा कुएँ के मुहाने पर''। चीचेन इट्जा एक प्राचीन माया पुरातात्विक स्थल है। इसे १५०० साल पहले बनाया गया था। एल कैस्टिलो को कूकूलकैन मंदिर के नाम से भी जाना जाता है। चीचेन इट्जा एक यूनिस्को विश्व धरोधर स्थल है।

पिरामीड में ३६५ सदियाँ सौर वर्ष को दर्शाति है, ५२ पैनल माया शताब्दी के प्रत्येक वर्ष के सौर वर्ष के प्रत्येक सप्ताह के लिए, और १८ छते धार्मिक वर्ष के १८ महिनों के लिए है। यह मेक्सिको के यूकाटना प्रायद्वीप पर स्थिर एक माया शहर है यह दुसरा सबसे अधिक देखा जानेवाला स्थल है।

चीचेन इट्जा ३० मी या ९८ फीट उँचा है, जिसका निर्माण ९ वीं और १२ वीं शताब्दी के बीच माला लोगों द्वारा किया गया था। यह कोलम्बस-पूर्व युग में माया सभ्यता द्वारा बनाया गया एक बडा शहर था। एल कै स्टिलो के डिझाईन में चार मुख्य दिशाओं और पंख वाले सर्प देवता का प्रतिकवाद शामिल है। यह प्राचीन माया सभ्यता के अनेक चमत्कारों और समृध्द सांस्कृतिक इतिहास का घर है।

५. पेट्रा (जॉर्डन)

पेट्रा का निर्माण कार्य १२०० ईसा पूर्व के आसपास शुरू हुआ। पेट्रा एक ''होर'' नामक पहाड की ढलान पर बना हुआ है। पहाडों से घिरी हुई एक द्रोणी में स्थिर है।

पेट्रा अपनी रॉक -कट वास्तु कला के लिए प्रसिध्द है। पेट्रो को इसकी इमारतों में इस्तेमाल किए गए पत्थरों के रंग के कारण ''गुलाब शहर'' के रूप में जाना जाता है।

जॉर्डन एक मुस्लिम देश है। जहाँ सुन्नी इस्लाम की ९५ टक्के आबादी है। जॉर्डन के किंग अब्दूल्ला द्वितीय थे। जॉर्डन की भाषा मुख्य रूप से अरबी हैं।

पेट्रा की उँचाई ८१० मी १२,६५७ फीट है। पेट्रा किसी खजाने से कई बढकर है। प्राचीन दुनियाँ का एक अविश्वसनीय वास्तु शिल्प आश्चर्य ८०० सिढियों के शीर्ष पर है। यह दुनिया के सबसे प्रसिध्द स्थलों में से एक है, जहाँ प्राचीन पूर्वी परंपराएँ लेनिस्टिक वास्तु कला के चट्टान में प्राकृतिक रंग और पैटर्न के कारण में बहुत सुंदर लगती है।

६. कोलोसियम (इटाली)

कोलोसियम जिसे लोवियन एम्फीथिएटर के नाम से भी जाना जाता है। इसका निर्माण ७०-७२ ई के आसपास शुरू हुआ और ८० ई में समाप्त हुआ। सम्राट वेस्पसियनने इसका काम शुरू किया और सम्राट टाइटस ने इसे पूरा किया। इसमें ५०,००० लोगों की बैठने की जगह थी। यह १५६ मी चौडा है। १८९ मी लंबा और ५७ मी उँचा था। यह रोमन साम्राज्य द्वारा निर्मित सबसे बडा एम्फीथिएटर है।

कोलोसियम इमारत १,९३७ साल पुरानी है। यह ग्लेडियेटर्स के बीच हजारों हाथापाई मुकाबलों मनुष्यों और जानवरों के बीच मुकाबलों और कई बडी लडाईयों का दृश्य था, जिसमें नकली नौसैनिक मूठभेडे भी शामिल थी।

७. माचू पिच्चू (पुरानी चोटी, अमेरिका)

माचू पिच्चू को ''खोया हुआ शहर'' भी कहा जाता है। यह पेरू में स्थिर है। यहाँ कूस्को से ७० किमी उत्तर-पश्चिम में है। इंका लोगों ने इसा बनाया था। लेकिन किसी कारण से वे इसे छोड गए, जिसका कारण कोई नहीं जानता। माचू पिच्चू इंका लोगों के लिए अध्यात्मिक महत्व रखता था। सदियों के दौरान, आसपास का जंगल बढता गया और इस स्थल पर जंगल फैल गया, इसलिए बहुत कम लोगों को इसके अस्तित्व के बारे में पता था।

१९११ तक अमेरिका इतिहासकार और खोजकर्ता हीराम बिंघम ने इस ''खोए हुए शहर'' को दुनिया के सामने लाया। अब यह पेरू का एक मुख्य पर्यटक आकर्षण है।

❖❖❖

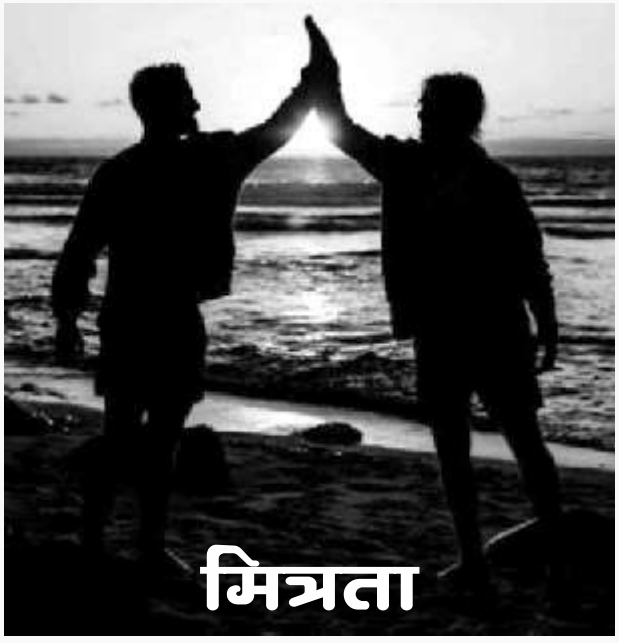

मित्रता जीवन की सबसे सुंदर और अनमोल धरोहर है। यह एक ऐसा रिश्ता है जो बिना किसी स्वार्थ के, बिना किसी अपेक्षा के, सिर्फ प्यार और विश्वास के आधार पर टिका होता है।

मित्रता हमें जीवन की कठिनाईयों का सामना करने की ताकत देती है। मित्र हमारे सुख-दु:ख के साथी होते हैं। वे हमें हँसाते हैं, हमें रूलाते हैं, लेकिन सबसे बढकर, वे हमें जीवन की सच्ची खुशी का एहसास कराते है।

मित्रता की कोई सीमा नहीं होती। यह रिश्ता। किसी भी उम्र, किसी भी वर्ग, किसी भी धर्म या जाति के लागों के बीच हो सकता है। मित्रता सिर्फ। दो लोगों के बीच का रिश्ता नहीं है, बल्कि यह एक ऐसा बंधन है जो समाज को जोडता है, जो लोगों को एक दूसरे के करीब लाता है।

आजकल की भागदौड भरी जिंदगी में, मित्रता की महत्ता और भी बढ जाती है। मित्र हमें तनाव से मुक्ति दिलाते हैं, हमें नई चीजें सीखने के लिए प्रेरित करते हैं, और हमें जीवन के उद्देश्य को समझने में मदद करते हैं।

अंत में, मित्रता जीवन का एक अनमोल उपहार है। यह हमें प्यार, विश्वास और समर्थन देती है। मित्रता को हमें सबको महत्व देना चाहिए, इसकी कद्र करनी चाहिए और इसे जीवन भर बनाए रखने की कोशिश करनी चाहिए।

प्राजक्ता वडगावे
12 वीं विज्ञान

अब्दुल कलाम

सुकन्या ढवळे, 11 वीं विज्ञान

डॉक्टर ए.पी.जे अब्दुल कलाम जिन्हें मिसाईल मैन और जनता के राष्ट्रपति के नाम से जाना जाता है। भारतीय गणतंत्र के ग्यारहवें निर्वाचित राष्ट्रपति थे। वे जाने माने वैज्ञानिक और अभियंता के रूप में विख्यात थे। डॉ. ए.पी. जे. अब्दुल उनका जन्म १५ अक्टूबर १९३१ में हुआ। उनका कर्मक्षेत्र प्रोफेसर, लेखक, वैज्ञानिक, एयरोस्पेस इंजिनीअर थे। उनकी शिक्षा सेंट जोसेफ कॉलेज तिरूचिरापल्ली मद्रास इंन्स्टिटयूट ऑफ टेक्नॉलॉजी में हुई। उन्हें पद्मभूषण, पद्मविभूषण, भारतरत्न, वॉन कार्मन विंग्स अंन्तराष्ट्रीय अवॉर्ड मिले। हावरक्राट परियोजना पर काम करने के लिये भारतीय रक्षा अनुसंधान एवं विकास संस्थान में प्रवेश किया। १९६२ में वे भारतीय अंतरिक्ष अनुसंधान संगम में आये जहाँ उन्होंने सफलतापूर्वक कईं उपग्रह प्रक्षेपण परियोजनाओं में अपनी भूमिका निभाई। परियोजना निदेशक के रूप में भारत के पहले स्वदेशी उपग्रह प्रक्षेपण यान एसएलवी ३ के निर्माण में महत्वपूर्ण भूमिका निभाई जिससे जुलाई १९८२ में रोहिणी उपग्रह सफलतापूर्वक अंतरिक्ष में प्रक्षेपित किया गया था।

हिन्दूस्तान के पहले रॉकेट एसएलवी-३ को बनाने में उन्होंने अहम भूमिका निभाई। उन्होंने इसरो में परियोजना निदेशक के रूप में भारत के पहले स्वदेशी उपग्रह प्रक्षेपण यान पोलर सॅटेलाईट लाँच व्हीकल-३ के निर्माण में महत्वपूर्ण भूमिका निभाई। देश के ११वें राष्ट्रपति रहे कलाम का जन्म १५ अक्टूबरर १९३१ को तमिलनाडू के रामेश्वर कस्बे के एक मध्यमवर्गीय परिवार में हुआ। उनके पिता का नाम जैनूल आब्दीन नाविक थे। उनकी माता का नाम आशियम्मा था। उनकी आरंभिक शिक्षा पाँच वर्ष की अवस्था में रामेश्वरम के प्राथमिक पाठशाला से शुरू हुई। वह बचपन से ही खासे प्रतिभाशाली रहे। डॉ. कलाम का बचपन बडा संघर्ष पूर्ण रहा। उनकी दिनचर्या में प्रतिदिन सुबह चार बजे उठकर टयूशन पढना फिर लौट कर पिता के साथ नमाज पढना फिर ३ किलोमीटर दूरस्थित धनूषकोडी रेल्वेस्टेशन से अखबार लाना और शाम को अखबार के पैसों की वसूली करना शामिल था। उन्होंने प्राथमिक शिक्षा के बाद रामनायपूरम के शॉर्टज हाईस्कूल में प्रवेश लिया। वहाँ की शिक्षा पूरी करने के बाद उन्होंने १९५० में सेंट जोसेफ कॉलेज, तिरूचिरापल्ली में प्रवेश लिया। वहाँ से उन्होंने भौतिक और गणित विषयों के साथ बी.एस्सी. की डिग्री प्राप्त की। अपने अध्यापकों की सलाह पर उन्होंने स्नातकोत्तर शिक्षा के लिए महास इंन्स्टिटयूट ऑफ टेक्नॉलॉजी चेन्नई का रूख किया। वहाँ पर उन्होंने सपनों को आकार देने की लिए एयरोनॉटिकल इंजिनीयरिंग का चयन किया।

डॉ. कलाम वायू सेना में भरती होकर देश की सेवा करना चाहते थे। लेकिन इस इच्छा के पूरी न हो पाने पर उन्होंने बे-मन से रक्षा मंत्रालय के तकनीकी विकास एवं उत्पादन विभाग में १९५० में तकनीकी केंद्र में वरिष्ठ वैज्ञानिक सहायक का कार्यभार संभाला। उन्होंने अपनी प्रतिभा के बल पर वहाँ पहले ही साल में एक परा ध्वनिक लक्ष्यभेदी विमान की डिझाइन तैयार करके अपने स्वर्णिम सफर की शुरूआत की। डॉ. कलाम के जीवन में महत्वपूर्ण मोड तब आया, जब वे १९६२ में भारतीय अंतरिक्ष अनुसंधान संगठन से जूडे। यहाँ पर उन्होंने विभिन्न पदों पर कार्य किया। उन्होंने यहाँ पर आम आदमी से लेकर सेना की जरूरतों को ध्यान में रखते हूए अनेक महत्वपूर्ण परियोजनाओं की शूरूआत की। इसरो में स्वदेशी क्षमता विकसित करने के उद्देश्य से उपग्रह प्रक्षेपण यान कार्यक्रम की शुरूआत हुई। डॉ. ए.पी.जे. अब्दूल कलाम उनकी मृत्यु २७ जुलाई २०१५ में हुई।

❖❖❖

अनुभव

बाहरवीं-बाहरवीं कहते, बाहरवीं का साल आ गया
कहते-कहते समझ ही नहीं आया कि पूरा साल निकल गया ।

सब कहते थे सिर्फ इस साल पढाई करो
वैसे देखने गए तो पढाई के लिए पूरी जिंदगी भी काफी नहीं ।

Physics, Chemistry के गणितों में हँसना-खेलना भूल गए।
सबका बोलना होता है कि सायन्स मूल में कठीन
Weekly Test के बाद CET Test वही हमारा जीवन।

Bio का कुछ पंगा नहीं वह तो हमारा ही विषय
सिर्फ आकृति के नाम गलत हुए तो बडा फटका मिलता है।

Notes का फैलावा समेटते आगे जाने का रस्ता हम ढूँढ रहे हैं।

पता नहीं Maths विषय चुनते वक्त दिमाग ने क्यों काम नहीं किया,
गए साल Journal लिखने के शौक पूरा कर लिया जो इस साल दोनों विषय रख लिए।

कहने को क्या Physics तो आसान ही लगता हैं
वर्ग में Concepts समझे तो Paper में Formula याद करना ही हैं।

Chemistry के साथ अपने Bond बनाने ही पडते हैं
नहीं तो Organic में के reactions एक जैसे दिखते हैं।

ऐसे छोटे -बडे अनुभव लेते ये दो साल जिए,
यादें जमा करते हमने दिल की Gallery में Save कर लिए
क्योकि Mobile allowed नहीं था .....

ये नियम, शिक्षण, कर्मचारी और कॉलेज हमेशा याद रहेगा,
और भूल गए तो भी शिक्षक सपने में आकर
भी डाटेंगे .....

जोया नदाफ, 12 वीं विज्ञान

कर्ण

करण साहनी, 12 वीं विज्ञान

कर्ण महाभारत के नायक है। महर्षि वेदव्यास द्वारा रचित महाभारत कर्ण और पांडवों के जीवन पर केंद्रीत है। कर्ण महाभारत के सर्वश्रेष्ठ धनूर्धारियों में से एक थे। भगवान परशूराम ने स्वयं कर्ण की श्रेष्ठता को स्वीकार किया था। कर्ण की वास्तविक माँ कुंती थीं और कर्ण सहित सभी पांडवों के धर्मपिता महाराज पांडू थे। कर्ण कुंती के विवाह के पहले हुआ था। कर्ण दुर्योधन की तरफ से अपने ही भाईयों के विरूध्द लडा। कर्ण को एक आदर्श दानवीर माना जाता है। क्योंकि कर्ण ने कभी भी मना नहीं किया। भले ही इसके परिणाम स्वरूप उसके अपने ही प्राण संकट में क्यों न पड गए हो। इसी से जुडा एक वाक्य महाभारत में जब अर्जुन के द्वारा भगवान इन्द्र ने कर्ण से उसके कुंडल और दिव्य कवच माँगे और कर्ण ने दे दिए।

कर्ण की छवि आज भी भारतीय जनमानस में एक ऐसे महायोध्दा की है जो जीवनभर प्रतिकूल परिस्थितियों से लडता रहा। बहुत से लोगों का यह भी मानना है कि कर्ण को कभी वह सब नहीं मिला जिसका वह वास्तविक रूप से अधिकारी था। सच कहा जाए तो हस्तिनापूर के सिंहासन का वास्तविक अधिकारी कर्ण ही था। वह कुरू राजपरिवार से ही था और युधिष्ठिर और दुर्योधन से ज्येष्ठ था लेकीन उसकी वास्तविक पहचान उसकी मृत्यु तक अज्ञान ही रही। कर्ण को एक दानवीर और महायोध्दा माना जाता है। उन्हें दानवीर और अंगराज कर्ण भी कहा जाता है। कर्ण गंगाजी में बहता हुआ जा रहा था कि महाराज धृतराष्ट्र के सारथी अधिरथ और उनकी पत्नी राधा ने उसे देखा और उसे गोद ले लिया और उसका लालन-पालन करने लगे। उन्होंने उसे वासूसेन नाम दिया। अपनी पालनकर्ता माता के नाम पर कर्ण को राधेय के नाम से भी जाना जाता है। अपने जन्म के रहस्योद्धाटन होने और अंग का राजा बनाए जाने के पश्चात भी कर्ण ने सदैव उन्ही को अपना माता-पिता माना और अपनी मृत्यु तक सभी पुत्र धर्म को निभाया। अंग का राजा बनाया जाने के पश्चात कर्ण का एक नाम अंगराज भी हुआ।

कर्ण को उसके गुरू परशुराम और पृथ्वी माता से श्राप मिला था। इसके अतिरिक्त भी अपने अंतीम चरन पर थी एक दोपहर की बात गुरू परशुराम कर्ण की जंघा पर सो रहे थें। कुछ देर बाद कहीं से एक बिच्छु आया और उसकी दूसरी जंघा पर काट कर घाव बनाने लगा।

गुरू का विश्राम भंग न हो इसलिए कर्ण बिच्छु को दूर ना हटाकर उसके डंक को सहता रहा। दुर्योधन शकुनि और दुशासन की दृष्ट योजना से खुद को बचाने के बाद पांडव गुप्त रूप से चले गए। फिर छिपे हुए पांडवों ने खुद को बहानों के रूप में प्रच्छन किया और पांचाल राजकुमारी द्रौपदी के स्वयंवर में भाग लिया। सभी महान राजाओं और अन्य कौरव राजकुमारों में से केवल अर्जुन और कर्ण ही स्थापित चुनौती देने में सक्षम थे। परीक्षण केवल किन्दुरा नामक धनुष को उठाके धनुष पर प्रत्यंचा करने और एक सुनहरी मछली के प्रतिबिंब को देखकर उसकी आँख को छेदने के लिए था।

द्रौपदी स्वयंवर से निराश होकर आने के बाद कर्ण ने अपने पालक पिता अधिरथ के कहने पर सत्यवान जो कि दुर्योधन का सारथी था उसकी बहन वृषाली से विवाह कर लिया। इसके पश्चात रामकुमारी असांवरी के उसके दांसी और घूत्मसेना नामक सूत की पुत्री सुप्रिया से भी विवाह कर लिया। वृषाली के गर्भ से वृषसेन, चित्रसेन, सत्यसेन और वृषकेतू नामक चार पुत्रों का जन्म हुआ।

कर्ण और अर्जुन में बहुत सी समानताएँ थीं। दोनों ने ही द्रौपदी का हाथ जीतने की प्रतियोगिता में हिस्सा लिया और अपने भाईयों के विरूध्द युद्ध में लडना पडा। एक और गहरा संयोजन यह की दोनों ही कौरवों से निकटता से जुडे हुए थे। कर्ण मित्रतावत और अर्जुन शत्रुतावता उनके निर्णय और तदनरूप इसके उन पर और उनके परिवारों पर पडनेवाले परिणामों पर इस बात के लिए बल दिया जाता है कि अपने कर्तव्यों का पालन करने का क्या महत्व है जैसा के भगवद गीता का क्या महत्व है भगवान कृष्णद्वारा बताया गया है।

कर्ण की मृत्यु का सर्वप्रथम कारक तो स्वयं ऋषी दुर्वासा ही है। कुंती को यह वरदान देते समय की वह किसी भी देव का आवाहन करके उनसे सन्तान प्राप्त कर सकती है इस वरदान के परिणाम के बारे में नहीं बताया। इसलिए कुंती उत्सुकता वश सूर्यदेव का आवाहन करती है और यह ध्यान नहीं रखती की विवाहपुर्ण करे क्या परिणाम हो सकते हैं और वरदानानुसार सूर्यदेव कुंती को एक पुत्र देते है। लेकिन लोकलाज के भय से कुंती इस शिशू को गंगाजी में बहा देती है।

युद्ध से कुछ दिन पूर्व जब कर्ण को यह ज्ञात होता है कि पाण्डव उसके भाई हैं तो उनके प्रति उसकी सारी दूर्भावना समाप्त हो जाती है।

पर दुर्योधन के प्रति निष्ठा होने के कारण वह पाण्डवों के विरूध्द लडा। जबकी कर्ण की मृत्यु होने तक पाण्डवों को यह नहीं पता कि कर्ण उनका ज्येष्ठ भाई है।

द्रौपदी का अपमान करना, द्रौपदी को वेश्या कहना, श्रीकृष्ण द्वारा अर्जुन को यह आदेश देना कि वह कर्ण का वध करे जबकी वह अपने रथ के थंसे पहिए को निकाल रहा होता है तब तक तुम उसे मार दो। अर्जुन ने बोला यह तो उचित नहीं है वह अभी रथ पर नहीं है। तो मुझे कोई हक नहीं है तीर चलाने का। हमारे धर्म में नहीं है। श्रीकृष्ण जी ने अर्जुन को आदेश दिया और अर्जुन ने बाण चलाकर कर्ण को मार दिया।

❖❖❖

सफर

सफर में जिंदगी के कितना कुछ समान रहता है
वो खुशकिस्मत है, जिसका हमसफर ईमान रहता है।
सुखी वह है जमीं से जो जुडा इनसान रहता है
नदी चलती है झुक्कर, रास्ता आसान रहता है
मेरा परमात्मा मेरी तरह बिल्कुल अकेला है
मुझे उसका उसे मेरा हमेशा ध्यान रहता है।
वे मरकर भी अमर है, प्यार है तप-त्याग से जिनको
चला जाता है जब इनसान तब बलिदान रहता है।
मेरे भी पास यादों और सपनों के खजाने हैं,
भिखारी के भी घर में कुछ न कुछ सामान रहता है।
जरूरी ही करे नेकी तो याद दरिया में डाल आए
निशाना उसकी होती है जो आशावान रहता है।
ये दुनिया धर्मशाला है, यहाँ बस आना जाना है,
यहाँ ऐसे रहो जैसे कोई मेहमान रहता है।

शहेजीन महालिंगपुरे
12 वी विज्ञान

चाँद

महेक शेख, 12 वीं विज्ञान

चाँद कैसे बना? इस सवाल का जवाब जानने के लिए ६० के दशक भर में कोशिशें तेज हुई।

१९६७ में चाँद को जानने के लिए नासा ने अपोलो मिशन शरू किया। अंतरिक्ष यात्री चाँद से चट्टान के टुकडे धरती पर लाने में सफल हुए। रिसर्च में पता चला कि ४५० करोड साल पहले पृथ्वी और 'थिया' ग्रह के बीच के टक्कर से चाँद बना। टक्कर से इतनी गर्मी पैदा हुई कि पत्थर पिघल गए। इससे गर्म गैस और भारी मलबा भी निकला गैस और मलबा अंतरिक्ष में उडते हुए धरती के चारों तरफ घूमने लगे। माना जाता है कि इससे डिस्क जैसी आकृति बनी। यही आज हमारा चाँद है।

नासा के इस रिसर्च से पहले चाँद के बनने को लेकर तीन अलग-अलग थ्योरी थी।

१. **कैप्चर थ्योरी :** चाँद सोलार सिस्टम में घूमने वाला एक तारा था। एक दिन वह धरती के पास से गुजरा और गुरूत्वाकषर्णने उसे अपनी तरक खींच लिया।

२. **अक्रिशन हाइपोथिसिस :** पृथ्वी के बनाने के समय ही चाँद भी बन गया था।

३. **फिजन थ्योरी :** पृथ्वी जब अपने अक्ष पर घूमती है तो उससे कई तरह के मटेरियल अलग होते हैं। इसी से मिलकर चंदृमा बना और वह पृथ्वी का चक्कर लगाने लगा।

चंद्रमा धरती का एकमात्र प्राकृतिक उपग्रह है। चाँद पृथ्वी से औसतन २३८, ८५५ मील ३८४ + ४०० ... दूर है। चंद्र की गुरूत्वाकर्षण शक्ति पृथ्वी से कम है, इसलिए चाँद पर इंसान का वजन १६.५ टक्के कम होता है।

चंद्रमा धरती से हर साल ३.८ सेंटीमीटर दूर होता जा रहा है। चाँद का वजन लगभग ८१ अरब टन है। वैज्ञानिकों के अनुसार ४.५ अरब साल पहले चाँद बना था। चाँद धरती

का एक चक्कर २७.३ दिनों में पूरा करता है। चाँद धरती की रोशनी को पृथ्वी तक पहुँचने के लिए १.३ सेकंड का समय लगता है। एक ६० किलो का व्यक्ति चाँद पर १० किलो का होगा। जब चंद्रमा हमारी पृथ्वी के सबसे निक्ट होता है, तो उसे स्थिति को Supermoon कहते हैं । इसमें चंद्रमा १४ टक्के ज्यादा बडा और ३० टक्के अधिक चमकीला दिखाई देता है। आधे चंद्रमा के मुकाबले पूरे चंद्रमा की चमक ९टक्के ज्यादा होती है।

चाँद पूरा हवा तो नहीं है। पर चाँद पर पानी की खोज हो चुकी है। उसकी सबसे पहले खोज भारत ने की थी। अब तक सिर्फ १२ मनष्य चाँद पर गए हैं। १९७२ के बाद से यानि के पिछले ४६ साल से चाँद पर कोई अंतरिक्ष यात्री नहीं है। हम पृथ्वी पर से चंदृ को देखते है तो चाँद लगभग ५९ टक्के हिस्सा दिखाई देता है। पृथ्वी पर से चाँद का ४१ टक्के हिस्सा किसी ने नहीं देखा है। चाँद की मिट्टी की खुशबू बारूद की खुशबू जैसी होती है।

चाँद पर उगाया जानेवाला पहला पौधा कपास का था। चाँद नहीं होता तो हमारी धरती पर सिर्फ छः घंटे का दिन होता। चाँद पर कभी-कभी भूकंप भी आते रहते हैं । एक भूकंप पूरे आधे घंटे से ज्यादा तक आता रहता है।

"The moon's a nice place to visit,
but, you wouldn't wan't to live there."
''चंद्रमा घूमने के लिए एक अच्छी जगह है,
लेकीन आप वहाँ रहना नहीं चाहेंगे।''

इसकी वजह यह है कि यहाँ जीवन के लिए आवश्यक कारक ताप, जल व भोजन उचित मात्रा में उपलब्ध नहीं है। चंद्रमा पर कोई पेड-पौधे भी नहीं हैं । चंद्रमा पर दिन और रात दो सप्ताह से अधिक लंबे होते हैं । इसका मतलब यह है कि सतह पर बहुत अधिक गर्मी और ठंड का तापमान होता है। १२३ डिग्री सेल्सिअस जितना अधिक या -२३३ डिग्री सेल्सिअस जितना कम।

चंद्रमा पर सूर्य से आनेवाली वि किरणों से लगातार बमबारी होती रहती है, जिससे मिट्टी इलेक्ट्रोस्टैटिक रूप से चार्ज हो जाता है। चाँद पर दिन के समय का तापमान और रात के समय का तापमान कोई भी इंसानी शरीर नहीं झेल सकता है। यही वजह है चंद्रमा पर कोई रहना नहीं चाहेगा।

❖❖❖

शायरी

रोशनी से तेरी वहाँ चाँद रूठा बैठा है
मैंने तुझे माँगा जब मी तूटता हुआ
तेरी जैसी महक यहाँ किसी फूल में नहीं
यकीन कर मेरा
मैंने हर बार देखा है....
कुछ लूट गया
कुछ लूटा दिया
कुछ मिट गया
कुछ मिटा दिया ....
जिंदगी ने कुछ यूँ आजमाया हमें
कुछ छीन गया
कुछ गवाँ दिया
परों को खोल जमाना उडान देखते है
परों को खोल जमाना उडान देखता है
जमीं पे बैठ के क्या आसमान दिखता है
जब आँखो में अस्मान लिया
मंजिल को अपना मान लिया
फिर मुश्कील क्या और आसान क्या
बस ठान लिया तो ठान लिया
कब्र और कदर में कोई फर्क नहीं है
दोनों मरने के बाद ही मिलती है।
जो जाहीर करना पडे दर्द कैसा और जो
दर्द ना समझ सके वो हमदर्द कैसा
हम किसी से खुशियाँ माँगे
ये हमें मंजूर नहीं
माँगी हुई खुशियों से किस का भला होता है?
जितना अपनी तकदीर में लिखा है
वो जरूर अदा होता है।

शुभम कांबळे,
11 वीं वाणिज्य

बिरबल की खिचडी

प्रतिभा निजाद, 11 वीं वाणिज्य

एक बार बादशाह अकबर ने घोषणा की यदि कोई व्यक्ति सर्दी के मौसम में नर्मदा नदी के ठंडे पानी में घूटनों तक डूबा रह कर सारी रात गुजार देगा उस व्यक्ति को इनाम में सौ सोने के सिक्के दिए जाएगें। एक गरीब धोबी ने अपनी गरीबीं दूर करने के खातिर हिम्मत की और नर्मदा नदी में घूटने तक पानी में सारी रात ठंड में ठिठुरते हुए बिताई और फिर वह धौबी अगले ही दिन बादशाह अकंबर से अपना इनाम लेने दरबार में पहुँच गया।

बादशाह अकबर ने उसे पूछा कि तुमने कैसे इतने ठंडे पानी में बिना सोए सारी रात बिताई और मैं कैसे मानू की तुम सारी रात नर्मदा नदी में थे। क्या सबूत है तुम्हारे पास? तब धोबी ने उत्तर दिया जहॉपनाह मैं सारी रात नदी में से सामने महल के कमरे में जलते हुए दीपक को देखता रहा और इस तरह जागते हुए सारी रात नदी के शीतल जल में गुजारी । तभी अकबर ने गुस्सा होकर कहा तो इसका मतलब यह हुआ कि तुम महल के जलते हुए दीपक की गर्मी लेकर सारी रात पानी में खडे रहे मुफ्त का इनाम लेना चाहते हो । सिपाहियों इसे जेल में बंद कर दो। उस वक्त बिरबल भी दरबार में बैठा था।

उसे ये सब देखकर बहुत बुरा लगा कि बादशाह अकबर ने उस धोबी को इनाम की जगह जेल में बंद कर दिया। तभी बिरबल को एक तरकीब सूझी और अगले दिन वह दरबार में हाजिर नहीं हुआ। जबकि उस दिन दरबार की एक आवश्यक बैठक थी। उसी वक्त बादशाह ने बिरबल को बुलाने के लिए एक सैनिक को भेजा सैनिक खाली हाथ वापस आकर बोला, हुजुर बिरबल खिचडी पका रहे है और जब बिरबल बहुत देरबाद भी नहीं आया तो बादशाह अकबर को बिरबल की चाल में कुछ संदेह नजर आया।

बादशाह खुद चलकर बिरबल के पास पहुँच वहाँ जाकर बादशाह अकबर ने देखा कि बिरबल ने एक बहुत लम्बे से डंडे पर एक घडा लाँधकर उसे बहुत कम आग जलाकर खिचडी पक्ा रहा है और खाट पर लेटा हुआ । खिचडी पकने का इंतजार कर रहा है। तभी बादशााह अकबर ने गुस्सा होकर बिरबल से कहा यह क्या तमाशा है। ऐसे भी क्या खिचडी पकती है। बिरबल ने कहा माफ करना जहाँपनाह खिचडी जरूर पकेगी और खिचडी भी वैसे ही पकेगी जैसे उस दिन उस धोबी को महल के जलते हुए दिपक से गरमी मिली थी। उसी समय बादशाह अकबर को सारी बात समझमें आ गई और उन्होंने बिरबल को गले से लगाकर धन्यवाद कहा और उसी वक्त धोबी को जल से रिहा करने और असे इनाम देने का हुकुम दिया।

❖❖❖

सिंधुदूर्ग मालवण प्रवास वर्णन

दक्ष शेरीगर, 11 वीं विज्ञान

५ डिसंबर २०२४

सुबह ३ बजे ठंडी हवा और उत्साह से भरे हम सब अपने कॉलेज ट्रिप के लिए बस में सवार हुए। हमारी पहली मंजिल थी राधानगरी डॅम जहाँ हम सुबह ८ बजे पहुँचे। राधानगरी डॅम, जिसे लक्ष्मी तलाव के नाम से भी जाना जाता है, महाराष्ट्र के सबसे पुराने डॅम्स में से एक है। इसे भोगावती नदी पर बनाया गया है और यह क्षेत्र के सिंचाई और बिजली उत्पादन के लिए महत्वपूर्ण है। डॅम के आसपास का शांत वातावरण और हरियाली मन मोह वाली थी।

इसके बाद सुबह ९ बजे हमने मालवण बीच के लिए प्रस्थान किया और लगभग दोपहर १२ बजे वहाँ पहुँचे। हमने सबसे पहले स्वादिष्ट लंच किया और बीच पर आराम किया। इसके बाद वहाँ से हमने बोट लेकर सिंधुदूर्ग किले की और यात्रा की्। यह यात्रा हमने दोपहर २ बजे शुरू की।

सिंधुदूर्ग किला जिसे छत्रपति शिवाजी महाराज ने १६६४ में बनवाया था। अरब सागर के बीचों-बीच स्थित है। यह किला अपनी अनूठी वास्तूकला और राजनीतिक निर्माण के लिए प्रसिध्द है। हमने वहाँ लगभग २ घंटे बिनाए और किले की अद्भुत कहानियाँ सूनी।

शाम ४ बजे हम वापस मालवण पहुँचे और वहाँ के प्रसिध्द बाजार में घूमने और खरीददारी करने का आनंद लिया। मालवणी बाजार की विविधता और स्थानिय उत्पादन देखने लायक थे । शाम ५ बजे हम मालवण बीच वापस पहुँचे और वहाँ से तारकर्ली बीच के लिए रवाना हुए। शाम ६ बजे, हम तारकर्ली बीच पहुँचे, जो अपनी सफेद रेत और साफ पानी के लिए प्रसिध्द है। समुद्र किनारे की सुंदरता और पानी में खेलते हुए बिताए पल अविस्मरणीय ये।

शाम ७ बजे हमने तारकर्ली बीच छोडा और होटल की और बढे। रस्ते में ट्रैफिक था। लेकीन हम रात ९ बजे होटल पहुँच गए। होटल में स्वादिष्ट डिनर करते समय हमें पता चला कि जिस रस्ते से हम जानेवाले थे, वहाँ एक ट्रक का एक्सीडेंट हुआ है। ट्रक गैस से भरा हुआ था जिससे सडक बंद कर दी गई थी।

हमने रात १०.३० बजे डिनर पूरा किया और दूसरे रास्ते से जाने का फैसला किया। नए रास्ते में समय अधिक लग रहा था। लेकिन यात्रा का उत्साह अब भी कायम था। करीब ४ घंटे की यात्रा के बाद हम आखिरकार सुबह ३ बजे इचलकरंजी पहुँचे। थकावट के बावजूद यह यात्रा हमारे लिए एक यादगार अनुभव बन गई।

यह ट्रिप न केवल नई जगहों को देखने का मौका या बल्कि हमें कई चुनौतियों के साथ मजेदार यादें भी दे गई।

❖❖❖

महात्मा गांधी

फरहाना पिरजादे, 11 वीं वाणिज्य

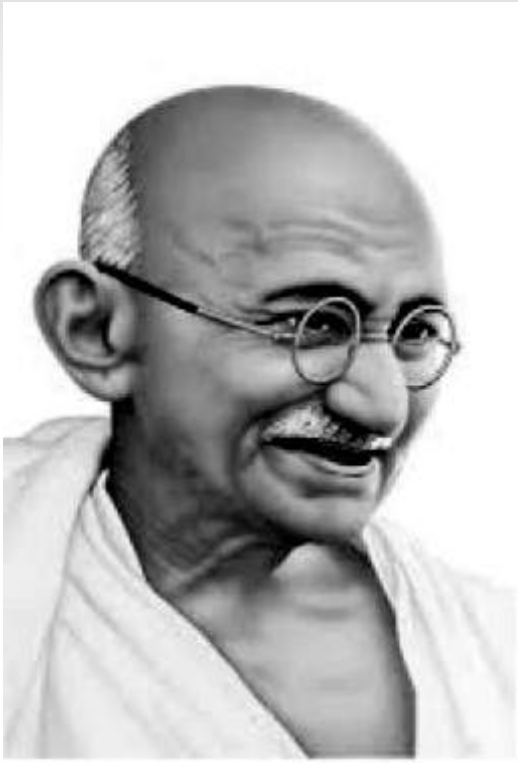

देश में हर साल राष्ट्रपिता महात्मा गांधीजी के जन्मदिन २ अक्टूबर को गांधी जयंती के तौर पर मनाया जाता है। देश को अंग्रेजों के चंगुल से आजाद कराने में अहम भूमिका निभानेवाले गांधी जी महान राजनितिज्ञ और समाज सुधारक रहे।

स्वतंत्रता आंदोलन के दौरान उन्होंने सत्य और अहिंसा के मार्ग पर चलकर कई कई बार ब्रिटीश हुकूमत को घूटने टेकने पर मजबूर किया। सत्य और अहिंसा के सिध्दांत उनकी ताकत थे। बिना हथियारों के कैसे अपने अधिकार हासिल किए जा सकते है, इसकी उन्होंने दुनिया भर के सामने शानदार मिसाल दी। २ अक्टूबर १८६९ को गुजरात के पोरबंदर में गांधी जी का जन्म हुआ था। हमारा देश उनके जन्मदिवस को राष्ट्रीय पर्व के रूप में मनाकर उन्हें श्रध्दांजली अर्पित करता है। गांधीजी का पूरा नाम मोहनदास करमचंद गांधी था, महात्मा गांधीजीने सत्य और अहिंसा के मार्ग पर चलना सिखाया है। गांधीजी की महानता का अंदाजा इस बात से लगाया जा सकता है। आज भारत के बाहर दुनिया के अन्य कई देशों में उनकी मूर्ति है जगहों के नाम है, उन्हीं के विचारों के सम्मान में २ अक्टूबर को ६२ साल अंतरराष्ट्रीय अहिंसा दिवस भी मनाया जाता है। बापू के जीवन की छाप आज हमारे खानपान, रहन-सहन भाषा शैली में साफ देखी जा सकती है। गांधीजी ने भारतीयों को स्वदेशी वस्तुओं से प्रेम करना सिखाया। आजादी के अलावा गांधीजी का एक और सपना था, ग्राम स्वराज, वह चाहते थे कि गाँव आत्मनिर्भर हो, गाँव में उद्योग धंदे मजबूत हो। उनका यह सपना तब पूरा हुआ जब १९९३ में देश में पंचायती राजव्यवस्था लागू हुई।

❖❖❖

प्रकृति का मधुर गीत

हरी भरी वादियों की गोद में,
झरनों की मीठी सरगम।
फूलों की मुस्कान से सजी,
धरती माँ की अदभुत धरम।

नील गगन के नीचे फैली,
हरियाली की चादर को देखो।
सूरज की किरणें छू जाती,
सुनहरी आभा हर कोने में लेके।

पवन की सरसराहट में,
संगीत की मधुर झंकार है।
पेडों के झुमने में छिपा,
सुकून का संसार है।

चिडियों का कलरव गूंजता,
मानों प्रकृति का गीत है।
नदियों की धारा बहती जाए,
जैसे कोई जीवन-रेखा प्रीत है।

आओ इस सुंदरता को सहेजें,
प्रकृति को ना हो कष्ट।
इसकी रक्षा में ही छुपा है,
हम सबके जीवन का यश।

रणजित पाटील,
11 वीं वाणिज्य

कहाणी

समय की कीमत

समिक्षा माने, 12 वीं विज्ञान

एक बार की बात है, एक गाँव में एक बूढा आदमी रहता था। वो बूढा आदमी अपने बेटे से बहुत परेशान था क्योंकि उसका बेटा बस गाँव में इधर-से-उधर घूमा करता था। बहुत ही नालायक था, कामचोर था। वो कोई काम नहीं करता था। एक दिन उस बूढे आदमी ने अपने बेटे को सबक सिखाने का सोचा। उसने अपने बेटे को अपने पास बुलाया और उससे कहा कि बेटा घर के अंदर अलमारी में घडी रखी है तुम उसे निकालकर लाओं। लडका घर के अंदर गया और उस घडी को बाहर निकालकर लाया फिर उसके पिता ने उससे कहा कि तुम अब एक काम करों इस घडी को अपने साथ बाजार में लेकर जाओं और लोग भी तुम्हे मिलेंगे सबसे तुम इस घडी की कीमत पूछकर आना। अब वो लडका उस घडी को लेकर बाजार में चला गया। उसने बाजार में सभी लोगों से उस घडी की कीमत पूछी किसीने उस घडी की कीमत ५०० बताई, किसी ने १००० तो किसी ने ८००। सभी लोगों ने उस लडके को उस घडी की कीमत अलग-अलग बताई और कई लोगोंने एक जैसी। वो लडका अपने पिता के पास वापस आया और उसने कहा कि पिताजी सभी लोगोंने इस घडी की कीमत अपने हिसाब से बताई। किसीने ५०० किसीने १००० तो किसीने ८०० अब उस बूढे आदमी ने अपने बेटे को कहा कि बेटा ठीक है। घडी को तुम अलमारी में रख दो और जाओं। अब अगले दिन फिरसे उस बूढे आदमी ने अपने बेटे को अपने पास बुलाया और उसे फिरसे अलमारी से घडी लाने को कहा।

लडका फिर जाता है और अलमारी से घडी निकाल कर लाता है और अब उस बूढे आदमी ने अपने बेटे से कहा की बेटा जाओं और आज तुम घडी के अंदर जो समय चला रहा है उसकी कीमत पूछकर जाओं। क्या करवाना चाह रहे है। वो दु:खी मन से फिरसे घडी के अंदर जो समय चल रहा था उसकी कीमत पूछता है, लागों को लगता है कि इस लडके की मानसिक स्थिति ठीक नहीं है। कल ये घडी की कीमत पूछने आया था और आज समय की । बहुत से लोगोंने उसे भगाया। लडका परेशान हो जाता हैं और सोचता है कि ये मेरे साथ क्या हो रहा है।

तभी वे आखरी बार बूढे आदमी के दुकान पर जाता है, वो बूढा आदमी बहुत व्यस्त था, वो लडके का सवाल सुनते ही समझ गया कि लडका उनसे क्या पूछना चाह रहा है। उस बूढे आदमी ने अपना कुछ समय निकालकर लडके से कहा बेटा ये जो समय है ना जिसकी तुम कीमत पूछ रहे हो, इसकी कोई कीमत नहीं लगा सकता है तुम अपने करोडों रूपये लेकर भी अपनी जिंदगी का एक सेकंड भी वापस नहीं ला सकते हो। इसलिए इस टाईम का सही उपयोग करों। टाईम एक अच्छी बात है और एक बुरी बात है। बुरी बात यह है कि तुम उसे किन चीजों में गुजारते हो ये तुम्हारे हाथ में होता है। सभी के पास भी दिन के २४ घंटे होते हैं, अमीर के पास भी और गरीब के पास भी। बस यह तुम्हारे हाथ में है कि तुम इस टाईम से क्या नया कर सकते हो। तो अपने एक एक पल का हिसाब रखो कि तुम उन्हें किन चीजों में उडा रहे हो। उस बूढे आदमी की बात सुनकर उस लडके की आँखे खुल गई मानों उसमें एक बदलाव सा आ गया हो और वो अपने पिताजी के पास उस घडी को लेकर गया और उन्हें सारी बात बताई और उस दिन के बाद से उस लडके की जिंदगी बदल गई।

❖❖❖

राजा पोरस

दुर्गेश प्रजापति, 12 वीं विज्ञान

प्राचीन यूनानी ३२६-३२।ईसा पूर्व एक प्राचीन भारतीय राजा था, जिसका क्षेत्र अब भारत और पाकिस्तान के पंजाब क्षेत्र में झेलम नदी और चिनाब नदी के बीच के क्षेत्र में फैला हुआ था। उसका उल्लेख केवल ग्रीक स्त्रोतों में मिलता है। कहा जाता है कि वह असाधारण कौराल वाला योध्दा था, पोरस में हाईडस्पेस की लडाई ३२६ ईसा पूर्व में सिकंदर महान के खिलाफ असफल लडाई लडी थी। इसके बाद प्रभावित सिकंदर ने न केवल उसे अपने क्षेत्र के रूप में हाइकैसिस व्यास तक की भूमि पर प्रभुत्व भी दिया। पौरस की कथित तौर पर ३२ और ३१५ ईसा पूर्व के मृत्यु हो गई थी।

पोरस और उसके साम्राज्य के बारे में उपलब्ध समकालीन जानकारी ग्रीक स्त्रोतों से है, जबकी भारतीय स्त्रोतों में उसका उल्लेख नहीं है, ये ग्रीक स्त्रोत आपस में काफी भिन्न है।

माईकल विट्जेल का अनुमान है कि पोस्ट पूडस नामक वैदिक जनजाति का राजा था, जो दस राजाओं को लडाई में अपनी हार के बाद पंजाब में रूक सीमांत शक्ति के रूप में अस्तित्व में था। हमें चंदृ रायचों इस पहचान से काफी हद तक सहमत थे। क्विंटस कर्टियस रूफस ने अलैकजेंडर के साथ आमने सामने की लडाई के दौरान ''हेराक्टीज'' का बैनर ले जानेवाले पीरस के मोहरा सैनिक का उल्लेख किया है। तदनुसार ईश्वरी प्रसाद और कुछ अन्य विद्वानों का तर्क है कि पोरस एक शूरसेना या। यह पहचान इस प्रथा पर आधारित है कि कईं ग्रीक इतिहास-रशियनद्वारा इंडिका, स्ट्रेंबीद्वारा ज्योग्राफिका और डियोडोरस सिकलस द्वारा बिब्लियोयेका हिस्टोरिका नोट मेगस्यमीज ने सौररसेनोई नामक एक भारतीय जनजाति का वर्णन किया है। जो रूक की पूजा करती थी। हेरारलीज और मयूरा और यमूना की भूमि से उत्पन्न हुई। पोरस ने हाईडस्पेस झेलम और सेसिनेस चिनाब नदियों के बीच के इलाकों पर शासन किया:स्ट्रैबी ने इस क्षेत्र में लगभग ३०० शहरों को शामिल किया। तक्षशिला की पडोसी राजनीति के साथ उसका शत्रूतापूर्ण संबंध था, उसने अपने मामा उनके पूर्व शासक अभ्भीराज की हत्या कर दी थी। जब सिकंदर पूर्व की और प्रवास करते हुए सिंधू नदी को पार कर रहा था, संभवत: उदभंडपरा में उसका स्वागत तक्षशीला के तत्कालीन शासक अभ्भिराज के पूत्र ओमफिस ने किया था। वर्षो पहले वह सोग्डियाना में सिकंदर से मिलने गया था और उसे ... सहयोगी के रूप में माना गया था ओमफिस के शासन की पूष्टि की गई और उपहारों की भरभार थी, लेकिन ... मैसेडोनियन क्षत्रपप की स्थापित किया गया था। ओमफिस को उम्मीद थी कि वह सिकंदर की सेनाओं की ताकत का लाभ उठाकर पोरस और अबिसेरस दोनों की अधीनता में मजबूर कर देगा, और इस आराय के लिए राजनयिक मिरान भेजे।

जवाब में अषिसरेस ने समर्पण की पेशकश की लेकीन पोरस ने इनकार कर दिया जिससे सिकंदर को झेलम के तट पर आमना-सामना करना पडा। इस प्रकार ३२६ ईसा

पूर्व में हाइडस्पेस की लडाई शुरू हुई सटिक स्थल अज्ञात है और स्त्रोतों के बीच प्रमख विसंगतियों के कारण सेनाओं की सटीकताकत भी निर्धारित नहीं की जा सकती है।

हाईडस्पेस की लडाई :–

सिकंदर ने उन्ही जहाजों का दोबारा इस्तेमाल किया जो पहली बार सिंधू नदी पार करने की लिए इस्तेमाल किए गए थे लगभग ३०० किमी दूर उदभंडपूरा में उसकी सेना ने अक्सर घूसपैठ के प्रयास किए । सेना युद्ध शूरू होने से पहले ही नदी के किनारे के द्विपों में झडपें होने लगी। कुछ महिने बाद सिकंदर ने घने जंगलोवाले हेडलैंडस में रूक स्ट्राइक कोर्स के साथ जाने और पोरस की सुरक्षा की घेरने का फैसला किया, पर्याप्त घुडसेना और पैदल सेना इकाईयों के साथ बेंज कैप केटरस के अधीन छोड दिया गया था जिसे एक सफल मार्ग पर सिकंदर का अनुसरण करने की सलाह दी गई थी जबकीी शेष बलीं को पोरस की सेनाओं की विचलित करने के लिए तीन कालानक्स अधिकारीयों के तहन नहीं के साथ वितरित किया गया था। रणनीति सफल रही और उन्होंने भोर से ठीक पहले एक तुफानी रात में झेलम को बिना किसी बाधा के पार कर लिया। पोरस बेटे के नेतृत्व में रथी पर सवार घुडसवारों के एक समुह में घुसपैठ का पता लगाया और हमला किया, लेकिन सिकंदर की बेहतर घुडस्वार सेना ने उन्हें खदेड दिया।

सिकंदर के मार्ग के बारे में सूचित होने पर पोरस उने लोगों से निपटने के बारे में चिंतित हो गया जो पहले ही पार कर चुकेथे, बजाय शेष बहुमत के मार्ग को रोकने के उन्होंने मैदान में एक रक्षात्मक स्थिति ली। हाथियों के साथ पैदल सेना की इफाइयों को आगे की पंक्तियों में रखा और पंखो ने घुडस्वार सेना और रथों को तैनात किया। सिकंदर ने अपनी पैदल सेना की ढालने का विकल्प चुना और इसके बजाय पोरस के बारे पंख पर एक विनाशकारी घुडस्वार सेना का नेतृत्व किया जिससे दाई और से सुदृढीकरण की मजबूत होना पडा, हालांकि यह पीछे का पारण मन कोनेस की घुडस्वार सेना के हमले में आ गया और पोरस की घुडस्वार सेना को पैदल सेना की अग्रीम पंक्तियों मे शरण लेने के लिए मजबूर होना पडा, जिससे भ्रम की स्थिति पैदा हो गई।

इससे दोनों और से चौतरफा हमला हुआ लेकिन पोरस की योजना निरर्थक साबित हुई। हेकल २०१९ के अनुसार माना जाता है कि पोरस के पास लगभग ३०,००० पैदल सेनाा थी। हालाँ कि पोरस के पास केवल ४००० घुडस्वार सैनिक थे। न केवल पोरस के घुडस्वारों के हमलों के खदेड दिया गया बल्कि महावर्ती को सरिसा का उपयोग करके मार दिया गया और हाथियों को पोरस के स्तंभो में वापस धकेल दिया गया, पीछे की तरफ कहर बरसाते हुए सिकंदर की घुडस्वार सेना ने हमला करना और सिकंदर की सेना के लिए आसान चारा बन गया जिसमें घुडस्वार सेना का सफाया हो गया। और अधिकांश हाथियों को पकड लिया गया। फिर भी पोरस ने आत्मसमर्पण करने से इन्कार कर दिया और एक हाथी पर सवार होकर भटकता रहा।

परिणाम :–

युध्द के परिणामस्वरूप निर्णायक यूनान की जीत हुई हालाकि रूबी वीसवर्य युनानी स्त्रोतों के अविवेक पढने के खिलाफ चेतावनी देते है, जो स्पष्ट रूप से अतिशयोक्ति करते है। सिकंदर ने इस स्थान पर एयलेटिक और जिम्नास्टिक खेल आयोजित किए और यहां तक कि स्मृति में दो शहरों का निर्माण भी करवाया। अपनी जीत के स्थल पर नाइसिया और युध्द के मैदान पर बुसेफालस अपने घोडे की याद में। बाद में बेबालीन के हकसाल द्वारा हेकाड्रायन्स को ढाला गया जिसमें सिकंदर को घोडे पर सवार एक सरिसा से लैझ और एक हाथी पर हमला करते हुए दर्शाया गया था। स्पष्ट रूप से एकतरफा परिणामों के बावजूद सिकंदर पोरस से प्रभावित था और उसे पदच्युत नहीं करने का फैसला किया। उसके क्षेत्र को ने कैवल बहाल किया। सिकंदर की सेनाओं ग्लोसेस के क्षेत्रों पर कब्जा कर लिया, जिन्होंने पोरस के राज्य के उत्तर पूर्व में शासन किया था। इसके अलावा ओम्फिस को पोरस के साथ मिला लिया गया।

❖❖❖

कहाणी

हर व्यक्ति का महत्व

अमृता सुतार, 11 वीं वाणिज्य

एक बार एक विद्यालय में परीक्षा चल रही थी। सभी बच्चे अपनी तरफ से पूरी तैयारी करके आये थे। कक्षा का सबसे ज्यादा पढने वाला और होशियार लडका अपने पेपर की तैयारी को लेकर पूरी तरह से आश्वस्त था। उस को सभी प्रश्नों के उत्तर आते थे लेकिन जब उसने अंतिम प्रश्न देखा तो वह चिन्तित हो गया था कि ''विद्यालय में ऐसा कौन व्यक्ति है, जो हमेशा सबसे पहले आता है? वह जो भी है उसका नाम बताइए।'' परीक्षा दें रहे सभी बच्चों को ध्यान में एक महिला आ रही थी। वही महिला जो सबसे पहले स्कूल में आकर स्कूल की साफसफाई करती।

पतली साँवली रंग की और लंबे कद की उस महिला की उम्र करीब ५० वर्ष के आसपास थी। ये चेहरा वहाँ परीक्षा दे रहे सभी बच्चों के आगे घूम रहा था। लेकिन उस महिला का नाम कोई नहीं जानता था। इस सवाल के जवाब के रूप में कुछ बच्चों ने उसका रंग रूप लिखा। तो कुछ ने इस सवाल को ही छोड दिया। परीक्षा समाप्त हुई और सभी बच्चों ने अपने अध्यापक से सवाल किया कि, ''इस महिला का हमारे पढाई से क्या सम्बध है?'' इस सवाल का अध्यापक जी ने बहुत ही सुन्दर जवाब दिया ''ये सवाल हमने इसलिए पूछा था की आपको यह एहसास हो जाये कि आपके आसपास ऐसे कई लोग हैं, जो महत्वपूर्ण कामों में लगे हुए हैं और आप उन्हें जानते तक नहीं। इसका मतलब आप जागरूक नहीं है।''

शिक्षा: हमारे आसपास की हर चीज, व्यक्ति का विशेष महत्व होता है वह खास होता है, किसी को भी नजर अंदाज नहीं करे।

❖❖❖

सपनों की उडान

सपने हमारी आँखों में चमकते हैं
राहों में कई मोड कई संघर्ष होते हैं।
हौसला हो तो हर मुश्कील आसान हो
जीवन राह पर हर कदम नयापन हो।

आशाएँ हमें आगे बढाती हैं,
हमारे सपने हमें रास्ता दिखाती है।
हर गिरावट हमें फिर से उठाती हैं
जीत की ओर हमारी शक्ति बढाती है।

खुद पर विश्वास रखो हार नहीं माने
सपने कभी नहीं थकते कभी नहीं रुकते ।
उढान हो जब दिल में उमंगे हो
सपने साकार होते हैं जब हम सच में हो।

सौरभ साइनी,
11 वीं वाणिज्य

जीवन की राहें

जीवन की राहें कभी आसान नहीं होती
कभी खुशियाँ कभी मुश्कीलें होती।
हर मोड पर कुछ नया सीखते हैं
रूकना नहीं, बस आगे बढते हैं।
सपने बडे होते हैं, जिन्हें पूरा करना है,
मेहनत से ही मंजिल पाना है।
मुसीबतें आए तो घबराना नहीं,
हिम्मत से आगे बढना है, थमना नहीं।
जीवन की राहें अनजान होती हैं,
लेकिन हर कदम पर नई उम्मीद होती है।
जो मेहनत करता है, उसे सफलता मिलती है
हर कदम पर एक नई कहानी खिलती है।

रणजीत चौहान,
11 वीं वाणिज्य

जीना इसी का नाम है।

जागना भी कबूल है रात भर तेरे साथ।
तुम से बात करने में जो सुकून है वो नींद में कहाँ।

मैं उसी का जिम्मेदार हूँ ..... जो मैंने कहा है ...
उसका नहीं किसी ने समझा है .....।

बदल जाओ वक्त के साथ या फिर वक्त बदलना सीखो
मजबूरियों को मन में कहो हर हाल में चलना सीखो ।

बेशक तेरा ही ख्याल है।
हमारे पास वरना अकेले में कौन मुस्कुराता है।

जब भी उदास हो जाओ,
तो तेरी दया करो
चेहरे पढना अब भूल गए हैं लोग।

मौत का पता नहीं इसलिए बात कर लिया करो
क्या पता आप याद करो और हम न रहे।

तू जो मेरी जान थी, पर क्यों तेरी यादें मेरी
जान ले रही है ....

किसी ने खूब कहा है, मोहब्बत नहीं जनाब
याद रूलाती है ....

सीने से धडकता जो हिस्सा है
उसी का तो ये सारा किस्सा है।

बस हक जताना छोड दिया
वरना मोहब्बत तो आज भी है।

किसी के साथ इतनी उम्मीदें मत रखना
के उम्मीद के साथ ही टूट जाओ।

पृथ्वीराज लाखे,
11 वीं वाणिज्य

Junior College

English Section

2024 - 25

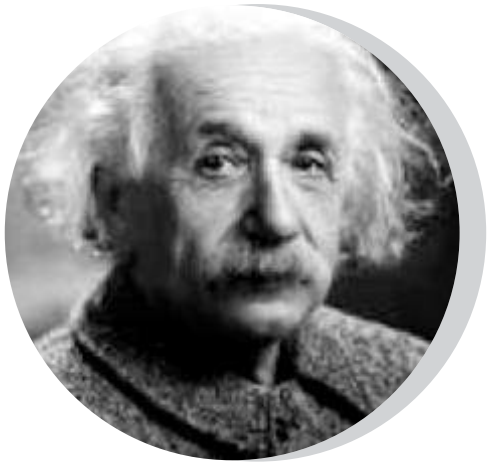

"The difference between
stupidity and genius
is that
genius has it's limits."

- Albert Einstein

Co-Editor

Sou. V. R. Chougule

INDEX

Sr. No.	Content (Prose)	Name of the Student	Class
1)	Today's Youth	Monika Mahadev Bartakke	12th Arts
2)	History - A Flashback of Human Progress	Pratiksha Dadaso Bharamgonda	12th Arts
3)	Atal Bihari Vajpayee	Sarika Dhulappa Jog	12th Arts
4)	King of Cricket - M.S.Dhoni	Gayatri Ganesh Raval	11th Arts
5)	Chhatrapati Shivaji Maharaj- The Founder of Maratha Empire	Vidya Parmeshwar Ikkalaki	11th Science
6)	'Savitribai Phule	Bhakti Madhukar Shintre	11th Science
7)	Toru Datt : A Pioneer of Indian Writing in English	Srushti Suresh Kamble	11th Science
8)	C. V. Raman	Aniket Ashok Koli	11th Science
9)	Dr. A. P. J. Abdul Kalam	Shreyas Santosh Parit	11th Science
10)	Albert Einstein : A Revolutionary Mind	Shahid I. Nadaf	11th Science
11)	Knowledge is Power	Manjiri Abhishek Vaishnav	11th Science
12)	Discovery of Zero	Shravani Anil More	12th Science
13)	Types of Investment	Akansha Anil Jadhav	12th Com.

Today's Youth

Monika Mahadev Baratakke, 12th Arts

Today's youth are the backbone of society. They are full of energy, ideas and determination, which makes the capable of shaping the future. With advancements in technology, globalization and access to knowledge, today's young generations is more aware of the world around them that ever before. However, with all these opportunities come challenges that today's youth must negative carefully.

One of the greatest strengths of today's youth is their adaptability. They have grown up in an era where technology evolves rapidly and they are quick to learn and adapt to these changes. Social Media has allowed them to connect with people across the globe, share ideas and raise awareness about social issues like climate change, gender equality and mental health. They are vocal about their beliefs and aren't afraid to challenges traditional norms that seem outdated or unfair.

At the same time, the youth face significant challenges. Social Media, while offering many benefits, can also lead to mental health issues like anxiety and depression. The pressure to succeed academically and professionally is higher than ever, and many young people struggle to maintain a balance between their personal lives and ambitions. Furthermore, distractions like excessive use of gadgets often lead to procrastination reducing productively.

Despite these challenges, the youth today are resilient. They are taking steps to address issues such as unemployment, environmental degradation and inequality. Many young people are starting business, joining social movements and contributes to their communities. They understand the importance of education, self-improvement and team work in achieving their goals.

In conclusion, today's youth have immense potential to bring about positive change. With the right guidance and support, they can overcome challenge and use their strengths to create a better world for everyone. The energy and determination of the youth are a beacon of hope for the future.

❖❖❖

History - A Flashbook of Human Progress

Pratiksha Dadaso Bharamgonda, 12th Arts

History is like a mirror that reflects the journey of humanity through time. It is a collection of events, achievements, struggles and discoveries that have shaped the world we live in today from the ancient civilizations of Mesopotamia and Egypt to the modern era of technology and globalization, history tells the story of human progress and resilience.

The earliest chapters of history reveal how humans evolved from simple hunter - gatherers to creators of magnificent civilizations. The invention of tools, fire and the wheel laid the foundation for progres. As people learned to farm and settle in communities, they built cities, created systems of governance and developed cultures. Ancient societies like the Greeks and Romans made remarkable contribution in Science, Philosophy and Art, which still influence as today.

The middle ages brought both challenges and progress, it was a time of wars and plagues, but also of important discoveries. The renaissance sparked a wave of creativity and innovation, leading to the exploration of new lands and the exchange of ideas across continents. The industrial revolution later transformed the world introducing machines & factories that changed the way people lived and worked.

However, history is not just a record of achievements. It is also a reminder of the mistakes and tragedies of the past, wars, colonization and discrimination have caused immense suffering. These dark chapters teach us valuable lessons about the importance of peace, equality and understanding.

In modern times, human progress continues to reach new heights. From landing on the moon to developing the internet, history shows how curiosity and determination can achieve the impossible. Yet, it also reminds us to stay grounded, to protect our planet and to ensure progress benefits everyone.

In conclusion, history is more than just dates and events - it is a flashbook of human progress. By studying it, we understand our roots, learn from past mistakes and draw inspiration to create a better future.

❖❖❖

Atal Bihari Vajpayee

Sarika Dhulappa Jog, 12th Arts

Atal Bihari Vajpayee was one of India's most respected leaders, known for his vision,wisdom and dedication to the nation. Born on December 25, 1924, in Gwalior, Madhya Pradesh, he became a prominent figure in Indian Politics and served as the Prime Minister of India three times. His contributions to the country's development and his ability to bring people together made him a beloved leader across party lines.

Vajpayee's journey in politics began in his early years when he joined the Rashtriya Swayamsevak Sangh (RSS) and later the Bhartaiya Jana Sangh (BJSP), which eventually became the Bharatiya Janata Party (BJP). He was known for his aratory skills often delivering speeches that inspired people and highlighted critical issues. His calm demeanor and sharp intellect give him admiration even from his political opponents.

As Prime Minister, Vajpayee achieved significant milestones for India. One of his most notable achievements as the Pokhran - II nuclear tests in 1998, which showcased India's scientific and strategic strength to the World. He also emphasized economic growth launching initiatives like the Golden Quadrilateral Project to country's infrastructure. His government worked towards reforms that modernized India's economy and opened it to global markets.

Vajpayee was also a strong advocate for peace and diplomacy. His efforts to improve relations with neighboring countries, especially Pakistan, were evident in initatives like the Lahor Bus Service. However, his tenure was not without challenge, including the Kargil War in 1999. Despite these obstacles, his leadership during such times was widely praised.

Beyond politics, Vajpayee was a poet and writer. His poetry reflected his deep love for the country and his philosophical outlook on life. His words continue to inspire millions.

Atal Bihari Vajpayee passed away on August 16, 2018, but his legacy lives on. He remains a symbol of statemanship, humility and dedication, inspiring generations to work for a better.

❖❖❖

King of Cricket : M. S. Dhoni

Gayatri Ganesh Rawal, 11th Arts

Mahendra Singh Dhoni is a legendary cricketer and one of the most iconic figures in the World of Cricket. He is often referred to as "Captain Cool" due to his calm and composed demeanor on the field. Dhoni is widely regarded as one of the greatest cricketers of all time, and his leadership and batting skills have been instrumental in India's success in International Cricket. Dhoni's cricket career has been marked by numerous challenges and setbacks, but he has always shown remarkable resilience and determination. He has been an inspiration to millions of cricket fans around the world and his legacy continues to inspire and motivate young cricketers.

Dhoni's leadership skills are highly regarded and he is widely credited with transforming the Indian Cricket team into a formidable force in International Cricket. His calm and composed demeanor on the field has been a key factor in his success as a leader, and he has been able to inspire his teammates to perform at their best. Dhoni's batting skills are also highly regarded and he is widely regarded as one of the greatest finishers in the history of Cricket. His ability to remain calm and composed under pressure has been a key factor in his success as a batsman and he has been able to deliver match - winning performances for India on numerous occasions.

Several books have been written about

Dhoni's life and career, including "M. S. Dhoni : The Untold Story" by Boria Majumdar and "Dhoni : The India Story" by Arjun Reddy. A biographical film about Dhoni's life, titled "M. S. Dhoni : The Untold Story" was released in 2016, with Sushant Singh Rajput playing the role of Dhoni.

Dhoni's fans adore him and regard him as a great cricketer, an excellent leader and an inspirational personality. They appreciate his unique playing style, leadership skills and personality. Dhoni's fans often refer to him as "Captain Cool", "MSD" and "Dhoni Bhai". Overall, Mahendra Singh Dhoni is a cricketing legend and an iconic figure in Indian sports. His leadership, batting skills and inspirational personality have made him a beloved figure among cricket fans around the World.

Mahendra Singh Dhoni has won numerous awards including :-

1) Padma Shri (2009) - India's Fourth - highest civilian award.
2) Padma Bhushan (2018) - India's Third - highest civilian award.
3) Arjuna Award (2007) - Awarded for outstanding performance in Sports.
4) Rajiv Gandhi Khel Ratna Award (2007) - India's highest Sporting honor.

❖❖❖

Chhatrapati Shivaji Maharaj - The Founder of the Maratha Empire

Vidya Parmeshwar Ikkalaki, 11th Science

Shivaji Maharaj (Shivaji Shahaji Bhosale) was the **King of Maratha Empire.** He was born in the Shivneri Fort in Maharashtra on 19th February 1630

1st Chhatrapati of the Maratha Empire

Region	1660 - 1680
Coronation	6th June, 1674 (First)
	24th September 1674 (Second)
Predecessor	Position Established
Successor	Sambhaji
Born	19th February 1630, Shivneri
	Pune, Maharashtra (India)
Died	3rd April 1680 (aged 50)
	Raigad Ford (Present day)
	Maharashtra, India
Spouse	Saibai, Soyarabai, Putalabai
	Sakvarbai, Kashibai Jadhav and
	3 Others
Issue	Sambhaji, Rajaram & 8 Others
House	House of Bhosale
Father	Shahaji
Mother	Jijabai
Religion	Hinduism

Shivaji is one of the revered historical figures of Maharashtra. He created an independent and sovergein state in the Maharashtra region. His mother, Rajmata Jijabai was the daughter of Shri. Lakhuji

Jadhav of Sindkhed. His father Shri. Shahajiraje Bhosale was a Maratha general in the Deccan.

Most of the territory in Maharashtra was then under the possession of the Nizamshah of Ahmednagar and the Adilshah of Bijapur who were known as the **Deccan Sultanates**. The mughals wanted to conquer Nizamshahi. The Adilshahi of Bijapur allied with the Mughals in this capaign Shri. Shaharajiraje Bhosale tried to rebel, but he could not withstand the combined might of the Mughals and the Adilshahi. **The Nizamshahi** kingdom came to an end in 1636. The reafter Shri. Shahajiraje became a sardar of the Adilshah of Bijapur and was posted in **Karnataka**. The region comprising **Pune**, Supe, Indapur and Chakan pargans located between the Bhima and Nira rivers, which were vested in Shri Shahdara as a jagir was continued by the Adilshah. Shri. Shahaji was also given a jagir of **Bangalore**. Rajmata Jijabai and Chh. Shivaji, stayed for a few years with Shahaji Raje at Bangalore until Shivaji was twelve years old. Shri. Shahaji entrusted the administration of the Pune Jagir to Shivaji and Mata Jijabai. Shivaji grew up region under the guidance of his mother Rajmata Jijabai. His mother taught him the stories of the **Hindu epics** and scriptures such as Mahabharata and also stories of old mighty Hindu Kingdoms, such as the **Vijayanagara**. He was also trained in guerilla warfare. He defeated the Mughal forces of **Rai Bagan**.

Several small source run east ward from the sahyadri in the Pune region. The extremely rugged valleys enclosed by these are usually known as the Mavals or khores each named after the stream running through it, or after the principal village. Collectively they are known as the Mavals. The inhabitants of this region who are called the Mavalas were extremely hardy people. Shivaji started the work of founding the **Swaraj** - self rule in this region. He used the geographical features of the Maval region. He created a feeling of trust and affection in minds of the people. Many associates, companions and mavalas joined him in his work of founding Swaraj. The objective of Shivaji in founding the swarajis clearly expressed in his official seal or Mudra, which is in Sanskrit. Through this Mudra, Shivaji Maharaj assured his people that 'ever increasing like the crescent moon, the Kingdom of Shivaji, son of Shahaji, will always seek the welfare of the people. Shivaji Maharaj's royal seal, or Rajmudra, is -

"The glory of this Mudra of Shahaji's son Shivaji will grown like the first day moon. It will be worshiped by the world and it will shine only for well being of people."

Savitribai Phule

Bhakti Madhukar Shintre, 11th Science

Savitribai Phule was one of the first female teachers in India, a social reformer and a poet. Along with her husband, Jyotiba Phule, in Maharashtra, she played a vital role in improving women's rights in India. She is considered to be the pioneer of India's feminist movement. She strived to abolish discrimination and unfair treatment of people based on caste and gender. She and her husband were pioneers of women's education in India. They started their first school for girls in 1848 in Pune at Tatyasaheb Bhide's residence or Bhidewada.

Early Life :-

Savitribai Phule was born on 3rd January, 1831, in the village of Naigaon in Satara District, Maharashtra. Her birth place is about 15 km (9.3 mi) from Shirval, and 50 kn (31 mi) from Pune. She was the youngest daughter of four children born to Lakshmi and Khandoji Patil, both of whom belonged to the mali community. Savitribai married her husband Jyotirao Phule, at the age of 9 or 10 while he was 13.

Education :-

Savitribai was illeterate at the time of her marriage. Her husband educated her, as well as his cousin sister, Sagunabai Shirsagar, at their home while working on their farm. Once she completed her primary education with Jyothirao. She continued her studies under the guidance of her friends, Sakharam Yeshwant Paranjpe and he Keshav Shivram Bhavalkat. She enrolled herself in two teachers training programs; the first was at one institution run by and Americal Missionary Cynthia Farrat, in Ahmednagar and the second course was at a normal school in Pune. Given her training Savitribai may be the first female Indian teacher and headmistress.

Career :-

After completing her teacher's education, Savitribai Phule started teaching grils at Poona. She di so alongside Sagunabai Kshirsagar, sister of Jyotiba Phule who was a revolutionary feminist and a mentor to Jyotirao. Not long after beginning to teach with Sagunabai, Savitribai and Jyotirao Phule, along with Sagunabai, started their own school at Bhide wada. Bhide Wada was the home of Tatyasaheb Bhide, who was inspired by the work that the trio was doing. The curriculum at Bhide wada included a traditional

weastern curriculum of Mathematics, Science and Social Studies.

By the end of 1851, Savitribai and Jyotirao Phule were running three different school for girls in Pune. Combined the trhee schools had approximately one hundred and fifty students enrolled like the curriculum, the teaching methods employed by the three schools differed from those used in government schools.

The author Divya Kandukuri believes that the Phule methods were regarded as being superior to those used by government schools. As a result of this reputation, the number of girls receiving their education at the number of boys enrolled in government schools. Unfortunately, Savitribai and Jyotirao Phule's success come with much resistance form the success Kandukuti States that Savitribai often travelled to her, school carrying an extra sari because she would be assailed by her conservative as per the manusmriti and its derived Brahmanchal texts.

> *"It did occut to me that the improvement that comes about in a child due to the mother is very important and good. So those who are concerned with the happiness and welfare of this country."*

Personal Life :-

Savitribai and Jyotirao had no children of their own. It is said that they adopted Yashwantrao, who was the son of a Brahmin widow. However, there is no original evidence available yet to support this. It is said when Yashwant was about to get married, no one was willing. Hence, Savitribai probably arranged his marriae to her organization's worker Dyanoba Sasane's daughter in February, 1889

Death :-

Savitribai and her adopted son, yashwant, opened a clinic to treat those affected by the worldwide. Third pandemic of the bubonic plague, when it appeared in the area around Nalasopara in 1897. The clinic was established on the stern outskirts of Pune, in an area free of infection, Savitribai died a heroic death trying to save the son of Pandurang Babaji Gaekwad upon learning that Babaji Gaekwad's son had contracted the plague in the Mahat settlement outside of Mundhwa. Savitribai Phule rusher to his side and carried him on her back to the hospital. In the process, Savitribai Phule caught the plague and died at 9:00 pm on 10 March, 1897.

❖❖❖

Toru Datt - A Pioneer of Indian Writing in English

Shrushti Suresh Kamble, 11th Science

Torulatta Datta, popularly known as Toru Datt (4 March, 1856 - 30 August, 1877) was an **Indian Bengali Poet** and translator from British India. Who wrote in English and French. She is among the founding figures of Indo-Anglian Literature, alongside Sarojini Naidu (1879 - 1949). She is known for her volumes of poetry in English. Sita. A sheaf Gleaned in French field (1876) & Ancient Ballads and Legends of Hindustan (1882) and for a novel in French, Le Journal de Mademoiselle D'arvers (1879). Her poems explore themes of **loneliness, longing, patriotism** as well **nostalgia**. Dutta died at the age of 21 of tuberculosis.

Born	4 March, 1856, 12 Maniktollah street, Rambaga, Calcutta, Bengal, British India
Died	30 August, 1877 (aged 21) Calcutta, Bengal. British India
Resting Place	Maniktalla Christian Cementry Calcutta
Nationality	British Indian
Occupation	Poet

Dutt's early life was marked by a fascinationwith literature and languages. She was well-versed in Bengal, Frehcn and English which later influenced her poetic style. Her family, Govin, Chunder Dutt encourage her literatary pursuits. Toru's poetry reflects her exposure to European literature as well as her roots in Indian culture.

Poetic style and Themes :-

Dutt's poetry is distinguished by it's

- **Imagery and symbolism :-** Vivid descriptions of nature drawing parallels between the natural world & human emotions.
- **Cultura fusion :-** Blending of Indian and Eurpoean influences, creating a unique literary voice.
- **Introspection & Melancholy :-** Exploring themes of love, loss and mortality often with a gense of wistfulness

Some notable poem include :-

- **The lotus :-** A meditation on the fleeting nature of life and beauty.
- **Savitri :-** A retelling of the Hindu myth showcasing Dutt's mastery of traditional Indian themes.

Our casuarina Tree :- A nostalgic ode to her childhood home highlighting the tension between East & West.

Conclusion :-

Toru Dutt's poetry through limited in quality, is remarkable for it's quality and cultural significance. Her unique blend of Eastern and Western influenced coupled with her exploration of universal themes. Continues to captivate readers. As a pioneer of Indian English Poetry, Dutt's legacy extends beyond her own work, inspiring future generations of poets and scholars.

❖❖❖

C. V. Raman

Aniket Ashok Koli, 11th Science

Sir Chandrasekhara Venkata Raman was born **7th November, 1888** in tiruchirapalli, Madras Presidency, British Raj. This man known simply as C. V. Raman. He was an Indian Physicist known for his work in the field of light scattering.

Using a spectrograph that he developed he and his student K. S. Krishnan discovered that when light traverses a transparent material, the deflected light changes its wavelength.

This phenomenon, a hitherto unknown type of scattering of light, which they called modified scattering was subsequently termed the Raman effect or Raman scattering. In 1930, Raman received the **Nobel Prize in Physics** for this discovery and was the first Asian and the first non-white to receive a Nobel Prize in any branch of science. The C. V. Raman's other **notable students** are Kariamanickam Srinivasa & K. R. Ramanathan.

Born to Tamil Brahmin parents, Raman was a precious child, completing his secondary and higher secondary education from St. Aloysius Anglo-**Indian High School** at the age of 11 and 13, respectively. He topped the bachelor's degree examination of the **University of Madras** with honors in Physics from Presidency College at age of 16.

His first, research paper, on diffraction of light, was published in 1906 while he was till a graduate student. The next year he obtained a master's degree. He joined the Indian Finance Service in Calcutta as Assistant Accountant General at age 19, there he became acquainted with th Indian Association for the Cultivation of Science (IACS), the first research institute in India, which allowed him to carry out independent research and where he made his major contributions in acoustics and optics.

In 1917, he was appointed the first Palit Professor of Physics by Ashutosh Mukherjee at the Rajabazar Science College under the University of Calcutta.

To identify the prevailling explanation for the blue colour of the sea at the time, namely the reflected Rayleigh - scattered light from the sky, as being in correct. He founded the Indian Journal of Physics in 1926. He moved to Bangalore in 1933 to become the first Indian director of the Indian Institue of Science. He founded the Indian Academy of sciences th same year. He established the Raman Research Institute in 1948 where he worked to his last days.

The Raman effect was discovered on 28th February, 1928. The day is celebrated annually by the Government of India as the National Science Day. The C. V. Raman died on 21st Novembner, 1970 (aged 82) in Bangalore, Mysore, India.

❖❖❖

Dr. A. P. J. Abdul Kalam

Shreyas Santosh Parit, 11th Science

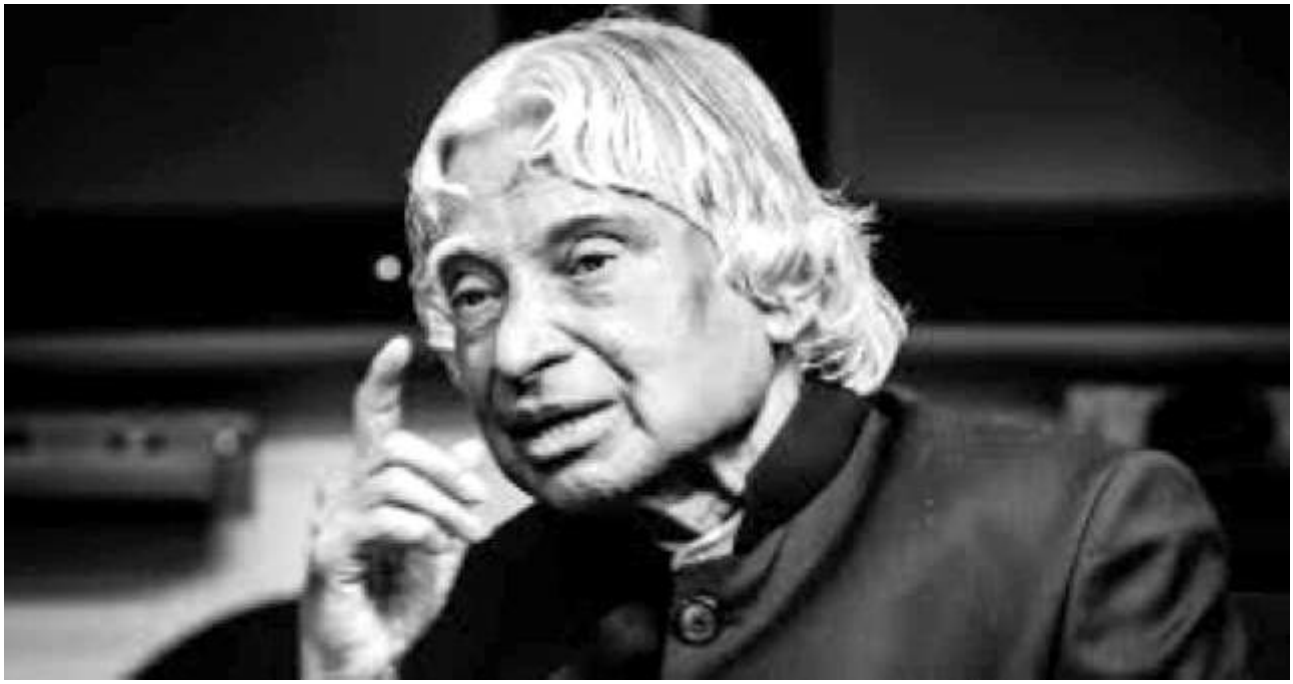

Personal Life :

Avul Pakir Jainulabdeen Abdul Kalam was born on 15th October, 1931, to a Tamil Muslim Family in the Piligrimage Centre of Raameshwaram on Pamban Island, then in the Madras Presidency & now in the state of Tamil Nadu. His father Jainulabdeen Marakayar was a boat owner and imam of a local mosque;[10] his mother Ashiamma was a housewife. His father owned a ferry that took Hindu Piligrims back & forth between Rameswaram and the now unihabited Dhanuskodi. Kalam was the youngest of four brothers and one sister in his family. His ancestors had been wealthy marakayar traders and landowners, with numerous properties and large tracts of land. Marakayar are a muslim ethnic group found in coastal Tamil Nadu and Sri Lanka who claim descent from traders and local women. The family business had involved trading groceries between the mainland and Pamban with the opening of the Pamban bridge to the mainland in 1914, however, the businesses failed and the 1914, fortune and properties were lost by the 1920's. Apart from the ancestral home, the family was poverty-stricken by the time Kalam was born. As a young boy he had to sell newspapers to add to the family's income. In his school years, Kalam had average grades, but was described as a bright and hardworking student who has a strong desire to learn. He spent hours on his studies, especially, Mathematics.

highest Civilian honour, the Bharat Ratna, for his contribution to the Scientific Research and Modernization of Defense Technology in Indiain 2008. Kalam was the recipient of Hoover Medal and in 2013, he was the recipient of the van braun award from 'The National Space Society' to recognize excellence in the management and leadership of a space - related Project.

An agricultural college at Kishanganj Bihar was renamed the "Dr. Kalam Agricultural College, Kishanganj by the Bihar State Government on the day of Kalam's funeral the State Governent also announced it would name of proposed Science City after Kalam.

India's first Medical Tech. Institute named as Kalam Institute of Health Technology located at visakhapatnam.

Career as an Scientist

After completing his education at Schwartz higher secondary school, Ramanathapuram, Kalam went on to attend the St. Joseph's college, Tiruchirapalli from where he graduated in Physics in 1954.

Kalam moved to Madras in 1955 to study aerospace engineering in Madras Institute of Technology while Kalam was working on a senior class project the dean was dissatisfied with his scholarship unless the project was finished within the next three days. Kalam met the deadline, impressing the Dean, who later said to him, "I was putting you under stress and asking you to meet a difficult deadline. He narrowly missed achieving his dream of becoming a fighter pilot, as he placed ninth in qualities and only eight positive were available in the IAF (Indian Air Force)

Awards

Kalam received 7 honorary doctorates from 40 Unversities.

The Government of India honoured him with the Padma Bhushan in 1981 and the Padma Vibhushan in 1990 for his work ISRO & DRDO & his role as a Scientific advisor to the Government. In 1997, Kalam received India's

Death

On 27th July, 2015 Kalam travelled to Shilong to deliver a lecture on "Creating a Livable Planet Earth" at the Indian Institute of Management, Shilong, while climbing of flight stairs he experienced some discomfort, but was able to enter the 1st only five minutes into his lecture, he collapsed. He was rushed to the nearby. Bethany Hospital in a critical condition; upon arrival, he lacked a pulse or any other signs of life. Despite being placed in the intensive care unit.

❖❖❖

Albert Einstein : A Revolutionary Mind

Shahid I. Nadaf, 11th Science

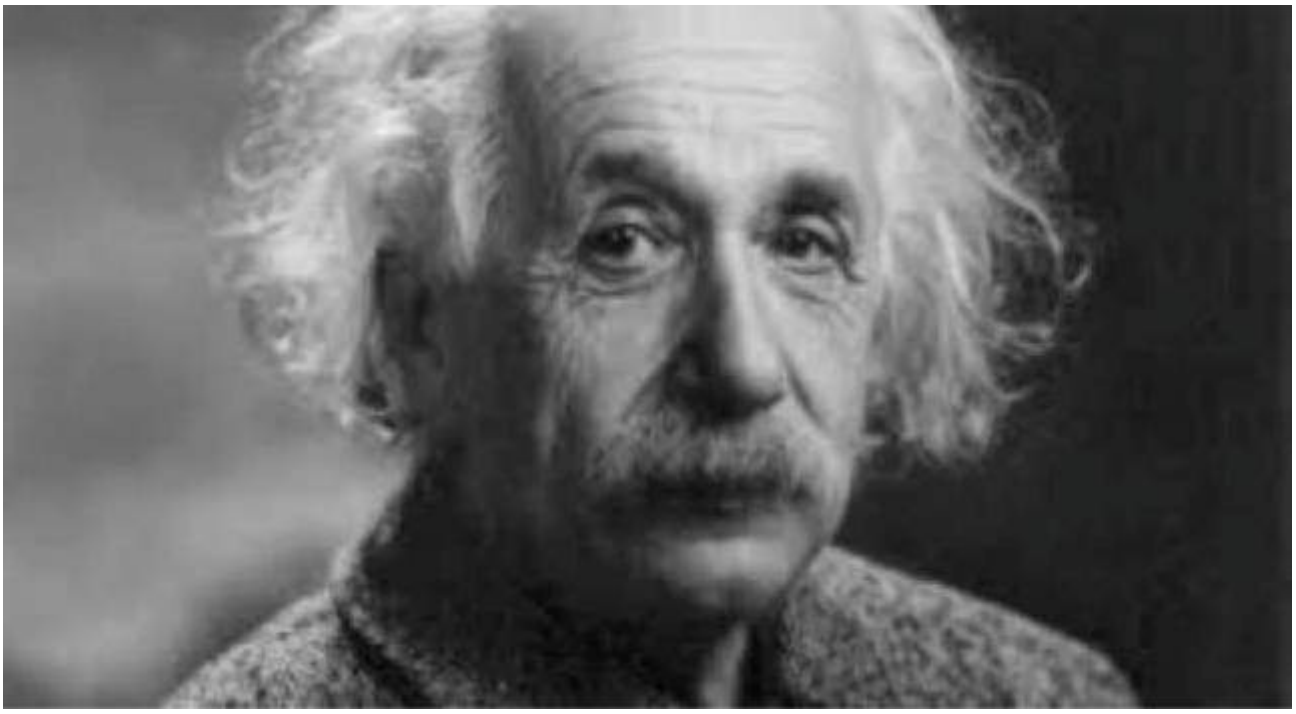

- **Introduction :-**

Albert Einstein (1879 - 1955) was a German - born theoretical physicist widely regarded as one of the most influential scientists of the 20th Century. His contributions to Physics, particularly the theory of relativity and the famous equation E = mc2. revolutionized our understanding of space, time and energy. He was awarded the Nobel Prize in Physics in 1921 for his discovery of the photoelectric effect, which laid the ground work for quantum theory.

- **Early Life and Education**

Albert Einstein was born on March 14, 1879, in UIM, in the Kingdom of wiirttemberg in the German Empire to Hermann Einstein and Pouline Koch. His family was secular Jews, and Einstein grew up in an environment that fostered intellectual curiosity. As a child, Einstein was slow to speak but demonstrated on early interest in mathematic and Science.

At age 10, Einstein family moved to Munich, where be attented the luitpoid Gymnasium. Although his early academic performance was somewhat unremarkable. Einstein's love for learning especially in Mathematic and Physics, became evident. In 1874, his family relocated to milan, and soon thereafter. Einstein en-rolled in the swiss Federal Polytechnic in Zurich, where he studied physics and mathematics.

He graduated in Igoo with a teaching diploma but struggled to find a job initially.

After a few years Einstein secured a position as a technical assistant at the swiss patent Office in Bern. It was during his time here, in 1905, that he published four groundbreaking papers in the journal Annalen der Physik, which would come to define his scientific legacy.

- **The Special Theory of Relativity (1905)**

Einstein 1905 papers, often referred to as his "Anus Mirabilis" (Miracle Year) transformal the landscape of physic. Among them, the special Theory of Relativity is the most well-known. This challenged the traditional Newtonion concept of absolute space and time. According to Einstein Theory, the laws of Physics the are same for all observers moving at constant speeds relative to each other, and the speed of light in a vacum is constant for all observers, regardless of their motion.

- **The General Theory of Relativity (1915)**

Building upon his Special Theory of Relativity, Published in 1915. This theory extended the principles of relativity to include gravity, which according to Einstein, was not a force as previously understood by Newton, but a result of the curvature of space time caused by mass and energy.

Einstein's contributions to quantum theory were essential in shaping the early development of quantum mechanics. Einstein theory was confirmed in 1919, when British astronomers, led by Arthur Eddington, observed the bending of light around the sun during a solar eclipse, providing experimental validation for the prediction made by the General Theory of Relativity. This discovery catapulted Einstein to worldwide fame.

- **Contributions to Quantum Mechanics**

Although Einstein is most famous for relativity, his work in the development of quantum theory is also ground breaking. In 1905, Einstein's explanation of the Photo-electric effect demonstrated that light could be understood as both a wave and a particle, a concept that laid the groundwork for the quantum theory of light. For this work, he was awarded the Nobel Prize in Physics in 1921. However, he famously had reservations about the theory's implications. Particularly its probabilistic nature. His famous quote, "God does not play dice with the universe", reflects his discomfort with randomness

- **Later Years and Legacy**

In 1933, with the rise of Nazi regime in Germany, Einstein, who was of Jewish descent, emigrated to the United State. He took a position at the Institute for advanced study in Princeton New Jersey where he would spend the remainder of his career.

During the 1930's and 1940's, Einstein became an outspoken advocate for peace, democracy and civil rights. He was a supporter of Zionis a Jewish homeland, though he also expressed a desire for peaceful coexistence between Jews and Arabs in the region. During World Was II, he famously wrote a letter to president Franklin d. Roosevelt, urging the United States to develop atomic weapons, which contributed to the cretion of the Mahattan Project.

❖❖❖

Knowledge is Power

Manjiri Abhishek Vaishnav, 11th Science

As individual gets knowledge from every experience in life. the knowledge that a child receives in school decides his/her future life and place in society. Knowledge is related to knowing something. It is a sum of human understanding of the World, whether it is physical, biological, social, mental or spiritual. In simple terms, knowledge is the sum of human understanding of the material and mental reality, and power is defined as the capacity to make someone do something that he /she wants. So, knowledge makes us powerful.

Knowledge is Power is a proverb. It means that knowledge is more powerful than any type of physical strength. Knowledge empowers people to achieve great results. A knowledgeable person is respected in society. From the annals of history, we can see that great scholars and preachers like Aristotle and Swami Vivekananda are remembered even today. Good teachers and professors are still admired in society as they have ample knowledge that they shore with students. With good knowledge and hard work, it is never too late to amass wealth to become so powerful.

To understand 'knowledge is Power' more clearly, let's take an example. Suppose a group of people get lost in a dark jungle and only. One of them knows the path out of the woods. So, he will show the path to others ad the rest of them will follow him. So, knowledge here made him win and gained him the power to lead the group members. In a similar way, society can also be taken as a jungle. In society's people get power with knowledge. Everyone silences to the knowledgeable person in society and no one follows on ignorant persons.

Relationship between Knowledge and Power

The sloka from Sanskrit exemplifies the graetness of education or knowledge. It clearly states the relationship between Knowledge and Power.

विद्यां ददति विनयं,
विनयाद् याति पात्रताम् ।
पात्रत्त्वात् धनमाप्नोति
धनात् धर्मं ततः सुखम् ।।

Vidya Dadati Vinayam,
Vinaya yaati Patrataam
Patratvad Dhanamaapnoti
Dhanaad dharamam Totah Sukham

The meaning of shloka is that through learning / knowledge we get humility, we get worthiness. From worthiness, we get wealth. From wealth, we do good deeds, and good deeds, gives us happiness. In simple words, it means that knowledge helps an individual to grow in society. It makes a person. It makes a person humble and disciplined. With humility and proper discipline, a person gets the heights of achievement in life. With the achievement of success, a person is termed as powerful in society.

Knowledge is a very powerful tool which can be used in our daily life to improve ourselves, thereby, society and nation. It comes after many experiences. Sometimes a bad experience also teaches a very important lesson in life.

❖❖❖

Discovery of Zero

Shravani Anil More, 12th Science

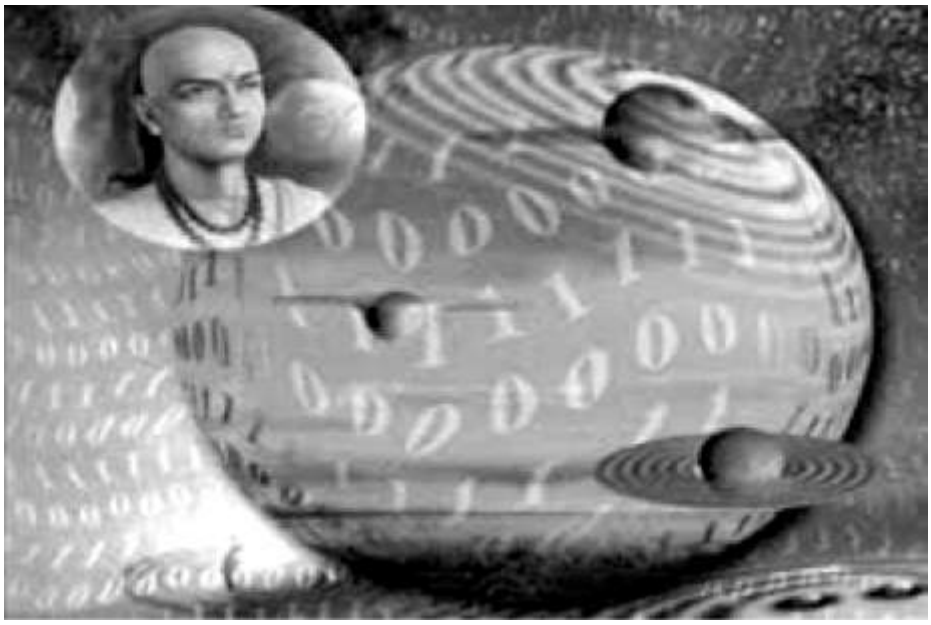

The concept of zero is generally attributed to Indian mathematicians with Brahmagupta being a key figure in its formaliation.

A 7th Century Mathematician who developed methods for using zero in calculations and defined zero as a number with no value that represented the absence at value. He also is the Sanskrit word for emptiness or nothingness.

Aryabhatt, a great astronomer at the classic age at India was the are who invented the digit "0" (zero) for which he became immortal but later on is given to Brahmagupta who lined at 7th Century.

The "Zero" number appear in the late 10th Century in India the concept in India the concept of zero as a number and not merely a symbol for separation is attributed to India, where by 9th Century CE, practical calculations were carried out using zero, which was treated like any other number even in case of division the ward for zero in India is recognized with great respect for it's invention at zero by importance with Technological World. These are the numbers that the Hindus and the Arabics use.

The great mathematician of India Brahmagupta wrote on nature of zero in his book "Brahmagupta Siodhnath"

1) $A + 0 = A$
2) $A - 0 = A$
3) $A \times 0 = 0$
4) $A / 0 = 0$

His first 3 equations were correct but he failed to express the product of 4th one. He told it as zero instead of infinity. Later it was solved by another famous Indian Mathematician Bhaskar. It was mentioned in his famous book "Leelavathi".

❖❖❖

Types of Investment

Akansksha Anil Jadhav, 12th Commerce

According to me Investment is the process of allocating money, time or effort into assets, financial instruments with the expectation of generating returns or profits overtime.

Investment plays a very important role in wealth creation and financial security.

There are many types of Investment some are as follows :-

1) **Stocks :-** Buying shares in company, allowing you to earth through dividends and price appreciation.
2) **Bonds :-** Lending money to governments or corporations, in exchange for periodic interests.
3) **Real Estate :-** Purchasing property to earn rental Income.
4) **Mutual Funds :-** Pooling money with other investments to invest in a diversified way including stocks, bonds or other assets.
5) **Fixed Deposits & Savings Accounts :-** It is a low risk option that provide steady but lower returns.

There are some key principles of investing first is diversification means spread investments across different assets to reduce risk. Second is Risk - always keep in mind higher returns come with higher returns. Third is long term advantage and fourth is market reasearch.

Here are some benefits of investments

- Wealth accumulation over time
- Protection
- Passive income generation
- Financial security and Independence

At the last I would say though investment. Success our future, but there are some risks in it like Market downfall, economic down turns, fear of loss, in high risk investments.

But, a well planned investment strategy can help you to grow your wealth and you will get financial stability.

❖❖❖

अहवाल विभाग

सन २०२४ - २५

समिती / विभाग वैयक्तिक

मराठी विभाग

मराठी विभागामार्फत शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये विविध उपक्रम राबविण्यात आले. सत्र १ च्या सुरुवातीस विभागातील शिक्षकांची शनिवार, दि. १३/७/२०२४ रोजी विभागाची बैठक घेण्यात आली. या बैठकीमध्ये अभ्यासपत्रिकानिहाय कार्यभार विभागणी करून वार्षिक अध्यापन नियोजन (ॲन्युअल टिचिंग प्लॅन) तयार केले. विभागांतर्गत घेण्यात येणाऱ्या विविध वार्षिक कार्यक्रमाचा आराखडा (ॲकॅडमिक कॅलेंडर) तयार करण्यात आले. त्या वार्षिक आराखड्यानुसार तसेच विविध संस्थांशी केलेल्या सामंजस्य करारांतर्गत (MOU) अनेक उपक्रम विभागामार्फत घेण्यात आले.

१) बी.ए. भाग १ मधील विद्यार्थ्यांसाठी व्याकरणावर आधारित सोमवार, दि. १५/०७/२०२४ ते मंगळवार, दि. ३०/०७/२०२४ या कालावधीत '**ब्रीज कोर्स**' घेण्यात आला.

२) मंगळवार, दि. ४/९/२०२४ रोजी प्रा. (डॉ.) एकनाथ पाटील यांच्याहस्ते '**शब्दसाधना**' या भित्तीपत्रिकेचे उद्घाटन करण्यात आले.

३) मंगळवार, दि. ४/९/२०२४ रोजी '**मराठी वाङ्मय मंडळ**' उद्घाटन समारंभ घेण्यात आला. याप्रसंगी प्रा. (डॉ.) एकनाथ पाटील यांचे 'मराठी साहित्य' या विषयावर मार्गदर्शनपर व्याख्यान संपन्न झाले.

४) गुरुवार, दि. १/८/२०२४ ते शुक्रवार, दि. २७/९/२०२४ या कालावधीत बी. ए. भाग ३ च्या विद्यार्थ्यांसाठी '**मुद्रित शोधन**' प्रमाणपत्र (सर्टिफिकेट) कोर्स (COC) घेण्यात आला.

५) शनिवार, दि. २८/९/२०२४ रोजी '**व्यक्तिमत्त्व विकास**' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. या कार्यशाळेत डॉ. प्रियांका कुंभार यांनी मार्गदर्शन केले.

६) मंगळवार, दि. १५/१०/२०२४ रोजी '**वाचन प्रेरणा दिन**' साजरा करण्यात आला. या निमित्ताने ग्रंथालय विभागाच्या सहयोगाने प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर यांचे व्याख्यान व ग्रंथप्रदर्शन संपन्न झाले.

७) गुरुवार, दि. १७/१०/२०२४ रोजी '**पत्रकारिता**' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. या कायशाळेत कु. सानिका भोरे, श्री. उद्देश पाटील यांनी दोन सत्रात मार्गदर्शन केले.

८) शुक्रवार, दि. १३/१२/२०२४ रोजी ग्रंथालय विभाग व मराठी विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने '**भारतीय भाषा दिन**' साजरा करण्यात आला. याप्रसंगी प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर यांचे 'तौलनिक साहित्य अभ्यास' या विषयावर व्याख्यान संपन्न झाले.

९) गुरुवार, दि. २६/१२/२०२४ रोजी अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलनाची ५० वर्षे या निमित्त '**मराठी साहित्य संमेलन जागर**' कार्यक्रम इचलकरंजीत घेण्यात आला. यानिमित्ताने आयोजित केलेल्या साहित्य संमेलनास विभागातील विद्यार्थ्यांनी भेट दिली.

१०) शुक्रवार, दि. २७/१२/२०२४ रोजी सामंजस्य करारांतर्गत (MOU) समाजवादी प्रबोधिनीच्या '**प्रबोधन ग्रंथालयास अभ्यास भेट**' दिली. यावेळी सौ. सौदामिनी कुलकर्णी यांनी ग्रंथालयाविषयी माहिती दिली.

११) मंगळवार, दि. ३१/१२/२०२४ रोजी श्रीमती आक्काताई रामगोंडा पाटील कन्या महाविद्यालयातील मराठी विभागाशी केलेल्या अनुबंध करारांतर्गत (Linkages) मराठी विभागाची कन्या महाविद्यालयातील '**ग्रंथालयास अभ्यास भेट**' देण्यात आली. ग्रंथपाल मिनाज नायकवडी यांनी ग्रंथालयाविषयी माहिती दिली.

१२) सोमवार दिनांक ६/०१/२०२५ रोजी शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर येथील मराठी अधिविभाग, वि. स. खांडेकर संग्रहालय, बाळासाहेब खर्डेकर ग्रंथालय, वस्तुसंग्रहालय संकुल अशा विविध ठिकाणी '**क्षेत्रीय भेट**' दिली.

१३) मंगळवार दिनांक ०७/०१/२०२५ रोजी समाजवादी प्रबोधिनी, इचलकरंजी यांचेशी झालेल्या सामंजस्य

करारांतर्गत (MOU) '**वृत्तपत्र पत्रलेखन कार्यशाळा**' घेण्यात आली. याप्रसंगी श्री दयानंद लिपारे (दैनिक लोकसत्ता) यांनी मार्गदर्शन केले.

१४) बुधवार दिनांक २२/०१/२०२५ रोजी शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत '**प्रसार माध्यमातील रोजगाराच्या संधी**' या विषयावर एक दिवसीय कार्यशाळा संपन्न झाली. या वेळी प्रा. डॉ. अरुण शिंदे व डॉ. उत्तम जाधव यांनी मार्गदर्शन केले.

१५) शुक्रवार दिनांक २४/०१/२०२५ रोजी मराठी भाषा संवर्धन पंधरवडा निमित्त मराठी विभाग आणि दक्षिण महाराष्ट्र साहित्य सभा, कोल्हापूर यांचेशी झालेल्या सामंजस्य करारांतर्गत (MOU) त्यांच्या सहयोगाने प्रा.डॉ. रफिकसुरज मुल्ला यांचे '**मराठी भाषा आणि रोजगाराच्या संधी**' या विषयावर व्याख्यान संपन्न झाले.

१६) गुरुवार दिनांक २७/०२/२०२५ रोजी '**मराठी भाषा गौरव दिन**' निमित्त समाजवादी प्रबोधिनी, इचलकरंजी यांचेशी झालेल्या सामंजस्य (MOU) करारांतर्गत कवीसंमेलन घेण्यात आले. या प्रसंगी कवी प्रसाद कुलकर्णी व सौ. वैशाली नायकवडी या निमंत्रित कवींनी तसेच अनेक प्राध्यापक व विद्यार्थ्यांनी कविता सादर केल्या.

१७) मंगळवार दिनांक ४/०३/२०२५ रोजी दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी मराठी विभाग आणि शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने सामंजस्य करारांतर्गत (MOU) '**राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन मराठी स्वरचित काव्यवाचन व कथाकथन**' स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले.

१८) शुक्रवार दिनांक ७/०३/२०२५ रोजी मराठी विभागाची शैक्षणिक अभ्यास सहल सिंधुदुर्ग, कुणकेश्वर, विजयदुर्ग व पोंभुर्ले या ठिकाणी आयोजित करण्यात आली.

१९) शुक्रवार दिनांक २१/०३/२०२५ रोजी मराठी विभागाच्या वतीने '**सेट–नेट परीक्षा मार्गदर्शन कार्यशाळा**' घेण्यात आली. यावेळी प्रा.डॉ.सर्जेराव पद्माकर यांनी मार्गदर्शन केले.

वरील सर्व उपक्रमांसोबत अंर्तगत मूल्यमापन, होम असाईनमेंट, युनिट टेस्ट, सेमिनार, प्रोजेक्ट इत्यादी उपक्रम राबवण्यात आले. हे सर्व उपक्रम घेण्यासाठी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस.एम.मणेर यांचे अनमोल मार्गदर्शन लाभले. तसेच विभागातील सहाय्यक प्राध्यापक श्रीमती भारती कोळेकर व श्री रोहित शिंगे यांचे सहकार्य लाभले.

प्रो. (डॉ.) सुभाष जाधव
विभाग प्रमुख

हिंदी विभाग

1) 31 जुलाई 2024, नवागत छात्र स्वागत समारोह।

2) 31 जुलाई 2024, 'मुंशी प्रेमचंद जन्मदिन' समारोह के उपलक्ष्य में 'उपन्यास सम्राट : मुंशी प्रेमचंद' विषय पर मा. प्रधानाचार्य डॉ.एस.एम.मणेर जी का व्याख्यान।

3) '14 सितंबर हिंदी दिन' समारोह 'स्वरचित काव्यवाचन' प्रतियोगिता।

4) '14 सितंबर हिंदी दिन' के उपलक्ष्य में सामान्य ज्ञान पर आधारित आभासी प्रश्नमंजुषा।

5) 13 दिसंबर 2024, चिन्नास्वामी सुब्रमन्यम भारती जन्मदिन के उपलक्ष्य में 'भारतीय भाषा दिन' समारोह मुख्य वक्ता मा. प्रधानाचार्य डॉ.एस.एम.मणेर।

6) 30 दिसंबर 2024, समझौता ज्ञापन के अंतर्गत महादेवी वर्मा सार्वजनिक हिंदी ग्रंथालय सातारा भेंट।

7) 30 दिसंबर 2024, महाबळेश्वर, वाई, पाचगणी आदि स्थलों की शैक्षिक यात्रा।

8) 10 जनवरी 2025, 'विश्व हिंदी दिन' के उपलक्ष्य में हरिशंकर परसाई जी की जन्मशताब्दी वर्षागांठ पर भित्तिपत्रक विमोचन।

9) 10 जनवरी 2025, 'विश्व हिंदी दिन' के उपलक्ष्य में 'श्रेष्ठ हास्य-व्यंग्य साहित्यकार : हरिशंकर परसाई' विषय पर मा.प्रधानाचार्य डॉ.एस.एम. मणेर जी का व्याख्यान।

10) 10 जनवरी 2025, 'विश्व हिंदी दिन' के उपलक्ष्य में हिंदी एवं मराठी फिल्मी गीतों की अंताक्षरी।

11) 29 जनवरी 2025, 'सेट-नेट परीक्षा मार्गदर्शन कार्यशाला', मार्गदर्शक डॉ. निलेश डामसे मालती वसंतदादा पाटील कन्या महाविद्यालय, इस्लामपूर।

प्रा. डॉ. एस. एम. मणेर
विभाग प्रमुख

Department of English

- 21st August 2024-Arranged Freshers' Welcome and Induction Programme presided by Hon'ble Prin. Dr S. M. Maner.
- 21st August 2024- Unveiled the Wallpaper on "Job Prospects for English Graduates" by Hon'ble Prin. Dr S. M. Maner.
- 21st August 2024- organized a Lecture on "Job Prospects for English Graduates" by Dr Sunita Velhal
- 16th August 2024- Workshop on "Developing English Language Skills"
- 3rd September 2024- Visit to Church
- 7th October 2024- Visit to College Library
- 27th January 2025 to 1st February 2025- Observed English Week by organizing Film Screening, Spell Bee Competition, Vocabulary Exercise, Quiz Competition and Poetry Recitation Competition
- 27th January 2025- Film screening on Three Idiots (Based on Five-Point Someone by Chetan Bhagat)
- 28th January 2025- Guest lecture on "AI" Tools to Improve Language Skills" by Mr. Chetan Patil.
- 28th January 2025- Poster Presentation on "AI Tools to Improve Language Skills" by Hon'ble Prin. Dr S. M. Maner.
- 29th January 2025- arranged Vocabulary Chain & Spell Bee Competition
- 30th January 2025- Quiz Competition to boost students' literary skills
- 31st January 2025 Poetry Recitation Competition was held.
- 6th March 2024 Visit to the Science Park and Vilasrao Kore Planetarium, Warananagar.
- 6th March 2024 an educational tour to Fort Panhala
- 8th March 2025- Celebration of International Women's Day by organizing A National Workshop on "Menstrual Health and Hygiene" in collaboration with Global Hunt Foundation and Unicharm, New Delhi. Resource Person, Chitra Jalal, AI Professional with Expertise in Physio-therapy, Menstrual Hygiene and Nutrition
- 25th March 2025- ADMAD: Ad-making Competition Chief Guest, Hon'ble Prin. Dr S. M. Maner.

Dr Prabha Patil
Head, Dept. of English

Department of History

- In the academic year 2024-25 different programmes were organized like seminar, group discussion, brain storming, project writing etc. the department also celebrated birth & death Anniversary of National Leader & Social Refomer.
- Awarded Ph.d Dr. Arun Sadashiv Katkole Date 22/10/2024
- Celebrated August Kranti Din and delivered lecter by Dr. Anil Jambhale Date : 9/8/2024.
- Celebrated Teacher Day on 5/9/2024.
- Organized Wall Paper Presentation Occasion of World Tourism day "Maharashtratil Gadkot Kille" Date : 27/9/2024
- Celebrated Patrakar Din, Birth Anniversary of Social Reformer & Historian Balshashatri Jambhekar Date : 6/1/2025
- Organized Exhibition of "Old coin, Currency and Weapans of Maratha Period Fort Photograph". Date : 21 & 22 /2/2025
- Organized two days study tour at Mahad, Raigad, Murud Janjira, Shrivardhan Harihareshwar. Date : 8, 9 March 2025

Dr. A. S. Katkole

H.O.D.

अर्थशास्त्र विभाग

अर्थशास्त्र विभागांतर्गत सन २०२४-२५ या शैक्षणिक वर्षामध्ये खालील विविध उपक्रम घेण्यात आले. यामध्ये विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शनपर विविध कार्यक्रमाचे आयोजन करण्यात आले आहे.

१) शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत 'भारतातील डिजिटल क्रांती व भविष्यवेध' या विषयावर एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन दि.१३ जानेवारी २०२५ रोजी आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमासाठी प्रमुख पाहुणे म्हणून प्रा. मनोहर ए. कोरे व प्रा. मेहुल ए. जाधव हे उपस्थित होते.

२) 'सोशल मिडियाचे फायदे व तोटे' या विषयावर भित्तीपत्रिकेचे आयोजन दि.२९ जानेवारी २०२५ करण्यात आले आहे. यामध्ये आनेक विद्यार्थी-विद्यार्थिनी उपस्थित होते.

३) अर्थशास्त्र विभाग व सिबिक इन्स्टिट्यूट कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने 'पदवीनंतर रोजगाराच्या संधी' याविषयावर दि.३० जानेवारी २०२५ रोजी एकदिवसीय कार्यशाळेचे आयोजन करण्यात आले होते. यासाठी प्रमुख पाहुणे प्रा.अरिफ महोम्मद अत्तार हे होते.

४) दि.१ फेब्रुवारी २०२५ रोजी केंद्रीय अर्थसंकल्पाचे थेट प्रक्षेपण करण्यात आले.

५) दि.२० मार्च २०२५ रोजी केंद्रीय अर्थसंकल्प २०२५ या विषयावर भित्तीपत्रिकेचे आयोजन करण्यात आले आहे.

६) सत्र एक आणि दोन मध्ये बी. ए. / बी. कॉम. भाग १,२,३ मधील विधार्थ्यांचे अंतर्गत मूल्यमापन (Home ssignment, Unit Test, Surprise Test, Open Book Test, Seminar) घेण्यात आले.

७) दि.२२/०७/२०२४ ते २६/०८/२०२४ मध्ये बी.ए. भाग -३ मधील विद्यार्थांसाठी सर्टिफिकेट कोर्स- 'Micro Finance' या विषयावर घेण्यात आला.

८) दि.१०/०७/२०२४ ते २०/०७/२०२४ मध्ये बी.ए. भाग -१ मधील विद्यार्थांसाठी ब्रीज कोर्स- 'अर्थशास्त्रातील मुलभूत संकल्पना' या विषयावर घेण्यात आला.

डॉ. अशोक एच.बोगुलवार

अर्थशास्त्र विभागप्रमुख

Department of Political Science

Many Programmes were organized during the Academic year 2024-2025 in D.K.A.S.C College, Ichalkaranji. Lectures & Home Assignment, Seminars, Unit Test, And such other programmes were Conducted in the Dept.of the Political Science. In the First & Second Term Indian Constitution Day, Quiz Competition, National Voters day, Voter awareness Shapth, International Human Rights day, Group Discussion Activity, Seminar Term work, COC Course name of " Political Campaigns & Development of Political Leadership", etc. Activity Offline & Online were arranged behalf of the dept.of political science.

The Students of the Department study field visited Local Self Government and tried to understand Various Schemes and Govermments Programmes and its implementation.

For these activities the principal of the College Guided and motivated the students. Asst. Prof. Vishal Kamble, Asst. Prof. M. R. Kamble, Asst. Prof. Smt. M. G. Minache also worked hard to make the Offline / Online programmes succusfull.

Mr. Vishal Kamble

H. O. D.

Department of Sociology

The department of sociology has been continuously working for overall development of the student and helping in society building towards various collaborative, co-curricular and extra-curricular activities as well as some extension and outreach programs. This department has organized lecture series on 'Globalization and Society in the 21st century' during 20th sept 2024 to 27 sept 2024. Prof. Maitryayee Choudhari, Prof. Mituparna Patgiri, Dr. Sadhana Natu, Dr. Triveni Mathur, Dr. Gayatri Nayar were presented their thoughts as resource person. Guest lecture on the topic 'Importance of Sociology' organized by the dept on 30/12/2024 and Mr. M. M. Kamble was presented his thoughts as a resource person. As well as on the occasion of birth Anniversary the guest lecture on the topic 'Savitribai phule ' organized by the dept on 3/1/2025 and Mr. S.A. Ratnparakhe was presented his thoughts as a resource person. As well as 'Wall paper presentation' ceremony has been successfully done. The main theme of wall paper was 'Today's Youth and Society'. Educational Tour has organized for Social inclusive Program. The tour has been organized at Kunkeshwar, Malvan, Devbag, Sindhudurg and Tarkarali etc. after complition of trip the participant have given their good feedback and presented the report to the department. Thus, Dept of Sociology has been actively organized many activities and running smoothly.

Lt. D. R. Nagarthawar

H. O. D.

भूगोलशास्त्र विभाग

- आपल्या महाविद्यालयातील भूगोलशास्त्र विभागामार्फत शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये सेमिनार, गृहपाठ (Home ssignment), चाचणी परीक्षा, क्षेत्रभेठ, ग्राम सर्वेक्षण, व्याख्याने व प्रदर्शने अशा विविध अभ्यासपूरक व अभ्यासेत्तर उपक्रमांचे आयोजन करण्यात आले.
- भूगोलशास्त्र विभागाचे विभाग प्रमुख डॉ. डी.सी.कांबळे सर यांचे विभागामार्फत सेवा निवृत्ती शुभेच्या समारंभ आयोजित करण्यात आले.
- भूगोलशास्त्र विभागामार्फत मृदा भूगोल अभ्यासक्रमा अंतर्गत 'मृदा झीज व मृदा छेद' अभ्यासण्यासाठी 'पालेश्वर व वाघबीळ' याठिकाणी प्रत्यक्ष क्षेत्रभेठ आयोजीत करण्यात आली.
- आमच्या विभागाच्या वतीने शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५'भूगोल कोपरा (Geo-corner)' हा उपक्रम सुरु करून त्यामध्ये दैनंदिन हवामान व भौगोलिक माहिती Electronic Board च्या माध्यमातून दररोज प्रदर्शित करण्यात येत आहे.
- विभागामार्फत 'भूगोल दिन' साजरा करण्यात आला व तसेच भूगोल दिन व NC Pear Team भेटी दरम्यान 'भोगोलिक साहित्य व उपकरणे, खडकांचे प्रदर्शन (Rock Exhibition) आणि प्रतिकृती प्रदर्शन (Models Presentation) यांचे आयोजन करण्यात आले.
- भूगोलशास्त्र विभागाच्या वतीने कु. प्रीती राजू भिसे व कु. शिवसागर कल्लुप्रसाद निशाद या विद्यार्थ्यांनी जिल्हा स्तरीय व मध्यवर्ती अविष्कार संशोधन स्पर्धेत सहभाग नोंदविला तसेच कु. प्रीती राजू भिसे हिने जिल्हा स्तरीय व मध्यवर्ती अविष्कार संशोधन स्पर्धेत प्रथम क्रमांक मिळविला.
- अग्रणी महाविद्यालय योजने अंतर्गत विजयसिह यादव महाविद्यालय, पेठ वडगाव येथे एक दिवशीय कार्यशाळामध्ये भूगोल विषयाच्या विद्यार्थ्यांनी सहभाग नोंदविला.
- विभागामार्फत 'माले' ता.हातकणंगले, जि. कोल्हापूर येथे 'मालेगावाचे पाणी ताळेबंद सर्वेक्षण (Water Budget Survey) या विषयावर ग्राम सर्वेक्षण आयोजित करून अहवाल तयार करण्यात आला.
- विभागाची 'शैक्षणिक अभ्यास सहल' गगनगिरी-कुणकेश्वर-सिंधुदुर्ग-मालवण इ. ठिकाणी आयोजित करण्यात आली.

डॉ. सुनिल भोसले
विभाग प्रमुख

Department of Commerce
B.Com. & B.Com. IT

1. Induction programme: Organised for B. Com-I & B. Com (IT)-I freshers welcome and Induction programme on 26th August, 2024
2. Conducted 'Bridge Course' for B. Com-I students during 15th July, 2024 to 30th July, 2024.
3. Conducted 'Career Oriented Course: Event Management' for B. Com-III from 2nd January, 2025 to 5th February, 2025.
4. Conducted Short Term courses: on-

i. 'E-Commerce' for B. Com-I from 13th January, 2025 to 17th February, 2025.'

ii. E-Banking' for B. Com-II from 22nd December, 2024 to 27th January, 2025.

5. Organised Wallpaper Presentation: on-

i. 'Business and Business Model' on 27th August, 2024'

ii. 'Artificial Intelligence' on 22nd Jan. 2025'

iii. Digital Marketing' on 29th Jan. 2025

6. Organised Wallpaper Competition:

i. 'Business and Business Model' on 27th August, 2024'

7. Participation of students in Avishkar research competition (UG category) at District level by Miss Muskan Sutar - Title of research- 'PM Vishwakarma : Opportunity for Self-employability' and Mr. Sagar Rannavare - Title of research - 'GST and GST return filling' on 11th December, 2024.

8. Workshops:

i. Organised Lead college workshop on 'Empowering Youth Entrepreneurship through cooperatives' on 20th December, 2024. Resource persons- Dr. Vasantrao Jugale (Ex. Head, department of Economics, Shivaji University, Kolhapur) and Dr. Machhindranath Murudkar (Cooperative Registrar office, Kolhapur)

ii. Organised One Day Workshop on 'Outline of Tally with GST' on 7th March, 2025, resource person C.A. Pawankumar Soni (prominent alumnus) and Mr. Pankaj Mehta ('M' Computers, Ichalkaranji).

iii. Organized a workshop on the topic 'IBPS exam' in collaboration with Future Pro (under MOU) on Tuesday, 18th March, 2025. Resource person Mr. Swapnil Tambe, Director, Future Pro Education.

iv. Participation of students in various Lead college workshops in other colleges.

9. Organised Guest lectures on:

i. Cooperative Year' on the occasion of 'International Cooperative Day' by Mr. V. P. Patil (HOD, Dept. of Commerce) on 6th July, 2024.

ii. Career Counselling Programme' by C.A. Nitin Laddha, C. A. Mukesh Malani (members of C.A. Association, Ichalkaranji) on 29th August, 2024.'

iii. Career in Management' by Mr. Vyankatesh Badave, Mr. Rohit Landage (Asst. Professors, D.Y. Patil University, Talasande) on 28th Jan. 2025.'

iv. Caree opportunities in Share market' by C. A. Bhushan Chavare on 31st Jan. 2025.'

v. Career as Company Secretary' by C.S. Pravin Ningnure and C.S. Sanjivani Nemishte (ICSI, Kolhapur chapter of WIRC) on 3rd March, 2025.

vi. 'Career counselling for Competition Exam' by Mr. Anil Kumar Tiwari, Shraddha Institute of Civil Services on 24th March, 2025.

10. Institutional & Industrial Visits:

i. 'College Library' visit on 6th January, 2025'

ii. Ichalkaranji Garment Cluster Ltd.' On 21st January, 2025.

iii. DKTE- MBA department and Incubation centre visit on 15th February, 2025.

11. Study Tour:

Organised for B. Com. III on Sunday, 23rd March, 2025 at Kokan - Kunkeshwar, Malvan, Sindhudurga, Tarkarli.

12. Mentor-Mentee Meet on 2nd January, 2025 for all commerce students.

13. Departmental Activities:

    i. Group discussion: 'Human and Artificial Intelligence' on 30th September, 2024.

    ii. Group discussion: 'Influence of Artificial Intelligence on Job opportunities' on 21st January, 2025.

    iii. Debate: 'Social Media and today's youth' 24th January, 2025.

14. Inauguration of Entrepreneurship Development Cell (ED Cell) on 26th March, 2025.

15. Organised 'Trade Fair 2K25' under Entrepreneurship Development Cell for all the students of college (B.Com., B.Com - IT, B.A. B.Sc., BCA & PG) on 26th March, 2025

Mr. V. P. Patil
H. O. D.

Department of Statistics

- Conducted a Bridge course for B.Sc-I Statistics students in the month of July 2024.
- Conducted Career Oriented Course (COC), "Introduction to MS-Excel" for B.Sc-I Statistics students in the month of August 2024.
- Organized a one day workshop on "Statistics Using MS-EXCEL" under scheme of Lead College, Shivaji University Kolhapur on Tuesday, 31st December, 2024.
- Organized Seminar for all the B.Sc-III students in the month of March 2025.
- Accomplished a Statistical projects by B.Sc-III and Case study by B.Sc-I & B.Sc-II Statistics students.
- Our Department has conducted various activities like Home Assignment, Open Book Test, Unit Test, Surprise test for B.Sc-I, B.Sc.-II, B.Sc.-III & B.Com-II students.

Mr. S. D. Karande
Department of Statistics

Department of Mathematics

In academic year2024-25, Department of Mathematics has arranged following activities.

- On the topic "Applications of Mathematics"department had arranged poster presentation on 24 Dec 2024 on the occasion of "National Mathematics day". Also department had arranged Elocution

competition on the same day. Principal Dr. S.M.Maner sir in his presidential speech shed light on the life of the great Indian Mathematician Shrinivasa Ramanujan.

- Visit to library- Department of Mathematics had arranged library visit for B.sc I and II students on 28th feb 2025.In this visit librarian Yadav sir had introduced overall working process of library department.
- Department had arranged two days study tour at Goa. In tour we visited Science Centre Goa , students got a great experience.
- Department had arranged "Quiz Competition" on the occasion of "International Pi Day" on 18th March 2025.All students of B.Sc.III organized this event in which 30 students of B.Sc. I & II were participated.

Hon. Principal Dr .S. M. Maner sir is the major support and inspiration behind these activities. The faculties Dr .S. T. Sutar , Miss. V. A. Hattargi and Miss. S.B.Yadav helpd a lot to carry out these activities successfully.

Dr. D. J. Mungare

H.O.D.

Department of Chemistry

The Department of Chemistry continues to run B.Sc. (Chemistry) and M.Sc. (Organic Chemistry) programs. Below are the activities and achievements for the academic year 2024-25:

Achievements of the Department

Students Achievements

1. **Smt. Karina Mujawar** stood **First** in the Merit Order Master of Science (Organic Chemistry) Examination March/April-2024 at Shivaji University, Kolhapur (SUK).
2. **Smt. Vinaya Patankar** stood **Seventh** in the Merit Order Master of Science (Organic Chemistry) Examination March/April-2024 at Shivaji University, Kolhapur (SUK).
3. **Smt. Karina Sardar Mujawar** has been awarded Dr. B. M. Sawant Organic Chemistry Paritoshik for securing Highest number of Marks in the Subject of Organic Chemistry at M. Sc. Examination at Shivaji University, Kolhapur (SUK).
4. **Smt. Karina Sardar Mujawar** has been awarded Prof. R. B. Mane Paritoshik having stood first at M Sc. Chemistry with Organic Chemistry Subject at Shivaji University, Kolhapur (SUK).
5. **Smt. Karina Sardar Mujawar** has been awarded Dr. M. H. Jagadale Prize having stood first in the subject of Chemistry at the M. Sc. Examination at Shivaji University, Kolhapur (SUK).
6. **Ms. Soniya Kandekar** secured **2nd Prize** in Paper Presentation of National E-Conference Innovations, Sustainability & Future Growth in Science & Technology (ISFGST-2025) on 4th and 5th March 2025 organized by Dr. Ghali College, Gadhinglaj.

Faculty Achievements

1. **Dr. S. V. Mulik** completed his **Ph.D.** in "Functional Nanocomposites of Metal Oxide-Carbon Nanostructures-

Conducting Polymer for Supercapacitor Applications" specialized field of Chemistry.

2. **Dr. D. J. Sutar** completed his **Ph.D.** in "Physicochemical studies of mixed metal oxide nanocomposites for their catalytic applications" specialized field of Chemistry.
3. **Mr. N. H. Waghmare, Mr. S. R. More and Ms. S. B. Fadtare** qualified the **SET examination** in Chemical Sciences.
4. **Dr. S. V. Mulik** published research article with title "Optimized Fabrication of Supercapacitor Using MOF-Derived NiCo2O4 with Porous Carbon as Cathode: Electrochemical Characterization and Stability Analysis using Time Series Analysis Technique" in ACS Applied Electronic Materials.
5. **Dr. S. V. Mulik** published research article with title "ZnO Nanorod/Multiwalled Carbon Nanotube Composites Sensitized with Cu-Based Metal-Organic Frameworks as Photoanodes for Solar-Driven Water Splitting" in ACS Applied Nano Materials.
6. **Dr. S. V. Mulik** published research article with title "Chitosan-Functionalized Lithium Iron Oxide Nanoparticles for Magnetic Hyperthermia Applications " in Langmuir.
7. **Dr. S. V. Mulik** published research article with title "Synergistic Enhancement of Water-Splitting Performance Using MOF-Derived Ceria-Modified g-C3N4 Nanocomposites: Synthesis, Performance Evaluation, and Stability Prediction with Machine Learning" in in Langmuir.
8. **Dr. D. J. Sutar** published research article with title "Synthesis of magnetically separable mixed metal oxide nanocomposite (Cu/CoFe2O4) for Huisgen 1,3-dipolar cycloaddition" in Discover Chemistry Journal.

9. **Patents Published**

Sr. No.	Name of Faculty	Title of Patent	Year	Granted By
1.	Dr. S. V. Mulik	A Method and Composition for Synthesizing Metal Oxides with Silver Nanoparticles and Reduced Graphene Oxides	2024	India
2.		A System for Developing NiCo2O4/Porous carbon (PC)/Nickel foam (NF) as Cathode for Supercapacitor Devices	2024	German
3.		A Formulation of Chitosan Mediated Lithium Ferrite Nanomaterials For Magnetic Hyperthermia Study	2024	German
4.		A Formulation for Superparamagnetic Iron-Oxide Nanoparticles for Magnetic Hyperthermia Treatment Application	2024	German

5.		Composition and System for synthesizing MnO2-Anchored Ag/rGO Nanoparticles for Enhanced Dopamine Sensing	2024	German
6.	Dr. A. A. Patravale	Device for Synthesis of Anti-Cancer Induction-Coupled Pyrimidine	2024	UK
7.		Apparatus for Synthesis of Mesoporous Carbon Coated Tungsten Oxide Nanocomposite	2024	UK
8.	Dr D A Kumbhar	A system for synthesis of Ti1-XFeXO2 Photoelectrodes Sensitised with CdS QDs-N719 dye	2024	German

10. Placements:

- **Nilesh Yadav :** Lupin
- **Pravin Rote :** Piramal Pharma
- **Aniket Ghatage :** Glenmark
- **Prasad Patil :** Glenmark

11. Internships:

- **Rushikesh Vankundre** and **Ajay Banne** completed internships as **Water Inspection Inspectors** with the Ichalkaranji Municipal Corporation.

Activities of the Chemistry Department

1. **Welcome Function & Inauguration of Orientation Programme** for M.Sc. Part I (Organic Chemistry) students was held on **30/08/2024**. The event also included the inauguration of **"Molecule of the Week"** (for M.Sc. students) and **"This Week in Chemistry"** (for B.Sc. III students) activities. The Chief Guest for this function was Dr. S. D. Shirke Head and Associate Professor, Department of Chemistry, Vivekanand College, Kolhapur.

2. **Industrial Visits :**

- Visit to **Kallapana Awade Jawahar Sugar Industry**, Hupari, **on 4/01/25.**
- Visit to **Analyte Pharma Training Institute,** Kolhapur, on **15/01/2025**.

3. **Chemistry Carnival 2025** conducted from 22/01/2025 to 24/01/2025. Under this following activities were conducted.

- A One-Day Workshop on 'Career Opportunities in the Pharma Industry' by **Mr. Tukaram Satpute, Analyte Pharma Training Institute, Kolhapur** was held on 22/01/2025.
- A One-Day Workshop on "Strategies to Crack Competitive Exams in Chemical Sciences" by **Dr. P. M. Mhaldar,** Shrimant Bhaiyasaheb Rajmane College, Mhaswad, Assist. Prof. was held on 23/01/2025.
- **Chem Quiz Competition** was held on 23/01/2025.
- **One-Day Workshop on "Art of Research Paper/Project Writing and Publishing" by Dr. A. G. Mulik**, Assist. Prof. SGM College, Karad, was held on 24/01/2025.
- **Chemistry Magical Experiments and Poster Presentation competition** was held on 24/01/2025.

4. Department of Chemistry organized

study tour of B.Sc. III, B. Sc. II and M. Sc. students to Gokarna and Murdeshwar to visit Chemical industries from 27/01/2025 to 28/01/2025.

5. **Seminar Activities** conducted regularly for B.Sc. III, M.Sc. and M.Sc. II students.
6. **Student Evaluation** through Home Assignments, Open Book Tests, Unit Tests, Internal Examinations, Pre-Semester Exams, Dissertations and Mock Teaching sessions.
7. **21 students** of M.Sc. I successfully completed **"On-Job Training"** under an MoU at Analyte Pharma Job Training Institute, Kolhapur, from 29/01/2025 to 15/02/2025.
8. A visit to the "Kumar Vidyamandir, Sajni" to promote awareness about science among the students on 10/02/2025
9. The department successfully conducted a career-oriented certificate course in 'Preparation of Household Chemicals' and a short-term course on 'Basic Analytical Techniques in Industry,' with 42 students enrolled.

Dr. Deepak A. Kumbhar

H. O. D.

Department of Botany

- Dr. S. T. Ingle and Dr. S. D. Patil got UK and Indian patents
- Dr. S. T. Ingle delivered a lecture on 'Shree Sawami Vivekanand' in D.K.A.S.C. college
- Dr. S. T. Ingle delivered a lecture on National Science day at Rajashri Shahu College Rukadi
- Dr. A. V. Kattee described a new species Ipomoea simoesiana Shimpale, A.V. Kattee & S. B. Patil from Pateshwar hills, Satara district, Maharashtra.
- Department has been organized and conducted a study tour to Kaas plateau for M.Sc.I, II and B.Sc. III students
- Department has been organized and conducted a study tour to Shailesh Nursury Malakapur B.Sc. I, II students
- Department has been organized and conducted a field visit to Sampurn Jeevan Farma Chem B.Sc. III students
- Department has been organized and conducted workshop on Seed ball preparation and Beej Matka
- Department has been organized and conducted visit to Local farmer Mr. Parit in Laxmi Mala in Kabnoor to study the method of preparation of Jeevamrut
- Department has been organized and conducted Plant for the day program for students
- Dr. S.T. Ingle and Dr. K. P. Patil was become member of Association of Fungal Biology
- Dr. S. T. Ingle received 2nd Award in speech competition in college organized on the occasion of Birth Anniversary of Shri Swami Vivekanand.
- Dr. U. M. Deewan received reward for encouragement in easy writing and drawing competition in college organized by Swami Vivekanand Birth Anniversary

- Dr. S. K. Gavade received 1st prize in drawing and 2nd in easy writing competition in college
- Department has been organized and conducted poster presentation on 'International Year of Camelids'

Dr. S. T. Ingle
H. O. D.

Department of Zoology

- **Admission Process**
- **Bridge course**
- **Remedial coaching**
- **Slow advanced learning**

- **Welcome function** for TY students **26/08/2024**
- Eco-friendly Ganesh making competition for B.Sc. I, II and III students on 03rd September 2024
- **Teacher's Day 5th September 2024**
- **On the occasion of Big butterfly month Guest lecture by Dr. Santosh Umrane on butterfly conservation on 25/09/2024**
- **On the occasion of Big butterfly month butterfly walk under the guidance of Dr. Santosh Umrane On butterfly conservation on 26/09/2024**
- **Guest Lecture :** On occasion of ***"World Wild Life Week"*** Guest lecture **Hon. Dr. Amol Lokhande on topic *"Role of bird in the environment"*** on 03/10/2025.
- **Poster Making Competition on 07/10/2024**
- **Bird watching and Visit to Panchaganga river for project at Rui on 21/12/2024**
- Guest lecture **(student counseling) on Career In Zoology** 26/03/2025
- Celebration of Republic Day with differently unlabeled students
- National Science Day Department of Zoology organizes guest lecture by Shri Amol Jadhav on **Nature Photography on 28th February, 2025.**
- Alumni meet **09/02/2025**

- **Career oriented course :**
  - **a. Vermicomposting**
  - **b. Soil and water analysis**

- **Continuous Internal Evaluation**
  1. Home assignment, Surprise test, MCQ test for B. Sc. I, II and III
  2. Mock Teaching by B.Sc. II B.Sc. III students
  3. Pre-semester for B.Sc. II, B.Sc. I. and B.Sc. III
  4. Project to B.SC III
  5. Poster Making Competition on 17/10/2024 For B.Sc. II
  6. Seminar
- **Study tour**
  - BSc II and BSc III: Ichalkaranji-Goa on 28/01/2025 to30/08/2025

Achievement of Department :

- Staff:

1. Prof. Dr. Waghmare P.K. :

- Second Rank (District Level) of

(Sanstha's) in college level and third rank in zonal level of Sanstha's in drawing competition for teacher on Shikshan Maharshi Dr. Bapuji Salunke Competition on the occasion of Vivekanand saptah on 20/01/2025 and 30/01/2025 resp.

- Subject Expert for interview for Zoology Subject at Rajarshi Shahu Arts and Commerce College, Rukadi.
- Book Publication of B.Sc. I Textbook Animal Diversing I

2. Ms. Sutar A.P. :

- Resource Person in NET, SET, GATE Preparation Workshop organized by Dept. Of Zoology Jaysingpur College, Jaysingpur under the DBT- STAR College Scheme on dated 10 January, 2025 .

Dr. Waghmare P. K.
H. O. D.

Department of Electronics

Report of the Project Exhibition

On the occasion of "National Science Day" Department of Electronics has organised "Project Exhibition 2K25" on 28th Feb 2025. Hon. Principal Dr. S. M. Maner sir inaugurated the event. All the staff members of Electronics department were present on this event. All the students were present their projects and explained it. This Project exhibition is very useful to all science students to enhance their knowledge about Electronics.

Report of the Poster Presentation

Department of Electronics has organised a Poster Presentation on "Recent Technologies in Electronics" on 4th March 2025. Parents of B. Sc. III student inaugurated the posters. All the staff members of Electronics department and other science faculty were present on this occasion. This poster presentation is very useful to all science students to enhance their knowledge about Electronics.

Mr. D. A. Yadav
H. O. D.

Department of Physics

The Department of Physics at Dattajirao Kadam Arts, Science, and Commerce College, Ichalkaranji, is delighted to present its Annual Report for the academic year 2024-25. With the dedication and teamwork of our faculty and students, numerous events and activities were successfully organized throughout the year. Our department is committed to empowering students academically, physically, and socially, encouraging them to

seize every opportunity with determination, virtue, and courage. We take pride in achieving a 100% result in the academic year 2023-24. Notably, **Miss. Madhura Ranade** secured **84.50% marks** in the **B. Sc. III (Fifth Semester) examination held in October 2024.** Additionally, four students were admitted to **M. Sc. (Physics)**, and one student pursued an **M. B. A.** We are also pleased to announce that **Miss Kirti Mangave,** a **Ph.D. student,** was awarded the **"Mahajyoti Research Fellowship".**

To ensure holistic student development, the department implemented various evaluation methods, including **seminars (using both blackboard and smart board techniques), home assignments, unit tests, internal examinations, and mock teaching sessions.** Remedial classes were conducted for slow learners, while advanced learners were provided with additional academic support.

As in previous years, several student-centered activities were successfully organized, including:

- An online game-based quiz competition (Kahoot!) for B. Sc. students on the occasion of the first "National Space Day."
- Mock teaching sessions conducted by B. Sc. III students for B. Sc. I and II students on Teachers' Day.
- A one-day study tour to Marleshwar, Ganapatipule, and Ratnagiri for B. Sc. I, II, and III students.
- An alumni interaction session for B. Sc. III students with Mr. Harish Redekar (alumnus of the 2019-20 batch, currently pursuing a Ph. D. and qualified SET examination).
- A visit by B. Sc. III students to the "Space on Wheels" exhibition.
- Participation of students in a two-day training program on "Soft Skills and Interview Techniques."
- A poster presentation to celebrate the "Quantum Year."
- Faculty members published Seven research papers in international journals.

The Department of Physics remains dedicated to academic excellence and holistic student development. We look forward to another year of achievements and innovative learning experiences.

Dr. V. V. Ganbavle

H. O. D.

Department of Computer Science & Computer Application

In the academic year 2024-25 the following activities are carried out –

1) An **Internship program** of ***"Karya Interns"*** for girls was organized on *Monday, 22nd July, 2024*.
2) A **Teachers' Day** was organized on *Friday, 6th September, 2024.*
3) Our B.C.A.-III students Miss. Smornika Subalkumar Mohanty, Miss. Sonali Subalkumar Mohanty, Miss. Rakhi

Mahavir Hurkat, Mr. Krishna Mahavir Hurkat and B.C.A.-II student Miss. Swati Mahadev Deshnure got ***Shivaji University Merit Scholarship.***

4) **A Guest Lecture** of ***"Orange ITech"*** on ***"Advance Technologies used in IT Companies"*** on *Tuesday, 7th January, 2025.*

5) A **"Welcome Function - Deeksha-rambh"** was organized on *Sunday, 13th January, 2025.*

6) Our B.C.A.-III students **Mr. Soham Vijay Mohite** and **Mr. Sanket Shrikant Kalekar** secured **1st Rank** in IT VISION 2K25 competition held in Smt. Kasturbai Walchand College of Arts and Science, Sangli on *22nd February 2025.*

7) Our B.C.A.-III students **Mr. Soham Vijay Mohite** and **Mr. Sanket Shrikant Kalekar** secured **1st Rank** in Innovative Code Inter College Programming Competition held in *Chhatrapati Shahu Institute of Business Education and Research (CSIBER) Kolhapur on 4th February 2025.*

8) Our B.C.A.-III students **Mr. Soham Vijay Mohite** and **Mr. Sanket Shrikant Kalekar** secured **2nd Rank** in ***"C Programming Competition"*** held in *Willingdon College, Sangli on 24th February 2025.*

9) An **Industrial Visit** was organized to **Orange ITech, Pune** for B.C.A.-III and B.Sc. – III (Computer Science) was organized in *27th February, 2025 to 28th February, 2025.*

10) A **Sports Competition** was organized from 9th March, 2025 and 16th January, 2025.

Mr. Chetan Patil
H. O. D.

Literary Association

Literary Association of the college aims to inculcate literary sensibility among the students and enhance creative and analytical skills. By organizing various competitions, workshops and seminars, it encourages the students for creative and critical writings for Vivek Annual.

Activities :

- 23rd August 2024 - Guest Lecture on **The Impact of Literature on Human Life** (साहित्याचा मानवी जीवनावर होणारा परिणाम) of Mr. Prasad Kulkarni, a Marathi poet and general secretary of Samajvadi Prabodhini was organized. He inaugurated Literary Association 2024 -25.
- Reading Club (Vachan Katta) (पुस्तक प्रेमी ग्रुप) throughout the year organized the discussion on Literary works and Literary personalities.
- 15th October 2024 – Celebrated Reading Inspiration Day (वाचन प्रेरणा दिन) on the Birth Anniversary of Former President of India, A P J Abdul Kalam.
- 15th October 2024 – Organized **National Intercollegiate Book Review Competition** on the occasion of "Vachan Prerana Din". We received responses around 36 students from Goa, Uttar Pradesh (Kanpur), Andhra Pradesh (Hyderabad), Karnataka and various colleges in

Maharashtra.

- 12th January 2025 to 19th January 2024 (विवेकानंद जयंती सप्ताह) - Celebrated Birth Anniversary of Shri Swami Vivekanand by organizing various competitions like elocution, essay, singing, drawing etc. In the glorious tradition of our parent institution, Shri Swami Vivekananda Jayanti Week was concluded with various activities. As per the guidelines sent by the institution and the principal of the college, Dr. S. M. Maner, table programme for the week's activities was prepared and the activities were implemented accordingly. The report of the activities/programmes is as follows –
- **Sunday, 12/01/2025 :** While celebrating the birth anniversary of Shri Swami Vivekananda and Rajmata Jijau, the Pratima Poojan and inauguration of the week were conducted by Hon. Principal Dr. S. M. Maner. During the ceremony, he paid tribute to the work of Swami Vivekananda, Rajmata Jijau, Shikshanmaharshi Dr. Bapuji Salunkhe and Sansthamata Smt.Sushiladevi Salunkhe.
- **Monday, 13/01/2025 :** Prof. Manohar Kore, Willingdon college, Sangli delivered a valuable lecture on the topic 'Digital Revolution and Prophecy in India'.
- **Tuesday, 14/01/2025 :** The inauguration of Shikshan Maharshi Dr. Bapuji Salunkhe Competition at college level was held by Principal Dr. S. M. Maner. The Essay, Elocution and Drawing competitions at senior, higher secondary and Gurudev Karyakarta groups were organized.
- **Wednesday, 15/01/2025 :** On the occasion of Olympian Wrestler Khashaba Jadhav Birth Anniversary (Maharashtra State Sports Day), a lecture of retired Physical Director, Prof. Major M. G. Gaikwad (Vivekananda College, Kolhapur) was held. Also, the poster presentation of Gymkhana Department was inaugurated. On this occasion, former players of the college were present.
- **Thursday, 16/01/2025 :** Singing and Karaoke Competitions were organized in the college for Senior, Higher Secondary and Gurudev Karyakarta Groups.
- **Friday, 17/01/2025 :** The birthday of Hon. Executive Chairman of Shri Swami Vivekanand Shikshan Sanstha, Hon'ble Prin. Abhaykumar Salunkhe was celebrated as 'Gyanshidori Day'. The Literary Association and the Library Department jointly organized activities like Book Exhibition and Book Review Competition. Books were gifted to needy students. The students of 'Pustakpremi Group' contributed to this activity. On this occasion, the N. S. S. and N. C. C. departments organized a 'Blood Donation Camp'. 51 students donated blood. Hon. Principal guided all the activities.
- **Saturday, 18/01/2025 :** Dr. S. T. Ingle, Head, Dept. of English delivered a lecture on 'Shri Swami Vivekananda; Life and Work'.
- **Sunday, 19/01/2025 :** The idol of Swami Vivekananda was worshipped.
- **Monday, 20/01/2025 :** Valedictory Ceremony and Prize Distribution Program. Hon. Prin. Dr. Babasaheb Dudhale, Smt. A. R. Patil Kanya Mahavidyalaya, Ichalkaranji was the chief guest for this programme. Hon. Prin. Dr. S. M. Maner chaired the programme.
- Shikshanmaharshi Dr. Bapuji aimed to instill knowledge, science and good culture in the lives of the students. Keeping this

aim in mind, various activities were organized in the college. Under the guidance of Hon. Prin. Dr. S. M. Maner, the Literary Association hosted and made the week successful. The Departments of N. S. S., N. C. C., Gymkhana, Cultural and Library contributed their bests to the activities. With the kind cooperation of all teachers, administrative staff, students and the College Development Committee, the week was concluded with enthusiasm.

- Thanks to all the members of Literary Association especially Dr Anjali Ubale, Mr. Rohit Shinge and librarian, Mr. Vijay Yadav for their constant support.
- Special thanks to Hon'ble Prin. Dr S. M. Maner for his encouragement throughout the year to organize the activities.

Dr. Prabha Patil

Convener, Literary Association

प्रसिद्धी विभाग अहवाल

सध्याच्या समाजमाध्यमांनी प्रभावित असलेल्या वर्तमान काळात प्रसिद्धीचे महत्त्व रोज नव्याने अधोरेखित होते आहे. याबाबत जाणीव ठेऊन महाविद्यालाचा प्रसिद्धी विभाग सक्रियपणे कार्यरत आहे. चालू शैक्षणिक वर्षात महाविद्यालयाच्या विविध उपक्रमांना स्थानिक वृत्तपत्रांमधून प्रसिद्धी देण्यात आली. याबरोबरच विविध उपक्रमांचे माहिती फलक, सूचना, माहितीपुस्तिका, कार्यक्रमपत्रिका, निवेदने इ. चे मजकूर तयार करण्यात विभागाने योगदान दिले.

शैक्षणिक वर्ष २०२४–२५ मधील महाविद्यालयाच्या अनेकविध उपक्रमांना वृत्तपत्र आणि सोशल मिडिया यांच्या माध्यमातून प्रसिद्धी देण्याचे कार्य विभागाने केले.

उपरोक्त महाविद्यालयाच्या सर्व विभागांमार्फत वेळोवेळी संपन्न झालेल्या उपक्रमांचे वृत्तांकन करून वृत्तपत्रांकडे पाठविण्यात आले. तसेच सदर उपक्रमांची माहिती, फोटो आणि बातमी महाविद्यालयाच्या व संस्थेच्या Whatsapp ग्रुप वर पाठवून सर्व घटकांना अवगत करण्यात आले. वर्तमानपत्रातून प्रसिद्धी मिळालेल्या बातम्यांच्या कात्रनांचे संकलन करण्यात आले. या संकलनासाठी ग्रंथपाल श्री. विजय यादव, त्यांचे सहकारी व ग्रंथालय विभागाचे मोलाचे सहकार्य लाभले. या बातम्यांच्या प्रसिद्धीसाठी पत्रकार संजय खूळ, ऋषिकेश राऊत, अरुण काशीद, सुभाष भस्मे, अभिजित पटवा, अतुल आंबी, बाबासो राजमाने, महेश आंबेकर, मयूर चींदे, साईनाथ जाधव, अरुण वडेकर इ. मान्यवर पत्रकारांचे व त्यांच्या लोकप्रिय दैनिकांचे अनमोल सहकार्य लाभले.

विभागास मा. प्राचार्यांचे मार्गदर्शन सातत्याने लाभले. सर्व विभागातील विभागप्रमुख, सर्व गुरुदेव कायकर्ते, प्रशासकीय कर्मचारी, सेवक वर्गाचे आणि विभागातील सदस्यांचे वेळोवेळी सहकार्य लाभले.

श्री. रोहित शिंगे

प्रसिद्धी विभाग प्रमुख

Lead College Cluster Scheme Committee

Report of One Day Workshops as under Lead College Cluster Scheme

The **"Lead College Scheme"** implemented by Shivaji University aims to enhance the academic development of colleges through resource sharing, colla-boration, and mutual support. During the academic year 2024–2025, under the leadership of the Lead College Cluster of Chandrabai Shantappa Shendure College, Hupari, our college organized four workshops on topics such as modern teaching tech-niques, curriculum enhancement, research methodologies, and student assessment. Additionally, our students and teachers actively participated in workshops organized by other colleges within the same cluster. Under the guidance and support of Honorable Principal Dr. S. M. Maner, the committee successfully carried out following activities.

Sr. No.	Name of Depar-tment	Subject of Workshop	Resource Person	Bene-ficiary Student	Date
1.	Commerce	"Empowering Youth Entrepreneurship through Cooperatives"	1. Prof. Dr. Vasantrao Jugale 2. Dr. Machindranath Murudkar	92	20/12/2024
2.	Economics	"Digital Revolution and Predictions in India"	1. DR. Manohar A. Kore 2. Mr. Mehul A. Jadhav	49	13/01/2025
3.	Statistics	"Statistics Using MS-EXCEL"	1. Dr. Dadasaheb G. Godase 2. Mr. Avdhut P. Dhokare	71	31/12/2024
4.	मराठी	"प्रसारमाध्यमातील रोजगाराच्या संधी"	1. Prof. Dr. Arun Shinde 2. Dr. Uttam Jadhav	67	22/01/2025

Dr. N. H. Shaikh
Co-ordinator
(Lead College Cluster Scheme)

IQAC Annual Report

INTERNAL QUALITY ASSURANCE CELL

The Internal Quality Assurance Cell (IQAC) of the college continues to play a pivotal role in fostering a culture of excellence in academic and administrative practices. In the academic year 2024–25, IQAC undertook several quality enhancement initiatives aimed at improving institutional performance and promoting continuous improvement.

Successfully implemented NEP 2.0 for the UG and PG Program.

1. Academic and Administrative Initiatives

- ***Curriculum Development :*** Feedback from stakeholders (students, teachers, alumni, employers) was collected and analyzed to suggest improvements in the curriculum. Suggestions were shared with the Board of Studies and affiliated university.
- ***Faculty Development :*** IQAC encouraged faculty to attend workshops, seminars and FDP.
- ***Academic Audit :*** The academic audit for all departments was conducted to review teaching plans, syllabus completion and student performance.

2. Student-Centric Activities

- ***Skill Development Workshops :*** In collaboration with various departments, IQAC facilitated workshops on soft skills, career guidance, and entrepreneurship development.
- ***Mentoring System Strengthened :*** A structured mentoring system was implemented, ensuring regular interaction between students and faculty and to smoothen the naac accreditation purpose.

3. Research and Innovation

- Several papers were published in UGC CARE and peer-reviewed journals.
- Students participated in Avishkar research competitions and intercollegiate activities.

4. Extension and Outreach Activities

- In collaboration with NSS and NCC units, the college conducted cleanliness drives, blood donation camps and awareness programs on environmental sustainability.
- IQAC supported the adoption of nearby villages for community development and outreach programs through NSS.

5. Infrastructure and Green Initiatives

- ICT-enabled classrooms were upgraded to enhance the teaching-learning experience by installing three interactive flat panels and one LCD projector.
- Initiatives like bore-well recharge were created for rain water harvesting.

6. NAAC and Accreditation

- The college completed NAAC accreditation process and received B+ grade with 2.59 CGPA.

7. Plans for the Next Academic Year

- Introduction of value-added and certificate courses.
- Strengthening industry-academia linkages for internships and placements.

8. Effective deployment of annual strategic plan.

9. Signed MoU with Shri. Venkatesh Mahavidyalaya, Ichalkaranji and Dr. D. Y. Patil Center for Management and Research, Chikhali, Pune.

10. Encouraged faculty members to attend FDP, conferences/ seminar/ workshops and provided them financial support.

11. Prepared perspective and strategic plan of development.

12. Successfully submitted data to NIRF, ARIIA and AISHE for accreditation and ranking purposes.

13. **Prepares annual Institutional Academic Calendar to ascertain curriculum delivery and curricular, co-curricular and extra-curricular activities.**
14. **Encouraged departments to introduce bridge courses and career-oriented programs to enhance students' employability and skills.**
15. **Created new Garden lawn, drinking water facility, LED light geo corner display.**
16. **Installed 7 solar street lamps in the campus.**

Dr. V. V. Ganbavale
IQAC Coordinator

ज्युनिअर जिमखाना विभाग वार्षिक अहवाल

आपल्या महाविद्यालयाला एक वैभवशाली क्रीडा परंपरा लाभलेली आहे. त्या परंपरेला साजेशी कामगिरी या वर्षी देखिल ज्युनिअर जिमखाना विभागातील खेळाडूंनी केलेली आहे. बापुजींनी दिलेला चैतन्याचा मंत्र घेवून आपल्या खेळाडूंनी कर्तुत्वाचा ठसा मातीमध्ये उमटवला आहे.

शोर उठा है जीत के नगाडों का,
हर तरफ जलवा है हमारे खिलाडीयोंका !
खिलाडीयोंकी हर जीत हमारी शान है !
आनेवाला हर पल हमारे खिलाडीयोंके नाम है !!!

अशाच पद्धतीने महाविद्यालयातील खेळाडू जिद्द, मेहनत, कष्ट, इच्छाशक्ती यांच्या जोरावर क्रीडा स्पर्धेमध्ये महाविद्यालयाची शान वाढवत आहेत. उच्चत्तम कामगिरी करत प्राविण्य मिळवत आहेत. योगा, मैदानी, बॉक्सिंग, कुस्ती, ज्युदो, बॅडमिंटन, कबड्डी, सेपक-टकरा अशा विविध खेळात खेळाडू जिल्हास्तर, विभागस्तर, राज्यस्तर, राष्ट्रीयस्तरावर उठावदार कामगिरी करत आहेत.

- **योगा–** योगा खेळामध्ये राष्ट्रीय स्तरावर सुवर्णपदक मिळवण्याची ऐतिहासिक कामगिरी हर्षदा करंबेळकर या खेळाडूने केली. या खेळाडूच्या कामगिरीमुळे महाविद्यालयाच्या शिरपेचात मानाचा तुरा रोवला गेला. या खेळाडूचे स्वागत महाविद्यालयाकडून शिवतीर्थ ते महाविद्यालय अशी रॅली काढून करण्यात आले.
- **ॲथलेटिक (मैदानी खेळ) –** आपल्या महाविद्यालयाचे ॲथलेटिक खेळातील उंच उडी खेळाचे खेळाडू विशाल सिंग व रेहान पटाईत यांनी सरावावेळी घेतलेले कष्ट व स्पर्धेवेळी जिद्दीने केलेली कामगिरी यामुळे त्यांची रांची (झारखंड) येथील राष्ट्रीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. त्याचप्रमाणे स्वानंद कुंभोजे याची थाळी फेक या खेळात लखनौ (उत्तर प्रदेश) येथील राष्ट्रीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. तर निकिता माने या हॅमर थ्रो खेळाच्या खेळाडूची डेरवण येथील राज्यस्तरीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. जिल्हास्तरावर महाविद्यालयातील खेळाडूंनी अतुलनीय कामगिरी करत एकूण १४ खेळाडूंची विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. ४*४०० मी रिले (मुले) या रिले संघाने जिल्हास्तरीय स्पर्धेत विजेतेपद मिळवले व त्यांची विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.
- **किक बॉक्सिंग –** महाविद्यालयाची किक किक बॉक्सर साक्षी जाधवने स्वत जवळील किक व बॉक्सिंगच्या पंचचा इतका सुरेख मेळ घातला की त्यामुळे तिची राष्ट्रीय किक बॉक्सिंग स्पर्धेसाठी निवड झाली.

या खेळाडूची बॉक्सिंग स्पर्धेमध्ये देखिल अकोला येथील राज्यस्तरीय स्पर्धेसाठी निवड झालेली.

- **आर्चरी –** महाविद्यालयामध्ये नव्याने सुरु केलेल्या आर्चरी खेळातील खेळाडूंनी दमदार खेळाचे प्रदर्शन केले. नांदेड येथील राज्यस्तरीय स्पर्धेसाठी आर्यन सपकाळ या खेळाडूची निवड झाली तर सातारा येथील विभागीय स्पर्धेसाठी प्रशांत तुरुंबेकर या खेळाडूची निवड झाली.
- **मल्लखांब –** मल्लखांब खेळातील खेळाडू श्रुती मांगलेकर व विद्या इक्कळी यांनी इतक्या चपळाईने कसरती सादर

केल्या. त्यांनी केलेल्या अद्वितीय कामगिरी मुळे त्यांची मिरज येथील विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.

- **बॉक्सिंग –** महाविद्यालयाचा बॉक्सिंग खेळाडू प्रेम लोंढे याने उत्कृष्ट खेळाचे प्रदर्शन केले त्यामुळे त्याची सांगली येथील विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.
- **कुस्ती –** कुस्ती खेळाची वैभवशाली परंपरा महाविद्यालयाला लाभलेली आहे. श्रावणी सांगावे, पृथ्वीराज मगदूम, राजवर्धन जाधव, करण पवार या मल्लांनी जिल्हास्तरीय स्पर्धेत विविध वजनी गटात आपले वर्चस्व राखत गोल्ड मेडल मिळवले व त्यांची सातारा येथील विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.
- **तायक्वांदो –** तायक्वांदो या खेळामध्ये संकेत गोडगे या खेळाडूने चपळाईने खेळ करत प्रतिस्पर्ध्यांवर विजय मिळवले.त्यामुळे त्याची विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली.
- **सेपक–टकरा –** सेपाक टकरा या सांघिक खेळामध्ये संघातील खेळाडूंनी अप्रतिम खेळ करत व योग्य डावपेच यांचा सुरेख संगम साधत जिल्हास्तरीय विजेतेपद पटकावले व सातारा येथील विभागीय स्पर्धेसाठी निवड या संघाची झाली. या संघामध्ये श्रेयस हालके, श्रेयस घाटगे,यश खांडेकर,मयुरेश पुजारी यांचा समावेश होता.
- **बॅडमिंटन –** बॅडमिंटन या सांघिक खेळामध्ये संघातील खेळाडूंनी योग्य डावपेच व ॲडव्हांस कौशल्यांचा शानदार वापर करत अप्रतिम खेळ करत जिल्हास्तरीय विजेतेपद पटकावले.व सातारा येथील विभागीय स्पर्धेसाठी निवड या संघाची झाली.या संघामध्ये अपूर्व दंडवते, वेदांत बुचडे, श्रेयस हालके, विश्वेश शिंदे यांचा समावेश होता.

महाविद्यालयाचे प्राचार्य आमच्या पाठीशी नेहमी खंबीरपणे उभे असतात. प्राध्यापक स्टाफ व प्रशासकीय स्टाफचे खेळाडू व जिमखाना विभागाला नेहमी बहुमुल्य असे सहकार्य असते.यासर्वांच्या सहकार्याने ही शानदार कामगिरी आम्ही करू शकलो.

घामाच्या थेंबानी सजली विजयी गाथा,
कौशल्य, जिद्द आणि मेहनतीची साथा,
प्रत्येक प्रयत्नाने इतिहास घडविला,

अभिनंदन विजेत्यांनो तुम्हीच महाविद्यालयाचा दैदिप्यमान तारा

यापुढे देखिल जिमखाना विभाग हा यशाचा आलेख चढता ठेवेल अशी ग्वाही देतो आणि थांबतो.

– श्री. विनायक भोई

(क्रीडा संचालक)

जिमखाना ज्युनिअर विभाग अहवाल

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेच्या दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेजच्या नावलौकीकामध्ये २०२४–२५ हे शैक्षणिक वर्ष सुवर्ण हस्ताक्षरांनी लिहावे असे ठरले आहे. या शैक्षणिक वर्षामध्ये कला शाखेतील विद्यार्थीनी हर्षदा करंबळेकर हीने योगासन स्पर्धेमध्ये राष्ट्रीय स्तरावर सुवर्ण पदक मिळवून कॉलेजच्या नावलौकीकामध्ये भर टाकली आहे. तिची खेलो इंडिया स्पर्धेसाठी निवड झाली ही बाब कॉलेजसाठी भूषणावह आहे. यासह साक्षी जाधव बॉक्सिंग स्पर्धेत निवड, प्रशांत तुरंबेकर याने आर्यरी स्पर्धेत विभागीय द्वितीय, प्रतिक्षा शहापूरकर हीने तलवार स्पर्धेत विभागीय स्पर्धेसाठी निवड झाली. रितेश पूजारी गोळाफेक स्पर्धेत निवड झाली. हे यशस्वी खेळाडू आहेत.

इचलकरंजी शहराच्या शैक्षणिक वाटचालीमध्ये श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचा वाटा खूप मोठा आहे. संस्थेचे संस्थापक शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी महाराष्ट्रभर फिरून शिक्षणाचा प्रचार आणि प्रसार केला. इचलकरंजी शहराचा कापड निर्मितीमध्ये पुढाकार आहे त्याप्रमाणे शिक्षण क्षेत्रामध्ये आमच्या कॉलेजचा पुढाकार कायम राहिलेला आहे. यासाठी शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे यांच्या चरणी मानाचा मुजरा. बापूजींच्या त्यागाचा विसर संस्थेतील गुरूदेव कार्यकर्त्यांना पडणार नाही याची

पूर्ण जाणीव ठेवून सर्व गुरूदेव कार्यकर्ते काम करीत आहेत. मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांचे दिशा देणारे मार्गदर्शन व सचिवा शुभांगीताई गावडे यांची प्रेरणा आणि मुख्य कार्यकारी अधिकारी कौस्तुभ गावडे यांची ध्येये डोळ्यासमोर ठेवून मा. प्राचार्य डॉ. एस्.एम्. मणेर सर यांच्या मार्गदर्शनाखाली सन २०२४-२०२५ या शैक्षणिक वर्षातील ज्युनिअर विभागाच्या अहवालाचे सादर करीत आहोत.

ज्युनिअर विभागाचे शैक्षणिक वर्ष इयत्ता दहावी बोर्ड परीक्षेचा निकाल जाहीर झाल्यापासून सुरू झाले असले तरी शासकीय नियमानुसार १५ जून २०२४ रोजी अध्यापनासाठी सुरूवात झाली. या शैक्षणिक वर्षामध्ये आर्टस्, सायन्स आणि कॉमर्स विभागामधील सर्व शिक्षकांनी सामुदायिक प्रयत्न केल्यामुळे प्रवेशाची संख्या वाढविण्यास मदत झाली आहे.

इयत्ता ११ वी वर्गासाठी आर्टस् विभागामध्ये १८८, सायन्स विभागामध्ये ३३६ तर कॉमर्स विभागामध्ये १९७ अशा ७२१ विद्यार्थी विद्यार्थीनींनी प्रवेश घेतला आहे.

तर इयत्ता १२ वी वर्गासाठी आर्टस् विभागामध्ये १९८, सायन्स विभागामध्ये ३५७, कॉमर्स विभागामध्ये २५६ अशा ८११ विद्यार्थी विद्यार्थीनींनी प्रवेश घेतलेला आहे. शासकीय नियमानुसार गुणवत्ता यादी तयार करून शासनाची सरल प्रणाली युडायस प्रणाली मधून सर्व प्रवेश प्रक्रिया पूर्ण करण्यात आली.

इयत्ता ११वी १२ वी वर्गातील प्रवेश प्रक्रिया शासनाच्या नियमानुसार पार पडली. यावेळी नवीन प्रवेश घेतलेल्या विद्यार्थ्यांचे प्राचार्य डॉ. एस्. एम्. मणेर सर यांच्या उपस्थितीमध्ये सर्व शिक्षकांनी गुलाब पुष्प देवून स्वागत केले. आमचा इयत्ता १२ वी च्या फेब्रुवारी/मार्च २०२४ मध्ये झालेल्या बोर्ड परीक्षेचा निकाल उत्कृष्ट आहे. यामध्ये कला विभागाचा निकाल ६१.६६ टक्के लागला असून सायन्स विभागाचा निकाल ९८.८८ टक्के लागला तर कॉमर्स विभागाचा निकाल ८३.२७ टक्के लागला आहे.

या वर्षामध्ये ज्युनिअर विभागाच्या वतीने विविध कार्यक्रमांचे आयोजन करण्यात आले. या कार्यक्रमांसाठी सर्व विद्यार्थी विद्यार्थीनींनी सक्रीय सहभाग घेतला. सहभागी विद्यार्थ्यांना शिक्षकांनी योग्य मार्गदर्शन केल्यामुळे आयोजित केलेले कार्यक्रम यशस्वीपणे राबविणे शक्य झाले. या विविध कार्यक्रमांमध्ये नवागतांचे स्वागत, भोंडला, शिक्षक दिन, पारंपरिक वेशभूषा, वत्कृत्व स्पर्धा, निबंध स्पर्धा, चित्रकला स्पर्धा अशा विविध स्पर्धांचे आयोजन करण्यात आले होते.

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेच्या विद्या-समितीच्या वतीने इयत्ता १२वीच्या विद्यार्थ्यांसाठी गुणवत्ता धारक मेळाव्यांचे ऑनलाईन मार्गदर्शन आयोजन करण्यात आले होते. प्रत्येक विषयाच्या विद्यार्थ्यांनी या प्रशिक्षणाचा लाभ घेतला. या संस्थांतर्गत प्रशिक्षणासाठी आमच्या ज्युनिअर कॉलजचे श्री. शशिकांत कुंभार यांची रसायनशास्त्र विषयासाठी तर श्री. डी.एस. मोरे यांची भौतिकशास्त्र विषयासाठी तज्ज्ञ मार्गदर्शक म्हणून निवड झाली याचा आम्हाला सार्थ अभिमान आहे. इयत्ता ११ वी व १२ वी वर्गातील विद्यार्थ्यांच्या मूल्यांकनासाठी आमच्या आर्टस्, सायन्स आणि कॉमर्स विभागातील शिक्षकांनी संस्था स्तरावर प्रश्नपत्रिका संपादनामध्ये सहभाग घेतला यावरून आमच्या शिक्षकांची गुणवत्ता दिसून येते. श्री बाळासाहेब चावरे यांनी ज्युनिअर विभागासाठी स्वतंत्र विद्या समितीसाठी वार्षिक नियोजन पुस्तिका तयार करून शाखेचा वेगळा आदर्श निर्माण केला आहे.

आर्टस् विभागाच्या वतीने स्पर्धा परीक्षेची तयारी, कॉमर्स विभागाच्या वतीने सीए, सीएस्, आयबीपीएस्, परीक्षेची तयारी आणि मार्गदर्शनाचे आयोजन करण्यात आले होते. तर सायन्स विभागाच्या वतीने एमएचटी-सीईटी परीक्षेसाठी विशेष मार्गदर्शनपर वर्गाचे आयोजन करण्यात आले होते. याचा सर्व विद्यार्थ्यांनी लाभ घेतला आहे.

विद्यार्थ्यांची गुणवत्ता वाढ होण्यासाठी, शिक्षक पालक विद्यार्थी स्नेहमेळाव्याचे आयोजन करण्यात आले. या मेळाव्यामध्ये पालकांनी उपस्थित केलेल्या शंका दूर करण्यासाठी कॉलेजचे सर्व शिक्षक मा. प्राचार्य डॉ. एस्.एम्.मणेर सर यांच्या मार्गदर्शनाखाली काम करीत आहेत.

चालू वर्षी इयत्ता १२ वीच्या निकालाची उज्ज्वल परंपरा टिकविण्याचा प्रयत्न सर्व शिक्षक करीत आहेत. यासाठी मा. प्राचार्य डॉ. एस्.एम्.मणेर सर यांचे बहुमोल मार्गदर्शन आणि सूचना उपयोगी पडत आहेत. अध्यापनाशिवाय कार्यालयीन कामासाठी सर्व शिक्षकेत्तर कर्मचारी वर्गाची मदत होत आहे. शाखेतील गुणवंत कर्मचारी वर्गाचा मा. प्राचार्य यांच्या हस्ते सत्कार करून सर्वांच्या कामाची दखल शाखेच्या आणि संस्थेच्यावतीने

घेण्यात आली ज्यामुळे शिक्षकांच्यामध्ये उत्साहाचे वातावरण आहे.

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्थेचे कार्याध्यक्ष मा. प्राचार्य अभयकुमार साळुंखे यांच्या नावाने सुरू करण्यात आलेला अभय चषक क्रीकेट स्पर्धा सलग तीन वर्ष आमच्या कॉलेजच्या शिक्षकांनी जिंकल्यामुळे आमच्या दत्ताजीराव कदम आर्टस्, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेजचा क्रीडा विभागाची चर्चा संस्थेतील सर्व शाखामध्ये होत आहे याचा आम्हाला सार्थ अभिमान आहे.

कला, क्रीडा, सामाजिक, सांस्कृतिक क्षेत्रामध्ये आमच्या कॉलेजमधील विद्यार्थ्यांनी नावलौकीक मिळविला असल्यामुळे सर्व क्षेत्रात आदर्श निर्माण करण्याचा प्रयत्न केला जात आहे.

– श्री. चावरे बी. पी.
(विभाग प्रमुख)

Report of NCC

The NCC unit of D.K.A.S.C. College Ichalkarnji has been working under the guidance of 56 Maharashtra Battalion NCC Kolhapur. Total 56 cadets are undergoing the training. In the acadmic year 2024-25, 45 cadets from our unit have attended the camps like R.D.C. Delhi. I.G.N. Pune and C.A.T.C. Kolhapur. Moreover, the cadets participated in various social activities. The brief details are as follows.

1. **Yoga Day -** The international Yoga Day was celebrated on 21 june, 2024 in the presence of chief guest Mr. Suhas Pawale. 254 students from schools and colleges and several citizens from Ichalkranji. Attended the program.
2. **New Enrolment -** The NCC recruitment program was organized at rajaram Ground of the Ichalkaranji Municipal corpoporation. Out of 250 candidates, 18 were recruited for NCC for this program Suresh Adsul, D.B.Naik and Batalian P.I. Staff worked as the examiners. This recruitment process 56 Maharashtra Batalian C.O. done under the control of Punit Gogia.
3. **Blood Donation -** Blood donation camp organizing in collaboration with Sanjeevan blood Center on 17 january 2025. NCC cadets and NSS volunteers and college Students were participated in this camp.
4. **cleanliness Campaign -**Cleanliness campaign was implemented in association with NCC department and Muncipal corporation. NCC cadets and municipal corporation workers cleaned the area of shahu putala . on this occasion municipal corporation officer Mr. Vijay Rajapure and other dignitaries were present.
5. **Rakshabandhan -** Raksha bandhan was celebrated on 19-08- 2024 with great enthusiasm. The lecture on brother sister bonding was organized.
6. **Weapeon worship -** "Khande Navami" one of the most significant religious festivals in Shardiya Navratri was celebrated by worshipping weaponsand equipment to recall the cultural and religious values. Weapon and sports equipment were decorated and worshipped by the cadets.
7. **National Gold Medalist Harshada Karambelakar Rally -** A procession to welcome Harshada karambelkar who participated in the national yoga competition & won gold medal in national yoga championship, rally was organized from Shivtirth to D.K.A.S.C. College.

8. **Tree plantation –** The tree plantation program was completed under the guidance of Honorable Principal S M Maner Sir. The tree plantation was done by the Principal and the college. This initiative was prepared by NCC Department Head Lt. Vinayak Bhoi and cadet soldiers.

9. **Best Performance Of NCC Department –** The team expressed happiness over the welcome given by the NCC department to the guests during the NAAC visit and the presentation about the martyred soldiers. NAAC team chairman Dr. Abraham Sir received special recognition from the NCC department in this regard. For this, under the guidance of Hon. Principal Dr. S.M.Maner , Lt. Vinayak Bhoi made this initiative excellent.

10. **Vir Jawan Shahid Din –** The Veer Jawan Shaheed Din was conducted by the NCC department. 42 cadets were present for this event. Prof. Rohit Shinge conducted this event under the guidance of the Principal. In this, all the attendees paid tribute to the brave soldiers by lighting candles.

Lt. Vinayak Bhoi

Head N C C Unit

राष्ट्रीय सेवा योजना अहवाल

शैक्षणिक वर्ष २०२४-२५ मध्ये कार्यक्रम अधिकारी म्हणून डॉ. सुनिल भोसले व श्रीमती व्ही. एस.ढोबळे यांची निवड करण्यात आली, तसेच सदस्य म्हणून श्री. डी. जे. मुंगारे, डॉ. ए. एस. कटकोळे, डॉ. पी. सी. पारेशवाड, श्रीमती बी. एस. कोळेकर, डॉ. ए. के. जांभळे, श्री. ए. ए. कुरणे व डॉ. एस. के. गावडे यांची निवड करण्यात आली. विभागाच्या वतीने दिनांक २४/०९/२०२४ राष्ट्रीय सेवा योजना दिन साजरा करण्यात आला. सदर कार्यक्रमास मा. संजय खुळ (विभागीय संपादक, दैनिक तरुण भारत) हे प्रमुख उपस्थित होते तसेच अध्यक्ष म्हणून महाविद्यालयाचे प्राचार्य एस एम मणेर उपस्थित होते. तसेच विभागाच्या वतीने वर्षभर खालील कार्यक्रम घेण्यात आले.

राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाच्या वतीने आयोजित करण्यात येणाऱ्या वार्षिक नियमित कार्यक्रमाचा तपशील :-

अं.नं	दिनांक	कार्यक्रमाचे ठिकाण	कार्यक्रमाचे स्वरूप
१	२६/०८/२०२४	मौजे. इंगळी	१०७ पूरग्रस्त कुटुंबांना जीवनावश्यक वस्तूंचे वाटप
२.	१२/०९/२०२४	गांधी पुतळा इचलकरंजी	गौरी गणपती निर्माल्य संकलन
३.	२६/०९/२०२४	महाविद्यालय परिसर	राष्ट्रीय सेवा योजना दिन सप्ताह निमित्त महाविद्यालय परिसर स्वच्छता
४.	०१/१०/२०२४	इचलकरंजी बस स्थानक	स्वच्छता हीच सेवा अंतर्गत इचलकरंजी बस स्थानक परिसर स्वच्छता
५.	०८/१०/२०२४	महाविद्यालय परिसर	महाविद्यालय परिसरातील २ टन कचऱ्याचे संकलन व विल्हेवाट
६.	१५/१०/२०२४	महाविद्यालय सभागृह	सौ. अर्चना वाघमारे (समुपदेशक, आय.सी.टी.सी.) इंदिरा गांधी सामान्य रूग्णालय इचलकरंजी यांचे एडस् /एच. आय. व्ही. जनजागृती या विषयावर व्याख्यान

७.	१४/११/२०२४	महाविद्यालय परिसर ते शाहू पुतळा	राष्ट्रीय मतदार दिन जनजागृती रॅलीचे आयोजन
८.	१४/१२/२०२४	महाविद्यालय सभागृह	सौ. अर्चना वाघमारे (समुपदेशक, आय.सी.टी.सी.) इंदिरा गांधी सामान्य रूग्णालय इचलकरंजी यांचे आजची तरुणाई आणि एडस् /एच. आय. व्ही. जनजागृती या विषयावर व्याख्यान
९.	१६/१२/२०२४	वेश्या एड्स मुकाबला परिसर (VMP) इचलकरंजी	वेश्या एड्स मुकाबला परिसर (VMP) इचलकरंजी येथे अभ्यास भेटीचे आयोजन
१०.	१७/०१/२०२४	महाविद्यालय परिसर	मा. कार्याध्यक्ष अभयकुमार साळुंखे यांच्या वाढदिवसानिमित्त रक्तदान शिबीराचे आयोजन व जीवनधारा ब्लड बँकेस ५१ बॉटल रक्तदान
११.	२१/०१/२०२५ ते २७/०१/२०२५	मौजे माले ता.हातकणंगले	तरुणाईचा निर्धार जलयुक्त शिवार राष्ट्रीय सेवा योजना शिवाजी विद्यापीठ विशेष श्रमसंस्कार शिबीराचे आयोजन
१२.	०२/०२/२०२५	महाविद्यालय परिसर	महाविद्यालय परिसर स्वच्छता
१३.	०१/०४/२०२५	म्हसोबा देवालय शहापूर	शहापूर म्हसोबा यात्रेतील पुरणपोळी नैवेद्य संकलन व गरजूंना वाटप

शिवाजी विद्यापीठाच्या वतीने आयोजित करण्यात येणाऱ्या विद्यापीठस्तरीय, मध्यवर्ती व राज्यस्तरीय शिबिरामध्ये निवड झालेले गुणवंत विद्यार्थी

अं.नं	दिनांक	कार्यक्रमाचा तपशील सहभागी विद्यार्थी
१.	२८/०९/२०२४ ते ०४/१०/२०२४	**विद्यापीठस्तरीय, विशेष श्रमसंस्कार शिबीर शिवाजी विद्यापीठ, कोल्हापूर.** प्रतिक्षा टेकाळे, ऐश्वर्या पताडे, प्रकाश डोंगरे, अनिकेत डोणे, योगेश्वरी जाधव, पोर्णिमा चव्हाण, आकाश कोळी, देवराज कांबळे, कार्तिक लोटके, प्रथमेश चौगुले.
२.	०७/११/२०२४ ते १६/११/२०२४	**आव्हान कॅम्प :** महाराष्ट्र राज्य आंतरविद्यापीठ आपत्ती पूर्व तयारी प्रशिक्षण शिबीर, **संत गाडगेबाबा अमरावती विद्यापीठ, अमरावती. प्रतिक्षा हणुमंत टेकाळे, प्रकाश पांडुरंग डोंगरे**
३.	२३/०२/२०२५ ते २५/०२/२०२५	**१५ वा उत्कर्ष राज्यस्तरीय सामाजिक सांस्कृतिक महोत्सव, सावित्रीबाई फुले पुणे विद्यापीठ पुणे** – कु. प्रीती राजू भिसे – प्रथम क्रमांक शिवाजी विद्यापीठ उत्कृष्ट पथसंचलन
४.	२४/०२/२०२५ ते ०२/०३/२०२५	**विवेकानंद कॉलेज कोल्हापूर, विद्यापीठस्तरीय, विशेष श्रमसंस्कार शिबीर वारूळ,** ता. शाहुवाडी. वैष्णवी घोडके, धनश्री जांभळे, कोमल कांबळे, धम्मध्वज कांबळे, वैभव देसाई, शामली साबळे, कार्तिक लोटके, निकिता कुंभार, निरंजन मांजरे, अभिषेक गायकवाड, प्रकाश डोंगरे प्रतीक्षा टेकाळे.
५.	२६/०३/२०२५ ते २७/०३/२०२५	विकसित भारत, **युवा संसद,राज्यस्तरीय कार्यक्रम, मुंबई विद्यापीठ, मुंबई.** कु. वैष्णवी बाबुराव घोडके

तरुणाईचा निर्धार जलयुक्त शिवार
राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग विशेष श्रमसंस्कार शिबीर मौजे माले ता. हातकणंगले

डी. के. ए. एस. सी. कॉलेज इचलकरंजी यांचे राष्ट्रीय सेवा योजना विभागाचे माले येथे विशेष श्रमसंस्कार शिबिर दि. २१ ते २७ जानेवारी २०२५ या दरम्यान संपन्न झाले. या कालावधी दरम्यान तरुणाईचा निर्धार जलयुक्त शिवार या प्रेरणेने एनएसएसच्या १०० स्वयंसेवकांनी हातकणंगले तालुक्यातील माले येथे सिद्धोबाच्या डोंगरावर पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापनाचे काम केले. यामध्ये प्रथमतः शास्त्रीय पद्धतीने डोंगराचा उतार मोजून गावची भूजल पातळी वाढवण्याच्या दृष्टीने डोंगर माथ्यावरील शास्त्रीय माहिती संकलित करून त्यानुसार २ हेक्टर क्षेत्रामध्ये समतोल चर खोदल्या. सदर विशेष श्रमसंस्कार शिबीरादरम्यान स्वयंमसेवकांनी १००० मीटर लांबीची समतोल चर खोदून पावसाळ्यात २० दिवस पाऊस पडल्यास ३ कोटी ५६ लाख ४ हजार लिटर पावसाचे पाणी भूगर्भामध्ये मुरेल इतकी जलसाठवण क्षमता निर्माण केली आहे. सोबत पाणी आडवा पाणी जिरवा या नुसार पाझर तलावामध्ये येणारा मातीचा गाळ थांबवण्यासाठी ओढ्यामध्ये २५ दगडी अनगड बांध घालण्यात आले. महाराष्ट्र शासनाच्या जलयुक्त शिवार योजनेच्या निकषाप्रमाणे २ हेक्टर क्षेत्रामध्ये समतल मारण्यासाठी व दगडी बांध घालण्यासाठी अंदाजे ८ ते १० लाख रुपये खर्च होतो. महाविद्यालयातील या तरुणांचा निर्धारणे हेच कार्य राष्ट्रीय सेवा योजनेच्या स्वयंसेवकांनी विना मोबदला केले आहे.

शिबिराचे उद्घाटन मा . आमदार अशोकराव माने यांनी केले तसेच शिवाजी विद्यापीठ मॅनेजमेंट कौन्सिल राज्यपाल नियुक्त सदस्य, भारतीय किसना संघांचे सिद्धार्थ शिंदे यांनी शिबिरार्थी विद्यार्थ्यांना पाणलोट क्षेत्र व्यवस्थापन या विषयावर बीज भाषण केले. या निवासी शिबिरामध्ये विद्यार्थी सोबत विद्यार्थिनीनी देखील अतिशय मोलाचे कार्य केले. मुलींचे आरोग्य, आहार व आजची स्त्री या बाबतीत देखील सौ. अर्चना वाघमारे यांचे व्याख्यान आयोजित केले, पाणी अडवल्यानंतर पाणी प्रदूषण ही चिंतेची बाब लक्षात घेऊन पंचगंगा प्रदूषण आणि पर्यावरण या विषयावर श्री ओंकार धर्माधिकारी, यांचे मार्गदर्शन स्वयंसेवकांना मिळाले. आज घन कचरा व्यवस्थापन देखील काळाची गरज बनली आहे त्यात प्लास्टिकचा होत असलेला वारेमाप वापर टाळणे अत्यंत आवश्यक बनले आहे आणि त्यासाठी जागरूकता निर्माण करण्यासाठी प्लास्टिक मुक्त गाव या विषयावर कोल्हापूर अर्थ वोरियर चे श्री आशिष कोंगळेकर यांचे व्याख्यान झाले. शेवटी राष्ट्रीय सेवा योजना व व्यक्तिमत्व विकास या विषयावर डॉ. एच पी पाटील यांनी मार्गदर्शन केले. शिबिराची सांगता प्राचार्य एस. एम. मणेर व सर्व ग्रामस्थ यांच्या उपस्थितीमध्ये संपन्न झाली.

शिबीरा दरम्यान मा. आमदार अमल महाडिक यांनी प्रत्यक्ष कामाच्या ठिकाणी भेट देऊन शिबिरार्थी विद्यार्थ्यांना मार्गदर्शन केले. या शिबिरार्थी विद्यार्थ्यांनी केलेले काम पुढील अनेक वर्षे शाश्वत टिकणारे असून नवीन पिढीला प्रेरणादायी असल्याचे गौरव उद्गार काढले. या शिबिरासाठी स्वामी विवेकानंद संस्थेचे मुख्य कार्यकारी अधिकारी कौस्तुभ गावडे, संस्था सेक्रेटरी शुभांगी गावडे यांचे मोलाचे सहकार्य लाभले. या शिबिराची संपूर्ण धुरा विभागाचे कार्यक्रम अधिकारी डॉ. सुनील भोसले व माले गावचे लोकनियुक्त सरपंच राहुल कुंभार यांनी सांभाळली. तसेच या निवासी शिबिराची संपूर्ण जबाबदारी व व्यवस्था राष्ट्रीय सेवा योजनेचे कार्यक्रम अधिकारी श्रीमती वैशाली ढोबळे, डॉ. अनिल जांभळे, श्री. अंकुश कुरणे, श्री. सौरभ कुंभार, श्रीमती भारती कोळेकर, डॉ. संदिप गावडे, डॉ. पूजा पारीशवाड तसेच माले गावचे ग्रामस्थ व ग्रामपंचायत सदस्य यानी उत्कृष्टरित्या पार पाडली.

– डॉ. सुनिल भोसले

– श्रीमती वैशाली ढोबळे

प्रकल्प अधिकारी

माजी विद्यार्थ्यांची बैठक कार्य अहवाल

इचलकरंजी येथील डी.के.ए.एस.सी महाविद्यालयात रविवार दि ९ फेब्रुवारी २०२५ रोजी माजी विद्यार्थ्यांचीं बैठक संपन्न झाली. यासाठी विविध क्षेत्रातील व्यक्ती माजी विद्यार्थी उपस्थित होते. कार्यक्रमाची सुरुवात मान्यवरांच्या शुभहस्ते दीपप्रज्वलणाने झाली. कार्यक्रमाच्या अध्यक्षस्थानी महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ.एस.एम.मणेर होते. प्रमुख पाहुणे महाविद्यालय विकास समितीचे चेअरमन मा.श्री सुनील पाटील होते.माजी आमदार श्री.राजीव आवळे यांची विशेष उपस्थिती होती. विविध मान्यवरांनी बोलताना शिक्षकांप्रती आदरभाव व कृतज्ञता व्यक्त करून महाविद्यालयाच्या जुन्या आठवणींना उजाळा दिला, महाविद्यालयामुळेच आमची जडणघडण व आम्हाला सुसंस्कार मूल्ये प्राप्त झाली असल्याचे समाधान व्यक्त केले. अशा व्यासपीठातून एकत्र येऊन सुसंवाद व विचारांची देवाणघेवाण एक महत्त्वाचा भाग असल्याचे मत मा.प्राचार्यानी व्यक्त केले. माजी विद्यार्थ्यांच्या आतापर्यंतच्या योगदानाची विस्तृत माहिती मा.प्राचार्यानी सांगितली. माजी विद्यार्थी संघटना चेअरमन मा. अरुण काशीद, मा.संजय सातपुते,युवराज मोहिते, श्री.विजय राठोड इं नी मनोगते व्यक्त केलीत, कार्यक्रमास प्राध्यापक बंधू भगिनी उपस्थित होते

– श्री. विजय पाटील

प्रमुख,माजी विद्यार्थी संघ

Research Promotion and Monitoring Committee (Research Development Cell)

In alignment with the guidelines of the University Grants Commission (UGC), our college has established a Research Development Cell (RDC) to strengthen and support the research ecosystem within the institution. The RDC plays a crucial role in facilitating research initiatives, offering continuous guidance to faculty and students and monitoring all research-related activities. During the current academic year, the RDC has been proactive in promoting faculty development. It has encouraged faculty members to enhance their academic and research credentials through online orientation programs, refresher courses and active participation in academic events such as conferences, symposia, seminars and workshops. These efforts have led to a substantial increase in research publications by faculty, thereby enriching the academic environment of the college.

The RDC has also taken significant steps to motivate faculty members to pursue research grants by guiding them in preparing and submitting proposals for minor research projects to various funding agencies. To cultivate a research-oriented mindset among students, the RDC has urged all departments to organize research promotional activities such as poster presentations, oral presentations, model-making competitions, workshops and seminars. These initiatives have successfully engaged students in the research process, building a strong foundation for future academic pursuits.

As a result of these efforts, ten undergraduate and five postgraduate students participated in the University-level Avishkar Research Convention. Notably, Ms.

Priti Bhise, a UG student, secured the First Prize in the Humanities, Languages and Fine Arts category at both the Kolhapur District and University levels. In addition, the RDC organized a workshop titled "Art of Research Paper/Project Writing and Publishing" on 24th January 2025, which received enthusiastic participation and positive feedback from faculty and students alike.

Furthermore, in collaboration with the Internal Quality Assurance Cell (IQAC), the RDC has consistently promoted research-related activities, contributing to the maintenance of high academic standards within the institution. Under the leadership and guidance of the Principal, the RDC continues to make commendable progress in fostering a robust culture of research and innovation among faculty members and students.

- Dr. D. A. Kumbhar

Convenor

Internal Complaints Committee

In accordance with the "Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013," which was approved by the Indian Parliament, the ICC was established to protect women from sexual harassment at work and to handle related complaints. Issues of sexual harassment that female employees and students encounter on college grounds will be addressed by this group. The committee is functional. The objectives are :

- To prevent and address incidents of sexual harassment within the college.
- To create an environment where individuals feel safe to report incidents of sexual harassment without fear of victimization.
- To ensure compliance with the Sexual Harassment of Women at Workplace (Prevention, Prohibition and Redressal) Act 2013.
- To promote gender equality, dignity, and respect for all members of the college community.
- To provide support and assistance to victims of sexual harassment

Activities:

- 22nd October, 2024 : "Gender Sensitization on Prevention of Sexual Harassment of Women at Work Place (Prevention, Prohibition and Redressal) Act, 2013" Resource Person, Prin. Dr. S. M. Maner DKASC College, Ichalkaranji on occasion of death anniversary of Sansthamata Sushiladevi Salunkhe.
- 8th March, 2025: Celebration of International Women's Day-2025 by organizing a programme on विमुक्त मी ,विरंगी मी (I am Free, I am Brave(-- Free expressions of girls & women (मुक्त अभिव्यक्ति).
- 27th March 2025: A Guest Lecture on "How Exactly Does Nirbhaya Squad (Pathak) Work?'' Resource Person, Dr Prabha Patil
- 1st April, 2025 : A movie screening of the film "PINK" to raise awareness about sexual harassment at workplace and gender biases in the society.

Dr. Prabha Patil

Report of Women Empowerment Cell (WEC)

The Women Empowerment Cell (WEC) of the college is actively engaged in empowering and guiding girl students to recognize their potential for holistic development in all spheres of life.

Activities Conducted:

- ***Celebration of Savitribai Phule Jayanti (3rd January 2024) :*** A guest lecture was organized to commemorate the contributions of Savitribai Phule, focusing on her social work and the theme of women empowerment. The resource person for the session was Principal Dr. S. M. Maner, who inspired students by highlighting Savitribai Phule's pivotal role in promoting women's education and empowerment.
- ***One-Month Fashion Designing Course (12th February to 13th March 2024):*** A skill development course on fashion designing was conducted by Women Empowerment Cell and Internal Complaint Committee in collaboration with Sanvad Samajik Mandal. Mr. Sanjay Khul and Ms. Arpana Kamble, a professional trainer, led the sessions and equipped students with practical skills, encouraging self-employment through fashion designing.
- ***Industrial Visit (21st March 2024) :*** An industrial visit to the DKTE Fashion Technology Department was arranged for the students of the fashion designing course. The visit provided them with practical exposure to industrial practices and the latest developments in the field of fashion technology.

Dr. Rita Rodriques

Convenor

Cultural Department

1. Introduction

The Cultural Department of Dattajirao Kadam Arts, Science, and Commerce College, Ichalkaranji plays a crucial role in students' holistic development by nurturing creativity, confidence, and teamwork. Through various cultural events, competitions, and workshops, it provides a platform for students to showcase their talents in music, dance, drama, and fine arts. The department also promotes cultural heritage, leadership skills, and social awareness through activities like street plays and traditional celebrations. By encouraging participation in intercollegiate and university-level festivals, it helps students build communication skills, stage confidence, and career opportunities in the arts.

Objective of cultural activities

The objective of cultural activities is to foster creativity, teamwork, and leadership among students by providing a platform for self-expression and skill development. These activities encourage artistic talents, enhance communication skills, and build confidence through performances and competitions. By working in teams to organize and participate in events, students develop collaboration, problem-solving, and leadership qualities, preparing them for future challenges while promoting cultural awareness and social

responsibility.

2. Activities Conducted

a) Youth Festival Participation

Number of students participated competitions: 45

Our student participated in 36 event

Individual Event : Mehndi ,Spot Photography , Rangoli, Collage, Cartooning Poster making ,Clay Modelling, Spot painting, Classical Vocal, Classical instrumental solo – Non Percussion ,Classical instrumental solo – Percussion, Western Solo ,solo dance, Mono acting, Western Instrument, Indian instrument

Group event : One act Play, skit. Street play, FolkDance, mime, Debate, Quiz, Western Group Song, Indian group song.

Shivaji University, Kolhapur's Student Development Department organized the 44th Kolhapur District Level Youth Festival 2024–25 at Jaysingpur College, Jaysingpur. A total of 14 event forms were represented in the festival. The achievements in various event are as follows :

- Solo Folk Instrumental Performance: First Prize
- Mime: Second Prize
- One-Act Play: Third Prize
- English Elocution: Consolation Prize
- Solo acting : Consolation Prize

Additionally, in the 44th Central Youth Festival of Shivaji University, Kolhapur, held at Ajara College, Ajara, the students of Dattajirao Kadam Arts, Science, and Commerce College, Ichalkaranji, achieved success in various competitions:

- Male Acting: First Prize in one act play
- Classical Dance: Second Prize
- Solo Instrumental Performance: Second Prize
- One-Act Play: Third Prize
- Collage: Third Prize
- Rangoli: Third Prize
- Western Group Song: Third Prize
- Group Creative Work: Third Prize

3. Special mention of any outstanding performance :

- Our college is highly active in cultural activities, providing students with numerous opportunities to showcase their talents. Our student participated in folk dances all over Maharashtra and got first prize in Divali
- Release short film "Aaath Varshe" in National short film festival
- Release short film "Kapila"
- The annual 'Yuva Spandan' event at the Manoranjan Mandal in Ichalkaranji, along with various other competitions. These activities help students develop teamwork, creativity, and an appreciation for cultural diversity.

b) College Cultural Events

- **Annual Cultural Fest :** NAAC presentation, presentation on Annual prize day
- **Independence Day & Republic Day Celebrations :** Cultural performances, National Anthem and flag hoisting ceremonies.
- **Traditional Day :** To promoting cultural heritage our department arranged the Traditional day in that we organized Dance, One act play, Mimicry competition on 04/02/2025
- Dandiya Celebration on the Occasion of Shardiya Navratri Mahotsav on 09/10/2024
- Celebration Vivekanand Spatha our department organized Karaoke competition on 16/01/2025

c) *Intercollegiate and State-Level Competitions:*

- Zonal Level Kamgar Kalyan Mandal Kolhapur –first in Folk dance Divali and Second in folk dance Panthi
- State Level Kamgar Kalyan Mandal Nanded–first in Folk dance Divali
- Youa Spandan, Ichalkaranji – in Folk dance Divali and Third in folk dance Panthi
- Vibrant Dance Championship, Ghodavat University, Atigre: First
- One Act Play, Atigre: PNG
- Kalagram Dance Competition First in Folk dance Divali and Third in folk dance Panthi
- Shanti Niketan State level Folk dance competition First in Folk dance Divali and Third in folk dance Panthi
- Walchand college Dance competition First in Folk dance Divali
- Open Dance competition at Kurudwadi consolation prize
- Manorajan Mandle state level Dance competition at Ichalkaranji won First in Folk dance Divali and consolation in folk dance Panthi
- Purshottam Karandak – 1st Prize Best actor in One act play
- Akhil Bharatiy Marathi Natya Parishad Sangali sponsored PNG Maha Karandak 1st Prize in One act play and best actor at Sangali on 18/09/2024 to19/09/2024
- One act play and Kavya wachan competition First prize Ms.Pallavi Ligade
- On the occasion of the birthday of Deputy Chief Minister Shri Eknathraoji Shinde Saheb and Youth MP Shri Shrikant Dada Shinde, the state -level lecture competition was held on February 7 in Chhatrapati Sambhaji Nagar (Aurangabad). Student of our college Mr. Vaibhav Narayan Sonawane was given a prize for encouragement. 1000/- cash was honoured with a flower and certificate of roses.
- Mr. Vaibhav Narayan Sonawane won consolation prize in elocution at Goregaon, Mumbai's competition in Mumbai
- MS. Suchita Tarlekar got third prize in rangoli
- Mr. Sutar Pranav won second prize in Rangoli

d) Special Cultural Workshops and Training

- Workshops conducted on theatre, folk arts, and music.
- Guest lectures by eminent personalities in the cultural field.

e) Community and Social Initiatives

- Cultural programs organized in social awareness campaigns.
- Street plays on social issues like women empowerment, environmental protection, and road safety.

3. Achievements & Recognitions

- **Best actor award to Mr. Hogade Atharv** for PNG Maha Karandak at Sangali.
- **Best Direction award to Mr. Mahesh Gavandi (alumni)** for PNG Maha Karandak at Sangali
- **Best actress award to Ms. Suchita**

Tarlekar for PNG Maha Karandak at Sangali.

- On the Occasion of World Women day Women Icon of the Year 2025 Special recognitions to **Ms. Suchita Tarlekar** from Marval education group society cultural organizations.
- One act play and Kavya wachan competition First prize **Ms.Pallavi Ligade.**

- Dr. P. K. Waghmare
Convenor

सिनिअर जिमखाना वार्षिक अहवाल

आमच्या सिनिअर व ज्युनिअर जिमखाना विभागाचा अहवाल म्हणजे बहादूर खेळाडूंची गौरवगाथा. शिक्षण महर्षि डॉ. बापूजी साळुंखे यांनी दिलेल्या चैतन्याचा मंत्र घेवून आमचे खेळाडू आपल्या कर्तुत्वचा ठसा मातीवर उमटवतात. गेले वर्षभर खेळाडूंनी जी गौरवशाली कामगिरी केली आहे त्याने महाविद्यालायची व संस्थेची शान व मान वाढवलेली आहे.

विविध क्रीडा प्रकारात यश मिळवलेल्या विद्यार्थ्यांचा सत्कार ही विद्यार्थ्यांची खरी प्रेरणा आहे. या प्रेरणेतूनच उद्याचे भावी खेळाडू उभे राहत असतात. आपल्या महाविद्यालायच्या खेळाडूंनी चालू वर्षामध्ये विभागीय, अंतरविभागीय, वेस्ट झोन इंटर युनिव्हर्सिटी, ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी, खेलो इंडिया, युथ नॅशनल, सिनिअर नॅशनल, आशा विविध स्तरावरील स्पर्धेमध्ये घवघवीत यश प्राप्त केले आहे.

या गौरवशाली परंपरा जोपासणाऱ्या गुणी खेळाडूंची बहादुरी व कामगिरी म्हणजेच सिनिअर जिमखाना विभागाचा अहवाल आपल्यापुढे सादर करीत आहे.

सन २०२४-२५ या वर्षात खो-खो, कबड्डी, ॲथलेटिक्स, बॉक्सिंग, वेटलिफ्टिंग, रोईंग, कनोइंग व कयकिंग, तलवारबाजी, योगासन, मार्शल आर्ट, शरीर-सौष्ठव, सॉफ्टबॉल, क्रिकेट, क्रॉस-कंट्री, ज्युदो, तायक्वोंदो अशा विविध खेळांचे खेळाडू व संघ विभागीय, अंतरविभागीय, वेस्ट झोन इंटर युनिव्हर्सिटी, ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी, खेलो इंडिया स्तरावरील स्पर्धेमध्ये घवघवीत यश प्राप्त केले आहे.

१. प्रतीक मधुकर मगदुम – शरीरसौष्ठव (बी. ए. १)

शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय शरीरसौष्ठव स्पर्धेत सुवर्ण पदक पटकावून शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली. व केरळ येथे संपन्न झालेल्या अखिल भारतीय आंतर विद्यापीठ शरीरसौष्ठव स्पर्धेमध्ये ६० किलो वजनी गटात सुवर्ण पदक पटकावून महाविद्यालयाच्या आणि विद्यापीठाच्या नावलौकिकात भर टाकली.

२. प्रणाली प्रमोद कोपार्डे: कयाकिंग (बी. एस्सी. ३)

चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली व या स्पर्धेत के४ व के२ या प्रकारात उत्कृष्ट कामगिरी करत कांस्य पदक पटकावून महाविद्यालयाच्या आणि विद्यापीठाच्या नावलौकिकात भर टाकली.

३. समीक्षा महेशकुमार अडसुळे : उंच उडी (बी. एस्सी. १)

गोंडवाना विद्यापीठ, चंद्रपूर येथे संपन्न झालेल्या २६ वा महाराष्ट्र राज्य आंतर विद्यापीठ क्रीडा मोहोत्सव (अश्वमेध) स्पर्धेत १.५५ मी. इतकी उंच उडी मारून सुवर्ण पदकाची मानकरी ठरली.

४. करण राजू घुणके : कयाकिंग (बी. ए. ३)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कायकिंग स्पर्धेत के।-२०० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

५. कौस्तुभ करण पोकार्ड : कयाकिंग (बी. ए. २)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कायकिंग स्पर्धेत के२-१००० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी

विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

६. स्वानंद अकीवाटे : कयाकिंग (बी. एस्सी. १)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कायकिंग स्पर्धेत के२-२०० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

७. साहिल केसरकर : कणोईग (बी.सी.ए. १)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कणोई' स्पर्धेत सी१-५०० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

८. कुमार मिठारी : कणोईग (एम. ए. १)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कणोईग स्पर्धेत सी२-२०० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

९. प्रिया मारुती चव्हाण कनोइंग (बी. कॉम. २)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कणोईग स्पर्धेत सी२-२०० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

१०. अमेय भूयेकर : कयाकिंग (वी. कॉम. १)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कायकिंग स्पर्धेत के४-२०० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

११. श्रीसमर्थ सासणे: कयाकिंग (बी. ए. १)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कायकिंग स्पर्धेत के४-२०० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

१२. आनंद कांबळे : कयाकिंग (बी. एस्सी. १)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कायकिंग स्पर्धेत के४ मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

१३. चैताली बरगाले : कयाकिंग (बी. एस्सी. १)

सांगली येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय कणोईंग स्पर्धेत सी२-२०० मीटर या प्रकारात सुवर्ण पदक पटकावले व चंदीगड येथे होणाऱ्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी कयाकिंग स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली आहे.

१४. समीर संभाजी सनगर : योगासन (बी. एस्सी. २)

शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय योगासन स्पर्धेत सुवर्ण पदक पटकावून शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली व भुवनेश्वर येथे संपन्न झालेल्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघाचे प्रतिनिधित्व केले.

१५. सन्मति सगरे : योगासन (बी. एस्सी. २)

शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय योगासन स्पर्धेत सुवर्ण पदक पटकावून शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली व भुवनेश्वर येथे संपन्न झालेल्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघाचे प्रतिनिधित्व केले.

१६. ऐश्वर्या पाटील : योगासन (बी. ए. २)

शिवाजी विद्यापीठ आंतर विभागीय योगासन स्पर्धेत सुवर्ण पदक पटकावून शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली व भुवनेश्वर येथे संपन्न झालेल्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघाचे प्रतिनिधित्व केले.

१७. गौरी दीपक लायकर : खो-खो (बी. एस्सी २)

शिवाजी विद्यापीठ विभागीय खो-खो महिला स्पर्धेत द्वितीय क्रमांक पटकावून राजस्थान येथे संपन्न झालेल्या वेस्ट झोन इंटर युनिव्हर्सिटी खो-खो स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापिठाच्या संघात निवड झाली.

१८. आदित्य सुरेश शेळके : खो-खो (बी. एस्सी १)

शिवाजी विद्यापीठ विभागीय खो-खो पुरुष स्पर्धेत

चतुर्थ क्रमांक पटकावून ग्वाल्हेर येथे संपन्न झालेल्या वेस्ट झोन इंटर युनिव्हर्सिटी खो-खो स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापिठाच्या संघात निवड झाली.

१९. रामानुज संजय सिंग : बॉक्सिंग (बी.सी.ए. १)

कोल्हापूर येथे संपन्न झालेल्या आंतर विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत ८५ किलो वजनी गटात सुवर्ण पदक पटकावले व पंजाब येथे झालेल्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघाचे प्रतिनिधित्व केले.

२०. प्रेमदास शिरोटे : बॉक्सिंग (बी.सी.ए. ३)

कोल्हापूर येथे संपन्न झालेल्या आंतर विभागीय बॉक्सिंग स्पर्धेत ५५ किलो वजनी गटात सुवर्ण पदक पटकावले व पंजाब येथे झालेल्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघाचे प्रतिनिधित्व केले.

२१. लक्ष्मी पाटील : तायक्कांदो (बी. ए. २)

जयसिंगपूर येथे संपन्न झालेल्या आंतर विभागीय तायक्कांदो स्पर्धेत ६० किलो वजनी गटात सुवर्ण पदक पटकावले व अम्रितसर येथे संपन्न झालेल्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली.

२२. श्रुष्टी संजय कुंभोजे : सायकलिंग (बी. एस्सी १)

जयसिंगपूर येथे संपन्न झालेल्या आंतर विभागीय तायक्कांदो स्पर्धेत ६० किलो वजनी गटात सुवर्ण पदक पटकावले व अम्रितसर येथे संपन्न झालेल्या ऑल इंडिया इंटर युनिव्हर्सिटी स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापीठ संघात निवड झाली.

२३. आदित्य उकले : हॅन्डबॉल (बी. एस्सी १)

शिवाजी विद्यापीठ विभागीय हॅन्डबॉल पुरुष स्पर्धेत तृतीय क्रमांक पटकावून ग्वाल्हेर येथे संपन्न झालेल्या वेस्ट झोन इंटर युनिव्हर्सिटी हॅन्डबॉल स्पर्धेसाठी शिवाजी विद्यापिठाच्या संघात निवड झाली.

सांघिक प्रकार

- **खो-खो महिला :** इचलकरंजी येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत कोल्हापूर विभागीय कबड्डी महिला स्पर्धेत महाविद्यालयाच्या खो-खो संघाने द्वितीय क्रमांक पटकावून सांगली येथे झालेल्या आंतर विभागीय स्पर्धेसाठी संघाची निवड झाली. संघातील खेळाडूंची नावे पुढील प्रमाणे-

१. सरगम बजरंग पोवार (बी. एस्सी. भाग-२)
२. निकम समृद्धी संजय (बी.एस्सी. भाग-२)
३. गायत्री विजय माळगे (बी.एस्सी. भाग-२)
४. रिया जयसिंग भोसले (बी. कॉम. भाग ३)
५. उत्कर्षा राजकुमार आरगे ()
६. कोमल लालबहादूर कांबळे (बी.एस्सी. भाग-२)
७. नेहा रामचंद्र कुंभार ()
८. प्रणाली नवरंग रावळ ()
९. अश्विनी अनिल लोखंडे ()
१०. करुणा कुबेर यादव ()
११. दीक्षा प्रकाश हनबर ()
१२. सौंदर्या शिवाजी चौगुले ()
१३. रसिका पोपट हन्ने ()
१४. अर्पिता विजय डोईफोडे ()

- **खो-खो पुरुष :** पेठ वडगाव येथे संपन्न झालेल्या शिवाजी विद्यापीठ अंतर्गत कोल्हापूर विभागीय खो-खो पुरुष स्पर्धेत माहाविद्यालयाच्या खो-खो संघाने चतुर्थ क्रमांक पटकावून वाळवा येथे झालेल्या आंतर विभागीय स्पर्धेसाठी संघाची निवड झाली. संघातील खेळाडूंची नावे पुढील प्रमाणे-

१. ऋषिकेश गंगाराम कांबळे (एम.ए.भाग-१)
२. सोहम दीपक साळुंखे (बी.ए. भाग-१)
३. कल्पेश किरण पोकार्ड (बी.एस्सी.भाग-१)
४. विशाल प्रकाश बिल्लूर (एम.एस्सी-१)
५. आदित्य सुरेश शेळके (बी.एस्सी. भाग-१)
६. अभिषेक जितेंद्र मस्कर (बी.एस्सी. भाग-१)
७. गुरुप्रसाद उत्तम बडवे (बी.ए. भाग-१)
८. आदित्य दशरत उकले (बी.एस्सी. भाग-१)
९. ओंकार भीकाजी तारलेकर (बी.एस्सी. भाग-२)
१०. रोहित कृष्णात नलवडे (बी.ए. भाग-२)
११. श्रेयश रमेश जामदार (बी.एस्सी. भाग-२)
१२. सिद्धलिंग शिवशरणाप्पा मांदेवली (बी.एस्सी.भाग १)

या सर्व खेळाडूंना महाविद्यालयाचे प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर सर यांचे वेळोवेळी मार्गदर्शन व प्रोत्साहन लाभले. त्यांचे आम्ही जिमखाना विभागाच्या वतीने खूप खूप आभार व्यक्त करतो.

श्री. एम. डी. लगीवाले

(संचालक, शारीरिक शिक्षण विभाग)

वैयक्तिक अहवाल

Prof. (Dr.) Subhash Jadhav

M.A., M. Phil., Ph.D., SET & NET (Marathi)
Department of Marathi (HOD)

१) शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ कोल्हापूर आणि श्री छत्रपती शहाजी महाविद्यालय, कोल्हापूर मराठी विभाग यांच्या संयुक्त विद्यमाने रविवार दिनांक १४ जुलै २०२४ रोजी '**मराठीचा अभ्यासक्रम आणि श्रेयांक आराखडा**' या विषयावर आयोजित केलेल्या एक दिवसीय राज्यस्तरीय चर्चासत्रात सक्रिय सहभाग घेतला.

२) समाजवादी प्रबोधिनी, इचलकरंजी यांचेशी झालेल्या सामंजस्य करारांतर्गत (MOU) मंगळवार दिनांक ०७/०१/२०२५ रोजी वृत्तपत्र पत्रलेखन या विषयावर कार्यशाळा घेण्यात आली. या कार्यशाळेचे समन्वयक म्हणून कामकाज पाहिले.

३) शिवाजी विद्यापीठ अग्रणी महाविद्यालय योजनेअंतर्गत प्रसार माध्यमातील रोजगाराच्या संधी या विषयावर बुधवार दिनांक २२/०१/२०२५ रोजी एक दिवसीय कार्यशाळा घेण्यात आली. या कार्यशाळेचे समन्वयक म्हणून कामकाज पाहिले.

४) दत्ताजीराव कदम आर्टस् , सायन्स अॅण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी मराठी विभाग आणि शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ कोल्हापूर यांच्या संयुक्त विद्यमाने सामंजस्य करारांतर्गत (MOU) राज्यस्तरीय आंतरमहाविद्यालयीन मराठी स्वरचित काव्यवाचन व कथाकथन स्पर्धांचे मंगळवार दिनांक ४/०३/२०२५ रोजी आयोजन करण्यात आले. या स्पर्धेचे समन्वयक म्हणून कामकाज पाहिले.

५) शिवाजी विद्यापीठ मराठी शिक्षक संघ कोल्हापूर आणि नाईट कॉलेज ऑफ आर्टस् अॅण्ड कॉमर्स, कोल्हापूर (स्वायत्त) मराठी विभाग आयोजित बुधवार व गुरुवार दिनांक १२ आणि १३ मार्च २०२५ रोजी दोन दिवसीय भाषा आणि साहित्य अभ्यासाचे आंतरविद्याशाखीय स्वरूप या विषयावरील आंतरविद्याशाखीय राष्ट्रीय चर्चासत्रात '**साहित्यकृतींची माध्यमांतरे**' या विषयावरील निबंध वाचन करून सक्रिय सहभाग घेतला.

❖❖❖

Mr. Rohit Shinge

NET, M.A. (Marathi)
Asst. Professor, Department of Marathi

- २६/०६/२०२४ : महाराष्ट्र साहित्य परिषद, शाखा – इचलकरंजी आणि रोटरी क्लब ऑफ इचलकरंजी यांच्यासंयुक्त विद्यमाने आयोजित 'शब्दगंध' कवि संमेलनामध्ये निमंत्रित कवी व कविसंमेलनाचे सूत्रसंचालन.
- ०५/१०/२०२४ : 'काव्यांगण–२०२४' या महाराष्ट्रातील बहुचर्चित काव्य–सोहळ्याचे यशस्वी आयोजन.
- महाराष्ट्रातील नामवंत युवा कवींसोबत शिवाजी विद्यापीठ कोल्हापूर येथे 'काव्यांगण २०२४' या कविसंमेलनाचे सूत्रसंचालन व कविता सादरीकरण.
- २४/११/२०२४ : कारदगा साहित्य विकास मंडळ, कारदगा आयोजित, २७ व्या कारदगा ग्रामीण मराठी साहित्य संमेलनात, कविसंमेलन सत्रासाठी निमंत्रित कवी.

- ३०/११/२०२४ : शिवम आध्यात्मिक व सांस्कृतिक विकास प्रतिष्ठान, घारेवाडी ता. कराड (संस्थापक – मा. इंद्रजीत देशमुख) आयोजित 'गुरुजन हृदय संमेलन' कविसंमेलन सत्रासाठी निमंत्रित कवी.
- २६/१२/२०२४ : सुवर्णमहोत्सवी अखिल भारतीय मराठी साहित्य संमेलन (इचलकरंजी – १९७४) सुवर्णमहोत्सवी स्मृतीजागर संमेलनाचे यशस्वी आयोजन.
- ०४/०१/२०२५ : वर्डालय मिडिया हाऊस, पुणे आयोजित, पत्रकार भवन, पुणे येथे 'प्रीतीसंगम काव्यकरंडक २०२५' या खुल्या राज्य-स्तरीय काव्यवाचन स्पर्धेसाठी परीक्षक.
- १५/०१/२०२५ : शरद पॉलिटेक्नीक कॉलेज, यड्राव (इचलकरंजी) या महाविद्यालयात 'वाचन संकल्प महाराष्ट्राचा' अंतर्गत 'वाचनसंस्कृती जपूया...' या विषयावर व्याख्यान.
- १९/०१/२०२५ : मराठी साहित्य संघ कडोली, जिल्हा – बेळगाव आणि राज्य मराठी विकास संस्था यांच्या संयुक्त विद्यमाने '४० वे कडोली मराठी साहित्य संमेलन जिल्हा – बेळगाव' येथे कविसंमेलन सत्रासाठी निमंत्रित कवी.
- २७/०१/२०२५ : राष्ट्रीय सेवा योजना विभाग, श्रीमती. आ. रा. पाटील कन्या महाविद्यालय, इचलकरंजी यांच्या वतीने चंदूर ता. हातकणंगले येथील विशेष श्रमदान शिबिरामध्ये 'सांजधारा' या सत्रासाठी निमंत्रित कवी.
- ०७/०२/२०२५ : ग्रंथालय संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य आणि जिल्हा ग्रंथालय अधिकारी कार्यालय, कोल्हापूर यांच्या वतीने आयोजित 'कोल्हापूर ग्रंथोत्सव २०२४-२५' मध्ये कविसंमेलन सत्रासाठी निमंत्रित कवी.
- १४/०२/२०२५ : इचलकरंजी महानगरपालिका आयोजित, रविन्द्रनाथ टागोर व्याख्यानमाला २०२५ मध्ये सुप्रसिध्द मराठी अभिनेत्री मा. मधुराणी प्रभुलकर, पुणे (अरुंधती – आई कुठे काय करते?) यांची मुलाखत घेण्यासाठी निमंत्रित.
- १५/०२/२०२५ : मनोरंजन मंडळ, इचलकरंजी आणि दगडूलाल मर्दा फौंडेशन आयोजित 'युवास्पंदन' अंतर्गत राज्यस्तरीय काव्य-वाचन स्पर्धेसाठी परीक्षक.
- ३१/०३/२०२५ : महाविद्यालय आणि सहसंस्थांच्या संयोजनातून 'काव्यसंध्या' या महाराष्ट्रा-तील नामांकित युवा कवींच्या कवी संमेलनाचे यशस्वी आयोजन, संकल्पना, सूत्रसंचालन आणि सदर संमेलनामध्ये कविता सादरीकरण

❖❖❖

Dr. Anjali Mahesh Ubale

Asst. Professor

1) दिनांक – 29 जनवरी 2025, संदर्भग्रंथ 'अभिमन्यु अनत के उपन्यासों में संघर्ष' किताब का लोकार्पण समारोह, मा. प्रधानाचार्य डॉ. एस. एम. मणेर एवं डॉ. निलेश डामसे जी के करकमलों से संप्पन्न।
2) 22 अगस्त 2024. मैत्रेयी पुष्पा के उपन्यासों में ग्रामजीवन' संदर्भग्रंथ का प्रकाशन।
3) 18 मार्च 2025, श्री संत दामाजी महाविद्यालय, मंगळवेढा द्वारा आयोजित राष्ट्रीय संगोष्टी में 'इदन्नमम उपन्यास में चित्रित आदिवासी विमर्श' विषय पर शोधालेख प्रकाशित।
4) 10 दिसंबर 2024, शिवाजी विश्वविद्यालय कोल्हापूर, द्वारा आयोजित 'ऑन स्क्रिन मार्केटींग' कार्यशाळा में सहभाग ।

❖❖❖

Dr. Arun S. Katkole

M.A. SET, B.Ed., Ph.D.
H.O.D. (History)

Paper Presented in Seminar/Conference / Workshop

- Presented a paper on "Role of Viksit Bharat 2047 in Social Transforamation in India : A critical Analysis" in International conference on 'Viksit Bharat@ 2047: Social Sciences Perspectives on Progress and Transformation' held on 8th February, 2025 organized by Chhatrapati Shivaji College, Satara.

Paper Published in Seminar/Conference / Workshop

- Published a Paper on "Role of Social movements in the 21st Century in India : Influencing factors' in one day Multidisciplinary National Conference of languages and Social Sciences on 'Recent Trends in Humanities" held on 11th January, 2025 at Dahivadi College, Dahivadi. (AJANTA -ISSN 2277- 5730 Impact Factor - 7.428- Volume -XIV, Issue -I - January-March-2025, Page No. 26-31)
- Paper Published 'Kamachya Thikani Mahila Laingik Chalachi samasya - Ek Aitihasik Drishtikshep' in one day multi disciplinary National seminar on Gender sensitization for Gender Equality on 6th January, 2025 at Kanya Mahavidyalay Miraj. (AJANTA - ISSN 8277 - 5730 Impact factor 7.428 Volume - XIV Issue I January - March 2025, Page No. 23-29)
- Member of SUTA, Shivaji University Itihas Parishad, Maharashtra Itihas Parishad and Pradhyapak Vishwa.

❖❖❖

Dr. Anil Khatal Jambhale

M.A. M.Ed., Ph.D. SET (History)

Participated:

1) Shivaji University, Kolhapur and Shri Chh. Shahaji College, Dasara Chowk Kolhapur organized National Conference, participated and present paper "One Man Army : Rajarshi Chh. Shahu Maharaj " on 25/09/2024.
2) Shivaji University,Kolhapur and Dattajirao Kadam Arts, Science and Commerce College, Ichalkarnji Jointly Organized School Connect Program NEP – 2020, Delivered Guest Lecture at Night College, Ichalkarnji on Date : 29/01/2024
3) Shivaji University, Kolhapur and Dr. Babasaheb Ambedkar Mahavidyalaya, Pet Vadgaon organized Syllabus change Workshop participated on 30/09/2024.
4) Sanstha President Principal Abhaykumarji Salunkhe Birthday celebration organized Blood Donation camp. Blood donate on date on [17/01/2025]
5) Dattajirao Kadam Arts, Science and Commerce College, Ichalkarnji and A.R.P. Kanya Mahavidyalaya ichalkarnji jointly organized Wall Paper Presentation on Netaji Subhash Chandra Bose Birth Annivarsary Celebration with Linkage Activites participated on date : 23/01/2025

6) LIFE TIME MEMBERSHIP : SOSA { South Asian Country History Organization}, Shivaji University History Conference, PAH Solapur university solapur.

7) Dattajirao Kadam Arts,Science and Commerce College, Ichalkarnji & Department of History Organized Historical Coin and Currency Excibition Participated this event on date : 21/02/2025 to 22/02/2025.

8) Shivaji Mahavidyalaya,Satara Organized International Conference participated and present paper " Vikshit Bharat 1947-2047" presented the paper on date 08/02/2025

9) NSS program at Abdul Lat visit and Guest Lecture on "Sant Gadgebaba Maharaj" on date : 23/02/2024.

❖❖❖

Lt. Digambar R. Nagarthawar

Asst. Professor & Head of Department of Sociology

1) Presented and published a research paper on "Human Homosexuality : a Sociological Analysis" in the National Level Conference at Kanya Mahavidyalaya Miraj .

2) Worked as a Paper setter, Moderator, Syllabus forming committee at Shivaji University Kolhapur.

3) Written a SIM chapter in B. A. Part I for Shivaji University Kolhapur.

4) Worked as chairman of Hindustan Scouts and Guides, Cultural Committee.

5) Worked as chairman of flying squad committee at Shivaji University Kolhapur.

❖❖❖

Dr. Rupali Vishvanath Sambhare

Assistant Professor,
Department of Sociology

1) Invited as a Resource persons to guide the teachers regarding changes in syllabus of Sociology I Teaching Methods and about study material to be used at Bharati Vidyapeeth's New Law College Sangli on 15-10-2024.

2) Worked as a guide for Bharati Vidyapeeth's Institution of Management and Rural Development Administration Sangli at MSW Field work project Level in the Academic year 2024-25.

3) Worked as a Syllabus forming committee, Paper setter, Moderator at Shivaji University Kolhapur.

4) Attend and Paper presentation in one Day National conference on "Unorganised worker rights and social security" organized by Devchand College, Arjunnagar on 22 march 2025.

5) Attend and Paper presentation in one Day National conference on "Women Empowerment: education and Skill development" organized by Prof. Sambhajirao Kadam College Deur, on 29 march 2025.

❖❖❖

Mr. Vishal Lahoo Kamble

M.A., SET, NET

Assistant Professor, HOD (Political Science)

A) SEMINAR / WORKSHOPS /CONFERENCE & Other PARTICIPATION / ATTENDED

- Presiding Officer, On Vidhansabha Election, Training & Election Duty, Kolhapur District,", Organised by Collector Office, Kolhapur & Election Commission of india, 19/11/2024 to 20/11/2024.

B) Guest Lecture /Resourse Person

- Guest Lecture Resourse Person Subject on,"Dr. Babasaheb Ambedkar's contribution to nation Builder", Guest lecture Orgnised Sanyukta Boudhha Samaj, Kasaba Sangav, Tal- Kagal, Dist- Kolhapur.Date - 6/12/2024.

❖❖❖

Dr. M. R. Kamble

M.A. SET, Ph.D.

I am working as an Assistant Professor in the Department of Political Science at DKASC College and my personal report is as follows –

Research Paper Published -

- Published a research paper titled **"Social and Political Empowerment Problems and Challenges of Scheduled Caste Women: A Political Study"** in a National seminar held on 9 December 2024 at Smt. A R Patil Kanya College, Ichalkaranji on the topic "Women Empowerment Schemes in the 21st Century".

Participation in National Seminar:

- Participated in a National seminar held on 25 January 2024 at Smt. Shardabai Govindrao Pawar Adhyasan Kendra, Shivaji University, Kolhapur on the topic **"The Indian Republic and the Political Participation of Women."**
- Participated in the National Seminar on **"Medieval Political Thought"** organized by the Department of Political Science, Shivaji University, Kolhapur on 22nd and 23rd February, 2024.
- Participated in the two-day National Seminar on **"Mahatma Gandhi Thought and Work"** organized by the Centre for Gandhian Studies, Shivaji University, Kolhapur on 5th and 6th March, 2025.

Co-ordinator of Online Quiz -

At the college level, on 26th November, 2024, on the occasion of **"Indian Constitution Day"**, I worked as the Co-ordinator of an online quiz.

❖❖❖

Mrs. Pooja Chintamani Parishwad

Asst. Professor, Department of Commerce

Organizing Committee Member:

- Organized and worked as convenor of One Day Lead College workshop on 'Empowering Youth Entrepreneurship through cooperatives' on 20th December, 2024.
- Organized and worked as Coordinator of One Day Workshop on 'Outline of Tally with GST' on 7th March, 2025.

Research:

- Minor Research Project (MRP) - Completed a 'Minor Research Project' on the title 'Competency Mapping: Approach to HRD with reference to Choundeshwari Sahakari Soot Girani, Ichalkaranji' in 2024 under 'Seed Money Scheme for Research' Vivekanand College, Kolhapur (Empowered Autonomous)
- Worked as examiner of 'Drawing Competition' under 'Shikshanmaharshi Dr. Bapuji Salunhe State Level Competition' on 14th January, 2025 (Shri Swami Vivekanand Jayanti Saptah)
- Research paper presented titled **"PM Vishwakarma Basket For Self-employbility Enhancement'** in the One-day Multidisciplinary National Conference on 'Skill Enhancement through Curriculum: A Multidisciplinary Approach' on 7th March, 2024 organised by Sadashivarao Mandlik Mahavidyalaya, Murgud.
- Research paper published titled **'PM Vishwakarma Basket For Self-employbility Enhancement'** in the UGC CARE listed journal ISSN 2278-6864 'Education and Society' on the theme of 'Skill Enhancement through Curriculum: A Multidisciplinary Approach' in April 2024.
- Worked as College Coordinator at District level Avishkar Research Competition 2024-25 for Two research entries under 'Commerce, Management and Law' Category-2, conducted by Shivaji University, Kolhapur on 11-10-2024.

Faculty Development Programme:

- Completed the online FDP on 'WEEKEND ONLINE CERTIFICATION PROGRAM ON BASIC EXCEL TO ADVANCE EXCEL' between 14-09-2024 to 29-09-2024 organized by Swasthik Consulting Services, Bangalore under Ministry of Micro, Small and Medium Enterprises.
- Completed the online FDP on 'RESEARCH SKILLS & QUALITY PUBLICATION' between 2-09-2024 to 6-09-2024 organized by Swasthik Consulting Services, Bangalore under Ministry of Micro, Small and Medium Enterprises.
- Completed the online FDP (10 days) on 'DATA ANALYSIS BY USING SPSS FROM BASIC TO ADVANCE' between 22-07-2024 to 31-07-2024 organized by Swasthik Consulting Services, Bangalore under Ministry of Micro, Small and Medium Enterprises.

❖❖❖

Mr. D. A. Yadav

Asst. Professor, H. O. D. Electronics

1) Arranged poster presentation of B.Sc.II & B.Sc.III students on 04 March 2025 on Subject recent trends in Electronics.
2) Arranged Project Exhibition of B.Sc.III students on 28th Feb 2025.
3) Worked as Member of syllabus setting sub-committee at B.Sc.III Electronics (Shivaji University, Kolhapur)

❖❖❖

Mr. Ramdas Pandit Bharsat

Asst. Professor, Department of Chemistry

Research Publications:

- A novel bio fabrication of ZnO nanoparticles using cow urine and study of their photocatalytic, antibacterial, and antioxidant activities.
- **Journal:** Inorganic Chemistry Communications (ISSN : 108984), Year: 2021

Conferences and Workshops:

- Issues – Global Warming: Reasons and Remedies — State Level
- Merging Continuous Flow Chemistry and Supported Catalysis for Bioactive Molecules — State Level
- Syllabus Restructuring Workshop (NEP-2020) for M.Sc Chemistry Part-I — **State Level**
- New Changed Syllabus of B. Sc-I, Sem-I Chemistry (NEP-2.0) — **University Level**
- Recent Advances on Green Catalysis and Drug Discovery (ICRAGCDD-2024) — **International Level**

Courses Attended:

- **Faculty Orientation Programme** – C-MET Pune (1 Day)
- **Work Skills & Prosocial Behavioral Development** – MVPS Nashik (1 Day)
- **Ph.D. Coursework Completion** – MVPS KTHM College Nashik (1 Month)
- **Research and Publication Ethics** – Netaji Subhas Open University, Kolkata (7 Weeks)
- **Refresher Course in Chemistry** – University of Delhi (2 Weeks)
- **Faculty Development Program on Advanced Research Methodology & Data Analytics** – Digvijai Nath PG College, Gorakhpur (1 Week)

❖❖❖

Mr. S. T. Ingale

Head of Department (Botany)

- Successfully compled achieved the patent on 'Device for testing physical and chemical properties of soil and plants using smart sensors'
- Successfully compled achieved the patent on 'UV stress resistance laboratory device for Simaruba glauca with enzymatic and antioxidant'
- Attended and participated in one day workshop on revised syllabus in Botany for B.Sc. III (all practical) organized by Department of Botany, Rajashri Shahu College, Kolhapur on 12 August 2024
- Attended and participated in one day teachers training program on revised syllabus of Botany for B.Sc. III paper no. IX to XII organized by Department of Botany, Ajara College, Ajara on 10 August 2024
- Participated in the 'Multidisciplinary National conference on Artificial Intelligence' (MNCAI 2024) held on 19 September 2024
- Attended the M.Sc. I on job training examination as examiner in the Department of Botany, D.K.A.S.C. college, Ichalkaranji on 28 June 2024
- Attended and participated as subject expert on Interview program in S.K. Patil college, Kurundwad, Kolhapur district on 04 July 2024
- Attended and participated in board of studies meeting organized by Department of Botany, Shivaji University, Kolhapur on 10 December 2024
- Attended and participated the one day workshop on 'Screen marking system' organized by Shivaji University, Kolhapur on 10 December 2024
- Awarded the state level Purskar According to Adarshvant Paryavaran Premi Purskar from Krushna Bai Chudappa foundation, Ichalkaranji
- Honored the 'Nation Builder Award 2024' from Shravasti Bahuuddheshiya seva sanshtha on 11 March 2024
- Delivered a lecture on National Science day at Rajashri Shahu College Rukadi on 1 March 2025
- Dr. S. T. Ingle delivered a lecture on 'Shree Swami Vivekanand' in D.K.A.S.C. college
- Participated in the various botanical excursion to Kaas plateau, Shailesh Nursery, Malakaprur and Aryansh Nursery

❖❖❖

''ज्ञान, विज्ञान आणि सुसंस्कार यांसाठी शिक्षण प्रसार'' - शिक्षणमहर्षी डॉ. बापूजी साळुंखे

श्री स्वामी विवेकानंद शिक्षण संस्था, कोल्हापूर

दत्ताजीराव कदम आर्ट्स, सायन्स ॲण्ड कॉमर्स कॉलेज, इचलकरंजी कनिष्ठ महाविद्यालय

खातेवाटप : २०२४ - २०२५

प्राचार्य डॉ. एस. एम. मणेर

अ. क्र.	विभाग	प्रमुख	साहाय्यक
१.	विभागप्रमुख	श्री. पाटील एम. बी.	
२.	आर्टस् विभागप्रमुख	श्री. चावरे बी. पी.	
३.	सायन्स विभागप्रमुख	श्री. कुंभार एस. जी.	
४.	कॉमर्स विभागप्रमुख	श्री. पाटील एम. एम्.	
५.	स्टाफ सेक्रेटरी - सायन्स विभाग	श्री. बोरगे एम. बी.	
	स्टाफ सेक्रेटरी - आर्टस् व कॉमर्स विभाग	श्री. हिटनळ्ळी बी. सी.	
६.	वेळापत्रक आर्टस्	श्री. चावरे बी. पी.	
	सायन्स	कु. पाटील व्ही. एम.	
	कॉमर्स	श्री. हिटनळ्ळी बी. सी.	
७.	परीक्षा विभाग	श्री. चावरे बी. पी.	आर्टस् : सौ. पाटील व्ही. डी. सायन्स : श्री. पाटील एस. एस. श्री. कुंभार एस. जी. कॉमर्स : श्री. पाटील एम. एम.
८.	शाळासिद्धी	श्री. चावरे बी. पी.	श्री. कुंभार एस. जी. श्री. गावित बी. के.
९.	सरल (Udise)	श्री. निंबाळकर व्ही. ए.	श्री. देवकर व सर्व वर्गशिक्षक
१०.	क्रीडा विभाग	श्री. भोई व्ही. व्ही.	श्री. लगीवाले एम. डी.
११.	सहल विभाग	श्री. शिरढोणे आर. बी.	श्री. गावित बी. के. श्री. पाटील पी. आर.
१२.	सांस्कृतिक विभाग	सौ. माने एम. एम.	सौ. शिंदे एम. ए. सौ. पाटील व्ही. डी.

अ. क्र.	विभाग	प्रमुख	साहाय्यक
१३.	शिस्त विभाग	श्री. भोई व्ही. व्ही.	श्री. बोरगे एम. बी. श्री. मावळी बी. व्ही. श्री. पाटील एम. एम. श्री. चावरे बी. पी. श्री. शिरढोणे आर. बी. श्री. पाटील एस. एस.
१४.	पालक संघ	श्री. बोरगे एम. बी.	श्री. गौरगोंड पी. व्ही. श्री. वळवी व्ही. व्ही.
१५.	मातापालक संघ	सौ. मोरे एस. टी.	सौ. चौगुले व्ही. आर. सौ. पाटील एस. बी.
१६.	संचमान्यता	श्री. निंबाळकर व्ही. ए. श्री. बोरगे एम. बी. श्री. देवकर बी. व्ही.	कु. पाटील व्ही. एम. श्री. शिरढोणे आर. बी. श्री. पाटील एम. एम.
१७.	शिष्यवृत्ती (सर्व)	श्री. कांबळे सी. व्ही.	सौ. शिंदे एम. ए. सौ. जोशी एस्. एस्.
१८.	विविध स्पर्धा	सौ. चौगुले व्ही. आय.	श्री. माळवी बी. व्ही. श्री. कांबळे सी. व्ही.
१९.	स्कॉलर बॅच/प्रगत/अप्रगत विद्यार्थी	श्री. मानेपाटील पी. बी.	श्री. हिटनळ्ळी बी. सी. श्री. शिरढोणे आर. बी.
२०.	सी. ई टी.	श्री. कुंभार एस. जी.	श्री. मोरे डी. एस. श्री. पाटील पी. आर.
२१.	फलक लेखन	श्री. कुंभार एस. जी.	श्री. चावरे बी. पी.
२२.	तक्रार निवारण	श्री. भोई व्ही. व्ही.	सर्व वर्गशिक्षक
२३.	गरीब विद्यार्थी निधी	सौ. जोशी एस्. एस्.	सौ. माने एन. पी.
२४.	सहशालेय उपक्रम	श्री. चावरे बी. पी.	श्री. गौरगोंड पी. व्ही. श्री. वळवी व्ही. व्ही.
२५.	एच.एस.सी. परीक्षा एकत्रित विवरण	सर्व प्रमुख	
२६.	स्पर्धा परीक्षा /CA/MPSC मार्गदर्शन	श्री. हिटनळ्ळी बी. सी.	सौ. पाटील. व्ही. डी.
२७.	प्रसिद्धी विभाग	श्री. गावित बी. के.	सौ. माने एम. एम. सौ. पाटील व्ही. डी.

अ. क्र.	विभाग	प्रमुख	साहाय्यक
२८.	दिव्यांग विद्यार्थी समिती	सौ. जोशी एस्. एस्.	श्री. माळवी बी. व्ही.
२९.	एस. टी. पास विभाग	सौ. पाटील एस. बी.	श्री. गौरगोंड पी. व्ही. श्री. पाटील पी. आर.
३०.	परिसर व बागकाम समिती	श्री. वळवी व्ही. व्ही.	सौ. पाटील एस. बी.
३१.	महिला तक्रार निवारण समिती	सौ. मोरे एस. टी.	सौ. पाटील एस. बी. सौ. चौगुले व्ही. आर.
३२.	इ. ११ वी प्रवेश कमिटी		
	आर्टस् विभाग	श्री. चावरे बी. पी.	सर्व स्टाफ
	सायन्स विभाग	श्री. पाटील एम. बी.	सर्व स्टाफ
	कॉमर्स विभाग	श्री. पाटील एम. एम.	सर्व स्टाफ
३३.	वर्गशिक्षक	आर्टस् विभाग	११ वी अ – श्री. शिरढोणे आर. बी. ११ वी ब – सौ. चौगुले व्ही. आर. १२ वी अ – श्री. वळवी व्ही. व्ही. १२ वी ब – सौ. जोशी एस्. एस्.
		सायन्स विभाग	११ वी अ – श्री. मोरे डी. एस. ११ वी ब – श्री. कांबळे सी. व्ही. ११ वी क – सौ. माने एन. पी. १२ वी अ – सौ. मोरे एस्. टी. १२ वी ब – सौ. माने एम. एम. १२ वी क – श्री. मानेपाटील पी. बी.
		कॉमर्स विभाग	११ वी अ – श्री. कानुगडे ११ वी ब – श्री. हिटनळ्ळी बी. सी. ११ वी क – श्री. गावित बी. के. १२ वी अ – श्री. माळवी बी. व्ही. १२ वी ब – सौ. शिंदे एम. ए.
			१२ वी क – श्री. गौरगोंड पी. व्ही.

Distribution of Work 2024 - 2025

Statutory Committees (वैधानिक समित्या)

1) College Development Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Prin. Abhaykumar Salunkhe	Chairman
Prin. Shubhangi Gavade	Member
Prin. Dr. S. M. Maner	Secretary
Mr. Prakash Awade	Member
Mr. Suresh Halwankar	Member
Mr. Ashokrao Jambhale	Member
Mr. Sunil Patil	Member
Mr. D. A. Yadav	Member
Dr. S. T. Ingle	Member
Dr. V. V. Ganbavale	Member
Mr. J. S. Karke	Member

2) Internal Quality Assurance Cell (IQAC)	
Name of the Faculty	**Designation**
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Dr. V. V. Ganbavle	Co-ordinator
Dr. A. N. Patil	Co- Coordinator
Dr. S. T. Sutar – (Criterion I)	Member
Dr. N. H. Shaikh– (Criterion II)	Member
Dr. D. A. Kumbhar – (Criterion III)	Member
Mrs. P. C. Parishwad – (Criterion IV)	Member
Mr. V. L. Kamble – (Criterion V)	Member
Dr. A. N. Patil – (Criterion VI)	Member
Dr. R. S. Rodriques – (Criterion VII)	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. P. M. Kurade	A Senior Administrative Officer
Shri Prasad Kulkarni	Member of Society
Mr. Sunil Patil	Member of Society
Mr. Juber Kalawant	Member (Student Representative)

3) लैंगिक छळ प्रतिबंधक समिती
(Internal Complaints Committee / Anti - Sexual Harassment Cell)

Name of the Faculty	Designation
Dr. P. A. Patil	Convener
Mr. D. A. Yadav	Member
Ms. V. S. Dhobale	Member
Dr. N. H. Shaikh	Member
Dr. S. T. Sutar	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Mr. Sanjay Khul	NGO Representative
Adv. Smt. S. S. Mali	Legal Advisor
Ms. Sanika Sawant	Member (Student Representative)
Ms. Rutuja Parit	Member (Student Representative)
Ms. Saonali Mohantya	Member (Student Representative)

4) छळ प्रतिबंधक समिती (Anti Ragging Committee)

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Incharge Nirbhaya Pathak, Police Station Ichalkaranji	Member
Police Inspector, Shivaji Nagar Police Station, Ichalkaranji	Member
Dr V. V. Ganbavale	Secretary
Prof. (Dr.) S. G. Jadhav	Member
Dr. P. K. Waghmare	Member
Mr. M. D. Lagiwale	Member
Mr. Subalkumar Mohaty	Member Parent Representative
Mr. Sanjay Khul	Member from NGO
Mr. Rushikesh Raut	Member Mass Media
Mr. Sunil Patil	Member Local Representative
Mr. Prakash Dongare	Member (Student Representative)
Ms. Muskan Sutar	Member (Student Representative)

5) स्थायी समिती
(B. C. Cell, Standing Committee)

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Mr. A. S. Katkole	Member
Mr. R. P. Bharsat	Member
Mrs. V. S. Dhobale	Member
Mr. S. P. Varute	Member
Mr. P. M. Kurade	Secretary

6) Student Grievance Redressed Cell

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Mr. D. A. Yadav	Secretary
Mr. V. P. Patil	Member
Dr. S. T. Ingale	Member
Mr. S. D. Karande	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. Aparna Bhosale	Member
Ms. Amruta Benade	Mem. (Student Representative)

7) Purchase Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Mr. D. A. Yadav	Member
Mr. A. S. Katkole	Member
Mr. P. M. Kurade	Secretary

8) Discipline Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Mr. D. R. Nagarthwar	Secretary
Mr. D. A. Yadav	Member
Mr. V. P. Patil	Member
Dr. P. K. Waghmare	Member
Dr. V. V. Ganbavale	Member
Dr. P. A. Patil	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. M. D. Lagiwale	Member
Dr. A. M. Ubale	Member

9) Lead College Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. N. H. Shaikh	Convener
Dr. S. G. Bhosale	Member
Mr. C. A. Patil	Member

10) विद्यार्थी निवडणूक समिती (Student Election Committee)	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. L. Kamble	Convener
Mr. V. P. Patil	Member
Mr. D. J. Mungare	Member
Mr. M. D. Lagiwale	Member
Mr. V. V. Bhoi	Member
Ms. V. S. Dhobale	Member

11) विद्यार्थी विकास कक्ष (Student Development Cell)	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. D. A. Yadav	Chairman
Dr. V. V. Ganbavale	Member
Dr. I. V. Patil	Member
Mr. Sanjay Khul	Member from NGO
Mr. Rachana Patil	Member (Student Representative)

Non - Statutory Committees (बिगर वैधानिक समित्या)

12) Library Advisory Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Dr. P. A. Patil	Member
Dr. V.V. Ganbavle	Member
Prof. (Dr.) S. G. Jadhav	Member

13) Cultural & Youth Festival activities	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. P. K. Waghmare	Convener
Dr. S. G. Bhosale	Member
Mr. S. D. Karande	Member
Mrs. B. S. Kolekar	Member
Dr. R.S. Rodriques	Member
Dr. K. P. Patil	Member

14) Competitive Exam Guidance Cell	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. D. R. Nagarthwar	Convener
Dr. S. T. Sutar	Member
Dr. V. S. Pawar	Member
Mr. V. L. Kamble	Member
Dr. D. A. Kumbhar	Member

15) UGC Correspondence Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. T. Sutar	Convener
Dr. V. V. Ganbavle	Member
Mr. M. T. Patil	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. A. A. Dadhiwale	Member

16) Time Table & Attendance Register Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. T. Sutar	Chairman
Mr. V. P. Patil	Member
Dr. P. A. Patil	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Dr. R. S. Rodriques	Secretary

17) N. S. S. Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. G. Bhosale	(P.O.) **Unit I**
Mr. A. S. Katkole	Member
Ms. B. S. Kolekar	Member
Dr. S. K. Gawade	Member
Mrs. V. S. Dhobale	(P.O.) **Unit II**
Mr. D. J. Mungare	Member
Mrs. P. C. Parishwad	Member
Mr. S. S. Hargane	Member

18) University Examination Committee (For Home Pattern Exam)	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. D. A. Yadav	Convener
Mr. D. J. Mungare	Member
Mr. C. A. Patil	Member

19) University Examination Committee (For University Pattern Exam)	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. D. A. Yadav	Convener
Mr. V. P. Patil	Member
Mr. M. D. Lagiwale	Member

20) S. A. Fund Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. P. Patil	Convener
Mr. D. A. Yadav	Member
Mr. S. V. Mulik	Member

21) Research Promotion and Monitoring Cell	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Dr. S. G. Bhosale	Member
Mr. V. P. Patil	Member
Dr. S. T. Sutar	Member
Dr. N. H. Shaikh	Member

22) Parent Teacher Association Co-ordination Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. P. Patil	Convener Commerce
Dr. A. H. Bogulvar	Member Arts
Mr. D. A. Yadav	Member Science
Mr. C. A. Patil	Member B.C.A.

23) Alumni Association Co-ordination Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. P. Patil	Convener
Mr. V. V. Bhoi	Member
Mr. D. A. Yadav	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Dr. S. T. Ingale	Member

24) Education Tour Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. T. Ingale	Convener
Dr. V. V. Ganbavale	Member
Dr. A. N. Patil	Member

25) Academic Calender Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. L. Kamble	Convener
Dr. A. H. Bogulvar	Member
Dr. D. A. Kumbhar	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Mr. C. A. Patil	Member

26) Remedial Coaching and Bridge Course Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. N. H. Shaikh	Convener
Mr. R. P. Bharsat	Member
Mr. V. L. Kamble	Member

27) Vocational Education Training Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. C. A. Patil	Member

28) Industry Academic Collaboration, MOU and Linkages Development & IPR Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. S. D. Karande	Member
Dr. V. V. Ganbavle	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. A. A. Dadhiwale	Member

29) Collection and Analysis of Feedback Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. T. Sutar	Convener
Dr. V. S. Pawar	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Mr. V. R. Suryavanshi	Member

30) Green Audit Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. S. D. Karande	Convener
Mr. D. A. Yadav	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Mr. C. A. Patil	Member

31) ICT Based Teaching and Learning Promotion Committee (SWAYAM, MOOCS)	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. C. A. Patil	Convener
Mr. D. R. Nagarthwar	Member
Dr. V. V. Ganbavle	Member
Ms. S. J. Gath	Member
Mr. V. R. Suryavanshi	Member

32) NIRF and AISHE Data Submission Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. V. P. Patil	Member
Mr. S. V. Khot	Member
Mr. A. A. Dadhiwale	Member

33) CIE & Attainment of Outcomes	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. L. Kamble	Convener
Dr. S. T. Sutar	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member

34) College Website Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. C. A. Patil	Member from BCA
Mr. J. A. Khatib	Member from BCA
Mr. V. P. Patil	Member from Com.
Mr. A. A. Dadhiwale	Member from Office

35) National Education Policy Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. D. R. Nagarthwar	Convener
Mr. V. P. Patil	Member
Dr. S. K. Gavade	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. P. M. Kurade	Member
Mr. D. S. Jirage	Member

36) निवडणूक साक्षरता व मतदार नोंदणी मतदार जनजागृती

Name of the Faculty	Designation
Mr. V. L. Kamble	Convener
Mr. V. P. Patil	Member
Mr. D. J. Mungare	Member
Mr. V. V. Bhoi	Member

37) Divyang Development Committee

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Mrs. P. C. Parishwad	Secretary
Mr. S. M. Aparadh	Member from Non Teaching
Mr. Shivkumar Murtale	Member from Parents
Mr. Pranav Jadhav	Member (Student Representative)

38) अविष्कार (Invention)

Name of the Faculty	Designation
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. S. V. Mulik	Member
Mr. R. P. Bharsat	Member
Dr. S. G. Bhosale	Member
Mrs. P. C. Parishwad	Member

39) Sports Advisory Committee

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Mr. M. D. Lagiwale (Physical Director)	Secretary Member
Mr. S. V. Mulik	Member
Mr. V. R. Surywanshi	Member
Mr. V. V. Bhoi	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. Swanand Akiwate	Member (Student Representative

40) N. C. C. Advisory Committee

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Mr. V. V. Bhoi (N.C.C. Officer)	Secretary
Dr. D. A. Kumbhar	Member
Mr. M. D. Lagiwale	Member
Ms. Anand Gulgunje	Member (Student Representative)
Ms. Aditi Chikorde	Member (Student Representative)

41) Science Association

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Dr. D. A. Kumbhar	Secretary
Mr. D.J. Mungae	Member
Dr. A. N. Patil	Member
Dr. B. S. Dopare	Member
Mr. Gayatri Salunkhe	Member (Student Representative)

42) Social Science Association

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Mr. A. S. Katkole	Member
Mr. V. L. Kamble	Member
Dr. V. R. Shinde	Member
Mr. Pratiksha Tekale	Member (Student Representative)

43) Tree Plantation / Biotanical Garden Committee

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Dr. S. T. Ingale	Member
Dr. N. H. Shaikh	Member
Dr. K. P. Patil	Member
Dr. S. K. Gavade	Member
Ms. Amruta Benade	Member (Student Representative)

16) Time Table & Attendance Register Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. T. Sutar	Chairman
Mr. V. P. Patil	Member
Dr. P. A. Patil	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Dr. R. S. Rodriques	Secretary

17) N. S. S. Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. G. Bhosale	(P.O.) **Unit I**
Mr. A. S. Katkole	Member
Ms. B. S. Kolekar	Member
Dr. S. K. Gawade	Member
Mrs. V. S. Dhobale	(P.O.) **Unit II**
Mr. D. J. Mungare	Member
Mrs. P. C. Parishwad	Member
Mr. S. S. Hargane	Member

18) University Examination Committee (For Home Pattern Exam)	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. D. A. Yadav	Convener
Mr. D. J. Mungare	Member
Mr. C. A. Patil	Member

19) University Examination Committee (For University Pattern Exam)	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. D. A. Yadav	Convener
Mr. V. P. Patil	Member
Mr. M. D. Lagiwale	Member

20) S. A. Fund Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. P. Patil	Convener
Mr. D. A. Yadav	Member
Mr. S. V. Mulik	Member

21) Research Promotion and Monitoring Cell	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Dr. S. G. Bhosale	Member
Mr. V. P. Patil	Member
Dr. S. T. Sutar	Member
Dr. N. H. Shaikh	Member

22) Parent Teacher Association Co-ordination Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. P. Patil	Convener Commerce
Dr. A. H. Bogulvar	Member Arts
Mr. D. A. Yadav	Member Science
Mr. C. A. Patil	Member B.C.A.

23) Alumni Association Co-ordination Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. P. Patil	Convener
Mr. V. V. Bhoi	Member
Mr. D. A. Yadav	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Dr. S. T. Ingale	Member

24) Education Tour Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. T. Ingale	Convener
Dr. V. V. Ganbavale	Member
Dr. A. N. Patil	Member

25) Academic Calender Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. L. Kamble	Convener
Dr. A. H. Bogulvar	Member
Dr. D. A. Kumbhar	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Mr. C. A. Patil	Member

26) Remedial Coaching and Bridge Course Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. N. H. Shaikh	Convener
Mr. R. P. Bharsat	Member
Mr. V. L. Kamble	Member

27) Vocational Education Training Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. C. A. Patil	Member

28) Industry Academic Collaboration, MOU and Linkages Development & IPR Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. S. D. Karande	Member
Dr. V. V. Ganbavle	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. A. A. Dadhiwale	Member

29) Collection and Analysis of Feedback Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. S. T. Sutar	Convener
Dr. V. S. Pawar	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Mr. V. R. Suryavanshi	Member

30) Green Audit Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. S. D. Karande	Convener
Mr. D. A. Yadav	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Mr. C. A. Patil	Member

31) ICT Based Teaching and Learning Promotion Committee (SWAYAM, MOOCS)	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. C. A. Patil	Convener
Mr. D. R. Nagarthwar	Member
Dr. V. V. Ganbavle	Member
Ms. S. J. Gath	Member
Mr. V. R. Suryavanshi	Member

32) NIRF and AISHE Data Submission Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. V. P. Patil	Member
Mr. S. V. Khot	Member
Mr. A. A. Dadhiwale	Member

33) CIE & Attainment of Outcomes	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. V. L. Kamble	Convener
Dr. S. T. Sutar	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member

34) College Website Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. C. A. Patil	Member from BCA
Mr. J. A. Khatib	Member from BCA
Mr. V. P. Patil	Member from Com.
Mr. A. A. Dadhiwale	Member from Office

35) National Education Policy Committee	
Name of the Faculty	**Designation**
Mr. D. R. Nagarthwar	Convener
Mr. V. P. Patil	Member
Dr. S. K. Gavade	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. P. M. Kurade	Member
Mr. D. S. Jirage	Member

36) निवडणूक साक्षरता व मतदार नोंदणी मतदार जनजागृती

Name of the Faculty	Designation
Mr. V. L. Kamble	Convener
Mr. V. P. Patil	Member
Mr. D. J. Mungare	Member
Mr. V. V. Bhoi	Member

37) Divyang Development Committee

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Mrs. P. C. Parishwad	Secretary
Mr. S. M. Aparadh	Member from Non Teaching
Mr. Shivkumar Murtale	Member from Parents
Mr. Pranav Jadhav	Member (Student Representative)

38) अविष्कार (Invention)

Name of the Faculty	Designation
Dr. D. A. Kumbhar	Convener
Mr. S. V. Mulik	Member
Mr. R. P. Bharsat	Member
Dr. S. G. Bhosale	Member
Mrs. P. C. Parishwad	Member

39) Sports Advisory Committee

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Mr. M. D. Lagiwale (Physical Director)	Secretary Member
Mr. S. V. Mulik	Member
Mr. V. R. Surywanshi	Member
Mr. V. V. Bhoi	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. Swanand Akiwate	Member (Student Representative

40) N. C. C. Advisory Committee

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Chairman
Mr. V. V. Bhoi (N.C.C. Officer)	Secretary
Dr. D. A. Kumbhar	Member
Mr. M. D. Lagiwale	Member
Ms. Anand Gulgunje	Member (Student Representative)
Ms. Aditi Chikorde	Member (Student Representative)

41) Science Association

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Dr. D. A. Kumbhar	Secretary
Mr. D.J. Mungae	Member
Dr. A. N. Patil	Member
Dr. B. S. Dopare	Member
Mr. Gayatri Salunkhe	Member (Student Representative)

42) Social Science Association

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Mr. A. S. Katkole	Member
Mr. V. L. Kamble	Member
Dr. V. R. Shinde	Member
Mr. Pratiksha Tekale	Member (Student Representative)

43) Tree Plantation / Biotanical Garden Committee

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Dr. S. T. Ingale	Member
Dr. N. H. Shaikh	Member
Dr. K. P. Patil	Member
Dr. S. K. Gavade	Member
Ms. Amruta Benade	Member (Student Representative)

44) Career, Counselling / Placement Cell

Name of the Faculty	Designation
Mr. S. V. Mulik	Convener
Mr. V. S. Pawar	Member
Dr. R. S. Rodrieques	Member
Mr. C. A. Patil	Member
Dr. R. V. Sambhare	Member
Dr. V. R. Shinde	Member
Dr. V. S. Pawar	Member
Ms. Aishwarya Patade	Mem. (Student Representative)

45) Literary Association

Name of the Faculty	Designation
Prin. Dr. S. M. Maner	Convener
Dr. P. A. Patil	Secretary
Dr. A. M. Ubale	Member
Mr. R. P. Shinge	Member
Ms. Tiksha Lohar	Mem. (Student Representative)

46) Wall Paper Committee

Name of the Faculty	Designation
Dr. P.A. Patil	Convener
Dr. N. H. Shaikh	Member
Dr. A. M. Ubale	Member
Dr. V. R. Shinde	Member

47) College Annual Mazazine

Name of the Faculty	Designation
Prof. (Dr.) S. G. Jadhav	Chief Editor
Dr. P. A. Patil	Section Editor English
Dr. A. M. Ubale	Section Editor Hindi
Mr. R. P. Shinge	Section Editor Marathi
Dr. S. K. Gavade.	Photo, Sketche
Mr. V. P. Patil	Advertisement
Mr. V. V. Bhoi	Advertisement

48) महिला सक्षमीकरण समिती (Women Empowerment Cell)

Name of the Faculty	Designation
Dr. P. A. Patil	Convener
Dr. P. K. Waghmare	Member
Dr. R. S. Rodriques	Member
Dr. V. R. Shinde	Member

49) Staff Academy

Name of the Faculty	Designation
Mr. V. L. Kamble	Convener
Dr. R. V. Sambhare	Secretary
Mr. R. P. Shinge	Member

50) Publicity Committee / Media NEWS Paper Committee

Name of the Faculty	Designation
Mr. R. P. Shinge	Convener
Mr. C. A. Patil	Member
Mr. S. A. Hargange	Member
Mr. Azhar Dadhiwale	Member

51) YOUTUBE Channel Committee

Name of the Faculty	Designation
Mr. S. V. Mulik	Convener
Mr. V. S.Pawar	Member
Mr. J. A. Khatib	Member
Mr. R. P. Shinge	Member

52) Sanchetana Mandal

Name of the Faculty	Designation
Smt. B. S. Kolekar	Convener
Dr. R. V. Sambhare	Member
Ms. A. S. Kamble	Member
Dr. S. B. Jadhav	Member

53) महापुरुषांची जयंती/ पुण्यतिथी कार्यक्रम संयोजन समिती

Name of the Faculty	Designation
Mr. D. A. Yadav	Convener
Mr. V. L. Kamble	Member
Mrs. V. S. Dhobale	Member
Mrs. P. C. Parishwad	Member
Mr. R. P. Shinge	Member

E-mail : dnyaneshghunake5@gmail.com
Dnyaneshwar Ghunake
M.Sc.(Chem)
Cell. 9850001049

SARASWATI CHEMICALS

Mfg. & Supplier in Boiler Water Treatment Chemicals
Textile Chemical Supplier.
Boiler Maintenance Contractor.
Water Softener Maintenance Contractor

Vivekanand Nagar, Korochi Shahapur Road, Navin Vasahat, KOROCHI.
Tal. : Hatkanangle. Dist.: Kolhapur

EST 1980

हार्दिक शुभेच्छा!

श्री. दत्तात्रय मंगे

मो. ९३७१७७१५५५

वडा

▶ इचलकरंजी ▶ हातकणंगले ▶ शिरोली फाटा
▶ कोल्हापूर ▶ रुई फाटा-तिळवणी

With Best Compliments From...

Amol Khot
9518709815

CSC
e-Governance Services India Limited

ALL TYPES OF ACCOUNT & LOAN SERVICES AVAILABLE

HDFC BANK

- Personal Loan
- Car Loan
- Two Wheeler Loan
- Business Loan
- Home Loan
- Tractor Loan
- Gold Loan
- Property Loan
- Used Car Loan
- Commercial Vehicle Loan
- Construction Equipment Loan
- Digital Against Securities
- Account
  - » Saving
  - » Farmer
  - » Current
  - » Gov./Institutional
  - » Salary

Email : amolkhot.2016@gmail.com
IRDA & AMFI Certified

Address : Shop No. 1, Laykar Talkies Road, Ichalkaranji.

With Best Compliments From...

Abishek Balaaso Khot
Poonam Abishek Khot

Spiritual Energy

Professional Numerology / Mobile Numerology / Advance Vastu Expert
Scientific Logo Master / Pendulum Dowsing / Tarot Card Reader

S. No. 1, A.S.C. College, Old Kolhapur Naka, Ichalkaranji 416115
0959296 9231 / 0917031 2329

With Best Compliments From...

Rahul K. Kesarwani
+91 9922633918
8412981190

SHIVKRUPA
COMPUTERS

All Brands Computers, Laptops, Printers, Cctv Camera
All Computer AMC and Accessories Available

Behind Panchwati Theater, Nagar Palika Complex
Block No. 2, ICHALKRANJI. E-mail : rahul011gupta@gmail.com

हार्दिक शुभेच्छा !

प्रोप्रा. सुयश भाऊसो आवळे
मोबा. ७६६६५६५७०१

विवेकानंद कॉलनी, पंचवटी थिएटर जवळ, इचलकरंजी

श्री साई SPORTS
The World of Sports
Amit Shinde 8237300555 / 6
Shop No. 1 Main Gate, Shahu Stadium, Tembe Road, Kolhapur. 416 012 (Maharashtra)

श्री साई SPORTS
The World of Sports
amitshindesports@gmail.com
VIVA FITNESS
PUSH YOURSELF
• All Sports Equipment
• Synthetic Play Ground & Tracks
• All Gym Equipment & part's
• Gym Maintenance
• Musical Equipment
• Indoor & Outdoor All Ground

BIOLOGICAL & CHEMICALS

REMI GROUP

Vinod S. Patil
Mob.: 9422580305, 9922280555

UNIQUE

BIOLOGICAL & CHEMICALS

DEALERS IN : All Kinds of Biological Material, Chemicals, Glassware Instruments and Equipments, Borosil, J-sil, Emkay, Simco, Inco, Kumar, Elico, Ketan, Yarco, Equiptronics, Whatman, Thaisal, K-roy, Bio-visual Charts Etc.

• AUTHORISED DEALER REMI INSTRUMENTS •

671, 'E', 'Vasant Ratna' Appt. 3rd Lane, Shahupuri, Kolhapur - 416001.
Telefax : 0231-2661216, **E-mail :** vinodunique@yahoo.com

- LOBA
- MERCK
- S.D.FINE
- ALFA SESAR
- MOLYCHEM
- HI-MEDIA
- SRL
- THOMAS BAKER
- FISHER
- SIGMA ALDRICH
- SPECTROCHEM

With Best Compliments From...

DIFFERENT BROCHURE
DIFFERENT CALENDARS
DIFFERENT ANNUAL REPORTS
DIFFERENT PRINTING
DIFFERENT RESULTS

"THE CREATIVE
THE WAY TO CREATE
GOOD ADS IS TO NOT
SUCK AT IT."

national
offset printers
www.nationaloffset.in

" SEVA SADAN " 109 B, Shukrawar peth, Opp.Kranti Smruti Maidhan,Satara.

02162-282558 9545455665 national_swapnil12@yahoo.co.in www.nationaloffset.in

With Best Compliments From...

बायो ट्रेझर इंडिया

सायंटिफिक सेंटर

An ISO 9001: 2008 Certified Company

सर्व प्रकारचे सायंटिफिक मटेरियल मिळण्याचे एकमेव ठिकाण

- **Physics, Chemistry, Botany, Zoology, Mecrobiology, Pharmacy, Medical**
- **Biological Class work Material**
- **Microscopes, Equipments, Instruments**
- **Museum Specimens, Slides, Charts**
- **Regents, Solutions, Stains, Chemicals**
- **Microscopes Repairing-Wervicing, Spare Parts Center**

ऑफिस कोल्हापूर : सी/४, पहिला मजला महालक्ष्मी चेंबर्स मध्यवर्ती बस स्थानक जवळ, कोल्हापूर (महाराष्ट्र)
४१६००१. मोबा. ९८८१७६२४४७, ८३०८१९८५८५, ९९२३४१२४४७ ऑफिस: ०२३१-६६१४७७२
E-Mail : blotreasureindia@gmail.com

MAYUR
malkapure group

परफेक्ट स्टिचिंग... परफेक्ट फिटिंग...

शर्ट म्हणजे

गंगा ॲपरल्स

उत्पादक व विक्रेते

शर्टस्, पॅन्ट, ट्राऊझर्स आणि बरेच काही....

इचलकरंजी

ए.एस.सी. कॉलेज जवळ,
कोल्हापूर रोड, इचलकरंजी.
मो. 70 71 943 943

.....

गडहिंग्लज

गडहिंग्लज. वीरभद्र कॉम्प्लेक्स,
फेडरल बँकेसमोर,
संकेश्वर रोड, गडहिंग्लज.
मो. 98 03 943 943

Amit subhash patil
Mob. 9422048764

APOORVA

CONSTRUCTIONS

| Building contractor | Developer | interior designer

Pushpankit, Plot no 30, Revenue Colony,
Shahu Park, Rajendra Nagar, Kolhapur.

MAHAMERU PAVERS

Our Product Range:

COSMIC

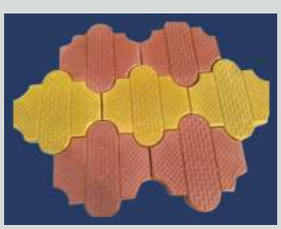

TAURUS

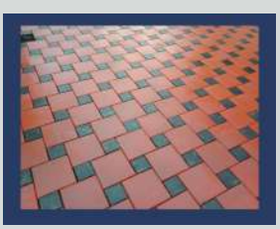

SQUARE

BROOKS

MAHAMERU products and technical expertise add value to each site by enhancing the user's experience of the space. This made possible by products of high technical integrity and availibility of asthetically pleasing options. MAHAMERU believes that it is possible to achieve all business means ethically, in mutually rewarding and cordial manner.

All products available in 60mm thickness
For Price Contact number below!!!

Email : mahameruconstructions@outlook.com

Contact : +91 8237572291

Office Add : 438, Second Floor, Station Road
Opp. Gokul Hotel, Kop. 416001.

Plant Add : 149, Kalamba - Gargoti Road,
Kolhapur. 416007.

With Best Compliments From...

आय. बी. पी. एस. मार्फत खालील राष्ट्रीयकृत बँकांमध्ये व इन्शुरन्स् कंपनीमध्ये भरती केली जाते.

United Bank of India | बैंक ऑफ इंडिया Bank of India | इलाहाबाद बैंक ALLAHABAD BANK | इंडियन बैंक Indian Bank | विजया बैंक VIJAYA BANK | Indian Overseas Bank
punjab national bank | केनरा बैंक Canara Bank | सेन्ट्रल बैंक ऑफ इंडिया Central Bank of India | बैंक ऑफ बड़ौदा Bank of Baroda | बैंक ऑफ महाराष्ट्र Bank of Maharashtra | SBI
LIC | IDBI BANK | Union Bank of India | UCO BANK | ANDHRA BANK | Oriental Bank Of Commerce

बँकींग स्पर्धापरीक्षा

IBPS	SBI	RRB	RBI
PO, Clerk, SO	PO, Clerk, SO	PO, Clerk	Assistant, Grade B

इन्शुरन्स् स्पर्धा परीक्षा

LIC - ADO	NIACL - AO	NICL - ASSISTANT	OCIL - AO
LIC - AAO	NIACL - ASSISTANT	GIC - AO	OCIL - ASSISTANT
LIC - ASSISTANT	NICL - AO	GIC - ASSISTANT	

कोल्हापूर शाखा : स्टार टॉवर, 4 था मजला, पाच बंगला परिसर, परिख पूलाजवळ, शाहूपूरी

इचलकरंजी शाखा: गाळा नं. ३, बँक ऑफ महाराष्ट्रच्या वर, ST स्टँडजवळ, स्टेशन रोड

कोल्हापूर ✆ 7620497471 | इचलकरंजी ✆ 8626028240

।। जय गुरुदेव ।।

R - 9922634020
P - 8888536633

श्री विवेकानंद जनरल स्टोअर्स

बालवाडी ते ग्रॅज्युएशन पर्यंतची सर्व पुस्तके, सुपर गाईडस्, नोटस्
ऑफिस व इंजिनिरिंग साहित्य इ. सर्व कंपनीचे मिळतील.

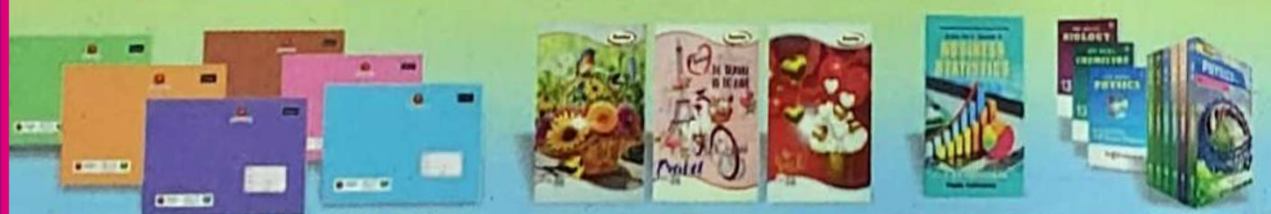

नोटबुक | A5 साईज वही | A4 साईज वही | शालेय पुस्तके | सुपर गाईडस्

D.K.A.S.C कॉलेज, गाळा नं. ७, कोल्हापूर रोड, इचलकरंजी.

Vivekananda Products INDIA

।। शिक्षणाचे माहेर घर ।।

श्री विवेकानंद जनरल स्टोअर्स

सनराईज धमाका

''तुमच्या विद्यार्थ्यांचे शिक्षण स्वस्त हेच आमचं ध्येय''

A4 च्या 12 वह्यांवर

सॅक किंवा A4 च्या 7 वह्या

A5 च्या 12 वह्यांवर

सॅक किंवा A5 च्या 6 वह्या

✲ सॅक असे पर्यंत ✲

स्मार्ट नोटबुक
१२ वह्यांवर सॅक किंवा ६ वह्या फ्रि.

यात तर हसात...
न यात तर फसात...!
अच्छे दिन आये.

नियम व अटी लागू *

आशिर्वाद

कै. अनिल आडकी

हार्दिक शुभेच्छा...!

विजय आडकी

मो. ९४२११ १३९१३

एस्. अनिल

टेलर्स

सुट स्पेशालिस्ट

संपर्क - (०२३०)-२४२०१३१

ए.एस.सी. कॉलेज समोर, पॉवरलूम असोसिएशन बिल्डिंग, गाळा नं. २, इचलकरंजी.

हार्दिक शुभेच्छा...!

SHREE

SAINATH PRESS

♦ D.T.P. ♦ Offset and Multicolor Printing ♦
♦ Binding ♦

100 Batane Galli, Guruwar Peth **KARAD** Dist. Satara Pin : 415 110
Mob. +91 9156476666

With Best Compliments From...

Vivek Patil
Cell : 98226 74699
93264 67474
83295 15806

Swarup Patil
Cell : 98224 51787
70203 17936

D. B. Patil's

EAGLE

SCIENTIFIC CO.

Dealers in :

- *Scientific Instruments*
- *Sports Goods*
- *Chemicals & Office Stationary*
- *Industrial Products*

509, D, Gangwesh, Near Bank of Maharashtra, Kolhapur-416 002. (M.S.) India.
Tel: 0231-2541625 Resi. : 2546010. E-mail: eaglescico@gmail.com

Contact No. 9422421626

With Best Compliments From...

Big Boon

Suit, Safari, Shirt, Pant Specialist

Mens Wear

Your Smile is
Our Style...

A. S. C. College Building, Kolhapur Road, Ichalkaranji

SUNIL NAIK
9422583101

NAIK
Trading Corporation

With Best Compliments From...

DEALER IN ALL TYPES OF INDUSTRI
OIL AUTOMOTIVE OIL & BEARINGS

G.S.T. No. 27ACRPN6381J1ZU

anantnaik70@gmail.com

20/10. Opp. A.S.C. College,
Kolhapur Road, Ichalkaranji - 416 115.

HP
Castrol
Veedol
SERVO
SKF

हार्दिक शुभेच्छा!

क्रांती
लाईट हाऊस

वाय. पी. शिंदे
9922423396
9922961596

POLYCAB®
WIRES & CABLES

KRANTI
ELECTRIC WORKS

SWITCHGEAR
SAFE & SURE

Government Licence Contractor M. C. 9325

Goldmedal
SWITCHES & SYSTEMS

GreatWhite®
Electricals

Crompton

ए. सी./ डि. सी. मोटर रिवायडींग व स्टार्टर, फॅन, मिक्सर रिपेअरी करुन मिळतील.

ए. एस्. सी. कॉलेज गाळा नं. ३, इचलकरंजी. ४१६ ११५ जि. कोल्हापूर

Plan Your Dream Wedding
with

pritzmiracle.com

With Best
Compliments From...

Prltz Miracle
Weddings & Entertainment

Beach Wedding

Cruise Wedding

Palace Wedding

Mumbai | Kolhapur | Goa | Mahableshwar | Lonavala | Pune | Dubai | Bali

Pritam Kurade (Wedding Planner) | + 91 9022496792

॥ श्री गणेश प्रसन्न ॥ श्री ज्योतिर्लिंग प्रसन्न ॥ श्री तुळजाभवानी प्रसन्न ॥

हार्दिक शुभेच्छा!

प्रोप्रा. नितिन चंदुरे
मो. नं. ९६८९३२७१११

नामवंत कंपनीचे

- अगरबत्ती
- सेंट
- अत्तर
- उद
- धूप
- कापूर
- कापूस
- वाती
- वस्त्र
- फूलवात
- पूजेचे सर्व साहित्य

शिवम ट्रेडर्स

पत्ता : गाळा नं. ११, ए.एस.सी. कॉलेज, इचलकरंजी

हार्दिक शुभेच्छा!

प्रोप्रा. अभिजित चंदुरे
मो. नं. ९०२८९१७१७७

शिवम ट्रेडर्स व फॅन्सी फटाके

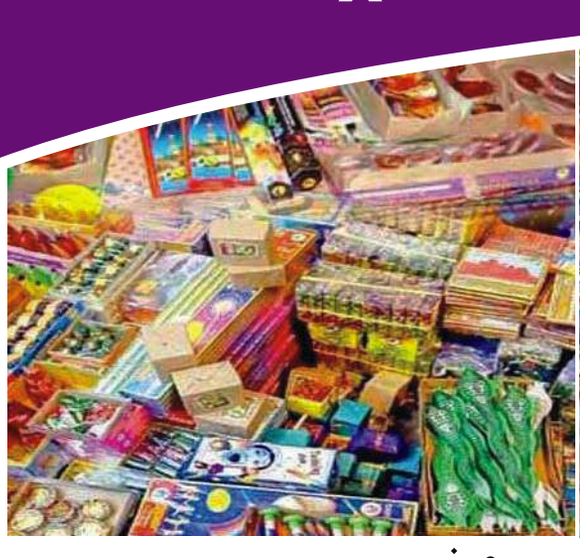

पत्ता : गाळा नं. १०, ए.एस.सी. कॉलेज, इचलकरंजी

हार्दिक शुभेच्छा!

EST 1980

झंकार™

वडा

श्री. दत्तात्रय मंगे

मो. ९३७१७७१५५५

इचलकरंजी | हातकणंगले | कोल्हापूर

रुई फाटा-तिळवणी | शिरोली फाटा

डॉ. सौ. आरुषी अमेय काजवे
एम. बी. बी. एस., एम. एस. (OBS & GYN) (All India)
(स्त्री-रोग तज्ञ)

डॉ. अमेय अशोक काजवे
एम. बी. बी. एस., डी.सी.एच (मुंबई)
(बालरोग तज्ञ)

डॉ. अशोक काजवे
मुलांचे हॉस्पिटल आणि प्रसुतीगृह

स्त्रीरोग विभाग
- प्रसुतीपूर्व तपासणी
- प्रसुती (नॉर्मल आणि सिझेरियन)
- सोनोग्राफी
- स्त्रीरोग चिकित्सा
- वंध्यत्व चिकित्सा व उपचार
- मेनॉपॉज क्लिनिक
- Laparoscopy द्वारे शस्त्रक्रिया (दुर्बीणद्वारे शस्त्रक्रिया)
- Cervical cancer चे लसीकरण
- पॅप स्मिअर कॉल्कोस्कोपी
- PAP Smear & Colposcopy
- Cryotheropy
- MTP (सरकारमान्य गर्भपात सोय)
- TL (कुटुंब नियोजन ऑपरेशनची सोय)

ऑपरेशनची सोय
- Hernia (हर्निया)
- Appendix (अॅपेंडिक्स)
- Hydrocele (हायड्रोसिल)
- Circumcision (खतना/सुन्नता करणे)
- Intussusception (लहान आतडे मोठ्या आतड्या जाणे)
- Cholecystescopy (पित्ताशयची पिशवी काढणे)
- Cystolitholopaxy (लघवीच्या पिशवीतील खडे काढणे)
- Nephrolithontomy (किडनीतील खडे काढणे)

24 तास
अत्यावश्यक सेवा

बालरोग विभाग
- नवजात शिशु आणि लहान मुलांचे ICU
- बालरोग चिकित्सा व उपचार
- अद्यावत लसीकरण सोय
- लॅबोरेटरीची सोय
- फोटोथेरपी युनिटपल्स - ऑक्सिमीटर
- ऑक्सिजन
- बब्बल सिरप, नेब्युलायझर

यशवंत प्रोसेस समोर, मेन रोड, इचलकरंजी. 9422050333

हार्दिक शुभेच्छा !

email: superoffsetkop@yahoo.in
superoffsetvb@gamil.com

Vijay Birajdar
9766619908/ 9371103233

SUPER OFFSET PRINTERS

All Types of Printing Services & Graphic Designing

सुपर ऑफसेट प्रिंटर्स

आमच्याकडे सर्व प्रकारची शालेय स्टेशनरी छपाई व
बायडिंगची कामे योग्य दरात करून मिळतील.

Kolhapur Housing Society, Kamani No. 1, Gal. No. F. 18,
Near Vijay Spring Works, Y. P. Powar Nagar, Kolhapur

Swami's Sambar™
South Sanskruti...

स्वामीज् सांबार

OFFER

Only For A.S.C. College Students & Family

BUY 2 GET 1 IDLI

FREE...FREE...FREE...*

मऊ, चविष्ट व रुचकर
इडली

फक्त ₹ **10**

OFFER VALID

01 July to 10 July 2025

Address

Opp. SIT College, Sangli Naka,
Yadrav, Ichalkaranji.

Contact No - 8010577940

FOLLOW INSTAGRAM PAGE & GET OFFER

swamis_sambar_main

*Terms & Conditions apply

श्रीराम

टेरिन सेंटर | मेन्स अव्हेन्यू

नवरदेव

कुर्ता पायजामा ते शेरवानी पर्यंत
नवरदेवाची सर्व खरेदी
एकाच छताखाली !

Ethnic Wear

सुटिंग | शर्टिंग | रेडीमेड | साडी

मेन रोड, इचलकरंजी
9823581188 | 9822503996

SANMATI SAHAKARI BANK LTD.

नात विश्वासाचं
आणि आपुलकीचं...

दि.३१-०३-२०२५ अखेरची बँकेची सांपत्तिक स्थिती

(आकडे रुपये कोटीत)

प्रगतीचे बोलके आकडे

भागभांडवल	9.13	एकूण व्यवसाय	475.31
ठेवी	277.29	निवळ नफा	1.08
कर्जे	198.02	खेळत भांडवल	353.04
गुंतवणुक	102.55	एकूण निधी	48.00
C.R.A.R.	14.11 %	Gross NPA	10.58 % %
NET NPA	4.97 %		

मा. श्री. सुनिल सातगोंडा पाटील
चेअरमन

श्री. अशोक आ. पाटील
चीफ एक्झिक्युटीव्ह ऑफीसर

श्री. महादेव कृ. कांबळे
व्हा. चेअरमन

सर्व संचालक मंडळ, अधिकारी, व सेवक वर्ग

* आमच्या अत्याधुनिक बँकिंग सेवा*

- १२ शाखाद्वारे विनम्र सेवा
- सर्व शाखांमधून कोअर बँकिंग सेवा
- अल्प व्याजदराच्या विविध कर्ज योजना
- कमी कालावधीसाठी जास्त व्याजदराच्या ठेव योजना
- स्वंयरोजगार करणाऱ्या महिलांसाठी सन्मती महिला स्वंयरोजगार कर्ज योजना
- शासकीय अनुदानित सेवेसाठी बचत खातेधारकांना आधार जोडणी सेवा उपलब्ध
- ज्येष्ठ नागरिकांसाठी मुदत ठेवीवर ०.५% ज्यादा व्याजदर
- आरटीजीएस/एनईएफटी सेवा उपलब्ध
- एटीएम व एसएमएस बँकिंग सेवा उपलब्ध
- सुपर सेव्हिंग ५% व्याजदर

'' इचलकरंजी परिसरातील अग्रगण्य व जनसामान्यांच्या विश्वासास पात्र ठरलेली सक्षम सहकारी बँक ''

SANMATI SAHAKARI BANK LTD.

सन्मती सहकारी बँक लि., इचलकरंजी

मल्टिस्टेट को-ऑप.बँक

पत्ता : प्रधान कार्यालय ७/१११ जनता चौक, लक्ष्मी मार्केट, इचलकरंजी ४१६ ११५

फोन नं. : (०२३०) २४३१५३१/३२, २४३१३३३/३४, २४३७३८४.